

**T.C.
SAKARYA ÜNİVERSİTESİ
SOSYAL BİLİMLER ENSTİTÜSÜ**

**ERBİLLİ ÂMÂ YUSUF GARİBÎ EFENDİ DİVANI
(İNCELEME - TENKİTLİ METİN)**

YÜKSEK LİSANS TEZİ

Erhan TOSUN

**Enstitü Anabilim Dalı: Türk Dili ve Edebiyatı
Enstitü Bilim Dalı: Eski Türk Edebiyatı**

Tez Danışmanı: Yrd. Doç. Dr. Hüseyin YORULMAZ

TEMMUZ - 2007

T.C.
SAKARYA ÜNİVERSİTESİ
SOSYAL BİLİMLER ENSTİTÜSÜ

ERBİLLİ ÂMÂ YUSUF GARİBÎ EFENDİ DİVANI
(İNCELEME - TENKİTLİ METİN)

YÜKSEK LİSANS TEZİ

Erhan TOSUN

Enstitü Anabilim Dalı: Türk Dili ve Edebiyatı
Enstitü Bilim Dalı: Eski Türk Edebiyatı

Bu tez 27/06/2007 tarihinde aşağıdaki jüri tarafından Oybirliği ile kabul edilmiştir.

Yrd. Doç. Dr. Hüseyin
YORULMAZ
Jüri Başkanı

Yrd. Doç. Dr. Bayram Ali
KAYA
Jüri Üyesi

Yrd. Doç. Dr. Kâzım
YILDIRIM
Jüri Üyesi

BEYAN

Bu tezin yazılmasında bilimsel ahlak kurallarına uyulduđunu, başkalarının eserlerinden yararlanılması durumunda bilimsel normlara uygun olarak atıfta bulunulduđunu, kullanılan verilerde herhangi bir tahrifat yapılmadıđını, tezin herhangi bir kısmının bu üniversite veya başka bir üniversitedeki başka bir tez çalışması olarak sunulmadıđını beyan ederim.

Erhan TOSUN

29.05.2007

ÖN SÖZ

Divan edebiyatı, anlatım, biçim vs. açısından olduğu kadar ortaya konduğu dönem ve yayıldığı topraklar açısından da oldukça zengindir. Bu edebiyat içerisinde ismi anılan sanatkârlar ve eserleri sadece günümüz Türkiye Cumhuriyeti topraklarında yaşamış ve varlığını kabul ettirmiş olanlarla sınırlı değildir. Divan edebiyatı, Balkanlar'dan Kırım'a, Azerbaycan'a, Irak'a vs. imparatorluğun yayıldığı tüm topraklarda varlığını sürdürmüş bir edebiyattır. Osmanlı'daki bu kültür çeşitliliğinin divan edebiyatını zenginleştirdiği ve daha yakından tanınmaya değer olduğu düşüncesinden yola çıkarak, günümüzde topraklarımız dışında kalmış da olsa önemli bir Türkmen nüfusunun hâlâ yaşadığı Kerkük bölgesi divan şâirlerinden biri hakkında çalışma yapmak arzusundaydık.

Bu arzumuzu kararlılığa dönüştürerek (Doç. Dr. Ali İhsan ÖBEK ve Dr. Mustafa Muhittin aracılığıyla) Kerküklü âlim Atâ TERZİBAŞI'na konuya ilgisini, bu konuda çalışma yapmak isteğimizi ve kendisinden öneri beklediğimizi ifade eden bir mektupla yola çıktık. Kendilerinin bize önerdiği Erbilli Âmâ Yusuf Garibî ve divanı üzerinde, danışman hocamın da onayıyla çalışmaya karar verdik.

Bu çalışma ile daha önce üzerinde yeterince durulmamış olan bu şâir ve divanının, edebiyatımızın zenginlikleri ve değerleri arasındaki yerini belirginleştirmeye katkıda bulunmuş ve bu alanda yapılacak benzer çalışmalar için sağlıklı bir malzeme sağlamış olmayı umuyoruz.

Çalışmamız esnasında bilgi, teşvik ve önerileriyle daima yardımcı olan danışman hocam Sayın Yrd. Doç. Dr. Hüseyin YORULMAZ'a; çalışmamıza, başlangıcından bitimine kadar katkı sağlayan ve karşılaştığımız sorunların çözümünde yardımlarını esirgemeyen sayın Doç. Dr. Ali İhsan ÖBEK'e; Garibî Divanı üzerinde çalışmamızı bize salık veren ve eserlerinden faydalandığımız Kerküklü âlim Sayın Atâ TERZİBAŞI'na; kaynak sağlamada yardımlarını esirgemeyen sayın Prof. Dr. Suphi Saatçi'ye; çalışmamıza önerileriyle katkıda bulunan sayın Doç. Dr. Ömür CEYLAN, Yrd. Doç. Dr. Fatih GÜNAY, Dr. Mustafa Muhittin ve Ayhan YAŞAR'a; daha önce Garibî üzerinde çalışmış olan ve çalışmasını bizimle paylaşan Vedat Ali TOK Bey'e -ve bu arada- Garibî Divanı'nın ikinci kez çalışma konusu olması yönünde bize onay veren sayın Prof. Dr. Cihan OKUYUCU'ya teşekkürlerimizi sunarız.

Erhan TOSUN

29.05.2007

İÇİNDEKİLER

KISALTMALAR	iii
ÖZET	iv
SUMMARY	v
GİRİŞ	1
BÖLÜM 1: GARİBÎ'NİN HAYATI, EDEBİ KİŞİLİĞİ ve DİVANI	
1.1. Garibî'nin Hayatı	5
1.2. Garibî'nin Edebi Kişiliği	8
1.3. Garibî Divanı'nın Tavsifi	9
1.3.1. Süleymaniye Nüshası	9
1.3.2. Matbu Nüsha	10
BÖLÜM 2: GARİBÎ DİVANI'NİN İNCELENMESİ	
2.1. Şekil Özellikleri	11
2.1.1. Nazım Şekilleri	11
2.1.1.1. Gazeller	11
2.1.1.2. Musammatlar	12
2.1.1.3. Tarihler	12
2.1.2. Vezin	12
2.1.3. Redif	13
2.2. Dil ve Üslûp Özellikleri	18
2.3. Muhtevâ Özellikleri	20
2.3.1. Dinî ve Tasavvufî Unsurlar	20
2.3.1.1. Allah	20
2.3.1.2. Kitaplar	21
2.3.1.3. Âyetler	22
2.3.1.4. Hadisler	23
2.3.1.5. Melekler	23
2.3.1.6. Peygamberler	23
2.3.1.7. Sahabeler, Mutasavvıflar, Diğer Dini Şahsiyetler	30
2.3.1.8. Diğer Dinî Unsurlar	31

2.3.2. Toplum ve Kültür.....	33
2.3.2.1. Tarihî Şahsiyetler	33
2.3.2.2. Efsanevî Şahsiyetler ve Unsurlar	34
2.3.2.3. Devlet, Millet, Kavim, Kabile.....	39
2.3.2.4. Mekanlar	41
2.3.3. Kozmik Alem.....	44
2.3.4. Vatan Mefhumu	45

BÖLÜM 3: GARİBÎ DİVANI'NIN METNİ

3.1. Metnin Hazırlanışında İzlenen Yol.....	47
3.2. Transkripsiyon Alfabetesi	49
3.3. Transkripsiyonlu Metin	50
3.4. Garibî Divanı'nın Sistematik İndeksi.....	252

SONUÇ	255
--------------------	-----

KAYNAKÇA	256
-----------------------	-----

EKLER	258
--------------------	-----

ÖZGEÇMİŞ	302
-----------------------	-----

KISALTMALAR

- bk.** : Bakınız
- C** : Cilt
- G** : Gazel
- H** : Hicrî
- Haz.** : Hazırlayan
- Ktp.** : Kütüphane
- M** : Miladî
- M.** : Garibî Divanı'nın matbu nüshası
- Mtb.** : Matbaa
- Mu.** : Muhammes
- Nu.** : Numara
- s.** : Sayfa
- S.** : Garibî Divanı'nın Süleymaniye Kütüphanesi nüshası
- TDK** : Türk Dil Kurumu
- Ta.** : Tarih
- Trc.** : Terkıb-i Bend
- Trk.** : Tercî-i Bend
- Yay.** : Yayınları

Tezin Başlığı: Erbilli Âmâ Yusuf Garibî Efendi Divanı (İnceleme - Tenkitli Metin)	
Tezin Yazarı: Erhan TOSUN	Danışman: Yrd. Doç. Dr. Hüseyin YORULMAZ
Kabul Tarihi: 27/06/2007	Sayfa Sayısı: v (ön kısım) + 257 (tez) + 45 (ekler)
Anabilim Dalı: Türk Dili ve Edebiyatı	Bilim Dalı: Eski Türk Edebiyatı
<p>Kerkük bölgesi, Türk dünyası ve edebiyatı açısından önem arz etmektedir. Divan edebiyatı açısından da önem arz eden Kerkük bölgesi divan şâirlerinin ve eserlerinin daha iyi tanınması, daha sonra aynı sahada çalışma yapmak isteyen araştırmacılara yeni ve sağlıklı bir malzeme sağlamış olmak amacıyla o bölgenin şâirlerinden olan Garibî ve divanı incelenmiştir.</p> <p>Erbilli Âmâ Yusuf Garibî, 18. yy.'da Erbil'de yaşamış, gözleri görmeyen, irticalen söylediği şiirleriyle tanınan ve tek eseri -tezimizin çalışma konusunu oluşturan- Türkçe divanı olan bir şâirdir.</p> <p>Garibî Divanı'nın iki nüshası bulunmaktadır. Bu nüshalardan biri Süleymaniye Kütüphanesi'nde bulunan yazma nüsha, diğeri ise matbu nüshadır.</p> <p>Biz çalışmamızı, her iki nüsha üzerinden, metin tenkidi yöntemiyle yaparak Garibî Divanı'nın tenkitli metnini ortaya koyduk.</p> <p>Çalışmamız, giriş, Garibî'nin hayatı, edebi kişiliği, nüsha tavsifi, divanın şekil ve muhteva bakımından incelenmesi, divanın tenkitli ve transkripsiyonlu metni, divanın sistematik indeksi ve sonuç bölümlerini kapsamaktadır.</p> <p>Çalışmamız sonucunda Garibî Divanı'nın her iki nüshası karşılaştırılarak ortaya sağlıklı bir metin konulmuş ve içeriği hakkında bilgi verilmiştir.</p>	
Anahtar Kelimeler: Garibî, Garibî Divanı, divan edebiyatı, tenkitli metin, Erbil.	

Title of the Thesis: Ama Yusuf Garibi Efendi's Divan (Analysis - Criticised Text)	
Author: Erhan TOSUN	Supervisor: Asst.Prof.Dr. Hüseyin YORULMAZ
Date: 27/06/2007	Nu. of pages: v (pre text) + 257 (main body) 45 (appendices)
Department: Turkish Language and Literature Subfield: Old (Clasic) Turkish Literature	
<p>Kerkük region is very crucial for both Turkish world and Turkish literature. In this thesis, Garibi who is one of the poets of Kerkük region where is important for divan literature also was examined. The main reason for this study is to make recognize the poets of divan literature of Kerkük region and present new and proper material for researchers who want to make similar studies.</p> <p>Blind Poet Yusuf Garibi who lived in Erbil in the 18th century, was known with his improvisary poets and his unique work is Turkish divan that is also the topic of our thesis.</p> <p>There exists two copies of Garibi's Divan. One of the copies which is in the Süleymaniye Libraray is written copy, the other one is printed copy.</p> <p>We worked on both copies using text criticism technique and formed Garibi's Divan's criticised text.</p> <p>Our work consists of, introduction, life of Garibi, literary of his character, explanation of divan copies, examination of divan on the perspective of shape and content, criticised and transcribed text of divan, systematic index of divan and conclusion.</p> <p>As a conclusion, a proper text was formed and information of the content was given by comparing two copies of Garibi Divan.</p>	
Keywords: Garibi, Garibi Divan, divan literature, criticised text, Erbil.	

GİRİŞ

Divanlar, şâirlerinin kişilikleri, yaşamları, içinde buldukları dönemin ve çevrenin kültürel, sosyal özellikleri ile tanıklık ettikleri çağ hakkında bizlere bazen ipuçları bazen ise önemli ölçüde bilgi vermeleri açısından önem arz ederler ve her bir divan -aynı ölçüde olmasa da- kültürel, sanatsal ve tarihi açıdan zenginliğimizdir.

Divan edebiyatı her ne kadar saraya ve saray çevresine ait bir edebiyat sahası olarak algılanmaktaysa da, yüzyıllar içinde tüm Anadolu'ya ve Osmanlı imparatorluğu'nun sınırları dâhilindeki tüm topraklara yayılmış, varlığını sürdürmüş ve çok önemli şâir ve eserler ortaya çıkarmıştır.

Bunlardan en tanınmış Fuzuli ki divan edebiyatı alanında ismi ve eserleri taçlandırılarak anılan en önemli şâirlerden biridir. Ancak Fuzuli dışında da bu topraklarda nice kıymetli eserler vermiş sanatkârlar olduğu ve divan edebiyatı açısından ele alınmaya son derece değer oldukları şüphesizdir. Bu divan şâirlerinin bazıları yaşadıkları dönemde, bazıları ise daha sonra ünlenmişler ve isimleri divan edebiyatı tarihine işlenmiştir.

İsim ve eserlerine sınırlı kaynaklarda rastlanan kimi şâirler üzerinde yapılacak olan müstakil çalışmalar, bu şâirlerin gerçek edebi değerini ortaya çıkaracağı gibi edebiyat tarihinde hakettikleri yeri almalarını da sağlamış olacaktır.

Divan edebiyatı alanı ve ürünlerinin, zenginlik ve çeşitliliğinin daha iyi anlaşılması adına, farklı dönemlerde yaşamış, bilinen belli başlı şâir ve divanlarıyla ilgili sıklıkla ve sayılamayacak kadar çok yapılmış çalışmalar yanında, Osmanlı topraklarına ait farklı bölgelerde divan edebiyatı ürünleri veren şâirler, yaşamları ve eserleri ile ilgili çalışmalara da ağırlık verilmesi gerekliliği göze çarpmaktadır.

Kerkük yöresi tarih boyunca barındırdığı Türkmen nüfusu ile Türk ve Osmanlı kültür ve sanatının yüzyıllarca yaşatıldığı, önemli eser ve ürünler verildiği, önemli şahsiyetlerin yetiştirildiği bir bölge olması hasebiyle edebiyat alanında incelenmeye ve tanıtılmaya değer bölgelerden birisidir. Çalışmamız temelde bu düşünceye dayanmaktadır.

Divan edebiyatı, sanatçıları ve ürünleri ile elbette çok geniş bir yelpazedir. Farklı topraklarda, farklı yüzyıllarda, farklı şâirler ve eserleriyle yaşatılmıştır; her biri incelenmeye ve sağlıklı biçimde tanıtılarak ortaya konulmaya değerdir. Kısacası divan edebiyatı derin bir deryadır ve yapılacak daha nice çalışmalara açıktır.

Çalışmanın Konusu

Çalışmanın konusunu 18. yüzyılın ikinci yarısında Kerkük bölgesinde Erbil şehrinde yaşamış Garibî mahlaslı Âmâ Yusuf Efendi adlı divan şâirinin hayatı, edebi kişiliği ve Türkçe divanı oluşturmaktadır.

Çalışmanın Amacı

Çalışma şu iki amaç doğrultusunda şekillendirilmiştir:

1. Daha önce üzerinde yeterince durulmamış olan bir divan şâiri ve divanının, edebiyatımızın zenginlikleri ve değerleri arasındaki yerini belirginleştirmeye çalışmak.
2. Divan edebiyatı açısından da önem arz eden Kerkük bölgesi divan şâirlerinden birini ve divanının incelemesini ortaya koyarak o bölge edebiyatına dikkat çekmek ve daha yakından tanınması konusunda yapılacak başka çalışmalara -yeni ve sağlıklı bir malzeme sağlamakla- katkıda bulunmak.

Çalışmanın Önemi

Bu çalışma divan edebiyatının tanıtılması ve anlaşılmasına katkıda bulunması ve divanının yalnızca matbu nüshası çalışılmış bir divan şâirinin el yazma nüshasının ilk kez çalışılarak iki nüshanın karşılaştırılması sonucu divanın tenkitli bir metnini ortaya koyarak şâirin sanatının daha sağlıklı bir biçimde değerlendirilmesi ve divan edebiyatı için kaynak malzeme sağlaması açılarından önemlidir.

Çalışmanın Yöntemi

Çalışmaya divanın tüm nüshaları araştırılarak başlanmıştır. Araştırma sonucunda biri matbu diğeri de Süleymaniye Kütüphanesi'nde bulunan el yazma nüsha olmak üzere iki nüshaya ulaşılmıştır.

Nüshalara ait bilgiler çalışmamızın birinci bölümünde Garibî Divanı başlığı altında ayrıntılı biçimde aktarılmıştır.

Garibî Divanı üzerinde Vedat Ali TOK tarafından Erciyes Üniversitesi Sosyal Bilimler Enstitüsünde yapılmış 1995 tarihli bir Yüksek Lisans Tezi bulunmaktadır. Bu çalışma, Garibî'nin hayatı, edebî kişiliği ve divanın transkripsiyonlu metnini içermektedir. İlgili tez, Doç. Dr. Cihan OKUYUCU'nun danışmanlığında yapılmıştır. Tez Giriş bölümüyle beraber viii+308 sayfadan müteşekkildir. Divanın transkripsiyonlu metni -sayın TOK'un "Önsöz"ünde belirttiği gerekçelerle- sadece matbu nüsha üzerinden ortaya konmuştur.

Bu çalışma sonucunda -sadece matbu nüshadan çalışıldığı için haklı olarak- Garibî Divanı'nın sağlıklı bir metni ortaya konamamıştır. Dolayısıyla Garibî ve divanı üzerinde yapılacak olan kimi değerlendirmeler şâirin sanat gücünü yeterli ölçüde yansıtamayacaktır.

Bu duruma sadece bir örnek verecek olursak, çalışmanın Vezin ve Kafiye bölümünde:

Bazı şiirlerde vezin bozuk. Bazılarında hiç yok gibi. Ama kimi mısralarda kelimelerin yeri değiştirildiğinde vezin düzeliyor.

Kafiye açısından da bir zayıflık gözleniyor. Redifler daha ağırlıklı. Gazellerin bir kısmında kafiye tekrarları var. Birkaç şiirin bazı beyitlerinde de kafiyeye rastlamadık. Fakat divanının umumiyetini dikkate aldığımız zaman, bu gibi hataların, müellif yazımından¹ kaynaklandığı kanaatine varıyoruz. (Tok, 1995:3)

Oysa divanın S. nüshasına baktığımızda bu durum geçerli değildir. Divanda vezin açısından genellikle bir sorun bulunmamaktadır. Dahası Garibî'nin şiirlerinde vezni kullanmakta mahir bir şâir olduğu hükmüne dahi varabiliriz. Yine S. nüshası dikkate alındığında kafiye tekrarı, kafiyenin olmaması gibi durumlar istisnadır.

Ayrıca Garibî'nin hayatı ve edebi kişiliği incelenirken sadece "Osmanlı Müellifleri" ve "Son Asır Türk Şâirleri" isimli eserlerden yararlanılmıştır. Bu kaynaklarda Garibî ve sanatı hakkında yeteli bilgi bulunmamaktadır.

Hazırlamış olduğumuz çalışmada Garibî Divanı'nın her iki nüsha (el yazma ve matbu) üzerinden metin tenkidi yöntemiyle tenkitli ve transkripsiyonlu metni ortaya konmuştur. Bunun sonucunda her iki nüshadan yola çıkarak ortak ve sağlıklı bir metin tespiti yoluna gidilmiştir.

Divanda tamamı dikkate alındığında M. nüshasında S.'de olmayan 3 gazel ve 2 tarih, S. nüshasında ise M.de olmayan 2 gazel mevcuttur. Bunlar sırayı bozmadan kendi buldukları nüshadaki sıralarına göre ortak metne alınmıştır.

Divanın ortaya konulmasında uyguladığımız yöntem, çalışmamızın "3.1. Metnin Hazırlanışında İzlenen Yol" bölümünde ayrıntılı olarak verilmiştir.

Araştırmada Karşılaşılan Sınırlamalar

Çalışmamız ile ilgili araştırmamızı yaparken karşılaştığımız sınırlamalar şöyle ifade edilebilir: Türkiye Cumhuriyeti sınırları dışındaki bir bölgeden bir şâir ve divanına

¹ Bu ifade sehiv olmalıdır.

ulařmaya çalıřtık ancak o bölgede birebir arařtırma řansımız olmadı. O bölge edebiyatı ile ilgilenen deęerli bilim adamlarının yardımlarıyla elimizdeki nüshalara ve řâir hakkındaki kaynaklara ulařtık.

Hem řâir ile ilgili ulařtıęımız kaynakların az oluřu hem de divanın sadece iki nüshasının bulunması arařtırmamızdaki bir dięer sınırlamaydı.

Tezin İçerięi

Birinci bölümde divanın müellifi Âmâ Yusuf Garibî'nin hayatı, edebi kiřilięi ve divanı, -sınırlı olan kaynakları karřılařtırarak bir araya getirdięimiz bilgiler ile- sunulmuřtur. Tezimizin konusu oluřturan divanın nüshalarına ait bilgilere de yine bu bölümde yer verilmiřtir.

İkinci bölümde Garibî Divanı'nın řekil (nazım řekilleri, vezin, redif), dil-slp ve muhteva incelemesi yer almaktadır.

n bölümde divanın hazırlanıřında izlenen yol, transkripsiyon alfabesi, divanın transkripsiyonlu metni ve divanın sistematik indeksi yer almaktadır.

Sonuç ve kaynaklar bölümünden sonra Garibî Divanı'nın el yazma nüshasının fotoęraflarını içeren ekler bölümü (ve özgeçmiř) bulunmaktadır.

BÖLÜM 1: GARİBÎ'NİN HAYATI, EDEBİ KİŞİLİĞİ ve DİVANI

1.1. Garibî'nin Hayatı

Yaptığımız araştırmalarda Garibî'den bahseden sınırlı sayıda kaynağa ulaşabildik. Bu kaynaklardan Osmanlı Müellifleri'nde:

"Âşık şâirlerden bir zat olup Erbil'dendir. 1210 küsur tarihlerinde memleketinde vefat etti. 'Divanı' basılmıştır." (Bursalı Mehmet Tahir Efendi, 1972:137) bilgisi bulunmaktadır ve ayrıca matlaından bir kaçına yer verilmiştir.

Son Asır Türk Şâirleri'nde Yusuf Garibî Efendi'nin Erbilli ve âmâ olduğu bilgisi ile bir gazelinden bir beytine yer verildikten sonra şöyle denmektedir:

Osmanlı Müellifleri'nde "1210 (1795-1796) küsur tarihlerinde" vefat eylediği muharrerdir. Tercüme-i haline dair malumat almak kabil olamadı. Yüz yirmi dokuz sahifeden mürekkebin olan divan-ı eş'arı, Bağdad Valisi Müşir Gözlüklü Reşid Paşazade Rüşdi Bey tarafından tab' ettirilmiştir. Divanının başında "haza kitab-ı Garibî Âmâ Yusuf Efendiyü'l-Erbili" yazılmıştır (İnal, 2000:703).

Tuhfe-i Naili'de ise, yukarıdaki iki kaynakta geçen bilgiler tekrar edilerek, birkaç beyit örneği verildikten sonra bu kaynakların isimleri ve sayfaları verilmiştir. Bu bilgiler dışında Garibî Divanı'nın Süleymaniye Kütüphanesi Hacı Mahmud Efendi Kısımında, 3459 numaraya kayıtlı olduğu bilgisi yer almaktadır (Tuman, 2001:727-728).

Türkiye Dışındaki Türk Edebiyatı Antolojisi-6 Azerbaycan-İrak (Kerkük) Türk Edebiyatı'nda ise önceki kaynaklara göre daha fazla bilgiye rastlıyoruz. Burada şâirin H 1169 (M 1756) yılında doğduğu, asıl adının Yusuf mahlasının Garibî, babasının Halil adında bir çubuk satıcısı olduğu, öğrencilere nahv, sarf ve mantık dersleri verdiği, yoksul bir hayat sürdüğü, çevik ve usta bir şâir olduğu ve "Osmanlı Müellifleri"nde belirtilen H 1210 (M 1795) ölüm tarihinin yanlış olduğu bilgileri de yer almaktadır (Saatçi, 1997:336-337).

Şâirin hayatı ve edebi kişiliği hakkındaki çalışmamıza asıl kaynaklık eden eser Atâ Terzibaşı'nın "Erbil Şâirleri" oldu. Bu eserde şâir ile ilgili diğer tüm kaynaklardaki bilgileri kapsayan daha ayrıntılı bir inceleme yer almaktadır. Atâ Terzibaşı daha önce

de "Kardaşlık" dergisinin Ağustos 1964 tarihli nüshasında¹ Garibî'nin hayatına dair bir yazı yayımladığını belirtmektedir. Yazar Kardaşlık dergisindeki yazısı ve Erbil Şâirleri kitabındaki incelemesine kaynak olarak şu eserleri göstermektedir:

1. *Tezkiretü'ş-Şu'arâ* yahut *Şu'arâ'ü Bağdād ve Küttābühā*. Yayına hazırlayan: Anistas El-Kermeli, Bağdat, 1936: Davut Paşa'nın zamanında Irak'ta Türkçe şiirler yazan şâirlerin hayat tercümelerini içeren bu Arapça kitap aslında Şehribanlı Abdülkadir Hatibî'nin telifi olan Türkçe mufassal tezkirenin Arapça muhtasar bir tercümesinden ibarettir. Mütercimi bizce meçhuldür. Elli yedinci sayfada Erbilli Garibî'nin mebhasinde görülen bir kayıttan anladığımızı göre mütercim, kitabının –daha doğrusu çevirisinin– adını *Cevādü't-Tirād fî Ma'rifetü'ş-Şu'arâ'ü Bağdād* koymuştur. Herhalde bu unvanı tevriyeli biçimde söylemiştir!.. *Tezkiretü'ş-Şu'arâ'* unvanı ise bu nevi eserlerin ortak adıdır.

Kitapta Erbil şâirlerine de yer verilmesi, bu şehrin o zamanlar Bağdat vilâyetine bağlı bulunmasından ileri geliyor. Aynı eserde Garibî'nin hayatı ile ilgili birkaç satırlık bilgi bizce pek önemli sayılır. Bunda şâirin soyu sopu, doğum ve ölüm tarihleri, ilmî ve edebî çalışmaları anlatılmıştır ki bu bilgilere başkaca kaynaklarda pek rastlamıyoruz.

2. Yukarıdaki muhtasar tercümenin Türkçe mufassal aslî nüshası: Bu eserin hüviyeti hakkında geniş malumatı kitabımızda *Nâmî* mebhasinde *kaynaklar* bölümünde vermişizdir.

3. Şâirin *Dīvān'*i: Bağdat'ın eski valilerinden Gözlüklü Reşit Paşa'nın oğlu Rüştü Bey'in marifetiyle Rıza Bey taş matbaasında *Hazā Kitāb'ü Ğarībî A'mā Yūsuf Efendi El-Erbillî* unvanıyla basılmıştır. Bu Türkçe divanın, özel kitaplığımızda duran nadir yazma bir nüshasından da mukayese bakımından yararlandık. Basılı divan imlâ, dil ve baskı hatalarıyla doludur. Bu da hattat ve musahhihin hata ve sehvi yüzünden meydana gelmiştir. Garibî'nin bir kısım şiirleri ayrıca yerli cönklerde yani yazma şiir mecmualarında yaygın şekilde görülmektedir. Basılı divanında bulunmayan bazı manzumelerine bu mecmualarda rastlamışızdır.

4. Halk rivayetleri: Bunlar yerli şâir ve edebiyatsever yaşlı kişilerden derlediğimiz özel bilgilerdir (Terzibaşı, 2007:28-29).

Asıl adı Yusuf, mahlası Garibî olan şâir, Molla Halil Çubukçu olarak bilinen bir çubuk ustası ve satıcısının oğlu olarak H 1169 (M 1755) tarihinde Erbil'de doğmuştur. Dini medrese eğitimi gören şâir, Ahmediye Medresesi -bu medrese ile ilgili basılı divanında

¹ Terzibaşı'nın bu yazısında (1964:16-17) "Erbil Şâirleri"ndeki bilgilerden farklı bir bilgi mevcut değildir.

bulunmayan bir manzumesi vardır¹- olduğu tahmin edilen medresede nahiv, sarf ve mantık dersleri vermiştir. Şâir geçim sıkıntısı içindeki yaşamının tümünü Erbil'de sürdürmüştür. Hicri takvim hesabıyla 63, miladi takvim hesabıyla 62 yaşında H 1232 (M 1818) tarihinde kendi eceliyle Erbil'de ölmüş ve yine aynı şehirde bulunan meşhur *Çırağ* mezarlığına gömülmüştür.

Şâirin sahafılıkta yani teclit işlerinde usta olduğu, ciltlediği kitapların dağılmış yapraklarını " zıyâ'a mecal " vermeden akıl yoluyla sıralayarak birbirine güzelce rapt ettiği bilinmektedir.

Şâirin bir diğer becerisini ortaya çıkaran bir hatıra Atâ TERZİBAŞI'nın incelemesinde şöyle anlatılmaktadır:

Şâirin babası Erbil'de çubuk sanatıyla uğraştığından bu şehrin hâkimi bir yasemin ağacını kendisine vererek bundan da bir çubuk yapmasını ister. Bu çeşit ağacın hava ile eğileceği sebebiyle çubuk yapımında kullanılması güç ve müşkül olduğundan adam düşünmeye başlar. Oğlu Garibî ise gizlice ağacın bir ucunu oturduğu odanın tavanına, öbür ucunu bir mızrağa geçirerek bir taraftan zedeli olmamak şartıyla işletmeye hazırlar. Bu işi gören babası ve ilgili kimseler şaşakalıp büyük bir hayretle karşılamışlardır. (Terzibaşı, 2004:26)

Şâirin yılda bir kez Van şehrine giderek vali müteveffa Timur Paşa'nın oğlunun düzenlediği ziyafetlere katıldığı bilinmektedir. Bir seferinde burada kaldığı odada uyumakta olanları -amâ olmasına rağmen- tek tek teşhis ederek uyandırdığı ve şu beyti söylediği Şehribanlı'dan rivayet edilmiştir (Terzibaşı, 2004:22):

¹ Garibî'nin Ahmediye Medresesi ile ilgili bu manzumesini Terzibaşı'nın eserinden aynen aktarıyoruz:

Göz intizârı Medrese-i Ahmediyye'nin
 Dil bîkarârı Medrese-i Ahmediyye'nin
 Olmuş ulüvv-i rif'at ile hemser-i sipih
 Burc-ı hisârı Medrese-i Ahmediyye'nin
 Mahcûb eder şemîm-i gülistân-ı cenneti
 Rengîn bahârı Medrese-i Ahmediyye'nin
 San'atta dest-i Mâni-i üstâdı şell eder
 Nakş-ı kenârı Medrese-i Ahmediyye'nin
 Ferş-i zemîni safha-i dîvânı feyzden
 Almış medârı Medrese-i Ahmediyye'nin
 Hep kıyl ü kâl mes'ele-i ilm ile geçer
 Leyl u nehârı Medrese-i Ahmediyye'nin
 Yâ Rab mu'ammer ola mazâmin sevâb ile
 Bâzîvârı/bâzî vü eri^(?) Medrese-i Ahmediyye'nin
 Benzer Garibî tâze hat-ı rûy-ı dilbere
 Müşkîn gubârı Medrese-i Ahmediyye'nin

(Terzibaşı, 2007:43)

Ne gūne secde-gāh olmuş ki ḥālī bir kadem yer yok
Ġarībī ser ḳomuşlar āstān-ı yāra biñ yerden (G.226/7)

Şâir görme yeteneğinden mahrum olduğundan Âmâ lakabıyla anılmıştır. Divanında bu durumundan sık sık söz etmektedir:

Bir Yūsuf-ı ḥüsnüñ ğam-ı hicrinde Ġarībī
Ya^cḳūb gibi maḥrūm-ı sevād-ı başār oldum (G.199/7)

Pertev şalur eflāk-i dile nūr-ı başīret
Her çend ki maḥrūm-ı nigāhım başārimdan (G.216/6)

Maḥrūm-ı nazār çeşm-i nem-ālūd Ġarībī
Medd-i nigeḥ-i nergis-i mestānıña ḳurbān (G.219/7)

Ġarībī girye-i ḥasretle gitdi gözlerim nūrı
Girince cāme-ḥ^yāba Yūsuf-ı gül-pīreḥenlerle (G.245/7)

1.2. Garibî'nin Edebi Kişiliği

Terzibaşı'nın verdiği bilgiye göre, şâirin ölümünden bir yıl önce kendisiyle Erbil'de görüşen Şehribanlı Abdülkadir Hatibî, onun şiir düzmede gayet çevik ve usta bir şâir olduğunu yazmaktadır.

"Fenn-i Arabiye aşına ve hassaten Türk nazımda kemal ve mertebe-i ala derece...Tab-ı nazenin ve tasavvurat-ı letafetkarininden çehide olan divan-ı zarafet nişanın her kelamı belagatnizam ve her ibraesi fesahatiltizamdır..." (Terzibaşı, 2004:22)

Bölgedeki halk rivayetleri de bu görüşle aynı doğrultudadır.

Garibî'nin irticalen şiir söylediğine dair Şehribanlı'nınkinden mekan ve kişiler bakımından farklılık gösteren ancak söyleniş biçimi aynı olan bir beyit söylediği halk rivayeti yine Atâ TERZİBAŞI'nın incelemesinde şöyle yer almaktadır:

Bir gün Erbilli şâir Yakup Ağa'nın babası Hacı Kasım Ağa'nın konağında toplanan edip ve şâirler, vaktiyle kullandıkları bir metre uzunluğundaki çubuklarını meclise girmekte olan Garibî'nin ayağına doğru uzatarak latife yollu onu şaşkırtmak isterler. Âmâ şâir hangi tarafa adım attıysa ayağına çubuk dokunmaktaydı.

Nihayet bunun bir tertip olduğunu anlayarak derhal şu münasip beyti tanzim eder:

Ne gūne secdegāh olmuş hālī bir kadem yer yok
Garibî ser komuşlar asitān-ı yāre bin yerden (Terzibaşı, 2004:23)

Klâsik şiirin bütün inceliklerine hakim olduğunu söyleyebileceğimiz Garibî genel olarak gazel tarzını tercih etmiştir (Divanının neredeyse tamamını gazelleri oluşturmaktadır).

Canlı ve coşkulu bir ifadeye sahip olan Garibî'nin şiirlerinde; söyleyişindeki rahatlık ve edasındaki şuhluk ile çağdaşı Nedim'in izleri, sanatlı ve yer yer yoğun mana derinliği içeren söyleşi ile aynı bölgede yaşadığı Fuzulî'nin izleri görülmekle birlikte, bazı manzumelerindeki hikemî söyleyişleriyle Nabî'yi de anımsatmaktadır.

Divanının tamamına bakıldığında, aruz veznine hakimiyeti ve kullanmadaki mahareti -özellikle amâ oluşu ve şiirlerini çoğunlukla irticalen meydana getirdiği görüşü düşünülüğünde- dikkate değerdir.

Yaşadığı dönemde dikkat çekmemesi ve adından söz ettirememesinde, amâ oluşu ve imparatorluğun merkezinden uzak bir bölgede yaşıyor olmasının etkisi büyüktür.

1.3. Garibî Divanı'nın Tavsifi

Garibî'nin tek eseri çalışmamızın konusunu oluşturan divanıdır. Divanın iki nüshası mevcuttur. Bu nüshalar şunlardır:

1.3.1. Süleymaniye Nüshası

Baş: Hamd-i Hudā ki vācib olur cāna ibtidā
 Kıldım edā-yı hamd ile dīvāna ibtidā

Sonu: Tavḫ-ı ğamda ḫumri-i bī-perr ü bāl itdiñ beni
 El-amān ey serv-ḳāmet la'l-i ruḫsār el-amān

Hacı Mahmud Efendi bölümünde 3459 numarada kayıtlıdır.

87 varak, 207x150mm ebadında, rik'a yazı, sayfalar 15 satır, oldukça yıpranmış deri ciltlidir.

Baş tarafında kütüphanenin resmî mührü basılıdır. Bunun dışında herhangi bir tarih ve istinsah kaydı yoktur.

İlk sayfada "E's-seyyid Muhammed Hâzim" yazılı mühür vardır. "Besmele" ibaresinden sonra şiirler başlamış olup herhangi bir başlık mevcut değildir.

Şiirler peş peşe sıralanmış olup aralarında herhangi bir başlık yoktur. Eserin son varacağı eksiktir.

Bu nüshada sırasıyla, alfabeğe göre düzenlenmiş 285 gazel, 1 terkîb-i bend, 4 tercî-i bend, 3 muhammes mevcuttur. (Son varağın eksik olması nedeniyle 3. sıradaki muhammes yarım kalmıştır.)

Yazı oldukça güzel ve okunaklıdır. Herhangi bir karalama ve okunmayı güçlendirecek bir yıpranma söz konusu değildir. İmlâ hatalarına rastlanmamaktadır. Bu nüshadaki şiiirlerin vezinlerinde genellikle bir sorun yoktur.

1.3.2. Matbu Nüşa

Başı: Һamd-i Һudā ki vācib olur cāna ibtidā
Kıldım edā-yı Һamd ile dīvāna ibtidā

Sonu: Yā Rab olsun tā-cihān mülk-i beķā devr-i neşā
Kevkeb-i iķbāli olsun rū-nümā baħtı saʿid

129 sayfa, büyük boy.

Atā Terzibaşı'nın, "Erbil Şâirleri" eserinde verdiği bilgiye göre;

Eski Bağdat valilerinin Gözlüklü Reşit Paşa'nın oğlu Rüştü Bey'in marifetiyle İstanbul'da Rıza Bey taş basmahanesinde, Mustafa Nazif'in hattıyla yazılı olarak basılmıştır. Üzerinde baskı tarihi yazılmamıştır. Ancak şâirin ölümünden elli yıl kadar bir süre sonra basıldığı anlaşılmaktadır. Nitekim sadaret mektubî kalemi hulefâsından olan Rüştü Bey'in yardımıyla Kerküklü Abdurrahman Halis'in divanının aynı matbaada Hicrî 1284 yılında basılması olayı Erbilli Garibî'nin de divanının bu sürelerde basılmış olmak ihtimalini kuvvetlendirmektedir.

Bu nüshada sırasıyla, alfabeğe göre düzenlenmiş 286 gazel, 1 terkîb-i bend, 4 tercî-i bend, 3 muhammes, 2 tarih mevcuttur.

Matbu nüşa imlâ açısından sorunludur. Ayrıca birçok yerde eksik kelimeler, kafiye ve redif bozuklukları, sık sık kafiye tekrarları mevcuttur. Matbu nüshadaki şiiirlerin birçoğunun vezni bozuktur.

BÖLÜM 2: GARİBÎ DİVANI'NIN İNCELENMESİ

2.1. Şekil Özellikleri

Garibî Divanı'nı incelerken nazım şekilleri, nazım tekniği gibi şekil özelliklerini ortaya koymaya çalışacağız.

2.1.1. Nazım Şekilleri

Garibî Divanı nazım şekilleri açısından fazla çeşitlilik içermemektedir. Divan'ın büyük bir bölümünü gazeller oluşturur. 10 adet manzume dışında divanın tamamı gazeldir.

2.1.1.1. Gazeller

Şâirinin sanatını ve hayal dünyasını ortaya koyması bakımından önemli olan gazeller, Garibî Divanı'nın temelini oluşturur. Divan'da 288 gazel mevcuttur.

Divan gazellerle başlar. Muhteva olarak ilk iki gazel (G.1,2) münacaat, sonraki üç gazel (G.3,4,5) ise naat özelliği taşımaktadır.

Gazellerden bir tanesi müzeyyel gazeldir (G.66).

Bunlar dışında Garibî'nin gazellerinde musammat, mutavvel, redd-i matla' gibi gazelle ilgili türler bulunmamaktadır. Garibî Divan'ında bütün harflerden gazel bulunmaktadır. Harflere göre gazellerin dağılımı ise şöyledir:

ا→13, ب→7, ت→8, ث→1, ج→3, ح→2, خ→1, د→4, ذ→1, ر→53, ز→17, س→2, ش→12, ص→4, ض→4, ط→5, ظ→3, ع→4, غ→3, ف→3, ق→8, ك→24, ل→13, م→15, ن→25, و→3, ه→28, ی→22.

Bu gazellerden 10'u redifsiz, geri kalan 278 tanesi ise rediflidir. Gazellerin hepsinde mahlas beyti bulunmaktadır.

S. nüshasında 285 gazel vardır. Bunlardan iki tanesi (G.64, 163) M. nüshasında bulunmamaktadır.

M. nüshasında 286 gazel vardır. Bunlardan üç tanesi (G.8, 22, 70) S. nüshasında bulunmamaktadır.

Gazellerin ortalama beyit sayıları 7'nin üzerindedir. Gazellerdeki beyit sayıları şu şekildedir:

5 beyit: 32, 6 beyit: 16, 7 beyit: 163; 8 beyit: 14, 9 beyit: 49, 10 beyit: 6, 11 beyit: 8.

2.1.1.2. Musammatlar

Garibî Divanı'nda musammat olarak 1 adet terkîb-i bend, 4 adet tercî-i bend ve 3 adet muhammes bulunmaktadır.

2.1.1.3. Tarihler

Garibî Divanı'nda biri 18 diğeri 9 beyitten oluşan iki tarih vardır. Bu tarihlerden ilkinin "zamanında kethüdalık mansıbında bulunan Esed Bey'in düğünü münasebetiyle" söylendiğini belirtmiştir. Son mısra ebced hesabıyla H. 1209 tarihini göstermektedir. İkinci tarih ise Sultan Abdülhamid'in şehzadesinin düğünü münasebetiyle yazılmıştır.

2.1.2. Vezin

Garibî Divanı'nda aruz vezninin 15 kalıbı kullanılmıştır.

Divan'da kullanılan vezinler ve kullanıldığı manzûme sayıları aşağıdaki gibidir:

VEZİNLER	G.	Trk.	Trc.	Mu.	Ta.
1. fâ'ilâtün / fâ'ilâtün / fâ'ilâtün / fâ'ilâtün	1	-	-	-	-
2. fâ'ilâtün / fâ'ilâtün / fâ'ilâtün / fâ'ilün	24	-	-	1	2
3. fâ'ilâtün / fâ'ilâtün / fâ'ilün	1	-	-	-	-
4. fâ'ilâtün / fe'ilâtün / fe'ilâtün / fe'ilün (fa'lün)	59	1	1	-	-
5. fâ'ilâtün / mefâ'ilün / fâ'ilâtün / mefâ'ilün	1	-	-	-	-
6. fâ'ilâtün / mefâ'ilün / fe'ilün (fa'lün)	1	-	-	-	-
7. fâ'ilâtün / mefâ'ilün / fe'ilün	1	-	-	-	-
8. mef'ülü / fâ'ilâtü / mefâ'ilü / fâ'ilün	58	-	-	-	-
9. mef'ülü / fâ'ilâtün / mef'ülü / fâ'ilâtün	10	-	-	-	-
10. mef'ülü / mefâ'ilü / mefâ'ilü / fe'ülün	54	-	2	-	-
11. mef'ülü / mefâ'ilün / mef'ülü / mefâ'ilün	5	-	-	-	-
12. mefâ'ilün / fe'ilâtün / mefâ'ilün / fe'ilün (fa'lün)	2	-	-	-	-
13. mefâ'ilün / fe'ilâtün / mefâ'ilün / fe'ülün	2	-	-	-	-
14. mefâ'ilün / mefâ'ilün / mefâ'ilün / mefâ'ilün	68	-	1	2	-
15. müstef'ilün / müstef'ilün / müstef'ilün / müstef'ilün	1	-	-	-	-
TOPLAM	288	1	4	3	2

Vezein hataları açısından nüşhalar arasında ciddi bir fark vardır. Sadece M. nüşhasına bakarak divandaki vezeinlerin çoğunlukla bozuk ve hatalı olduğunu söyleyebiliriz. Fakat S. nüşhası dikkate alındığında durum deęişmektedir. S. nüşhasında genellikle vezein hatalarına rastlanmamaktadır. Nüşhalar arasındaki bu fark M. nüşhasının oldukça fazla yazım ve imlâ hatası içermesinden kaynaklanmaktadır.

Divan'da bir buçuk okunması gereken veya bir buçuk okunması gerekirken bir okunan heceler az deęildir.

Garibî Divanı'ndaki vezeinler konusunda genel kanaatimiz, Garibî'nin divan şiirinde en çok kullanılan vezeinlerden manzûmeler oluşturduğu ve bu vezeinleri kullanmakta mahir olduğu yönündedir.

2.1.3. Redif

Garibî Divanı'nda bulunan toplam 298 adet manzûmenin 278 tanesinde redif bulunmakta, 21 tanesinde bulunmamaktadır. Garibî'nin kullandığı rediflerin büyük bir çoğunluğu Türkçe kelime ve eklerden oluşmaktadır.

Bazı manzumelerde redif hataları mevcuttur:

Mey-i nâz ile şu vir nergis-i bîmâra *gel cānā*
Nigāh-ı şūh ile kıl  alemi  avāre *gel cānā* (G.7/1)

Düşmüş hezār mişnete *eyyām-ı  andel ib*
H ar-ı cefāya kılmadan *ibrām  andel ib* (G.16/1)

Benzer örneklerin gösterilebileceęi dięer manzumeler şunlardır: G.17, 21, 24, 32, 33, 34, 57.

Rediflerin manzûmelere göre dağılımı aşığıdaki gibidir:

a) Ek Redifler

-a/e (G. 251, 265, Muh. 1-5)	-im/im (G. 210, Trc. 1-1, Trc. 1-8)
-adır (G. 86)	-ima (G. 248)
-casına (G. 249)	-ımdır/imdir (G. 68, 69)
-ça (Trc. 4-3)	-ına/ine (G. 256, 263)
-da/de (G. 259, Muh. 1-4)	-ında (G. 258, 266)
-dan/den (Trc. 1-7, Muh. 1-3)	-iñdir (G. 51)
-dır/dir/dür (G. 41, 43, 58, 64, Muh. 1-6, 1-8, Trc. 4-4)	-imdedir (G. 48)
-i/i (G. 267, 282, 287, Trc. 3-6)	-imden (G. 216, Trc. 4-6)
	-imizden (G. 212)

-imizdir (G. 45)
 -iñ (G. 159)
 -in (G. 211)
 -iñden (Trc. 4-1)
 -larıñ (G. 163, 167)
 -lenmez mi (G. 270)
 -lenür (G. 79)
 -lerle (G. 245)

-lıdır (G. 66)
 -miz (G. 95)
 -sı/si (G. 288, Muh. 3-4)
 -sına (G. 244)
 -um (Muh. 1-7)
 -unda (G. 264)
 -uz/üz (G. 96, 100, 105)

b) Kelime Redifler

ağlar (Trc. 2-7)
 °andelīb (G. 16, 17)
 arasında (G. 242, 243)
 artar (G. 55)
 °aşk (G. 152)
 baş (G. 126)
 başdı (G. 279, Muh. 3-1)
 başdır (Muh. 3-5)
 bilmezler (G. 85)
 çek (G. 165)
 çekmiş (G. 119)
 degil (G. 184)
 degil mi (G. 281)
 degil midir (G. 56)
 degil miyim (G. 201)
 degildir (G. 47)
 deprensün (G. 235)
 dirler (G. 53)
 diyerek (G. 162)
 du°ā (G. 8)
 düşmesün (G. 231)
 el-vedā° (G. 141)
 emel (Trc. 2-1)
 evvel (Trk. 1-2)
 eyle (Trc. 1-6, 2-2)
 eyledik (G. 180)
 eylemişüz (G. 104)

eyler (G. 70)
 eyleyelim (G. 204)
 ğalaṭ (G. 135, 136)
 geldi (G. 276)
 gelmez (G. 99)
 gelsün (G. 228)
 gelür (G. 59)
 gibi (G. 283, 285, 286)
 görmedik (G. 173)
 göster (G. 77)
 güzel (G. 188)
 idebilsem (G. 200)
 idelim (G. 203)
 ider (G. 50)
 idik (G. 174)
 ile (G. 254)
 imiş (G. 118)
 ister (G. 62, 90)
 it (G. 22, 27, 28)
 itdi (Trk. 1-1)
 itme (Trk. 1-10)
 itmek (Trc. 2-3)
 itmiş (G. 122)
 itsem (Trc. 4-2)
 itsün (G. 233)
 kec (G. 32)
 kim (Muh. 2-5)

muḥabbet (G. 25, Trc. 1-2)	qalmamış (G. 113)
müte'addid (G. 38)	qalmış (G. 117)
ne için (Trc. 2-6)	kanā'at (G. 23)
nedir (Trk. 1-6)	saña (Trk. 1-5, 1-8)
neşāṭ (G. 137)	söylleler (G. 73)
şahbā (G. 11)	şefā'at (G. 21)
şubḥ (G. 34)	şūḥ (G. 35)
ol (G. 183)	taḥammül (G. 185)
olalım (G. 196)	teg (Muh. 2-6)
olanlarıñ (G. 168)	üstüne (G. 252)
olasın (G. 215)	var (Muh. 1-1)
oldım (G. 199)	virdim (G. 209)
olduñ (G. 179)	ḥasret (G. 24)
olduḡ (G. 154)	ḥayf (G. 149)
olmadan (Muh. 2-3)	ḥüsñ (G. 217)
olmadıñ (G. 182)	ḥaṭṭ (G. 134)
olmadıḡ (G. 156)	ḥançer (G. 67)
olmayıcak (G. 158)	ḥulūş (G. 127)
olmaz (G. 94, Muh. 1-2)	ṭaleb (G. 18)
olmazsın (G. 229)	yansun (G. 214)
olsa (Trc. 3-3)	yazmışlar (G. 65)
olsun (G. 222, 224, 225, Trk. 1-9)	yeridir (G. 89)
olur (G. 60)	yeter (Trc. 2-5)
qaldı (G. 269)	zamānıdır (G. 44)

c) Kelime Grubu Redifler

ben oldum (Trc. 1-3)	idecek günlerdir (G. 88)
bu gice (G. 253)	ile söylersin (G. 227)
çoḡ gitmez (G. 103)	it beni (G. 280)
eksük degil (G. 186)	itdi çerāḡ (G. 147)
ey vā'iz (G. 139)	itdi yine (G. 255)
eyle sulṭānım (G. 206)	itdiñ beni (Muh. 2-4)
eyledi bülbül (G. 190)	itdiñ ey zālīm (G. 198)
eylediñ beni (G. 284)	itdiñ ey felek (G. 169)
eyler baña (G. 13)	itme ṭama' (G. 144)
eyler ḥaṭṭ (G. 133)	itme şaḡın (G. 230)
gelür gider (G. 52)	itmege degmez (G. 98)
ide mi yā Rab (G. 15)	itmek içinmiş (G. 114)

itmeniñ zamānı degil (G. 187)
 itmez dirīğ (G. 146)
 itmez idiñ (Trk. 1-3)
 kendin gösterür (G. 78)
 ne müşkil imiş (G. 116)
 ne söyleller (G. 72)
 n'oldı saña (G. 9)
 şaf şaf (G. 150)
 olacağsın āhır (G. 63)
 olan bilür (G. 74)
 oldı hep (G. 19)
 oldıgım bilmez (G. 102)
 oldıñ ey gönül (G. 192)
 oldum yeter (Muh. 2-2)

olmadan evvel (G. 195, Trc. 1-4)
 olmadan yegdir (G. 42)
 olmasın n'olsun (G. 220)
 olmasun yā Rab (G. 14)
 olmaz müfīd (G. 37)
 olmaz olmasun (G. 221)
 olur °aşık (G. 151)
 olur peydā (G. 12)
 kande ben kande (G. 246)
 senden olmasa (G. 240)
 senden olmazsa (G. 241)
 söylerim saña (G. 10)
 var içinde (G. 261)
 yā Allāh (G. 239)

ç) Ek Kelime Redifler

-a tıyurma (G. 262)
 -a āšnā (G. 2)
 -a berāber (G. 49)
 -a çek (G. 166)
 -a degmesün (G. 232)
 -a dönmüşdür (G. 80)
 -a düşirdüñ (G. 181)
 -a düşmüşdür (G. 92)
 -a gelmişlerdenüz (G. 97)
 -a getürdim (G. 205)
 -a heves (G. 111, G. 112)
 -a ibtidā (G. 1)
 -a mı düşdüñ (G. 172)
 -a şığışmaz (G. 109)
 -a kadeh (G. 33)
 -a kalmadı (G. 273)
 -a teşebbüs (G. 29)
 -a tevaḳḳu° (G. 142)
 -a ḥasretidir (G. 57)
 -a zülf (G. 148)
 -dan ayru (G. 237)
 -dan feryād (G. 36)

-dan geldi (G. 275)
 -dan gelmiş (G. 123)
 -dan gelür (G. 46)
 -dan giçdim (Trk. 1-7)
 -dan lezīz (G. 40)
 -dan kalmaz (G. 108)
 -dan kalmış (G. 120)
 -dan uşandık (G. 153)
 -den ğayrı (G. 274)
 -den fāriğ (G. 145)
 -den giç (G. 31)
 -den giçdi (G. 271)
 -den i°rāz (G. 131)
 -den maḥzūz (G. 140)
 -den murād (G. 39)
 -dır sensiz (G. 101)
 -dır/dur şimdi (G. 277, 278)
 -dır ḥātem (G. 197)
 -dir °ilāc (G. 30)
 -dir ğarāz (G. 132)
 -dir baña (G. 6)
 -dir bu (G. 238)

- e ʿarż (G. 129)
- e lāyık (G. 157)
- e maḥşūş (G. 125)
- ı bellidir (G. 83)
- ı bilür misin (G. 223)
- ı n'eyler (G. 54)
- ı unutduñ (G. 171)
- ım olursa (G. 260)
- ım sensiz (Trc. 2-4)
- ım yok (Muh. 1-9)
- ımda rakş (G. 128)
- ımdan ʿarız (G. 130)
- ımız bizim (G. 208)
- ımız yokdur (G. 81)
- ın al (G. 193)
- iñ olmasun (G. 234)
- iñ seniñ (G. 164)
- iñ yüzine (G. 250)
- ına düşdük (G. 177)
- ına irişdik (G. 176)
- iña qurbān (G. 219)
- ını gördük (G. 170)
- iñim sāķī (G. 268)
- iñim seniñ (G. 175)
- i görmüşüz (G. 106)
- iñden ğayrı (G. 272)
- lara düşmüş (G. 115)
- le giçürdik (G. 160, 161)
- lerden şor (G. 71)
- lere düşmüş (G. 121)
- lik itme (G. 257)
- midir bilmem (G. 202)
- sın sen (G. 218)
- umuz vardır (G. 82)
- ya fedā (G. 3)
- ya şarıлмақ (G. 155)
- ye beñzer (G. 93)

d) Ek Kelime Grubu Redifler

- a biñ yerden (G. 226)
- a gel cānā (G. 7)
- a ne iʿtibār (G. 87)
- a qaldı iş (G. 124)
- dan el çekdik (G. 178)
- den eyler ḥazz (G. 138)
- den olmaz meʿmül (G. 191)
- ıma raḥm it (Trc. 1-5)
- iñ ey bülbül (G. 189)
- iñ yeri yokdur (G. 76)
- ını bilmez degilüz (G. 110)
- iñe bilmem ne diyerler (G. 75)
- iñe qurbān olayım (Trk. 1-4)
- mı var sende (G. 247)
- midir bilmem nedir (G. 84)
- yı ne bilsün nicedir (G. 91)
- yi herkes bilmez (G. 107)

Yukarıda da görüldüğü gibi ek redif olarak 55, kelime redif olarak 119, kelime grubu redif olarak 53, ek kelime redif olarak 84 ve ek kelime grubu redif olarak da 18 adet redifin çeşitli kullanıldığı görülmektedir. Rediflerin çoğunluğunda Türkçe kelimeler, ekler ve edatlar kullanılmıştır. Sadece kelime rediflerden 119'unun 96'sı Türkçe kelimelerden seçilmiştir. Diğer örneklerde de aynı durum geçerlidir.

2.2. Dil ve Üslûp Özellikleri

Garibî'nin şiirlerinde yaşadığı bölgenin ağız özelliklerini genellikle rastlanmamaktadır. Yaşadığı coğrafya dikkate alındığında, şiirinin genelinde bu yörenin ağız özellikleri birkaç örnekle sınırlıdır:

Bu hüsni ü āniña ey şūh-ı bî-pervā ne *söyleller*
Hıram-ı kıddiñe ey serv-i hoş rañnāne *söyleller* (G.72/1)

Neşāt-ı la'liñe keyfiyyet-i peymāne *söyleller*
Nigāh-ı çeşmiñe bir şīve-i mestāne *söyleller* (G.73/1)

Kendi kendiñ *itürür* aşk yetince hüsne
Bülbüli h̄vāb başar gibi gül āgūşunda (G.264/7)

Gitdi *bir de* göremezsın o bahār-ı hüsni
Zerdi-i hicr ile ey çehre h̄zān olmayıcağ (G.158/3)

Divanın her iki nüshasında da bir bütünlük oluşturması nedeniyle yöresel kullanımdan kaynaklandığını düşündüğümüz birkaç söyleyiş özelliği şunlardır:

"-lık / -dık" ekinin yazımı ses uyumuna uymamaktadır (ویرانهلق, rañnālīk, رعناك -
vīrānelik / آلدکینه - aldığına).

"e" sesiyle biten kelimelerden sonra gelen birinci tekil şahıs eki veya birinci tekil iyelik ekinde kaynaştırma sesi kullanılmamaktadır:

Her rüz u şeb Ğarībī bir *gūne'em* belāda
Çeşmimde eşk-i hūn'in bağımda nār-ı h̄sret (G.24/7)

Vahşet-zede'em kūh u beyābān vaṭanımdır
Āşūfte-dilim h̄ār-ı muğaylān çemenimdir (G.68/1)

Hele *dil-beste'em* bir dil-ber-i bî-mihr-i bed-hūya
Ki bir dem istemez ʿuşşākı āh u zārdan ayru (G.237/4)

Cismim kalalı k̄ulzüm-i hūn-āb arasında
Devr *itmede'em* h̄as gibi seyl-āb arasında (G.242/1)

Bunların yanında birkaç yerde Türkçe kelimelerin arkaik halleriyle kullanıldıkları görülmektedir:

Tevbe bābından idince iğeri vāz-ı kadem
Senden evvel *bularız* rāh-ı şevāb ey vā'iz (G.139/6)

Dutuşdı sūz u t̄āb-ı ilette endām-ı pūr-za'fım
Buraḳ bir ḳaṭre āb-ı lūṭfuñı bu nāra yā Allāh (G.239/4)

Şiirlerinde Arapça, Farsça kelimelere ve tamlamalara sıkça kullanmasına karşın kafiye ve redifler çoğunlukla Türkçe kelimelerden oluşmaktadır (bk. 2.1.3. Redif).

Bazı Türkçe kelimeleri Arapça ve Farsça kelimelerle tamlama yaptığı da görülmektedir:

Mey-i gül-rengle *sākī-i güzelden* gayrı
 Bu ḫarābātda bilmem ne günāh eylemişüz (G.104/6)

Gümrāh ḳoyma vādi-i ḫayretde göñlümi
 Tevfīḳ-i lūṭfuñ eyle *men-i zāra* āşınā (G.2/3)

Ḳoyma keremiñden *men-i bī-ḳāreyi* maḫrūm
 Eyle günehim zaḫmına tīmār-ı şefā'at (G.21/5)

Ey pādişāh-ı ḫüsn ḳapuñda revā mıdur
 Ṭoḡrı ola raḳīb ü *men-i bī-günāh* kec (G.32/4)

Mihnet *men-i ḫaḳīre* degil yārdan gelür
 Taḳdīr-i kār-ḫāne-i Cabbār'dan gelür (G.46/1)

Kesme lūṭfuñ ey ser-efrāzım *men-i üftādeden*
 Nūr-ı ḫürşīdi zemīnden āsumān itmez dirīḡ (G.146/2)

Tenhā ḳomadı ḫāṭır-ı efkārımı bir gün
 Ey ḡam *men-i bī-ḳāreye* ḫayrül-ḫalef olduñ (G.179/3)

Men-i nā-şādı bir ümmīd ile şād eyle sultānım
 Yıķılmış göñlümi lūṭfuñla ābād eyle sultānım (G.206/1)

Esīr-i pençe-i derdim *men-i bī-ḳāre* yā Allāh
 Sen eyle ben gibi bī-ḳāreye bir ḳāre yā Allāh (G.239/1)

Her a'zā-yı vüçüdüm başḳa bir ilette sayrudur
 Meded bir dāru-yı şıḫḫat *men-i efkāra* yā Allāh (G.239/6)

Eyā Perverdigārā ḳare-sāz-ı ehl-i zilletin
 İnāyet ḳıl bu zilletde *men-i dil-zāra* yā Allāh (G.239/7)

Kaynaklara ve rivayetlere göre Garibī, şiirlerini çoğunlukla irticalen söylemiştir. Amā olması da bu görüşü desteklemektedir.

Yer yer sade söyleyişli manzumeleri olmakla birlikte şiirlerinin genelinde sanatlı bir anlatım hakimdir.

2.3. Muhtevâ Özellikleri

2.3.1. Dinî ve Tasavvufî Unsurlar

2.3.1.1. Allah

Garibi, divanına;

Ḥamd-i Ḥudā ki vācib olur cāna ibtidā
Kıldım edā-yı ḥamd ile dīvāna ibtidā (G.1/1)

dizeleriyle başlar. Allah'a şükrederek başladığı bu yedi beyitlik gazelin divanının ilk manzumesi olmasıyla, *Kur'ân*'ın yedi ayetlik *Fatihâ* suresiyle başlaması arasında ilgi kurar.

Olsun Ğarîbi evvel-i dīvān bu heft-beyt
Seb'ül-meşāni oldı çü Qur'ân'a ibtidā (G.1/7)

İlk gazelden sonra, Allah'a dua ve yakarışını ikinci gazelle sürdürür:

Yā Rab zebānım eyle o güftāra āşinā
K'oldur verā-yı perde-i esrāra āşinā (G.2/1)

Yokdur Ğarîbi cürmden endişemiz k'olur
Sūdā-gerān °afv-ı güneh-kāra āşinā (G.2/7)

Garibi Divanı'nda Allah'ı konu alan müstakil bir manzume olmamakla birlikte, 1, 2, 14, 15, 22, 239 gazellerin konusu bir bütün olarak Allah'a şükür, dua ve yakarış içerir. 14 ve 15. gazellerin redifi "Ya Rab", 239. gazelin redifi "Allah"tır.

Divanda ilgili beytlerde anılan Allah'ın isim veya sıfatları şunlardır: Allah (G.135/4, 161/1, 193/6, 198/4, 232/1, 239, 263/5, 284/7; Trk.-VIII/5; Trc.-1-I/4b, 2-V/3b; Ta.-1/1, 2/1); İlâh (G.29/8, 100/6, 240/3, 267/2); Rab (G.2/1, 14, 15, 22, 77/9, 157/6, 194/6, 200/6, 231/4, 240/1, 242/6, 253/7, 254/6, 265/4; Ta.-1/16, 2/9); Hak (G.1/6, 60/6, 89/3, 127/3, 139/1, 141/8, 241/2, 252/6; Ta.-1/17); Huda (G.1/1, 3/8, 89/2, 221/6, 236/3, 239/11, 260/5, 267/6, 277/6; Trc.-1-VII/3b); Mevlâ (G.4/9, 66/9, 146/6, 157/2, 161/10); Yezdân (G.8/9, 142/6, 280/9); Gaffâr/Gufrân (G.29/5, 46/4, 111/9, 239/10, 243/6); Hakîm/Kadir (G.1/2); Ze'l-'atâ (G.5/8); Şâfi/i rûz-ı cezâ (G.5/7); Sâni'-i rûz-ı ezel (G.17/2); Cabbâr (G.46/1); Perverdîgâr (G.239/7); Hudâvendâ/Settâr (G.239/11); Zül-celâl (Ta.-1/1)

Bunlarla beraber ismi veya sıfatı zikredilmeden Allah'ı konu alan ilgili beyitler şunlardır:

Sen bizi eylediñ muḳayyed-i ʿaşḳ Şorma bizden ḥaṭā-yı rûz-ı ḥesâb	(G.20/7)
Der-gâh-ı kerem-kâra rücû° oldı Ğarîbî Redd eyleme ʿafv it anı gör raḥmete lâyıḳ	(G.157/7)
Rûz-ı cezâda n'eyleyelüm naḳd-i ʿafv ile Kâlâ-yı cürm-i ḥalkâ bahâ senden olmasa	(G.240/5)

2.3.1.2. Kitaplar

a) Kur'ân

Semavi kitaplardan Kur'an divanda iki beytte zikredilmiştir:

Olsun Ğarîbi evvel-i dîvân bu heft-beyt Seb'ü'l-meşâni oldı çü Qur'ân'a ibtidâ	(G.1/7)
Şafḥa-i rûyına geldi ḥaṭ-ı reyḥân şaf şaf Böyledir resm-i ḥaṭ-ı âyet-i Qur'ân şaf şaf	(G.150/1)

Mushaf olarak da bir beytte zikredilmiştir:

Bir âyet-i mihr olsa idi rûy-ı şanemde Eylerdim anı Muşḥaf-ı ʿOsmân'a berâber	(G.49/6)
--	----------

Bunların dışında mushaf, sevgilinin yüzü, güzelliğiyle ilgili benzetmelerde yer alır:

Güftâr-ı şeker-rîzine peyveste ḥayâtım Muşḥaf disem evrâḳ-ı cemâline ḥaṭâdır	(G.41/2)
Ḳasem ol muşḥaf-ı ḥüsne ki fenn-i ʿaşḳ andandır Baña bâḡ-ı behiştîñ gülleri hep ḥârdır sensiz	(G.101/5)
Şuḥf-ı İslâmiyyet olmuş nesh çekmiş ḥaṭṭ küfr Muşḥaf-ı rûyında İmândan bir âyet ḳalmamış	(G.113/7)
Ḳaşîñ altun ḥile/ḥule cedvel ḳalem zülfüñden itmişler Olunca muşḥaf-ı ḥüsnuñ bu gûne zer-nigâr-ı ḥaṭṭ	(G.134/3)
Âyet-i mihriñi bulmadı göñül bunca ki biz Muşḥaf-ı rûyuña zülfüñ gibi iʿrâb olduk	(G.154/4)
ʿUşşâḳa ḥaṭṭ-ı muşḥaf ruḥsârı gösterür Tâze berât-ı maḥşer-i rûz-ı ḥesâb-ı ḥüsn	(G.217/2)
Muşḥaf-ı ḥüsni faşîḥ olmak için ʿuşşâḳa Ḥaṭṭ-ı reyḥân ile ḳoy aña iʿrâb itsün	(G.233/5)

Hûn-ı sünbül çekilüb hâme-i °Osmâni ile
Muşhaf-ı hüsni yazıldı haţ-ı reyhâni ile (G.254/1)

Muşhaf-ı rüyuna ser-levha-i zer çekmek için
Cedvel-i kaşına zülfi kalem-i kıll gibi (G.285/5)

b) İncil

Semavi kitaplardan Kur'an dışında, sadece İncil bir beytte zikredilmektedir:

Nesh olub âyet-i hüsni o perî-ruhsârîñ
Bir Firengî haţ ile nüshâ-i İncil gibi (G.285/3)

2.3.1.3. Âyetler

Garibî, divanına yedi beyitlik bir manzume ile başlamasının sebebini "Fatiha" suresinin yedi ayet ve Kur'an'ın ilk suresi olmasına bağlayarak, telmih yoluyla bu sureyi zikretmektedir:

Olsun Ğarîbi evvel-i dîvân bu heft-beyt
Seb°ü'l-meşâni oldı çü Qur°ân'a ibtidâ (G.1/7)

"Nur" suresi kendi adıyla bir beyitte Hz. Muhammed'in yüzü dolayısıyla zikredilmektedir:

Şubh-ı rüyîñdan °ibâretdir şehâ Nûr âyeti
İşbu vech ile oğurlar nâmıñı bedrû'd-dücâ (G.5/2)

Hz. Muhammed'in övmek amacıyla, "Duhâ", "Leyl" ve "İnşirâh" sureleri kendi isimleriyle benzetme yoluyla kullanılmıştır:

Sûre-i واللَّيْلِ gelmiş müy-ı °anber-büyiña
Sîne-i şâfîñ الم نشرح cemâliñ والضَّحَا (G.5/3)

Yine benzetme amacıyla "Duha", "Şems" ve "Leyl" surelerinin ismi beyitlerde zikredilmiştir:

Hîç والضَّحَا-yı hüsni berî olmadı gice
Fenn-i rüsüm-ı °aşqda üstâd olanlarıñ (G.168/4)

Zulmetde idi °âlem hem-reng-i müy-ı Hindû
Āfâkı dutdı hüsñüñ ey والضَّحَا وشمس-rû (G.236/1)

İderdi bir zamân dil والضَّحَا-yı hüsñüñi ezber
Baña واللَّيْلِ haţıñ şeb-i deycürdur şimdi (G.278/4)

Bunların yanında bazı ayetlerden bölümler iktibas yoluyla zikredilmiştir.

Âl-i İmran suresinin 8. ve Sad suresinin 35. ayetinde geçen " انك انت الوهاب " ifadesi:

Vir hidāyet bu zār u maḥzūna
رَبَّنَا انك انت الوهاب (G.20/8)

Lokman suresinin 22. ayetinde geçen " عروت الوثقا " ifadesi:

Kimse ümmīdiñ Ğarībī rahmetinden dime kim
عروت الوثقا'ya dest-i itisām olmaz müfīd (G.37/7)

Necm suresinin 9. ayetinde geçen " قاب قوسين " ifadesi:

Ey şāh-ı mülk-i dehreyñ fermān-revā-yı kevneyñ
Zī-bende قاب قوسين mānend-i ṭāḡ-ı ebrū (G.236/2)

2.3.1.4. Hadisler

Divanda bir yerde, camilerdeki mihrapların üstünde sıklıkla yazılı olan "Namaz kılmakta acele ediniz" mealindeki hadis zikredilmiştir.¹

Ṭāḡ-ı mihrāb kaşlarıñda seniñ
عجلوا بالصلاة yazmışlar (G.65/5)

2.3.1.5. Melekler

Divanda meleklerden sadece Cebrail bir yerde zikredilmektedir:

Ş'ol şāf-ı zamīrüz ki semāvāt-ı sūḡanda
Cebrā'īl oḡur ilm-i ledün aḡterimizden (G.212/7)

2.3.1.6. Peygamberler

Garibî Divanı'nda on peygamberin isimleri zikredilmektedir (Hz. Adem, Hz. Nuh, Hz. Lokman, Hz. Süleyman, Hz. Yakup, Hz. Yusuf, Hz. Musa, Hz. Hızır, Hz. İsa ve Hz. Muhammed):

¹ Sözü edilen ifade, kaynaklarda yer almadığı için kimilerine göre hadis değil kelam-ı kibardır. İfadenin tamamı şu şekildedir: "Accilû b's-salâti gable-l-fevt, accilû bi't-tevbeti gable'l-mevt" (Vakti geçmeden önce namaz kılmakta acele ediniz; ölüm gelmeden önce tevbe etmekte acele ediniz).

a) Hz. Adem

Hz. Adem üç beyitte zikredilmektedir.

İlk insan olması yönüyle;

Evvel kelām-ı Һamd idi geldi zebānına
Ādem ki oldu hesti-i insāna ibtidā (G.1/3)

Peygamberimiz atası olması yönüyle;

Ey Ğarībī ola gencīne-i  omr m ne ki vār
Tāc-ı faҺr-ı Һalef-i Ādem   Havvā'ya fedā (G.3/9)

Seyyid-i evlād-ı Ādem m cib-i her-m mkināt
Ĥātem-i Һ km-i risālet mu ciz-i āl-i  abā (G.4/6)

Bir beyitte de Hz. Havva ile birlikte zikredilmektedir (G.3/9).

b) Hz. Nuh

Bir beyitte Nuh Tufanı'ndan bahsedilmektedir:

İtmedi r y-ı zemīne c şiş-i T fān-ı N h
Anı kim bu girye-i bī-iẖiyār eyler baňa (G.13/6)

c) Hz. Lokman

Hz. Lokman hekimliđi dolayısıyla d rt beyitte zikredilmektedir:

Loqmān-ı  arĥ derdime bir  āre bulmadı
Ol serv-i nāz-ı Ő h-ı g l-endāma  aldı iŐ (G.124/6)

Bir Őiẖat i  n nabzıñı  arz itme  abībe
Ey Һaste-i  aŐk eyleme Loqmān'a teva ku  (G.142/5)

Marāz-ı  aŐka Ğarībī nice m mkin Őiẖat
Gelse Loqmān-ı felek  st ne dermānı ile (G.254/7)

Cān vir sitem-i dāĝ-ı muĥabbetle Ğarībī
Bilmezlik id b derdiñi Loqmān'a  uyurma (G.262/7)

 ) Hz. S leyman

Hz. S leyman    beyitte zikredilmiŐtir.

Karınca kıssası ve tahtı dolayısıyla;

Gedānıñ himmeti imdād ider hāl-i şehen-şāha
Hevā taht-ı Süleymān'a cenāh-ı mürdan gelmiş (G.123/2)

Mührü dolayısıyla;

Fenn-i icāzda göster Yed-i Beyzā çiçeğiñ
Reşkden dest-i Süleymān'da ki hātem yansun (G.214/4)

Hükümdarlığı dolayısıyla;

Bir zamān mesned-i hüsnünde Süleymān olalum
Alalum dest-i dile zülfini hātemcesine (G.249/5)

d) Hz. Yakup ve Hz. Yusuf

Hz. Yakup'un divanda ismi tek başına geçmemektedir. Hz. Yusuf ile birlikte anılmaktadır (6 beyitte). Genelde Hz. Yusuf'a duyduğu hasret, döktüğü gözyaşı ve gözlerinin kör olması dolayısıyla zikredilmektedir:

Sevād-ı çeşm-i bülbül dīde-i Ya'qūb'a dönmüşdür
Yüzünden aç niqāb ey Yūsuf-ı gül pīrehenden giç (G.31/2)

Sirişk-i dīde-i Ya'qūb'dandır āb-ı şemşiriñ
Şehīd-i tıgıña pīrahen-i Yūsuf kefen dirler (G.53/7)

Būy-ı pīrahen-i Yūsuf getürür bād-ı şabā
Çeşm-i Ya'qūb'a döner nūr-ı nazār çok gitmez (G.103/2)

Hasret-i Yūsuf-ı ma'nāya çeh-i hātırdan
Nice Ya'qūbları dīde-be-rāh eylemişüz (G.104/4)

Bir Yūsuf-ı hüsnüñ gam-ı hicrinde Ğarībī
Ya'qūb gibi maħrūm-ı sevād-ı başār oldum (G.199/7)

Getürdi cānib-i Ya'qūb'a būy-ı müjde-i Yūsuf
O peyk-i nām-ver kim hāk-i kūy-i yārdan geldi (G.275/3)

Hz. Yusuf, Hz. Muhammet'ten sonra divanda adı en çok geçen peygamberdir (27 beyitte). Kuyuya atılması, Mısır'a gitmesi, zindana düşmesi, Züleyha ve gömleği dolayısıyla da adı geçen Hz. Yusuf'tan genellikle güzelliği dolayısıyla bahsedilmektedir.

Üftādelikdir evvel-i rif'at ki kahr idi
Şāhen-şehī-i Yūsuf-ı Ken'ān'a ibtidā (G.1/4)

Düşmüş olsaydı cihāna bedr-i hüsnüñ pertevi
Olmaz idi Mısr bāzārında Yūsuf zī-bahā (G.4/4)

- Degil dest-i Züleyhâ'dır tiken gül-şende ey bülbül
Bu güne keyd-i zenden Yūsuf-ı gül pāk-dāmendir (G.43/5)
- Nādīde cemāliñ çatı vaşf itmede derler
Ol Yūsuf-ı hūsnūñ ki bizim dil-berimizdir (G.45/3)
- Vežān-ı felek eylemiş ey Yūsuf-ı hūbān
Kırş-ı kameri vezniñe mīzāna berāber (G.49/5)
- Nihālinde turunc-ı nīme-resdir ğabğab-ı Yūsuf
O bāğıñ kim anı sīr-āb ider çāh-ı zekān dirler (G.53/3)
- Biñ murğ-ı dil āvīze-i tār-ı resenimdir
Biñ Yūsuf-ı cān hāset-i çāh-ı zekānımdır (G.69/1)
- °Aşğ olunca hūsn-i Yūsuf çāhdan eyler tūlū°
°Aşıka zīr-i zemīnden yār kendin gösterür (G.78/8)
- N'ola iplik gibi bāzāra çıksa rişte-i cānım
Ki dil bir Yūsuf-āsā hūsn-i °ālem-tāba düşmüşdür (G.92/4)
- İriş ey nāzenīnim hāl-i °uşşāka meded-kār ol
Ki zindān-ı bedende Yūsuf-ı dil zārdır sensiz (G.101/8)
- Yūsuf-mişāl zāde-i ṭab°-ı Ğarībi'ye
Sevğ-i ṭalebde cūş-ı hārīdārı görmüşüz (G.106/9)
- İtsün seni endāhte-i çāh-ı mezellet
Ey Yūsuf-ı dil eyleme ihvāna tevakkū° (G.142/3)
- Ey Mışr-ı seḥāvetde olan lūtf-i °azīzi
Zindāna düşen Yūsuf-ı Ken°anı unutduñ (G.171/4)
- Mışr-ı hūsnünde eger saltanat ister o mehiñ
Zekānın Yūsuf-ı şūḥ-ı dile çāh eyleyelim (G.204/3)
- Biñ Mışr cemāli meh-i Ken°anıña kurbān
Biñ Yūsuf-ı dil-i çāh-ı zenehdāniña kurbān (G.219/1)
- Ğarībī girye-i hāsetle gitdi gözlerim nūrı
Girince cāme-h°āba Yūsuf-ı gül-pīrehenlerle (G.245/7)
- Yūsuf gibi düş çāh-ı zenehdānına yārin
Zindān ise de pāyına rif°at var içinde (G.261/5)
- Bu çāh-ı firāka seni elbet şalurlar
Ey Yūsuf-ı dil h°ābıñı ihvāna tıyurma (G.262/4)

Gül-istān-ı ruḥ-ı dil-dār yetdi leşker-i yağmā Ġarībī Yūsuf-ı dil düşmege çāh-ı zekān kaldı	(G.269/6)
Yūsuf-ı ḥāṭırımı şalma çeh-i nisyāna Kerem eyle ki dem-i lütf ü °aṭadır şimdi	(G.277/4)
Yeri var Yūsuf olursa güzelüm bende saña	(Trk.-V/1a)

e) Hz. Musa

Hz. Musa'nın ismi divanda hiç geçmemektedir. Kelîm, Yed-i Beyzâ ifadeleriyle Hz. Musa'dan beş beyitte bahsedilmektedir.

Olmaz Ġarībī sīneden eksük ḥayāl-i yār Ṭūr'a Kelīm şevk ile gūyā gelür gider	(G.52/7)
Her şubḥ şafā-yāb oluruz feyz-i nazardan Biz ṭūr-ı tecellā-yı ilāhīde Kelīmüz	(G.100/6)
Ger vefk-ı murād üzre felek dönse Ġarībī Ḥūş mertebedir ol Yed-i Beyzā'ya şarılmak	(G.155/6)
Yed-i Beyzā ile kıldım tecellī-zār āfākı Kelīm-i nuṭk isen āyīn-i icāz ile söylersin	(G.227/3)
Fenn-i icāzda göster Yed-i Beyzā çiçeğiñ Reşkden dest-i Süleymān'da ki ḥātem yansun	(G.214/4)

f) Hz. Hızır

Peygamber olup olmadığı konusunda kesin bir bilgi olmamakla birlikte peygamber olarak addedilen Hz. Hızır'ın dokuz yerde adı geçmektedir. Genelde âb-ı hayat ve ölümsüzlük dolayısıyla zikredilmektedir:

Debistān-ı ğamıñda ṭıfl-ı dil bir nev-zebān olsa °Ulūm-ı ma°rifetde Ḥızır'a üstād olmadan yegdir	(G.42/2)
Yok bākimiz eyyām-ı firāķıñ siteminden Bāğ-ı emele Ḥızır-ı şabā reh-berimizdir	(G.45/4)
Āb-ı ḥayāt-ı Ḥızır benim kevşerimdedir Feyz-i neşāt-ı °ömr mey-i sāğarımdadır	(G.48/1)
Hem yine Ḥızır bilür āb-ı beķānıñ kıdrin Lezzet-i būs-ı ruḥ-ı sādeyi herkes bilmez	(G.107/3)
Bir būsesin aldık o mehiñ ḥvābda gūyā Tā çeşme-i Ḥızır'ında kenārına irişdik	(G.176/5)

- Hayāt-ı Hızr ise āb-ı bekā minnetle nūş olmaz
Görüb pīr-i muğānda imtinān şahbādan el çekdik (G.178/2)
- Biñ Hızr bulur °ömr-i bekā kevşerimizden
Hamyāze-i °işret dökilür sāğarımızdan (G.212/1)
- Cūy-bār-ı lebine sebze-i hıtt geldikde
Hızr'ı zulmāta şalur çeşme-i hayvānı ile (G.254/3)
- Hele İskender-i dil çıkmadan zulmāt-ı zülfünden
Gelüb ser-çeşme-i hayvāna Hızr-ı hıtt kadem başdı (G.279/4)

g) Hz. İsa (Meryem)

Hz. İsa on beş beyitte adı geçmektedir. Sekiz beyitte Mesih olarak anılır. İki beyitte de Hz. Meryem ile birlikte anılmaktadır. Mucizeleri, hastaları iyileştirmesi, nefesi ve göğsü çekilmesi dolayısıyla zikredilmektedir:

- Feyz-i nuḫkırñ °āleme ser-māye-i يحيى العظم
Saña ta°zīmen bu mu°ciz oldı °İsā'ya °aṭā (G.4/5)
- Çekmez Ğarībī minnet-i merhem Mesīḥ'den
Bağrında zaḥm-ı hançer-i medd-i nigāh-ı kec (G.32/7)
- Olur mı hergiz erbāb-ı °alā°ıq kādīr-i taḥrīk
Ki sūzen dāmen-i °İsā'ya bir gülmīḥ-i āhendir (G.43/4)
- Olaldan kūçe-ger ü °ālem-i tecrīd-i °İsā'nıñ
Ğarībī ṭavḫ-ı āhen gerdenimde çeşm-i sūzendir (G.43/7)
- Bir tāze °ömr-i cāna bağışlar Mesīḥ-veş
Ol müjde kim şabā ile dil-dardan gelür (G.46/2)
- Mürde-i şad-sāli ihyā eylemekde lebleriñ
Bir Mesīḥ-i mu°cize-güftār kendin gösterür (G.78/2)
- Bilmez erbāb-ı ğaraż şehd-i lebiñ lezzetini
Kāfir enfās-ı Mesīḥā'yı ne bilsün nicedir (G.91/5)
- Hoş giçer faḫr u fenā ile Ğarībī günümüz
Şerḥ-i tecrīdi Mesīḥā bize ta°līm itmiş (G.122/5)
- Çarḫa °İsā gibi pervāz ider ol kimse k'olur
°Andelīb-i çemene ālem-i tecrīd-i ḫulūş (G.127/7)
- Ey āh-ı seḫer kime bu cāh oldı müyesser
Eflāka çıkub dāmen-i °İsā'ya şarılmaḫ (G.155/4)

Cānı Mesîḥ-i ʿālem-i tecrîd olur gider Kayd-ı belâ-yı nefsdan âzâd olanlarıñ	(G.168/5)
Bir mihr-i cemâliñ heves-i cānına düşdük İsâ gibi tâ ol güneşiñ yanına düşdük	(G.177/1)
Getürse çarḥ-ı çārümden Mesîḥâ zaḥmıma merhem Yine kalur kef-i İsî-i Meryem kande ben kande	(G.246/4)
Bülbül-i bâğçe-i ʿālem-i tecrîd olalum Çarḥa pervâz idelüm İsî vü Meryemcesine	(G.249/7)
Mesîḥâ'ya olurdum kıadr ile mânend eger bir gün O hürşîd-i cihân-tâbirñ yerim olsaydı yanında	(G.266/2)

h) Hz. Muhammed

Garibî divanında Hz. Muhammed'den bir çok yerde bahsedilmektedir. Özellikle 3, 4, 5, 236 ve 266. gazeller doğrudan Hz. Muhammed için yazılmıştır. Muhammed, Mahmud, Ahmed, Musfata isimleriyle beş beyitte zikredilmekle birlikte, "dür-i yektâ, vasıta-i hilkat-i eşya, bahr-ı şefâat, gül-i bathâ, şâfiü'l-halâyık, hâdiyi'l-ümem, hâdî, habib, nebi, resul, ..." gibi sıfatlarla doğrudan veya dolaylı bir çok beyitte bahsedilmektedir.

Cānım ol cevher-i zât-ı dür-i yektâya fedâ Ömrüm ol vâsıta-i hilkat-i eşyâya fedâ	(G.3/1)
Bâr-ı işyân ile ḥam-geşte olan kâmetimiz Gevher-i bahr-ı şefâat gül-i Bathâyâya fedâ	(G.3/7)
Rûḥum ol Aḥmed ü Hâdî vü Muḥammed Maḥmūd Ya'ni maḥbûb-ı Hudâ Hazret-i Tâhâ'ya fedâ	(G.3/8)
Eylemiş dergâhıñı Mevlâ maṭâf-ı kudsiyân Âsitânıñ kıble-i ḥacât-ı erbâb-ı recâ	(G.4/9)
Müstagraḥ-ı işyân Ğaribî siyeh-rû Senden diler ey Aḥmed-i muḥtâr şefâat	(G.21/7)
Yâ Rab ḥabîbiñ Aḥmed-i muḥtâr aşkına Bir de o şûḥ-ı âfet-i cānı musaḥḥar it	(G.22/5)
Girsün mi Ğaribî ele dāmân-ı şefâat Dil itmeyicek Aḥmed-i Muḥtâra teşebbûs	(G.29/11)
Ḳumrî okur çemende ezân-ı Muḥammedî Şâḥ-ı bülend-i serv aña bir minâredir	(G.86/2)

Yā Rab beni bu cürm ü haṭā ile ḥabībiñ
Görsün mi °aceb encümen-i ümmete lāyık (G.157/6)

Yā ṣāfi°ü'l-ḥalāyık yā hādiyi'l-ümem
Ben rû-siyehden eyleme eksük °ināyetiñ (G.159/4)

Bu ma°şiyyetle yarın Yā Resūla'l-lāh n'olur ḥālim
Ben-i miskīne maḥşerde ṣefā°at senden olmazsa (G.241/4)

2.3.1.7. Sahabeler, Mutasavvıflar, Diğer Dini Şahsiyetler

a) Hz. Osman

Divanda, sahabe veya dört halifeden sadece Hz. Osman'ın adı iki beyitte zikredilmektedir:

Bir āyet-i mihr olsa idi rûy-ı şanemde
Eylerdim anı Muşḥaf-ı °Oşmān'a berāber (G.49/6)

Ḥûn-ı sünbül çekilüb ḥāme-i °Oşmāni ile
Muşḥaf-ı ḥüsni yazıldı ḥaṭ-ı reyḥāni ile (G.254/1)

b) Âsaf

Hz. Süleyman'ın veziri Âsaf'tan iki beyitte bahsedilmektedir:

Lüṭfuñla oldı bürde ṭab°-ı Ğarībi rûşen
Ey Âşaf-ı melek-ḥû pāşā-yı pāk-i manzar (G.61/7)

El-vedā° ey tāc-dār-ı şāh-ı şāhān el-vedā°
El-vedā° ey Âşaf-ı şāni-i devrān el-vedā° (G.141/1)

c) Edhem

Şāh-ı °aşkıñ deşt-i ğam bir mesned-i Cem'dir baña
Başda sevdā-yı cününüm tāc-ı Edhem'dir baña (G.6/1)

ç) Mansur

Ḥayāl-i tār-ı zülf-i yāre düşmezse gönül şevki
Ene'l-ḥaḳ içre ğayr[ı] dāra Manşūr olmasun yā Rab (G.14/3)

Yine birdir ḥayāt ü mevt çeşm-i ehl-i vaḥdetde
Ene'l-ḥaḳḳ dārına şu girye-i Manşūr'dan gelmiş (G.123/5)

Ene'l-ḥaḳḳ sırrı ḳanımla yazılsın °ārızıñ üzre
Çekilsün dāra zülfüñden gönül Manşūr'dur şimdi (G.278/6)

d) Ebu Leheb

Dökmüş ğarażla ħār-ı cefā rāh-ı maţlaba
Hoş ol raķīb-i kaĥpe-zen Bū Leheb degil (G.184/3)

e) Züleyha

Degil dest-i Züleyĥā'dır tiken gül-şende ey bülbül
Bu ğüne keyd-i zenden Yūsuf-ı gül pāk-dāmendir (G.43/5)

2.3.1.8. Diĝer Dinî Unsurlar**a) Baĝ-ı İrem**

Meyl idenler ĥaţ-ı ruĥsārīña ey reşk-i perī
Seyr-i gül-geşt-i çemen bāĝ-ı İrem bilmezler (G.85/2)

Sevdigim cāzibe-i āb-ı hevā-yı kūyuñ
Eylemiş ğöñlümi sevdā-yı İrem'den fāriĝ (G.145/4)

Hoşdur baña biñ kerre ğülistān-ı İrem'den
Ol bezm ki şahbā-yı muĥabbet var içinde (G.261/6)

b) Kabe (Hacerü'l-esved)

Ka°be-i cāme-siyāh ile Ğarībī diliñe
Olma şūret-kede-i naķş-ı kilīsā-yı taleb (G.18/7)

Ka°be-i ruĥsāra yüz dutmuş gelür ĥāl ü ĥaţīñ
Kāfir-i ĥüsnüñ meger zālīm Müselmān oldu hep (G.19/7)

Ayaĝım °azm-i rāh-ı Ka°be-i dīdārīña kūtāh
Elim feyz-i niyāz-ı ğüşe-i dāmāna ĥasretidir (G.57/3)

Bezminde o şūĥ ile °itābīñ yeri yokdur
Ol Ka°be'de āheng ü rebābīñ yeri yokdur (G.76/1)

Ṭālib ol vaşlına kūyunda raķībi öldür
Kurb-ı Ħaķ isteyene Ka°be °ibādet yeridir (G.89/3)

Zīnhār ĥaţ-ı rū-siyeye virme icāzet
Ħuccāc-ı Ħabeş Ka°be-i dīdāra şıĝışmaz (G.109/2)

Ħabeş ĥuccācıdır gelmiş tavāf-ı Ka°be-i ĥüsne
Muĥīţ-i ehl-i İmān oldu ceyš-i Zengibār-ı ĥaţṭ (G.134/5)

Yüz Ka°be'ye yüz urdum ğöz görmedi dīdārın
Şimden gerü şeydā dil büt-ĥāneden eyler ĥaţṭ (G.138/6)

- Ka[°]be-i ma[°]şūda irmek ārzūsiyla mūdām
Cānıma rāh-ı talebde cüst-cū eksük degil (G.186/5)
- Oı Ka[°]be-i ümīde eyler gönül tekāpū
Yā Rab bu nā-murādı ma[°]şūda eyle vāşıl (G.194/6)
- Katı āvāredir diller cemālīñ cüst-cūsunda
Efendim yüz dutarlar Ka[°]be-i dīdāra biñ yerden (G.226/2)
- Varalum Ka[°]be-i dīdārı tavāf eyleyelüm
Öpelüm hāk-i derin Beyt-i Mükerrerncesine (G.249/3)
- Hacerü'l-esved-i hāl-i lebine yüz sürelüm
İçelüm āb-ı zenehdānını zemzemcesine (G.249/4)
- Dutdı reh-i ümīdi yine dīv-i Hayberī
Vaqt-ı tavāf-ı Ka[°]be-i dīdāra qalmadı (G.273/5)

c) Lāt ü Menāt

- Lāt ü Menāt'ı eyledi pā-māl mu[°]cizeñ
Aşnāmiñ āb-ı rüyını dökdi mehābetiñ (G.159/2)

ç) Mevlevî

- Bir nev-civān-ı Mevlevi şūh-ı külāh-kec
°Aklı uçurdu başdan idüb bir nigāh-ı kec (G.32/1)
- Dil-berān-ı Mevlevīye bir külāh itsem gerek
Şāhlar dervīş olub kılmış nemed efserleriñ (G.167/4)

d) Şeb-i İsrā, Şeb-i Mirāc

- Māye-i na[°]kd-i vücūdum ne ki var bī-kem ü bīş
Hāk-i dergāh-ı imām-ı Şeb-i İsrāya fedā (G.3/3)
- Nāzik-endām-ı ğazel-h[°]ān-ı °arūs-ı tab[°]ım
Şeh-süvār-ı Şeb-i Mirāc-ı mu[°]allāya fedā (G.3/5)
- Bir göz açınca turduñ mi[°]rācı °arşa kurduñ
Küstāhlıqla urduñ pīş-i Hudā'da zānū (G.236/3)

e) Şeytan

- Gice bir yerde ra[°]ķīb ile işitdim yāri
°Aceb itdim ki melek eyledi Şeytān'a heves (G.111/7)
- Āhır sipihr-i hūsne tulū[°] eyler ey melek
Şeytān-ı ha[°]tt biñ kez atılsa şihāb-ı hūsñ (G.217/6)

Sevād-ı haṭṭıñ aldı āb u tāb-ı reng-i ruḥsārıñ
Metā^c-ı dīne ārī leşker-i İblīs reh-zendir (G.43/2)

f) Tûbâ

Nev-nihāl-i naḥl-i Ṭûbî şems-i evc bî-ğurûbî
Meh-i āsumān-ı ḥûbî şeh-i mesned-i melāḥat (G.26/2)

Hevā-yı serv-i ḳaddiñ ṭa^cne eyler şāḥ-ı Ṭûbāya
Ġubār-ı ḥāk-i kūyuñ tūtiyā-yı ḥûrdan ḳalmaz (G.108/3)

g) Tûr

Olmaz Ġarîbi sīneden eksük ḥayāl-i yār
Ṭûr'a Kelīm şevḳ ile gūyā gelür gider (G.52/7)

Degildir ^cāşıḳa bî-tābi-i dil Ṭûr'dan gelmiş
Tecellî-zāra mevc-i nāz baḥr-i nûrdan gelmiş (G.123/1)

2.3.2. Toplum ve Kültür

2.3.2.1. Tarihî Şahsiyetler

a) Abdülhamid (II)

Didiler kân-ı edeb necl-i celîlü'l-ḳadr-i ḥulḳ
Ya^cni ol şeh-zāde ^cālî-bende-i ^cAbdü'l-ḥamîd (Ta.-2/6)

b) Aristo

Benim nazm içre ol mu^cciz-beyān-ı fenn-i ḥikmet kim
Aristo mekteb-i ṭab^cımda bir şākir[d]-i ebkemdir (G.64/3)

c) Bâyezid (II)

^cAşrında Bâyezîd ise baksa o sâḳiye
Bûs-ı leb-i piyālesine dil heveslenür (G.79/4)

ç) Eflatun

Benim kim sözlerimden ^caḳl-ı Eflāṭun mülzemdir
Esās-ı ḳaşr-ı ṭab^cım Ḳāf-ı ^cAnḳā gibi muḥkemdir (G.64/1)

Eflāk-i ṭabī^cat küresi rûşen olaldan
Biz ḥikmet-i eş^cāra Felāṭun-ı ḥakîmüz (G.100/4)

Ol ^caḳlı kim vücūda Felāṭun-ı dehr idi
Pā-māl-i terk-i tāz-ı cünün itdiñ ey felek (G.169/2)

d) Esed Beg

Kim çerāġ-ı dīn ü devlet kethudā-yı mülk-i Vān
 °Umde-i devlet Esed Beg nüſha-i fażl u kemāl (Ta.-1/14)

e) Hülagu Han

Giçirdiñ ser-be-ser iqlīm-i cānı tīg-i ğamzeñden
 A zālīm bilmezim feth-i Hülāġū Hūn mı var sende (G.247/5)

f) Nazirî

Cevlāna Ğarībî gelicek eşheb-i nazmım
 Meydān-ı feſāhatde Nazirî'ye ſalādır (G.41/8)

g) Œeyh-i San'ān

Bir hūsn idi ğāret-zede-i °aql u ſu°urı
 Œan°ān ki kılub riſte-i zūnnāra teſebbūſ (G.29/4)

Œeyh-i Œan°ān'ıñ miyānında kemend ü hiddeti
 Kākülün ſevkiyle bir zūnnār kendin gösterür (G.78/7)

Seni bu hūsn ü ān ile görenler ey büt-i tersā
 Girer Œan°ān-ı hūsnün halka-i zūnnāra biñ yerden (G.226/3)

Dil turre-i ğisūlarıña düſdi revā mı
 Œan°ān-ı cemāliñ kala zūnnār arasında (G.243/2)

Degil bi-hūde ger zūnnāra sevdā çekdi Œan°ān'ı
 Sebeb bir hūsn imiſ kim sübha-i ſad-dāneden giçdi (G.271/2)

h) Timur (Paſa)

Ğarībî deſt-i nazmı ſā°irān-ı vaġte teng eyle
 Saña feyz-i tabi°at himmet-i Tīmūr'dan gelmiſ (G.123/7)

2.3.2.2. Efsanevî Œahsiyetler ve Unsurlar**a) Anka**

Ol perī-efsūn ile rām olmaz ey bi-çāre dil
 Murġ-ı °ankādır yolunda bend-i rām olmaz müfid (G.37/2)

Dil ebruvān-ı yāri ne var eylese maġām
 °İzz ü vaġār Kāf'ına °Ankā gelür gider (G.52/3)

Benim kim sözlerimden °aql-ı Eflāṭūn mülzemdir
 Esās-ı kaſr-ı tab°ım Kāf-ı °Ankā gibi muġkemdir (G.64/1)

Ḳāf-ı ebrūsını °Anḳā-yı gönül cāy iderek
Dām-ı gīsūsına pā-beste-i ḳullāb olduk (G.154/6)

b) Cem, Cemşid

Şāh-ı °aşḳım deşt-i ḡam bir mesned-i Cem'dir baña
Başda sevdā-yı cünūnum tāc-ı Edhem'dir baña (G.6/1)

Mest olanlar mey-i la^l-i leb-i cān bahşından
Neş^oe-i sāḡar-ı mey kāse-i Cem bilmezler (G.85/5)

Devre gel bezmde ey sāḳi-i şīrīn-ḡarekāt
Şun pey-ā-pey elime sāḡar-ı Cemşid-i ḡulūş (G.127/2)

Āsiyā-yı rūzgārīñ gerdişi nevbettedir
Sāḳiyā gezdirmeye bu meclisde cām-ı Cem ḡalaṡ (G.135/2)

El-vedā^o ey şāh-bāz-ı burc-ı eflāk-ı celāl
El-vedā^o ey server-i Cem cāh-ı °irfān el-vedā^o (G.141/2)

Ola der-ḡāhīñ tefevvuk-kerde-i Cemşid ü Cem
Olmasun hergiz muḡālīf saña devrān el-vedā^o (G.141/10)

Ne ḡāk-i zer-i ümmīd ne bezm-i Cem ü Cemşid
Ne secde-geh-i ḡūrşid °uşşāḳa vaṡandır bu (G.238/6)

ḡayāl-i °arīzīñla sāḡar-ı Cem ḳande ben ḳande
ḡamīñla kāse-i dü-çeşm-i pür-nem ḳande ben ḳande (G.246/1)

c) Dārā

Mūcib nedir ey dāver-i Dārā-yı cihān-ḡīr
Bī-çāre ḡarībī-i ḡazel-ḡvānı unutduñ (G.171/5)

ç) Hümā

Bu istişhād ile bildim ḡinādan faḳr efḡaldır
Hümā-yı devlet olur dā'imā vīrāneden maḡzūz (G.140/6)

ḡarāb-ḡāne-i dilde nesīm-i feyż-i devlet var
Dimişler kim nüzūl itmez Hümā vīrāneden ḡayrı (G.274/5)

Bu devlet °aşḳdandır kim şikest-i üstüḡvānından
Ḳulaḡa bir şadā-yı cünbiş-i bāl-i Hümā geldi (G.276/2)

Sa°ādet burcunı zıll-ı Hümā-yı muḡterem başdı (Mu.-3/2e)

d) Hüsn ü Aşk

Hüsn [a] °Aşk'ı yine hem-rāz idecek günlerdir
Şem° ü Pervāne'yi dem-sāz idecek günlerdir (G.88/1)

Dehrde Hüsn olamazdı bu kadar şöhret-yāb
Virmese zülfüne ārayış eger şāne-i °Aşk (G.152/7)

e) Hüsrev

Seniñ Şīrini-i vaşlıñ ne bilsün Hüsrev-i devrān
Beni kūh-ı belā-yı °aşka Ferhād eyle sulṭānım (G.206/5)

f) İskender

Rehā-yāb olmağa imkānı yok İskender olursa
Göñül çāh-ı zenehdāniñ gibi girdāba düşmüşdür (G.92/3)

Hele İskender-i dil çıkmadan zulmāt-ı zülfünden
Gelüb ser-çeşme-i hayvāna Hızr-ı ḥaṭṭ kadem başdı (G.279/4)

g) Leylā

Çeşmi nergis-i pür-efsūn kaşı nergis üzre kec nūn
Hüsni dil-firīb-i Mecnūn o nigār-ı Leylī-şūret (G.26/5)

Benim °aşkıım görüb yabana çekmiş şūretin Mecnūn
Seniñ şeh-nāme-i hüsñünde Leylā bir sūḥan dirler (G.53/6)

Görenler hüsñüñüñ şeydāsını ey Leyli-i ḥūbān
Ne söyleller cünūn-ı Qays'dan yābāne söyleller (G.73/2)

Hāṭır-ı °aşıq ḥayāliyle tesellīdir yeter
İtmesün Leylā yüzün Qays-ı perīşān-ḥāle °arż (G.129/5)

Kimse ey Qays-ı perīşān saña mecnūn diyemez
°Aşk-ı Leylā ile rüsvā-yı cihān olmayıcağ (G.158/4)

Ey Leyli-i zamāne görelden cemāliñi
Dāmān-ı deşt-i °aşkda Mecnūn degil miyim (G.201/3)

Hevā-yı kūyiñi yād itmeden ey Leyli-i °ālem
Benim teg °aşıq-ı ser-geşte Mecnūn olmasun n'olsun (G.220/5)

°Aşkıñ ey Leyli-i °ālem beni Mecnūn itdi (Trk.-I/1b)

h) Mânî

Ser-â-pâ kıl kalemle çekdi Mânî şüret-i şūhuñ
Gelince sâ'id-i sîmînine maḥbûbın el çekmiş (G.119/3)

ı) Mecnûn / Kays

Çeşmi nergis-i pür-efsûn kaşı nergis üzre kec nûn
Ḥüsni dil-firîb-i Mecnûn o nigâr-ı Leylî-şüret (G.26/5)

Benim aşkı görüb yabana çekmiş şüretin Mecnûn
Seniñ şeh-nâme-i ḥüsnünde Leylâ bir süḥan dirler (G.53/6)

Ey Leyli-i zamâne görelden cemâliñi
Dâmân-ı deşt-i aşkıda Mecnûn degil miyim (G.201/3)

Ḥürşid-i cemâliñden bir aşka dutuşdum kim
Ferhâd ile Mecnûn'ı efsâne midir bilmem (G.202/4)

Zencîrler burakdı bu yolda Ğarîbî-veş
Mecnûn olunca aşkıda akrânimiz bizim (G.208/9)

Hevâ-yı küyiñi yâd itmeden ey Leyli-i âlem
Benim teg aşık-ı ser-geşte Mecnûn olmasun n'olsun (G.220/5)

Mecnûn gibi dilden dile efsâne olursun
Sırr-ı deheniñ meclis-i yârâna tıyurma (G.262/2)

Ğarîbî rıḥlet-i cândır âdem vehmiyle Mecnûn'dan
Ğam-ı aşkıñda cân virdi bu miḥnet-ḥânededen giçdi (G.271/7)

Âşkıñ ey Leyli-i âlem beni Mecnûn itdi (Trk.-I/1b)

Mecnûn ḳodı şahrâları âvâre ben oldum (Trc.-1-III/1a)

Göñül Ḳays-ı girîbân-çâk-ı şahrâ-yı cünûnuñdur
Lebiñden şerbet-i sevdâyı şun güftâra gel cânâ (G.7/4)

Vaḥşîler aña olmaz idi böyle müsaḥḥar
Ḳays olmasa âvâre-i şahrâ-yı muḥabbet (G.25/4)

Görenler ḥüsnüñün şeydâsını ey Leyli-i ḥübân
Ne söyleller cünûn-ı Ḳays'dan yâbâne söyleller (G.73/2)

Sevdâ-yı zülf-i yâri giriftâr olan bilür
Zencîr-i aşkı Ḳays-ı dil-efgâr olan bilür (G.74/1)

Sevdâ-zede Ḳays'im ki girîbân-ı ḥayâtım
Ser-pençe-i miḥnetde keş-â-keşlere düşmüş (G.121/2)

Hātır-ı °aşık hayāliyle tesellīdir yeter
İtmesün Leylā yüzün Kays-ı perīşān-ḥāle °arż (G.129/5)

Bunca eyler mi(y)di zencīr-i cünūna raġbet
Kays-ı sevdā-zede ger olmasa dīvāne-i °aşk (G.152/4)

Kimse ey Kays-ı perīşān saña mecnūn diyemez
°Aşk-ı Leylā ile rüsvā-yı cihān olmayıcağ (G.158/4)

Zülfün kemend-i gerden-i ehl-i cünūn ise
Dīvānelikte Kays'dan efzūn degil miyim (G.201/5)

Benim tā Kays-veş kayd-ı cünūna raġbetim vardır
Esīr-i ḥalka-i gīsū-yı müşg-efşānıñım sākī (G.268/3)

i) Kāf

Dil ebruvān-ı yāri ne var eylese maḳām
°İzz ü vaḳār Kāf'ına °Ankā gelür gider (G.52/3)

Benim kim sözlerimden °aql-ı Eflāṭūn mülzemdir
Esās-ı ḳaşr-ı ṭab°ım Kāf-ı °ankā gibi muḥkemdir (G.64/1)

Kāf-ı ebrūsını °ankā-yı gönül cāy iderek
Dām-ı gīsūsına pā-beste-i ḳullāb olduğ (G.154/6)

j) Kaknūs

Ḳorḳarım cānıma Ḳaknūs gibi olsun āteş
Naġme-i murġ-ı dil-i der-be-derimden °ārız (G.130/6)

Yād-ı vaşlıyla Ğarībī o perī-ruḥsārın
Yandı cān Ḳaknūs-i vaḥdet gibi yā hū diyerek (G.162/9)

k) Rüstem

Düşmen ki degil Rüstem-i eflāke berāber
Anı hedef-i nāvek-i āh itmege degmez (G.98/5)

Çekmez kemān-ı °aşkıımı biñ Rüstem-i felek
Sen teg Ğarībī °aşık-ı bed-nāma ḳaldı iş (G.124/7)

l) Sām u Nerīmān

El-vedā° ey seng-i ferş-i āstān-ı devletiñ
Her biri bir efser-i Sām u Nerīmān el-vedā° (G.141/3)

m) Şehnâme

Benim  aşkıım g r b yabana  ekmiŐ Ő retin Mecn n
SeniŐ Őeh-n me-i h sn nde Leyl  bir s han dirler (G.53/6)

n) Őem   Perv ne

H sn [a]  AŐk'ı yine hem-r z idecek g nlerdir
Őem   Perv ne'yi dem-s z idecek g nlerdir (G.88/1)

o) Őir n

Hay l-i Ő ret-i Őir n ile ekn n t -maŐŐer
 ıkar her sengden bir tiŐe-i Ferh d'dan fery d (G.36/6)

Degildir bezm-i vaŐdetde c d  maŐŐ k  aŐıktan
MuŐavver Ő ret-i Őir n   Ferh d'ı ber ber  ek (G.165/5)

MaŐz-ı serinde itdi rev n-tiŐe c y-ı Őir
Őir ni-i viŐ line Ferh d olanlarıŐ (G.168/8)

SeniŐ Őir ni-i vaŐlıŐ ne bils n H srev-i devr n
Beni k h-ı bel -yı  aŐka Ferh d eyle sult nım (G.206/5)

Őir ni-i viŐ liŐe her kimse mest olub
K h-s r-ı haŐretindeki Ferh d'ıŐ olmasun (G.234/2)

Koy its n maŐz-ı k h-ı B -s t nı Őir-veŐ cari
Hur Ő-ı  aŐkla Ferh d-ı Őir n-s z deprens n (G.235/2)

Ferh d-ı k h-ı miŐnet id b c n-ı Őir n'i
Őir n-ed  g zelleriŐ uydum hev sına (G.244/4)

Bildi   lem kim ey  Őir n-s han Ferh d'ıŐım (Mu.-2/5c)

2.3.2.3. Devlet, Millet, Kavim, Kabile**a) Acem, Acem **

Bu g neh-k r u siyeh-r   Acem den giŐme
Ey leb-i n tiŐka-perd z-ı lis n-ı  Arab  (G.267/7)

BiŐ Ő h-ı  Acem  aŐıŐı dil-Őaste  ab bi (Trc.-3-VI/2a)

b) Arab 

Bu g neh-k r u siyeh-r   Acem den giŐme
Ey leb-i n tiŐka-perd z-ı lis n-ı  Arab  (G.267/7)

c) Çin

Kažā-yı hüsnde şeh-bāz-ı çeşm-i yāre şayd olmak
Ğarībī hep ğazāl-i Çīn'e şayyād olmadan yegdir (G.42/5)

Biñ Çīn ü Hıṭā meh-veşi biñ Rūm lebībi (Trc.-3-VI/1b)

ç) Hind, Hindû, Hindistan

Hāl-i °anberīni Hindū zülfi sünbül-i semen-bū
Kāküli kemend-i dil-cū murğ-ı cāna dām-ı hayret (G.26/4)

Çekdi cihāna berķ-i dem-i tīg-ı şu°lesin
Hindū-sitān-ı zulmeti kıldı hārāb şubḥ (G.34/3)

Reşkden eyledi ser-menzilini āb-ı hayāt
La°-i ruhsārdaki hālīne Hindū diyerek (G.162/4)

Zulmetde idi °ālem hem-reng-i mūy-ı Hindū
Āfāķı dutdı hüsñüñ ey الشمس و الضحā-rū (G.236/1)

Firengī ḥaṭla Hindū hūāle virdik kişver-i hüsni
A kāfir kendi zu°muñca henüz ĩmān mı var sende (G.247/2)

O māh-ı şubḥ-ı ṭal°at Rūm'a çıķdı Hind fethinden
Bu kez hūrşīd-i nisbet çekdi tīgīñ kişver-i Şām'a (G.251/2)

Deryā-yı °aşķa düşdi göñül Hind-i zülfdēn
Çıķdı kenāre bender-i şūretde zevraķı (G.287/4)

d) Rūm

O māh-ı şubḥ-ı ṭal°at Rūm'a çıķdı Hind fethinden
Bu kez hūrşīd-i nisbet çekdi tīgīñ kişver-i Şām'a (G.251/2)

Biñ Çīn ü Hıṭā meh-veşi biñ Rūm lebībi (Trc.-3-VI/1b)

e) Tātār

Derhem olmuş pīç ü tāb-ı şevķden ruhsārına
Hālķa hālķa döndi çeşm-i āhu-yı Tātār'a zülf (G.148/3)

Bañā ser-geştelik ol zülf-i müşğīn-zārdan geldi
Perīşānlıķ dimāģa nāfe-i Tātār'dan geldi (G.275/1)

f) Habeş

Zīnhār ḥaṭ-ı rū-siyehe virme icāzet
Huccāc-ı Habeş Ka°be-i dīdāra şıģışmaz (G.109/2)

Habeş huccâcıdır gelmiş tavâf-ı Ka'be-i hüsne
Muhtî-i ehl-i îmân oldu ceş-i Zengibâr-ı hatt (G.134/5)

g) Zengibâr

Habeş huccâcıdır gelmiş tavâf-ı Ka'be-i hüsne
Muhtî-i ehl-i îmân oldu ceş-i Zengibâr-ı hatt (G.134/5)

2.3.2.4. Mekanlar

a) Aden

Virür nazm-ı terîñ feyz-i sühan bezm-i ahibbâya
Ġarîbî lehçe-i güftârîña dürr-i °Aden dirler (G.53/9)

Güftâr-ı Ġarîbî'den çok diller olur rüşen
Bilmem güher-i mahzen ya dürr-i °Aden'dir bu (G.238/7)

b) Bağdad

Sirişkim kaçre kaçre hasret-âmîz-i tavaşşuldur
İder dest-i firâk-ı Dicle-i Bağdâd'dan feryâd (G.36/3)

Ser-i kûyuñda ğam-gînlîk baña şâd olmadan yegdir
Saña çâkerligim vâliyy-i Bağdâd olmadan yegdir (G.42/1)

c) Bî-Sütun

Koy itsün mağz-ı kûh-ı Bî-sütünü şîr-veş carî
Hurûş-ı °aşkla Ferhâd-ı Şîrîn-sâz deprensün (G.235/2)

ç) Bosna

Şandûk-ı der-i ma'rifete virme güşâyış
Bir Bosna firengîsi ile aña kapağ baş (G.126/8)

d) Ceyhun

Hele mahv itmege nağş-ı firâk-ı levh-i hâırdan
Ġarîbî hûn-ı dilden dîde Ceyhûn olmasun n'olsun (G.220/7)

Derd-i hasret gözimiñ yaşını Ceyhûn itdi (Trk.-I/2a)

e) Dicle

Sirişkim kaçre kaçre hasret-âmîz-i tavaşşuldur
İder dest-i firâk-ı Dicle-i Bağdâd'dan feryâd (G.36/3)

f) Fırat

Ehl-i derdin dü-çeşm-i giryânın
Nehr-i Nîl ü Fırât yazmışlar (G.65/2)

g) Firengî

Firengî haṭla Hindū ḥāle virdik kişver-i ḥüsni
A kâfir kendi zu^omuñca henüz ĩmān mı var sende (G.247/2)

Nesh olub āyet-i ḥüsni o perī-ruḥsārīñ
Bir Firengî haṭ ile nüshā-i İncil gibi (G.285/3)

h) Haleb

Biñ Şām u Haleb dil-beri biñ Mışr ḥabībi (Trc.-3-VI/1a)

i) Hayberî

Dutdı reh-i ümīdi yine dīv-i Ḥayberî
Vaḳt-ı ṭavāf-ı Ka^obe-i dīdāra ḳalmadı (G.273/5)

i) Hıta

Biñ Çin ü Hıṭā meh-veşi biñ Rūm lebībi (Trc.-3-VI/1b)

j) Hicaz

°İnān-ı şabrımı aldı hevā-yı ḥıṭṭa-i Vān
Ĝarībīb meyl-i Ḥicāz itmeniñ zamāni degil (G.187/7)

k) Hoten

Olur nīm-i nigāhı cilve-rīz-i °ālem-i vaḥşet
Dü-çeşm-i pür-fūsūn-ı yāda āhū-yı Ḥoten dirler (G.53/8)

Başında belā kākül her cānib uzatmış dil
Yā ṭurre açub sūnbül ya müşg-i Ḥoten'dir bu (G.238/4)

Nāzenīnim olamaz rāyiḥa-baḥş-ı āfāk
Kākül-i ṭurre-i müşg-i Ḥoten'iñden ğayrı (G.272/3)

l) Irak

Şehr-i °İrāk'a seyre şabā evcden gelür
Cān bülbüli ki nağmesini erĝanūn ider (G.50/4)

°İrāk'a ger düşerse reh-güzārīñ ḥālīmi muṭrib
Ḥicāzī perdesinde nağme-i sāz ile söylersin (G.227/6)

m) İsfahan

Kılma raķibe sürme gibi göze itibār
Ş'ol rû-siyeh inanma degil İsfahānlı'dır (G.66/6)

n) Kenan

Üftādelikdir evvel-i rif'at ki ķahr idi
Şāhen-şehī-i Yūsuf-ı Ken'ān'a ibtidā (G.1/4)

Māh ü mihri çarķda şermende kıl bir ān ile
Ey meh-i Ken'ān metā'ı hūsnüñi meydāna çek (G.166/3)

Ey Mıřr-ı seĥāvetde olan lütf-i 'azīzi
Zindāna düşen Yūsuf-ı Ken'ānı unutduñ (G.171/4)

Biñ Mıřr cemāli meh-i Ken'ānıñna ķurbān
Biñ Yūsuf-ı dil-i çāh-ı zeneĥdānıñna ķurbān (G.219/1)

o) Kerbela

Oldum mişāl-i teşne-leb-i deşt-i Kerbelā
Zehr-āba nūş-ı mevc-i serāb eylediñ beni (G.284/2)

ö) Mısır

Düşmüş olsaydı cihāna bedr-i hūsnüñ pertevi
Olmaz idi Mıřr bāzārında Yūsuf zī-bahā (G.4/4)

Ey Mıřr-ı seĥāvetde olan lütf-i 'azīzi
Zindāna düşen Yūsuf-ı Ken'ānı unutduñ (G.171/4)

Biñ Mıřr cemāli meh-i Ken'ānıñna ķurbān
Biñ Yūsuf-ı dil-i çāh-ı zeneĥdānıñna ķurbān (G.219/1)

Biñ Şām u Haleb dil-beri biñ Mıřr ĥabībi (Trc.-3-VI/1a)

p) Nil

Ehl-i derdin dü-çeşm-i giryānın
Nehr-i NİL ü Firāt yazmışlar (G.65/2)

r) Karaman

Müjgānı tır ü ĥamzesi cellād-ı bī-amān
Ebrūları kılıcı gözi Karamanlı'dır (G.66/4)

Biñ kaşı Karamanlu kara gözlü perī-rū (Trc.-3-V/1a)

s) Şatt-ı Musul

Hîç meskende Ğarībī şuyını bulduramaz
Meger anı Şaṭ-ı Mūşul yine sîr-âb itsün (G.233/7)

ş) Şam

O māh-ı şubḥ-ı ṭal'at Rūm'a çıkdı Hind fethinden
Bu kez ḥūrşīd-i nisbet çekdi tıĝıñ kişver-i Şām'a (G.251/2)

Biñ Şām u Haleb dil-beri biñ Mışr ḥabībī (Trc.-3-VI/1a)

t) Van

Ṭıfl-ı sirişk-i dīdelerim cūy-ı sīnede
Nehr olsa da yürise ne var nehr-i Vānlı'dır (G.66/5)

Kūlfet-serāy-ı sīnemizi rūşen eyleyen
Lütf-i °amīm-i zāt-ı zevi'l-ḳadr Vānlı'dır (G.66/8)

Bir yaña murĝ-ı dil eyler ārzū-yı bāĝ-ı vaşl
Bir yaña cān ister olsun sākin-i Vān el-vedā° (G.141/5)

°İnān-ı şabrımı aldı hevā-yı ḥıṭṭa-i Vān
Ğarībīb meyl-i Ḥicāz itmeniñ zamānı degil (G.187/7)

Kim çerāĝ-ı dīn ü devlet keṭḥudā-yı mülk-i Vān
°Umde-i devlet Esed Beg nüṣḥa-i fazl u kemāl (Ta.-1/14)

2.3.3. Kozmik Alem

a) Benātü'n-na'ş-ı Kübrâ

Aradan çıkdı Benātü'n-na'ş-ı Kübrā-yı °adū
Eyledi renc-i ḥased mülk-i vücūdın pāy-māl (Ta.-1/12)

b) Delv

Nev-°arūs-ı Mihr'i burc-ı Delv'e taḥvīl eyledi
Delv'den şular şaçıldı pāyına bī-ittişāl (Ta.-1/7)

c) Mihr

Nev-°arūs-ı Mihr'i burc-ı Delv'e taḥvīl eyledi
Delv'den şular şaçıldı pāyına bī-ittişāl (Ta.-1/7)

ç) Mirrih

El çeküb hūn-rīzlikden °adl ü hılme başladı
Şaldı elden ııđını Mirrih idüb terk-i vebāl (Ta.-1/6)

d) Müşteri

Müşteri مشین itdi gevher ü yāķūtđan
Saçmak için anı dehre geh yemin ü geh şimal (Ta.-1/5)

e) Süreyya

Kubbe-i eflāke kandil-i Süreyyā aşdılar
°Alemleri kıldı çerāđan gerdiş-i gerdün-zevāl (Ta.-1/11)

f) Utarid

Micmer-i dilde °Utarid yakdı °ud u °anberin
Devr-i °ıtrından çekerdı vesme ebrūsı hilāl (Ta.-1/9)

g) Zühre

Çengin alsun eline Zühre ola rakş-āver
Leb-i bintü'l-°inebi emmege erler gelsün (G.228/4)

Zühre bir āyın ile rakş-āver oldı bu gice
Kim sipihri şevkden rakşa getürdi bī-mecāl (Ta.-1/8)

h) Zühal

Hall idüb dilden nuhūset °ukdesin dest-i Zühal
Gitdi đam geldi ferađ irişdi eyyām-ı vişāl (Ta.-1/4)

2.3.4. Vatan Mefhumu

Klasik şiirimizde "vatan" mefhumu özellikle 19. yüzyıldan sonra karşımıza çıkmaya başlar. 18. yüzyıl şairi olan Garibî'nin divanında on yedi yerde vatan kavramını kullanması; vatan toprađı, vatan hasretinden sık sık bahsetmesi dikkat çekicidir.

Ġaribî ger dimāđ-ı devletiñ var ise °ālemde
Varub °azm-i diyār-ı ğurbet it hāk-i vaţandan giç (G.31/7)

Haţıñ şām-ı ğaribān içre bir beytü'l-ħazen dirler
Bināđuşıñ beyāz-ı °işret-i şubh-ı vaţan dirler (G.53/1)

Perişān-ħaţırım cem'iyet-i yārāna ğasretdir
Vaţandan dūr olan cān vuşlat-ı cānāna ğasretdir (G.57/1)

- Kıldıñ hevā-yı hāk-i vaṭan terkini yine
Düşdi diyār-ı ğurbete dil bî-şekîbdir (G.58/6)
- Vaḥşet-zede'em kūh u beyābān vaṭanımdır
Āşüfte-dilim hār-ı muğaylān çemenimdir (G.68/1)
- Mümkün mi duta dāmenimi dest-i şabā kim
Nūr-ı nazārım dīde-i °āşık vaṭanımdır (G.69/5)
- Reg-i cismimde gelüb cūşa muḥabbet kıanı
Vaṭana dil yine pervāz idecek günlerdir (G.88/6)
- Vaṭanı °āşıkā bir dār-ı °ikāb eyler ḥaṭṭ
Hüsni ruḥsārına ta'lim-i zehāb eyler ḥaṭṭ (G.133/1)
- Oldı pā-beste-i kullāb-ı hevā murğ-ı göñül
Eyleyüb yād-ı vaṭan ṭurre-i gīsū diyerek (G.162/5)
- Hāk-i vaṭanı bu dil-i dīvāne unutmaz
Yā Rab n'ola bu fikri ferāmūş idebilsem (G.200/6)
- Yād-ı vaṭan eyler dil dīvāne midir bilmem
Keyfiyyet-i ğurbetden bî-gāne midir bilmem (G.202/1)
- Ne hāk-i zer-i ümmīd ne bezm-i Cem ü Cemşīd
Ne secde-geh-i hūrşīd °uşşāka vaṭandır bu (G.238/6)
- Ḥasret-i hāk-i vaṭan göñlümi tār itdi yine
Murğ-ı bî-bāl ü perim meyl-i bahār itdi yine (G.255/1)
- Fikr-i gül-geşt-i vaṭan kıldı Ġarībī beni hāk
Cismimi tekye-zen-i seng-i mezār itdi yine (G.255/8)
- Ferāmūş eyledim her ārzū-yı zevk-i dünyāyı
Dil-i pür-sūzişimde ḥasret-i hāk-i vaṭan kıldı (G.269/4)
- Vaṭan zevkīn virüb aldım belā-yı ğurbeti cāna (Mu.-1/5a)
- Temennā-yı vaṭandan ğayrı bir nāz u niyāzım yok (Mu.-1/9a)

BÖLÜM 3: GARİBÎ DİVANI'NIN METNİ

3.1. Metnin Hazırlanışında İzlenen Yol

1. Metin tespitinde bilimsel eserlerde kullanılan çeviriyazı sistemi kullanılmıştır.
2. Metin tespitinde hiçbir nüsha esas alınmamıştır. Nüshalar arasındaki farklılıklarda (vezin ve anlam bakımından) bizce en sağlıklı olanları ortaya konulmuştur. Farklılıklar dipnot şeklinde belirtilmiştir.
3. Divanda, tamamı dikkate alındığında, M. nüshasında S.'de olmayan 3 gazel ve 2 tarih, S. nüshasında ise M.de olmayan 2 gazel mevcuttur. Bunlar sırayı bozmadan kendi buldukları nüshadaki sıralarına göre ortak metne alınmıştır.
4. Şiirlerin içinde bulunan bazı âyet ve hadisler aslî harfleri olan Arapçayla yazılmıştır.
5. Dipnota aldığımız -M. nüshasında çokça bulunan- yazım yanlışı olan kelimelerde, kelimenin yazılışı aslî harfleriyle gösterilmiştir.
6. Okunuşundan emin olmadığımız birkaç kelimedede, kelimenin okunuşunun yanında yay ayraç içinde aslî harfleriyle yazımı verilmiş ve mısranın yanına soru işareti konmuştur.
7. Divanda okunamayacak durumdaki bir kelimenin yerine, vezne göre (— —) işareti bırakılmış ve soru işareti konmuştur.
8. Divanda olmayan ve bizim tarafımızdan yapılan harf veya tamlama eklemeleri ile başlıklar veya numaralandırmalar köşeli ayraç içinde verilmiştir.
9. Divanda var olan ve fazlalık olarak düşündüğümüz harf veya tamlamalar yay ayraç içinde verilmiştir.
10. Transkripsiyonlu metnin imlâsında -özellikle Türkçe kelime ve eklerdeki ses özelliklerinde- divandaki imlâyâ sadık kalınmıştır. Divanda Türkçe kelime ve eklerin imlâsında belirgin olmayan durumlarda günümüz imlâsı esas alınmıştır.
11. "ile", "içün" edatlarıyla, -i ek fiili (idi, ise, iken) -vezin gerekliliği dışında- metinde ayrı yazılmışsa ayrı, birleşik yazılmışsa birleşik yazılmıştır.

12. "ben" kelimesinin tamlamalarda kullanılması durumunda "men" şeklinde yazılması tercih edilmiştir (men-i zāra, men-i bī-çāreyi, men-i ḥaḳīre, men-i üftādeden).
13. Divanda "-lık / -dık" ekinin yazımında ses uyumuna aykırı olarak (ك / ق) farklılığının olduğu durumlarda, metindeki yazım yerine kelimenin doğru yazılışı tercih edilmiştir (رغنالك - ra^onālīḳ, ویرانهلق - vīrānelik / آلدکینه - aldıḳına).
14. Divanda " e " sesiyle biten bazı kelimelerden sonra gelen " -i " belirtme hal ekinin tamlama biçiminde -"hemze" konularak- yazıldığı durumlarda, kelimenin doğru yazılışı tercih edilmiştir (پری کژادهٔ - perī-zādeyi, بادهٔ - bādeyi).
15. Divanda " e " sesiyle biten bazı kelimelerden sona gelen birinci tekil şahıs eki veya birinci tekil iyelik eki (ام) şeklinde yazıldığı durumlarda, aslına sadık kalınarak tek tırnak işaretiyle belirterek yazılmıştır (vaḥşet-zede'em, pervāne'em, itmede'em).
16. Arapça ve Farsça ön ekler ve edatlar kendilerinden sonra gelen kelimelerden kısa çizgiyle ayrılarak yazılmıştır.
17. Arapça tamlamalar "bintü'l-ineb" şeklinde gösterilmiştir.
18. Farsçadaki "vāv-ı ma'dûle", " v " işareti ile gösterilmiştir (ḥ^vāce, ḥ^vār).
19. Atif vavları "u, ü, vu, vü" şeklinde gösterilmiştir.
20. Divanda atif vavının gösterilmediği durumlarda köşeli ayraç içinde atif vavı gösterilmiştir (rúz [u] şeb, súz [u] táb).
21. Şeddeli kelimelerdeki çift ünsüzler vezin gereği bazı durumlarda tek ünsüz olarak yazılmıştır (ḥaḳḳ-ḥaḳ, ḥaṭṭ-ḥaṭ, ḳadd-ḳad, ümmīd-ümmīd).
22. " ā, ī, ū " sesleri vezin gereği bazı durumlarda " a, i, u " şeklinde yazılmıştır (ālāy-alāy, Garībī-Garībi, âyīne-âyine, vaḥşī-vaḥşi, Mevlevī-Mevlevi, ārzū-ārzu, zānū-zānu, āhū-āhu).

3.2. Transkripsiyon Alfabeti

a	: ا	ç	: ظ
b	: ب	°	: ع
p	: پ	ğ	: غ
t	: ت	f	: ف
ṣ	: ث	ḳ	: ق
c	: ج	k	: ك
ç	: چ	g	: گ
ḥ	: ح	ñ	: كآ
ḥ	: خ	l	: ل
d	: د	m	: م
ẓ	: ذ	n	: ن
r	: ر	v	: و
z	: ز	h	: ه
j	: ژ	y	: ی
s	: س	°	: ء
ʃ	: ش	ā	: آ
ʂ	: ص	ā̇	: ای
ʒ, ɖ	: ض	ū	: او
ʈ	: ط		

3.3. Transkripsiyonlu Metin

Hâzâ Kitâb^u Ğarîbiyy A^cmâ Yūsuf Efendi El-Erbilli

Bi'smi'l-lâhi'r-raĥmâni'r-raĥîm

[GAZELLER]

Ĥarfu'l-Elif

1

mef^oulü / fâ^oilâtü / mefâ^oilü / fâ^oilün
 — — . / — . — . / . — — . / — . —

- 1 Ĥamd-i Ĥudâ ki vâcib olur câna ibtidâ
 Ĥıldım edâ-yı ĥamd ile dîvâna ibtidâ
- 2 Ĥamd ol Ĥakîm-i Ĥâdir ü ferd-i Ĥadîme kim
 Ĥamdi olundı maĥla^e-ı unvâna ibtidâ
- 3 Evvel kelâm-ı ĥamd idi geldi zebânına
 Âdem ki oldı hesti-i insâna ibtidâ
- 4 Üftâdelikdir evvel-i rif^eat ki ĥahr idi
 Şâhen-şehî-i Yūsuf-ı Ken^eân'a ibtidâ
- 5 Ne hesti-i sürür gerek ne fenâ-yı ĝam
 Eyle hevâ-yı gül-şen-i imkâna ibtidâ
- 6 Ümmîd-vâr-ı lütf-ı Ĥaĥ ol aĝla ey göñül
 Ĥasret-keşân-ı vaşl ider efĝâna ibtidâ
- 7 Olsun Ğarîbi evvel-i dîvân bu heft-beyt
 Seb^oül-meşâni oldı çü Ĥur^oân'a ibtidâ

Hâzâ Kitâb-ı Ğarîbî A^cmâ Yūsuf Efendi El-Erbilli: M. 2, S.'de yok. S.'de "E's-seyyid Muĥammed Ĥâzim"
 yazılı mühür vardır.

Ĥarfu'l-Elif: M. 2, S.'de yok.

1. M. 2, S. 1^a

[2a] ĥâdir ü: ĥâdir M.

[3b] ki: kim M.

2

mef[°]ülü / fā[°]ilātü / mefā[°]īlü / fā[°]ilün
 — . . / — . . — . / . — — . / — . —

- 1 Yā Rab zebānım eyle o güftāra āşınā
K'oldur verā-yı perde-i esrāra āşınā
- 2 Koyma [°]alīl pençe-i [°]işyānda cismimi
Dārūy-ı [°]afvıñ eyle bu bīmāra āşınā
- 3 Gümrāh koyma vādi-i hayretde göñlümi
Tevfīk-i lütfuñ eyle men-i zāra āşınā
- 4 Ol nāzenīn gelürse n'ola başım üstüne
Hoşdur gül olsa gūşe-i destāra āşınā
- 5 Būy-ı gül-i haķīķati aldır dimāğıma
İtme mecāzi göñlümi her hāra āşınā
- 6 Gösterme zülfi gūşe-i ebrūda göñlüme
Vaħdet-güzīni eyleme zünnāra āşınā
- 7 Yokdur Ğarībi cürmden endişemiz k'olur
Sūdā-gerān [°]afv-ı güneħ-kāra āşınā

3

fā[°]ilātün / fe[°]ilātün / fe[°]ilātün / fe[°]ilün (fa[°]lün)
 — . — — / . . — — / . . — — / . . — (— —)

- 1 Cānım ol cevher-i zāt-ı dūr-i yektāya fedā
[°]Ömrüm ol vāsıta-i ħilķat-i eşyāya fedā
- 2 Ğasret-āmīz-i tevessül ķaķarāt-ı eşkim
Sürme-i rüşeni-i dīde-i dünyāya fedā
- 3 Māye-i naķd-i vücūdum ne ki var bī-kem ü bīş
Ğāk-i dergāh-ı imām-ı Şeb-i İsrā'ya fedā
- 4 Gül-bün-i bāğ-ı hayātımda biten ğonçe-i ter
Leb-i pür-nāţıķa-i mu[°]cize-fermāya fedā
- 5 Nāzik-endām-ı ğazel-ĥ[°]ān-ı [°]arūs-ı ŧab[°]ım
Şeh-süvār-ı Şeb-i Mi[°]rāc-ı mu[°]allāya fedā

2. M. 2, S. 1^b

[3b] zāra: nāra M.

[7b] güneħ-kāra: ğünāh-kāra M.

3. M. 3, S. 1^b

[5a] ğazel-ĥ[°]ān-ı: ğazel-ĥ[°]āna M.

- 6 Hāşıl-ı her dü-cihān emtīa-i kevn ü mekān
Hıttā-pīrāy-ı reh-i °ālem-i bālāya fedā
- 7 Bār-ı işyān ile ham-geşte olan kāmetimiz
Gevher-i baħr-ı şefāat gül-i Baħħā'ya fedā
- 8 Rūħum ol Aħmed ü Hādī vü Muħammed Maħmūd
Ya°ni maħbūb-ı Hudā Ĥazret-i Tāhā'ya fedā
- 9 Ey Ġarībī ola gencīne-i °ömrüm ne ki vār
Tāc-ı faħr-ı ĥalef-i Ādem ü Havvā'ya fedā

4

fā°ilātün / fā°ilātün / fā°ilātün / fā°ilün
— . — — / — . — — / — . — — / — . —

- 1 Ey şu°ā-ı lem°a-i ruħsār-ı nūr-ı kibriyā
Şu°le-i ĥūrşīd alur şem°-i cemālīñden ziyā
- 2 Sensin ey şadr-ı serīr-i معاللة serveri
Nāsıħ-ı edyān-ı sābık kāşif-i rāh-ı hüdā
- 3 °Ālem-i lāhūt cevlan-geh semend-i nāzīña
Şāh-bāz-ı emriñe bir lānedir °arş-ı °alā
- 4 Düşmüş olsaydı cihāna bedr-i ĥüsnüñ pertevi
Olmaz idi Mışr bāzārında Yūsuf zī-bahā
- 5 Feyz-i nuṭķıñ °āleme ser-māye-i يحيى العظم
Saña ta°zīmen bu mu°ciz oldı °İsā'ya °aṭā
- 6 Seyyid-i evlād-ı Ādem mūcib-i her-mūmkināt
Ĥātem-i ĥükm-i risālet mu°ciz-i āl-i °abā
- 7 Ma°den-i esrār-ı ĥikmet meyve-i bāğ-ı vüçüd
Şāħib-i mühr-i nübüvvet mazħar-ı şıdķ u şafā
- 8 Būse-gāh-ı evliyādır ĥāk-i rāh-ı maķdemiñ
Yā Resūla'l-lāh sensin nūr-ı °ayn-ı enbiyā

[8a] "Rūħum ol Aħmed-i hādī-i Muħammed Maħmūd" M.

4. M. 3, S. 2^a

[1a] ruħsār-ı: ruħsārı S.

[6b] ĥātim-i: ĥātime M.

[8a] maķdemiñ: مقدم M.

[8b] Yā Resūla'l-lāh sensin: Yā Resūla'l-lāh ki sensin M.

- 9 Eylemiş dergāhıñı Mevlā maṭāf-ı ıudsıyān
Āsitānıñ kıble-i ḥācāt-ı erbāb-ı recā
- 10 Bu Ğarībi-i ḥaḳīriñ bende-i ḥāk-i deriñ
Eyler ümmīd-i şefāat bī-nevādır bī-nevā

5

fā°ilātün / fā°ilātün / fā°ilātün / fā°ilün
— . — — / — . — — / — . — — / — . —

- 1 Ey cemāliñ āfitāb-ı şem°-i bezm-i ibtidā
V'ey kemāliñ ḥātemü'r-rüsl-i serīr-i enbiyā
- 2 Şubḥ-ı rüyıñdan °ibāretdir şehā Nūr āyeti
İşbu vech ile oḳurlar nāmıñı bedrüd-dücā
- 3 Sūre-i واللّیلى gelmiş müy-ı °anber-büyüña
Sīne-i şāfiñ الم نشرح cemāliñ والضّحّا
- 4 Ben kimim kim °aḳl-ı evvel girse bāḡ-ı na°tıña
Şemmece vaşf-ı şemīm-i ḡonçesin kılmaz edā
- 5 Ben kimim bir rū-siyeh mektüb-ı a°mālim siyāh
Rū-sefīd olmaḳ ne mümkin olmasa lüṭfuñ resā
- 6 Bār-ı °işyān ile dutdum yüzümi dergāhıña
Hep ḥaṭādır itdigim ḳavlim ḥaṭā fi°lim ḥaṭā
- 7 Olmuşum ser-tā-ḳadem müstaḡraḳ-ı baḫr-i ḡünāh
Bī-nevāyım dut elim ey Şāfi°-i rüz-ı cezā
- 8 Var ümīdim lüṭfuña ol ḡünde kim teslīm olur
Destiñe miftāḥ-ı bāb-ı maḡfiret yā Ze'l-°aṭā
- 9 Geldi dergāha Ğarībī yā şefī°e'l-müznibīn
İşbu dām-ı ma°şiyetden bu esīri ḳıl rehā

5. M. 4, S. 2^a

[1a] şem°-i bezm: bezm-i şem° M.

[5] S.'de 5 ve 6. beyitler farklı sıralarda yazılmış sonra işaretle deḡiştirilmiştir.

[5b] lüṭfuñ: lüṭfuñdur M.

[7a] ser-tā-ḳadem: ser-tā-be M.

[8a] ümīdim: ümīd M.

6

fā°ilātün / fā°ilātün / fā°ilātün / fā°ilün
 — . — — / — . — — / — . — — / — . —

- 1 Şāh-ı °aşķım deşt-i ğam bir mesned-i Cem'dir baña
Başda sevdā-yı cünūnum tāc-ı Edhem'dir baña
- 2 Dūd-mān-ı fıtrat-ı °aşķım semender-tıynetim
Sūziş-i nār-ı muħabbet başķa °ālemdir baña
- 3 Teng-nāy-ı °işret-ābād-ı cihān şıĝmaz beni
Gūşe-i ğam bir sevād-ı mülki-i a°zamdır baña
- 4 Çeşm-i idrākimde bir feyz-i başiret var kim
Gül-şen-i ma°nāda bŷy-ı gül mücessemdir baña
- 5 Zevķ-yāb-ı dāne-i hāl-i siyehdir hātırım
Sübħa zāhid bā°iş-i İcād-ı şad-ĝamdır baña
- 6 Hem hicāb-ı °aşķ māni°dir hem istignā-yı hŷsn
İki cānibden ruħ-ı dil-ber muťalsamdır baña
- 7 Rŷz [u] şeb ben ħasret-i vaşlıyla feryād itmede
Yār ise pīrāhen-i cān içre hem-demdir baña
- 8 Gül-şen-i derdim ser-ā-pā sŷz [u] tāb-ı hicrden
Giry-e-i ħasretle eşk-i dīde şeb-nemdir baña
- 9 Kaşr-ı ma°nāya Ğarībī istesem gāhī şu°ūd
Mışra°-ı rengīn-i nazmım pāy-ı sŷllemdir baña

7

mefā°ilün / mefā°ilün / mefā°ilün / mefā°ilün
 . — — — / . — — — / . — — — / . — — —

- 1 Mey-i nāz ile şu vir nergis-i bīmāra gel cānā
Nigāh-ı şŷħ ile kıll °ālemi āvāre gel cānā
- 2 Nihāl-i serv-i şimşādı çemenden der-kenār eyle
Bu kıdd-i dil-firībīñle biraz reftāra gel cānā

6. M. 4, S. 2^b

[1a] deşt: dest M.

[3a] beni: S'de "baña" yazılıp üstü çizilerek "beni" yazılmış.

[8a] derdim: وردم M.; ser-ā-pā: ser-pā M.

[9a] istesem: itsem M.

7. M. 5, S. 3^a

- 3 Hayādan şeb-nem olsun gül bükülsün gerden-i sünbül
Gül-i ruhsārīna zülfüñ dađıt gül-zāra gel cānā
- 4 Göñül Kays-ı girībān-çāk-ı şahrā-yı cünūnuñdur
Lebiñden şerbet-i sevdāyı şun güftāra gel cānā
- 5 Metā^c-ı vaşla cān nađdin bahā koymuş meyançiler
Saña ger el virirse el urub bāzāra gel cānā
- 6 Meded-ālūde-i hūn itme dāmān u girībānı
Kerem kııl virme fırşat ğamze-i hūn-h^vāra gel cānā
- 7 Şehīd-i tīg-i ^caşkıñdır Ğarībī raħm it ey bed-hū
Şehādet-ġāh-ı rūh-ı ^caşık-ı dil-dāra gel cānā

8

fā^cilātün / fe^cilātün / fe^cilātün / fe^cilün (fa^clün)
— . — — / . . — — / . . — — / . . — (— —)

- 1 Ne kadar vār hayāt eyleme taqşır-i du^cā
Sīne-i çarħa ur ey dil dem-i şemşır-i du^cā
- 2 Vaqti ma^clūm degil gerçi seherden ğayrı
Līk evlāsı budur olmaya teħīr-i du^cā
- 3 Kıırma seng-i güneh-i pūşt-i kemānın elde
Per açub ^cālem-i lāhūta ğiçer tīr-i du^cā
- 4 Hīç bir vechle tennūr-ı icābet dütmez
Olmasa şıdķ u şafā māye-i taħmīr-i du^cā
- 5 Pūte-i şun^cda her misden ola zer mümkin
Olsa eczālarınıñ biri ger iksīr-i du^cā
- 6 Eşheb-i nāzına meydān-ı felek kūteh olur
Dest-i ^cişyān eger olmazsa ^cinān-ġīr-i du^cā
- 7 Olur āvīze-i çengāl-i ^cukāb-ı ^cişyān
Lāneden eylese pervāz ^caşāfir-i du^cā
- 8 Leb-i güftārıma lūţfuñla ğüşāyiş vir kim
Tā dehānımda zebān eyleye taqrīr-i du^cā
- 9 Dest-berdāşte-i der-geh-i Yezdān ol kim
Ey Ğarībī ola kim eyleye te^cşīr-i du^cā

[7b] dil-dāra: dil-zāra M.

8. M. 5, S.'de yok.

9

fā°ilātün / fe°ilātün / fe°ilātün / fe°ilün (fa°lün)
 — . — — / . . — — / . . — — / . . — — (— —)

- 1 Sebeb-i kahr nedir ey gül-i ter n'oldı saña
Meşrebiñ mihr iken ey vahşi-nazar n'oldı saña
- 2 Manzarım āyine-i tal°at-ı ruhsārıñ iken
Oda yaqdıñ beni ey çehre-kamer n'oldı saña
- 3 Olduñ ey naḥl-i emel bād-ı ḥazān rencide
Kanı ol neşv ü nemā ḥüsn-i şemer n'oldı saña
- 4 Āsumān-süz idiñ ey āteş-i āh u ḥasret
Kılmaz olduñ dil-i dil-dāra eşer n'oldı saña
- 5 Oldum üftāde-i sevdā-yı şeb-i zülf-i bütān
Meded ey şu°le-i ruhsār-ı seher n'oldı saña
- 6 Bir dür-i vaşl-ı perī-manzar için inşāf it
Ey gönül ğarḳa-i ḥün-āb yeter n'oldı saña
- 7 Mest idiñ bāde-i vaşl ile Ğarībī şimdi
İçdigiñdir kadeḥ-i ḥün-ı ciger n'oldı saña

10

mef°ülü / fā°ilātü / mefā°ilü / fā°ilün
 — — . / — . — . / . — — . / — . —

- 1 Var bir sözüm ben anı hemān söylerim saña
Ey mest-i nāz līk nihān söylerim saña
- 2 Kaşdıım budur ki olmasun āgāh müdde°i
İzhār kılma ḥalka amān söylerim saña
- 3 Ölsün raḳīb ya ola bu bezmden °adem
Derd-i derūnı ben o zamān söylerim saña
- 4 Biñ cān olursa bende şehā eylemem dirīğ
Olsun fedā yoluñda °ayān söylerim saña
- 5 Ey kıble-gāh-ı ehl-i sa°adet cemāliñe
Her dem kaseḥ ki rūḥ-ı revān söylerim saña

9. M. 6, S. 3^a

[4a] āh u ḥasret: āh ḥasret M.

10. M. 6, S. 3^b

[4b] °ayān: revān M.

- 6 Giçdi bahār-ı ʔiṣretimiz Őimdiden gērü
Ey reng-i çehre berg-i ḥazān sōylerim saña
- 7 Ol Őeh-süvār-ı kiŐver-i ḥüsn ü melāḥatin
Hep itdigin Ğarībi beyān sōylerim saña

11

mefāʔīlün / mefāʔīlün / mefāʔīlün / mefāʔīlün
 . - - - / . - - - / . - - - / . - - -

- 1 Ser-ā-ser maʔni-i pīçīdedir endīŐe-i Őahbā
Yağar āteŐlere mağz-ı bahārı rīŐe-i Őahbā
- 2 Kōmaz gerd-i keder āyīne-i ṭabʔında ʔuŐŐākıñ
Gelince Őāhid-i gerden-dırāz-ı ŐīŐe-i Őahbā
- 3 MiŐāl-i cūy-ı Őīr eylerdi mağz-ı ʔālemi cārī
Eger destinde Ferhād'ıñ olaydı tīŐe-i Őahbā
- 4 Neden terkībdır fibr it ne maʔcūn olduėın añla
Dil-i ğam-ğīni mesrūr eylemekdir pīŐe-i Őahbā
- 5 Ğarībī bī-teʔemmül girme esrār-ı ḥarābāta
Reh-i bārīk-i pūr-teŐvīŐdir endīŐe-i Őahbā

12

mefāʔīlün / mefāʔīlün / mefāʔīlün / mefāʔīlün
 . - - - / . - - - / . - - - / . - - -

- 1 Lebiñden gerçi Őimdi māye-i iʔcāz olur peydā
Ḥaṭıñ geldikde murğ-ı ḥüsnüñe pervāz olur peydā
- 2 Seniñ teg kaddi dil-keŐ ʔālem-i imkānda nā-mümkin
Benim teg bir belā bezminde sūzān az olur peydā
- 3 Fiğān u nāledendir ṭıynet-i ʔuŐŐāk taḥmīri
Őikest-i reng-i rūyından hezār āvāz olur peydā
- 4 Őikār-ı Őaʔve-i cāna nigāh-ı çeŐm-i Őūḥuñdan
Beyābān-ı muḥabbetde iki Őeh-bāz olur peydā
- 5 Riyāz-ı ḥüsnüne Őu cūy-ı naḥvetden olur cārī
Nihāl-i bāğ-ı vaŐl-ı ḥūb-rūdan nāz olur peydā

11. M. 6, S. 3^b

[3a] mağz-ı: neferi M.

12. M. 7, S. 4^a

- 6 Perī-ruhsāre vü pür-fenn sitem-ger kīne-perversin
Seniñ teg nāzenīnim ķande bir mümtāz olur peydā
- 7 Çıķar sīnemden efgānım Ğarībī āteşin her dem
Per ü bāl-i semenderden baña bir sāz olur peydā

13

fā°ilātün / fā°ilātün / fā°ilātün / fā°ilün
- . - - / - . - - / - . - - / - . -

- 1 Tāl°atıñ esrār-ı ğaybı āşikār eyler baña
Hattı müşgīniñ hazānı nev-bahār eyler baña
- 2 Şafha-i ruhsārıña düşdükçe zülf-i °anberīn
Şubhı ümmīdi şeb-i yeldā-yı tār eyler baña
- 3 Ne gile baht-ı siyehden ne şikāyet çarħdan
Her ne eyler ğamze-i hūn-hı°ar-ı yār eyler baña
- 4 Şevķ-i ruhsār ile dil müstağnidir her zevķden
Sīnemi dāğ-ı muħabbet lāle-zār eyler baña
- 5 Eylemez tīr-i nigāhın ol perī benden dirīğ
Yār-ı şādık oldığımdan itibār eyler baña
- 6 İtmedi rüy-ı zemīne cūşış-i Tūfān-ı Nūħ
Anı kim bu girye-i bī-iħtiyār eyler baña
- 7 Gāh bī-dād [ü] sitem geh sūz u tāb-ı hicrden
Günde bir mātem Ğarībī üstüvār eyler baña

Bābü'l-bā°

14

mefā°ilün / mefā°ilün / mefā°ilün / mefā°ilün
. - - - / . - - - / . - - - / . - - -

- 1 O hātırda ki ğam var hīç mesrūr olmasun yā Rab
Harāb-ı °aşķ olan vīrāne ma°mūr olmasun yā Rab

13. M. 7, S. 4^a

[2a] düşdükçe: düşdükçe S.

[2b] ümmīdi: ümmīdiñ M.

[7a] sūz u tāb: sūz tāb M.

Bābü'l-bā°: M. 7, S.'de yok.

14. M. 7, S. 4^b

- 2 Elim yetmezse der-gāh-ı muğāna gūş-ı cān bārī
Şadā-yı āb-şār-ı tākden dūr olmasun yā Rab
- 3 H̄ayāl-i tār-ı zūlf-i yāre düşmezse göñül şevkı
Ene'l-ḥaḳ içre ğayr[ı] dāra Manşūr olmasun yā Rab
- 4 Dehānın ḥande-rīz eyler şikest-i reng-i ʿuşşāka
Sebūy-ı ḥāṭır-ı dil-dāra meksūr olmasun yā Rab
- 5 Ziyā-baḥşā-yı çeşm-i ʿaşıḳāndır manzar-ı ḥūbı
Temāşā-yı ruḥundan dīde mehcūr olmasun yā Rab
- 6 Leb-i nefrīni bāz itmem raḳībiñ cānına līkīn
Dil-i ḳandīl-i āmālinde bir nūr olmasun yā Rab
- 7 Ğarībiniñ derūn-ı sīne-i ğam-rīdesi bir dem
Ḥadeng-i ʿaşḳdan bī-zaḥm-ı nāsūr olmasun yā Rab

15

mef°ūlū / mefā°īlün / mef°ūlū / mefā°īlün
— — . / . — — — / — — . / . — — —

- 1 Ol seng-dile āhım te°sīr ide mi yā Rab
Feryādım o bī-raḥmi teshīr ide mi yā Rab
- 2 Peyvend-i muḥabbetle ʿuşşāḳını bağlar mı
Dīvānesine zūlfın zencīr ide mi yā Rab
- 3 Ma°mūre-i ḥāṭır kim vīrāne-i ḳahrıdur
Lütf u keremi birle ta°mīr ide mi yā Rab
- 4 Ol şafḫa-i ruḥsāra geldi ḥaṭṭ-ı reyḫānı
ʿUşşāka vefā-nāme taḫrīr ide mi yā Rab
- 5 Genc-i ḳafes-i tenden āzād ola mı cānım
Ḳatlimden o şeh tīgın taḳşīr ide mi yā Rab
- 6 Eyler mi bizi iḫyā bir cur°ā ile sākī
Lütfuyla bu ṭoprāğı iksīr ide mi yā Rab
- 7 Bu ḥaste Ğarībī'ye eyler mi şifā la°līñ
Bī-ḳāresine başḳa tedbīr ide mi yā Rab

[2a] der-gāh-ı: dāmān-ı M.

[7a] ğam-rīdesi: غماریدہسی M.

[7b] nāsūr: ناصور M.

15. M. 8, S. 4^b

[5b] ḳatlimden: ḳatlimde M.

16

mef'ülü / fā'ilātü / mefā'ilü / fā'ilün
 — . / — . — . / . — — . / — . —

- 1 Düşmüş hezār miḥnete eyyām-ı °andelīb
Hār-ı cefāya kılmadan ibrām °andelīb
- 2 Olmuş çemende pençe-i bī-dād-ı °aşk ile
Tār-ı ḥarīr-i nükhet-i gül dām-ı °andelīb
- 3 Gehvāresin iderse felek berg-i gül yine
Virmez zebān-ı nāleye ārām °andelīb
- 4 Başdan ayağa nāle vü feryād-ı şevkden
Āteş-nişīn-i °aşkıdır endām-ı °andelīb
- 5 °Ömri yetince şubḥ-ı vişāle ne fā'ide
Miḥnet-güzār-ı mātem olur şām-ı °andelīb
- 6 Bunca ki virdi gül-şene şu eşk-i dīdeden
Şahn-ı çemende almadı bir kām °andelīb
- 7 °Aşka budur Ġarībī °alāmet ki her zamān
Dutmuş cihānı zemzeme-i nām-ı °andelīb

17

mef'ülü / fā'ilātü / mefā'ilü / fā'ilün
 — . / — . — . / . — — . / — . —

- 1 Sūz-ı cigerden eyledi bir dād °andelīb
Çekdi sipihre nāle vü feryād °andelīb
- 2 Dest-i każā-yı Şāni°-i rūz-ı ezel meger
Ḥāk-i çemenden eylemiş ĩcād °andelib
- 3 Gül-çīn olunca bāgda engüşt-i bāg-bān
Başlar figāna beççe-i nevezād-ı °andelīb
- 4 Hergiz mūrūr-ı °ömrde bir kez işitmedim
Bulsun sürūr ḥātır-ı nā-şād-ı °andelīb
- 5 Dām-ı belā-yı ḥüsn-i ruḥ-ı dil-firīb ile
Güldür fezā-yı °aşkda şayyād-ı °andelīb

16. M. 8, S. 5^a
 [2b] tār-ı: tāb-ı S.
 [6b] şahn-ı: şahnı M.
 17. M. 9, S. 5^a

- 6 Şimdi °aceb mi mühre-i naqd-i sirişk ile
Girse harīm-i ğonçeye dāmād °andelīb
- 7 Bilmem Ğarībi mekteb-i °aşq içre her seher
Kimdir bu āh ü nālede üstād-ı °andelīb

18

fā°ilātün / fe°ilātün / fe°ilātün / fe°ilün (fa°lün)
— . — — / . . — — / . . — — / . . — — (— —)

- 1 Deheniñ eyleme āmāde-i inşā-yı taleb
Ṭūṭi-i nāṭıķayı eyleme ğüyā-yı taleb
- 2 Āb-[ı]rū dökme şaķın hūn-ı ciger nūş it kim
Semm olur °ākıbet-i neş°e-i şahbā-yı taleb
- 3 Eyle ğüftār-ı talebden deheniñ leb-beste
Kı ķatı mülzem olur merdüm-i da°vā-yı taleb
- 4 Hazer it kim saña her naķş-ı ķadem bir çehdir
Deş°-i hem-vāre degil dāmen-i şahrā-yı taleb
- 5 Eyle piçide-i dāmān-ı tevekkül şabr it
Başma der-ĝāh-ı hasīsāna şaķın pāy-ı taleb
- 6 Girmesün hāṭırıñiñ hāne-i işmet-gehine
Pāy-māl itmek içün leşker-i yağmā-yı taleb
- 7 Ka°be-i cāme-siyāh ile Ğarībī diliñe
Olma şüret-kede-i naķş-ı kilīsā-yı taleb

19

fā°ilātün / fā°ilātün / fā°ilātün / fā°ilün
— . — — / — . — — / — . — — / — . — —

- 1 Ğonçeler hüsniñ ğörüb çāk-ı ĝirībān oldu hep
°Andelībān-ı çemen °aşkıñla nālān oldu hep
- 2 Her müjem bir ğöz açub nezzāre-i ruhsārıña
°Āķıbet derdiñle ey bī-rahm ĝiryān oldu hep

[6a] °aceb mi: °ıyāli M.

18. M. 9, S. 5^b

[2a] ciger: S.'de yok.

[2b] semm olur °ākıbet-i: sitem-ālūde olur M.

[4b] hem-vāre: hem-vār M.

19. M. 9, S. 6^a

[2b] derdiñle: دردنكله M.

- 3 Ğamze tîġıyle gözün cellādı halkı kırmadan
Dāmen-i deşt-i muḥabbet sévdigim kan oldı hep
- 4 Ḥasret-i rūyıñla çeşmim ol kadar kan dökdi kim
Vādī-i ʿaşkıñ ser-ā-ser taşu mercān oldı hep
- 5 Medd-i āhım sūnbül oldı sīnede zūlfün görüb
Toḥm-ı ğam şevk-ı ḥaṭıñla dilde reyḥān oldı hep
- 6 Düşmüş eṭrāf-ı ʿaraḳ-çīne perīşān kākülün
El-amān ey bī-vefā ʿālem perīşān oldı hep
- 7 Kaʿbe-i ruḥsāra yüz dutmuş gelür ḥāl ü ḥaṭıñ
Kāfir-i ḥüsnün meger zālīm Müselmān oldı hep
- 8 Nāzenīnim rüz u şeb ceşş-i ḥayālīñ giçmeden
Gördiğün maʿmūreler ḥāṭırda vīrān oldı hep
- 9 Yād-ı eyyām-ı vişālīñle Ğarībī ḥaste-dil
Tār u pūd-ı cāme-ḥʿābı sūz-ı hicrān oldı hep

20

fāʿilātün / mefāʿilün / feʿilün
— . — — / . — . — / . . —

- 1 Saḳiyā şun piyāle-i mey-i nāb
Ki ḥumār ile ḥālīm oldı ḥarāb
- 2 Gül-şen-i vaşla intizārım var
Meded ey bād-ı şubḥ eyle şitāb
- 3 Tîġ-ı bī-dād ile şehīd olsun
Dil ki hicrānıña getürmedi tāb
- 4 Oldı ḥādiş yine seḥāyib-i ğam
Şuret-i āfitāba çekdi niḳāb
- 5 İtme ibrām ile raḳībe niyāz
Kelbin efzūn ider necāsetin āb

[3a] ğamze tîġıyle: ğamze-i tîġıyle M.

[3b] deşt: dest M.

[4a] dökdi: döküldi M.

[4b] taşu: taşa M.

[9a] vişālīñle: وصال كان M.

[9b] tār u: tār M.; sūz-ı: sūz u S.

- 6 Kıfl-i genc-i vişāle el şunduk
افتح الله لنا خير الباب
- 7 Sen bizi eylediñ muqayyed-i aşk
Şorma bizden haṭā-yı rüz-ı hesāb
- 8 Vir hidāyet bu zār u maḥzūna
ربنا انك انت الوهاب
- 9 Söyle şimdi bu şir-i rengine
Hāzır itsün Ğarībī tāze-cevāb

Bābü't-tā

21

mef̄ūlū / mēfā̄ilū / mēfā̄ilū / fēūlūn
— . / . — . / . — . / . — —

- 1 Ey la^l-i lebi māye-i güftār-ı şefā^{at}
Dürc-i deheniñ maḥzen-i esrār-ı şefā^{at}
- 2 Hengāme-i maḥşerde eyā seyyid-i ālem
Senden ṭaleb eyler bu güneh-kār şefā^{at}
- 3 Ben reh-güzzer-i maşiyetin ḥār-ı haḳiri
Sen bülbül-i hoş-lehce-i gül-zār-ı şefā^{at}
- 4 Ben illet-i işyān ile bir ḥaste-mizācım
Sen cür^a-dih-i şerbet-i dīnār-ı şefā^{at}
- 5 Koyma keremiñden men-i bī-çāreyi maḥrūm
Eyle günehim zaḥmına tīmār-ı şefā^{at}
- 6 Lüṭfuñ ile bu kemteriñi itme ferāmūş
Ol günde k'olur arada der-kār şefā^{at}
- 7 Müstağrak-ı işyān Ğarībī siyeh-rū
Senden diler ey Aḥmed-i Muḥtār şefā^{at}

[6a] kıfl: فغل M.

Bābü't-tā: M. 10, S.'de yok.

21. M. 10, S. 6^b

[1b] dürc-i: dürr-i (در) S.

22

mef^oülü / fā^oilātü / mefā^oīlü / fā^oilün
 — — . / — . — . / . — — . / — . —

- 1 Yā Rab hemīşe mihrini sīnemde muzmer it
Derd ü belā-yı aşkıni başımda efser it
- 2 Yā Rab anıñ cemāl-i secencel-naẓīrini
Çeşm-i ümīd-i āfiyete bir de manẓar it
- 3 Yā Rab gül-i murādıma bāğ-ı vişālde
Dest-i ümīde ruḥşat-ı tūlı müyesser it
- 4 Yā Rab vücūd-ı āteş-i firķat-resīdemi
Bezm-i vişāl-i dil-bere bir üd-ı micmer it
- 5 Yā Rab ḥabībiñ Aḥmed-i Muḥtār aşkına
Bir de o şūḥ-ı āfet-i cānı musaḥḥar it
- 6 Yā Rab dil-i Ğarībi-i bī-çārede müdām
Şem^o-i ḥayāl-i dil-beri geldikçe enver it

23

mef^oülü / mefā^oīlü / mefā^oīlü / fe^oülün
 — — . / . — — . / . — — . / . — —

- 1 Gelmez kaleme vüs^oat-i meydān-ı ḵanā^oat
Şıgmaz dile mışr-ı şeker-istān-ı ḵanā^oat
- 2 Dünyāda gönül ömr-i beḵā ise murādıñ
Ser-menziliñi eyle beyābān-ı ḵanā^oat
- 3 Olmaz nigeḥ-endāḥte-i ni^omet-i elvān
Her kim ki olur rīze-ḥor-ı ḥ^vān-ı ḵanā^oat
- 4 Çeşminde naẓar şāfların bām-ı felekden
Bālā-ter olur pāye-i eyvān-ı ḵanā^oat
- 5 Revzenleri var cānib-i gül-zār-ı behişte
Zulmetde olan gūşe-i zindān-ı ḵanā^oat
- 6 Hīç silsile-i devlet-i uḵbādan üzülmez
Bir el k'olur āvīze-i dāmān-ı ḵanā^oat

22. M. 11, S.'de yok.

23. M. 11, S. 6^b

[2a] murādıñ: مدارك M.

[3b] ḥor-ı: S.'de yok.

- 7 Hergiz olamaz silsile-i feyż güsiste
 Āmed-şüd-i hırş olmasa sūhān-ı kanā^cat
- 8 Reşk-āver-i ruhsāre-i hūrān-ı cināndır
 Hāsretle olan būs-ı leb-i nān-ı kanā^cat
- 9 Şimdi ğarażıñ fażl u kemāl ise Ğarībī
 Kıl kendiñi bir tıfl-ı debistān-ı kanā^cat

24

mef^cūlū / fā^cilātūn / mef^cūlū / fā^cilātūn
 — . / — . — — / — — . / — . — —

- 1 Düşdim reh-i firāka dūşumda bār-ı hāsret
 Vaşl-ı nigār müşkil haţır figār-ı hāsret
- 2 Cān ol kadar tekāpū kıldı reh-i vefāda
 Tā çeşm-i intizāra tıldı ğubār-ı hāsret
- 3 Tenhā degil vücūdum rāh-ı muħabbetiñde
 Var devletiñden ey māh dilde hezār-hāsret
- 4 Tā şubh olunca her şeb hālīñ gelür hayāle
 Miħnet-ğüzār-ı derdim encüm-şümār-ı hāsret
- 5 Deprendi leşker-i haţı iklīm-i hūsni başdı
 Āyīne-i ümīde kındı ğubār-ı hāsret
- 6 Yetdi ğurūba āħir hūrşīd-i rüz-ı vuşlat
 İrdi şeb-i firāka yeldā-yı tār-ı hāsret
- 7 Her rüz u şeb Ğarībī bir ğüne'em belāda
 Çeşmimde eşk-i hūnīn bağrımda nār-ı hāsret

[7b] sūhān: سونان M.

[8a] ruhsāre-i: ruhsāra M.

[9a] ise: ايشه M.

24. M. 12, S. 7^a

[3b] ey māh: ey dost M.

[6b] firāka: firāk S.; tār-ı: nār-ı M.

[7a] rüz u şeb: rüz şeb M.

25

mef°ülü / mēfā°īlū / mēfā°īlū / fe°ülün
 — — . / . — — . / . — — . / . — —

- 1 Ol kim ki ezelden idüb inşā-yı muḥabbet
Ol çekdi benim nāmeme tuḡrā-yı muḥabbet
- 2 Yandırdı kōdı şaḥn-ı çemen-zār-ı vüçüdü
Bülbülde olan şūriş [ü] ḡavḡā-yı muḥabbet
- 3 Kılmazdı nazar birbirine °aşık u ma°şük
Olmazsa eger arada ĩmā-yı muḥabbet
- 4 Vaḥşīler aña olmaz idi böyle müsahḡar
Kays olmasa āvāre-i şahrā-yı muḥabbet
- 5 Pā-māl-i fenā eyledi ma°müre-i cānı
Sīnemde olan cūşiş-i deryā-yı muḥabbet
- 6 Şevk ile ider nūr-ı nazar rinde taḡaddüm
Yanmazsa ḡarāretten eger pāy-ı muḥabbet
- 7 Bī-zevk-i mey-i °aşksın ey zāhid-i ḡod-bīn
Bī-hūde yire eyleme da°vā-yı muḥabbet
- 8 Olmazdı kalem pā-zede-i şafḡa-i ĩcād
Naḡş itmese ger şūret-i ma°nā-yı muḥabbet
- 9 Gül sāḡarına dökdi yine sākī-i devrān
Bülbülleri mest itmege şahbā-yı muḥabbet
- 10 Dil murḡını şayd itmez idi ṡurre-i ḡübān
Başında eger olmasa sevdā-yı muḥabbet
- 11 Teşḡir idemezsin o perī-zādı Ĝarībī
Vird itmeyecek şıdk ile esmā-yı muḥabbet

26

fā°ilātün / fā°ilātün / fā°ilātün / fā°ilātün
 — . — — / — . — — / — . — — / — . — —

- 1 Yine bir civān-ı bed-ḡū şabr mülkin itdi ḡāret
Mest-i fitne çeşm-i cādū ḡatl-i °āma virdi ruḡşat

25. M. 12, S. 7^b

[1b] nāmeme: nāmıma M. ve S.

[2b] şūriş: شورنما M.

26. M. 12, S. 7^b

- 2 Nev-nihāl-i naḥl-i Ṭūbī şems-i evc bî-ğurūbī
Meh-i āsumān-ı ḥūbī şeh-i mesned-i melāḥat
- 3 Leb-i la'li ğonçe-i nāz ḳadi serv-i cilve-perdāz
O nigāh-ı şūḥ-ı şeh-bāz oldı mest-i cām-ı naḥvet
- 4 Ḥāl-i °anberīni Hindū zūlfi sūnbül-i semen-bū
Kākūli kemend-i dil-cū murğ-ı cāna dām-ı ḥayret
- 5 Çeşmi nergis-i pür-efsūn ḳaşı nergis üzre kec nūn
Ḥüsni dil-firīb-i Mecnūn o nigār-ı Leylī-şūret
- 6 Şekl-i nokṭa dökdi ḥālīñ çekdi ebrūy-ı hilālīñ
Gösterüb meh-i cemālīñ ḳoymadı bedende ṭāḳat
- 7 Çözdi ğīsū-yı mu°anber ḳıldı °ālemi mu°atṭar
Viridi bāğ-ı ḥüsne zīver o ruḥı gül-i leṭāfet
- 8 Çıḳdı çarḥa āh-ı bülbül yandı ḥāne-i taḥammül
Bilmezim eliñden ey gül kime eyleyim şikāyet
- 9 Bilür olmuşum şikeste künc-i ğamda zār u ḥaste
Ġarībī o şūḥ-ı meste derdi söylemek ne ḥacet

27

mef°ülü / mefā°ilü / mefā°ilü / fe°ülün
— — . / . — — . / . — — . / . — —

- 1 Evvel seni ey dil yaḳar ol şem° ḥayāl it
Pervāne gibi şoñra temennā-yı vişāl it
- 2 Sevdā-yı ser-i zūlfi ile cāna irişdiñ
Kendiñ yeter üftāde-i efkār-ı muḥāl it
- 3 Düşme heves-i sūnbül ü reyḥān-ı bahāra
Ey murğ-ı dil endīşe-i zūlf ü ḥatṭ u ḥāl it

[3a] ḳaddi: تازند M.; perdāz: pervāz M.

[3b] naḥvet: S.'de yok.

[5a] kec: كى M.

[5b] nigār-ı: nigāh-ı M.

[7b] ruḥı: ruḥ-ı M.; gül: M.'de yok.

[8a] "Çıḳdı çarḥı bülbül yandı ḥāne-i taḥammül" M.

27. M. 13, S. 8^a

[3a] reyḥān-ı bahāra: reyḥān u bahāra M.

[3b] ḥatṭ u ḥāl: ḥayāl M.

- 4 Şofî ne çıkar saña bu tesbîh-i riyâdan
Var meclis-i rindâna biraz kesb-i kemâl it
- 5 İstersen o şūhuñ olasın çeşmine manzūr
Za'f-ı sitem ile kadiñ ebrūy-ı hilâl it
- 6 Beñzetme nezâketde şağın mūya miyânın
Bu bir reh-i bārīkdürür ince hayâl it
- 7 Eyle mehi hacletde şeb-i târda pinhân
Ey mihr-i cihân-tâb çıkub arz-ı cemâl it
- 8 Ey sâki-i ferhunde-ka-dem iş saña kaldı
Bir rağl-ı girân ile iriş def-i melâl it
- 9 Bî-çâre Ğarībî'niñ içer kanını gamzeñ
Bir kerre nedir cürmi mürüvvetle su'âl it

28

mef'ulü / mefā'ilü / mefā'ilü / fe'ülün
— — . / . — — . / . — — . / . — —

- 1 Bu hüsn ile bir kerre gülistāna hırām it
Hū'ab-ı seheri bülbül-i miskīne harām it
- 2 Bu kāmēt ile servi leṭāfetden utandır
Kumrīniñ işin ṭavk-ı muḥabbetde tamām it
- 3 Yok bāğ-ı bahār-ı felegiñ reng-i devāmı
Gel meclis-i yārāna göñül iş-i müdām it
- 4 Her bir şanemiñ hüsnüne bir güne göñül vir
Her nağme-i eşcārda tebdīl-i maḳām it
- 5 Düşme heves-i sā'id-i sīmīn-i nigāra
Girmez ele ey dil yeter endīşe-i hām it
- 6 Girsün elime dirsens eger dāmen-i maḳşūd
Ser-rişte-i ümmīdi burak terk-i merām it
- 7 Ey bād-ı sebük-seyr Ğarībī deheninden
Gül-deste-i cem'iyet-i yārāna selām it

[4b] biraz: بوز M.

[9b] cürmi: cürmümi M.

28. M. 13, S. 8^b

[3a] reng-i devāmı: reng ü devāmı M.

[3b] müdām: devām S.

Bābū's-şā°

29

mef°ülü / mefā°ilü / mefā°ilü / fe°ülün
 — — . / . — — . / . — — . / . — —

- 1 Cān itse n'ola lem°a-i dīdāra teşebbüs
Hār itmededir dāmen-i gül-zāra teşebbüs
- 2 Gir şahn-ı gülistāndan al bŷy-ı haķīkat
İtme tiken-āsā ser-i dīvāra teşebbüs
- 3 Ser-pençe-i fırsatda iken bŷy-ı haķīkat
El var mı k'ide sā'id-i aġyāra teşebbüs
- 4 Bir hŷsn idi ġāret-zede-i °aql u ŷu°urı
Şan°ān ki kılub rişte-i zŷnnāra teşebbüs
- 5 Sŷdā-ger-i tevfiķı ara sŷķ-ı talebden
Ūmmīdiñi kıl raħmet-i Ğaffār'a teşebbüs
- 6 Olmaz mı rehā-yāfte-i ķulzŷm-i °iŷyān
Her kim ki ide bāb-ı kerem-kāra teşebbüs
- 7 Bāl it kef-i efsŷsıñı ey āh-ı nedāmet
Pervāza gel it kŷnbed-i devvāra teşebbüs
- 8 Keyfiyyet-i esrār-ı ilāhī dimeden kıl
Engŷt-i sŷkŷtı leb-i ġŷftāra teşebbüs
- 9 Her rŷz [u] ŷeb ol dest-zen-i dāmen-i ħirmān
Bāzŷlarıñ it zānu-yı efkāra teşebbüs
- 10 Dŷŷme heves-i ġayre ŷaķın dest-i ŷmīdiñ
Kıl ħalka-i bīrŷn-ı der-i yāre teşebbüs
- 11 Girsŷn mi Ğarībī ele dāmān-ı ŷefā°at
Dil itmeyicek Aħmed-i Muħtār'a teşebbüs

Bābū's-şā°: M. 14, S.'de yok.

29. M. 14, S. 8^b

[3b] var mı k'ide: varma ki ide M.

[4a] bir: bu M.

[5a] ara: ده M.

[6a] rehā: recā M.

[8b] leb-i: lebe M.

[9a] ħirmān: خدمت M.

[9b] zānu-yı: bāzŷ-yı S.

[11b] itmeyicek: itmeyecek M. ve S.

Bābü'l-cīm

30

mef̄ūlū / fā̄ilātū / mēfā̄ilū / fā̄ilūn
 — — . / — . — . / . — — . / — . —

- 1 Sākī baña ne meclis-i āmādedir ʿilāc
Ne hōd neşāt-ı sāğar-ı pür-bādedir ʿilāc
- 2 Bār-ı belā-yı ʿaşq ile ham-geşte kıddime
Mānend-i serv bir kıadi āzādedir ʿilāc
- 3 Çāre hañıñdan isteme dīvāne göñlüme
Ancağ cünün-ı ʿaşqa ruğ-ı sādedit ʿilāc
- 4 Cānā harāb-ı bāde imiş çeşm-i nergisiñ
Ben bildigimde aña yine bādedir ʿilāc
- 5 Şordum Ğarībi derdime dermān-ı ʿaşkıdan
Didi bu derde vaşl-ı perī-zādedir ʿilāc

31

mefā̄ilūn / mēfā̄ilūn / mēfā̄ilūn / mēfā̄ilūn
 . — — — / . — — — / . — — — / . — — —

- 1 Hağ-ı ruhsār-ı yāre mā̄il ol faşl-ı çemenden giç
Benefşe-zāri seyr it cilve-i serv-i semenden giç
- 2 Sevād-ı çeşm-i bülbül dīde-i Yaʿqūb'a dönmüşdür
Yüzüñden aç niķāb ey Yūsuf-ı gül pīrehenden giç
- 3 Benim gerden-be-tavğ-ı derd-i ʿaşkıñ şāğ-ı miñnetde
Yeter ey serv-i ser-keş böyle ikrāh ile benden giç
- 4 Uçurma āşiyānından göñüller murğın inşāf it
Saña yüz kez didim ey şāne zülf-i pür-şikenden giç
- 5 Göñül āmāde-i şehri-i fenā olmağdadır rifʿat
Sebük-seyr ol getür pervāza cān murğın bedenden giç

Bābü'l-cīm: M. 14, S.'de yok.

30. M. 14, S. 9^a

31. M. 15, S. 9^a

[1b] benefşe-zāri: benefşe-zāri M. ve S.

[2b] pīrehenden: پرهندن M.

[5a] kez: dil S.

- 6 Şehīd-i tīğ-i aşka atlas-ı eflāk olur cāme
Sen ey ğassāl cism-i mürde-i hūnīn-kefenden giç
- 7 Ğarībī ger dimāğ-ı devletiñ var ise cālemdē
Varub cāzm-i diyār-ı ğurbet it hāk-i vaṭandan giç

32

mef^oūlū / fā^oilātū / mefā^oīlū / fā^oilūn
— . . / — . . / . — . . / — . . —

- 1 Bir nev-civān-ı Mevlevi şūh-ı külāh-kec
Aklı uçurdu başdan idüb bir nigāh-ı kec
- 2 Geldi gönül ki la^o-i lebinden naşīb ala
Mār oldı genc-i hūsnüne zūlf-i siyāh-ı kec
- 3 Men^o itme vā^oiz eylesem ebrūsuna sücūd
Hep ṭoğrıdır namāz velī kıble-gāh kec
- 4 Ey pādişāh-ı hūsn kapuñda revā mıdur
Ṭoğrı ola raķīb ü men-i bī-günāh kec
- 5 Fikr-i sevād-ı ṭurre-i zūlfiyle her gice
Eyler siyāh āyine-i çarhı āh-ı kec
- 6 Ey dil hevā-yı gül-şeni koy kūy-ı yāre var
Hergiz dutar mı aķıl olan rū-be-rāh-ı kec
- 7 Çekmez Ğarībī minnet-i merhem Mesīh'den
Bağrında zaḥm-ı hañçer-i medd-i nigāh-ı kec

Bābū'l-ḥā^o

33

fā^oilātūn / fe^oilātūn / fe^oilātūn / fe^oilūn (fa^olūn)
— . . — / . . — — / . . — — / . . — (— —)

- 1 Tevsen-i nāzı getürdi yine cevāna ḳadeḥ
Yüridi dā^oire-i meclis-i rindāna ḳadeḥ

[6b] cism: çeşm S.

32. M. 15, S. 9^b

[4b] raķīb ü: raķīb S.

Bābū'l-ḥā^o: M. 16, S.'de yok.

33. M. 16, S. 9^b

- 2 İçi pür-bāde iken beñzedi yāriñ ruḥuna
Ser-nigün eylediler döndi zenaḥdāna ḳadeḥ
- 3 Bādesiz meclisimiz ḥalka-i mātem-kededir
Sāḳiyā lütf ile şun bir iki peymāne ḳadeḥ
- 4 Dil-berin °aks-i ruḥın bāde-i nāb içre görüb
Döndi °aşıḳda olan dīde-i giryāna ḳadeḥ
- 5 Ḳatı çok nisbeti var çeşmi ḥumār-ı yāre
Yeri var eylese ger cünbiş-i mestāne ḳadeḥ
- 6 Pençe-i sākide °uşşāk-şifat ḳan ağlar
Leb-i dil-berde döner bir gül-i ḥandāna ḳadeḥ
- 7 Ey Ğarībī ne biter nüh-ḫabaḳından çarḫıñ
Ele alsan yeg olur bezmde bir dāne ḳadeḥ

34

mef°ülü / fā°ilātü / mefā°ilü / fā°ilün
— — . / — . — . / . — — . / — . —

- 1 Z̤ulmet-serāy-ı şebden idüb ictināb şubḥ
Gül-gonçe-vār açdı yüzinden niḳāb şubḥ
- 2 Sākī-i çarḫ devre getürdi piyālesin
Zerrīn-ḳadeḫle °āleme şundi şarāb şubḥ
- 3 Çekdi cihāna berḳ-i dem-i tīg-ı şu°lesin
Hindū-sitān-ı z̤ulmeti kıldı ḥarāb şubḥ
- 4 Encümle kıldı şafḫa-i eflākı zer-feşān
Ser-levḫası müzehheb olunca kitāb-ı şubḥ
- 5 Ḥayfā ki āşinā-yı ser-i pül gibi giçer
Dutmaz ḳarār devlet-i pā-der-rikāb-ı şubḥ
- 6 Añla mürūr-ı °ömr-i fenāyı bu nükteden
Birdir zamān-ı pīri vü °ahd-i şebāb-ı şubḥ
- 7 Rīzān idince şīşe-i gerdün vezān olur
Bīdār olan dimāğa nesīm-i gül-āb-ı şubḥ

[3b] ile: aynı zamanda *ey/e* anlamında olmak üzere *é/e* de okunabilir; peymāne: merdāne S.
34. M. 16, S. 10^a

[5a] pül: yel M.

[6a] añla: انكلا M. ve S.

[6b] birdir: budur M.

- 8 Hālī olur mı maşrıq-ı idrāki nūrdan
Ş'ol kimseniñ ki görmez olur çeşmi h'āb-[ı]şubḥ
- 9 Vaqt-i seḥer Ğarībi niyāz eyle tā saña
Ser-defter-i °amelde yazılsun şevāb-[ı]şubḥ

Bābū'l-ḥā°

35

mef°ülü / fā°ilātü / mefā°ilü / fā°ilün
— . . / — . . — . . / . — . . / — . . —

- 1 İtdi rübūde hūşımı bir ḥatt u ḥālī şūḥ
Aldı °inān-ı şabrımı çeşm-i ğazālī şūḥ*
- 2 Dutmaz karar şīşe-i ḥātırdā bir zamān
Mey-reng-vār cünbiş-i mevc-i ḥayālī şūḥ
- 3 Kadd-i bülendi dil-keş ü güftārī dil-firīb
Mūy-ı miyānı nāzik ü ḥüsn-i cemālī şūḥ
- 4 Ebrū-kemān ü nāvek-i müjgānı ḥūn-feşān
Gelse hırāma şīve-i nāzik-nihālī şūḥ
- 5 Medd-i nigāhı °ālem-i cāna neşāt-baḥş
Ṭab°-ı dimāğa şerbet-i la°-i zülālī şūḥ
- 6 Vaşf-ı lebinde olmaz idi böyle nağme-ḥ'ān
Ṭūṭī-i cāna gelmese şekker maḳālī şūḥ
- 7 Gelmez cihān-ı nazma daḥı şimdiden gerü
Sen teg Ğarībi nüktesi rengīn-ḥayālī şūḥ

[8a] maşrıq-ı: şark-ı S.

Bābū'l-ḥā°: M. 16, S.'de yok.

35. M. 16, S. 10^b

[1a] hūşımı: °aqlımı M.

* Bu gazelin kafiye ve redifindeki *ālī şūḥ* M.'de *āl-i şūḥ* şeklindedir.

[3a] bülendi: bülend-i M.

[3b] miyānı: miyān-ı M.

[4a] kemān ü: kemān-ı M.

Bābü'd-dāl

36

mefā'īlün / mefā'īlün / mefā'īlün / mefā'īlün
 . — — — / . — — — / . — — — / . — — —

- 1 Baña çarh-ı sitem-kār itdigi bī-dāddan feryād
Bu devr-i āsiyā-yı dehr-i bī-bünyāddan feryād
- 2 Țulū^c itmez sa^cadet burcuna baht-ı siyāhım āh
Açılmaz gönçe-veş gāhī dil-i nā-şāddan feryād
- 3 Sirişkim kaçre kaçre hasret-āmiz-i tavaşşuldur
İder dest-i firāk-ı Dicle-i Bağdād'dan feryād
- 4 Nihāl-i kaddimi bükdi mişāl-i halka-i hātem
Bu şeb peyk-i hayāl-i kāmēt-i şimşāddan feryād
- 5 Semend-i işve-i nāz ile kıldı ^cālemi vīrān
Gönül ol şeh-süvār-ı şehr-i nāz-ābāddan feryād
- 6 Hayāl-i şūret-i Şīrīn ile eknūn tā-maḥşer
Çıkar her sengden bir tīşe-i Ferhād'dan feryād
- 7 Ne kanlar dökdi şemşīr-i nigāhı kişver-i cāna
Ġarībī dest-bürd-i ğamze-i cellāddan feryād

37

fā'ilātün / fā'ilātün / fā'ilātün / fā'ilün
 — . — — / — . — — / — . — — / — . —

- 1 Kimseye teşvīş ile dünyāda kām olmaz müfīd
Her gedāya hūlyā-yı ihtīşām olmaz müfīd
- 2 Ol perī-efsūn ile rām olmaz ey bī-çāre dil
Murğ-ı ^cAnkā'dır yolunda bend-i rām olmaz müfīd
- 3 Meclis-i işretde sākī şunma gül-gūn bāde kim
Bī-ḥuzūr-ı vaşl-ı dil-ber būs-ı cām olmaz müfīd

Bābü'd-dāl: M. 17, S.'de yok.

36. M. 17, S. 10^b

[1a] burcuna: بر خيه M.

[3a] tavaşşuldur: tevessüldür M.

[6a] ile: S.'de yok.

37. M. 17, S. 11^a

- 4 Koyma zülfünden gönül āvārelensün her yaña
Dergeh-i sultāna ceşş-i bī-nizām olmaz müfīd
- 5 Sā'id-i sīmīni cānānı alam dirsen ele
Koy hayāl-i bāṭılı kim fikr-i ḥām olmaz müfīd
- 6 Raḥne-i hicrān degil merhem-pezir-i āfiyet
Zahm-i nā-sūde ilāc-ı iltiyām olmaz müfīd
- 7 Kimse ümmīdiñ Ğarībī raḥmetinden dime kim
الثقا'عروت'ya dest-i itisām olmaz müfīd

38

mef'ūlū / mēfā'ilū / mēfā'ilū / fe'ūlūn
— . / . — . / . — . / . — . —

- 1 Ol kaşı kemān sīneme peykān müte'addid
Olduqça atar cünbiş-i müjgān müte'addid
- 2 Yād eyle beni peyk-i ḥayālīñle koy olsun
Cān üste hücūm-ı ğam-ı devrān müte'addid
- 3 Ey ḥ'āce 'aceb ḥāṭırıñ olmaz mı perīşān
Her gün ki gelür mektebe ḥūbān müte'addid
- 4 Vīrān olacak ḥıttası ta'mīre ne kābil
Bir mülkde kim naşb ola sultān müte'addid
- 5 Tenhā degilüz rāh-ı muḥabbetde Ğarībī
Gül bāğda bir bülbül-i nālān müte'addid

39

fā'ilātün / fā'ilātün / fā'ilātün / fā'ilün
— . — — / — . — — / — . — — / — . —

- 1 Şiḥḥat-i dildir neşāṭ-ı bezm-i vaḥdetden murād
Rāḥat-ı cāndır hevā-yı bāğ-ı cennetden murād
- 2 Ḥaṭṭıña dil virdigim cānā ruḥuñ şevkıyledir
Vaşl-ı güldür bülbüle ḥār ile ülfetden murād
- 3 Meclisinde düşmene ibrām uşandırdı beni
Rü'yet-i ağıyārdır sevdā-yı ğurbetden murād

[7a] raḥmetinden: raḥminden M.

38. M. 18, S. 11^a

39. M. 18, S. 11^b

[3b] rü'yet-i: دورى M.

- 4 N'ola naqş itsem hayāl-i yāri levḥ-i sīnede
İttiḥād-ı zātıdır Ferhād'a şüretden murād
- 5 °Azm-i şahrā-yı °ademdir iftiḥār-ı ehl-i zevk
Vaşlıdır pervāneye sūz-ı muḥabbetden murād
- 6 Derd-i °aşka n'eyesün dermāniñ ey miskīn ṭabīb
Şerbet-i dīdārdır bīmāra şıḥḥatden murād
- 7 Devlet-i bākī Ğarībī halkdan °uzletdurur
İrtifā°-ı kadr ise dünyāda devletden murād

Bābü'z-zāl

40

fā°ilātün / fā°ilātün / fā°ilātün / fā°ilün
— . — — / — . — — / — . — — / — . —

- 1 Ey cemāliñ āfitāb-ı °ālem-ārādan lezīz
Meh cebīniñ °aksi mir°āt-i mücellādan lezīz
- 2 Reng-i ruḥsāriñ alub yāqūtuñ āb u tābını
Şerbet-i lā°-i lebiñ cām-ı muşaffādan lezīz
- 3 Ğamze-i ḥūn-riz-i şūḥuñ tīg-i cellād-ı każā
Çeşm-i mestiñ nergis-i maḥmūr-ı şehlādan lezīz
- 4 Şafḥa-i rūyuñda zülfüñ sünbūlistān-ı hayāl
Nükhet-i reyḥān-ı ḥaṭṭıñ verd-i ḥamrādan lezīz
- 5 Kūmri-i °aşka kemend-i kākülüñ ṭavk-ı belā
Şīve-i kaddiñ ḥırāmı serv-i ra°nādan lezīz
- 6 Māh-tāb-ı gerdeniñ şubḥ-ı bināgūşıñ seniñ
Her gören dir seyr-i envār-ı tecellādan lezīz
- 7 Devlet-i ehl-i tecerrüdden bürehnelikdürür
Sāye-i dīvārdır dervīşe dünyādan lezīz
- 8 Her kimiñ zātında var ise Ğarībī bir hüner
Göstere bezm-i feşāḥatde bu inşādan lezīz

Bābü'z-zāl: M. 18, S.'de yok.

40. M. 18, S. 11^b

[6] M.'de bu beyt yok.

[8b] bu inşādan: ebr-i neşādan M.

Bābü'r-rā°

41

mef°ülü / mefā°ilü / mefā°ilü / fe°ülün
 — — . / . — — . / . — — . / . — —

- 1 Ol ğonçe-dehen kim yüzi gül-zār-ı beķādır
Nīm-i nigeħi °aşıķa ŐemŐir-i ķazādır
- 2 Güftār-ı Őeker-rizine peyveste ħayātım
MuŐhaf disem evrāk-ı cemāline ħaķādır
- 3 Ebruları ser-levħa-i °unvān-ı Őaħā°if
Ĥaķı ruħı bir nüŐa-i ķānūn-ı Őifādır
- 4 Her bir reg-i müğgān dile bir neŐter-i faŐŐād
Her bir ğazab-ālūde nigeħ °ayn-i ħaķādır
- 5 Reftār-ı levendānesine serv-i Őikeste
Pā-būsına āhū-yı ħarem cilve-nümādır
- 6 Pervānede yok lem°a-i ruħsārına ķāķat
Meh nāŐıyesi āyine-i mihr-i cilādır
- 7 Bir cān ki degil bār-keŐ-i minnet-i gerdūn
Biñ faħr ile ol serv-i dil-ārāya fedādır
- 8 Cevlāna Ğarībī gelicek eŐheb-i nazmım
Meydān-ı feŐāħatde Nazirī°ye Őalādır

42

mefā°ilün / mefā°ilün / mefā°ilün / mefā°ilün
 . — — — / . — — — / . — — — / . — — —

- 1 Ser-i kūyuñda ğam-ğinlık baña Őād olmadan yegdir
Saña ķāķerligim vāliyy-i Bağdād olmadan yegdir
- 2 Debistān-ı ğamıñda tıfl-ı dil bir nev-zebān olsa
°Ulūm-ı ma°rifetde Ĥızr'a üstād olmadan yegdir
- 3 Yıķılmış tıŐe-i ķahr ile cān mülki viŐālīñde
Yed-i mi°mār-ı hicrān ile ābād olmadan yegdir

Bābü'r-rā°: M. 19, S.'de yok.

41. M. 19, S. 12^a

42. M. 19, S. 12^a

- 4 Esîr-i dām-ı çîn-i zülfün olmak devr-i hüsnünde
Diyār-ı gül-şen-i gurbetde āzād olmadan yegdir
- 5 Każā-yı hüsnde şeh-bāz-ı çeşm-i yāre şayd olmak
Ġarībî hep ġazāl-i Çîn'e şayyād olmadan yegdir

43

mefā'īlün / mefā'īlün / mefā'īlün / mefā'īlün
 . - - - / . - - - / . - - - / . - - -

- 1 Dimem gül-zār-ı vaşlıñ °andelīb-i cāna me°mendir
Göñüller nālesinden şubḥ-ı rūyuñ şām-ı şīvendir
- 2 Sevād-ı ḥaṭṭıñ aldı āb u tāb-ı reng-i ruḥsārıñ
Metā°-ı dīne ārī leşker-i lblīs reh-zendir
- 3 Ne ḥācet āfitāb-ı vaşla şimdi ḥāne-i dil kim
Şeb-i hicrānıñ ey meh şu°le-i āhımla rūşendir
- 4 Olur mı hergiz erbāb-ı °alā°ıķ kādır-i taḥrīk
Ki sūzen dāmen-i °İsā'ya bir gülmīḥ-i āhendir
- 5 Degil dest-i Züleyḥā'dır tiken gül-şende ey bülbül
Bu gūne keyd-i zenden Yūsuf-ı gül pāk-dāmendir
- 6 Giçer °ömri perestişkāri-i zünnār-ı vaḥdetle
Baña telķin-i ĩmān eyleyen dīnimle düşmendir
- 7 Olaldan kūçe-ger ü °ālem-i tecrīd-i °İsā'nıñ
Ġarībî ṭavķ-ı āhen gerdenimde çeşm-i sūzendir

44

mef°ülü / fā°ilātü / mefā°ilü / fā°ilün
 - - . / - . - . / . - - . / - . -

- 1 °Ahd-i şebāb giçdi nedāmet zamānıdır
°Ömr-i fenā dükendi nedāmet zamānıdır
- 2 Būd u nebūd-ı °ālem imiş derd-i ser göñül
Düşme telāş-ı dehre selāmet zamānıdır
- 3 Bey°-i şirā-yı sevķ-ı nefesde olunsa fikr
Āḥir metā°-ı cāna nihāyet zamānıdır

43. M. 20, S. 12^b

[2a] āb u tāb: āb tāb M.

44. M. 20, S. 12^b

[2a] būd u nebūd: būd nebūd M.

- 4 Eyle güşāde destiñ ümīd-i icābete
Vaqt-i seher ki feyz-i sa'ādet zamānıdır
- 5 Kufi-i dür-i hazā'in-i rahmet güşādedir
Bāz it dehān-ı tevbe hidāyet zamānıdır
- 6 Yok sende bir şahīfe-i a'mālden eşer
Ser-efgen ol zemīne hacālet zamānıdır
- 7 Her gūne bāğ-ı °işden aldıñ murād-ı dil
Şimdi Ğarībī Hālik'a t̄ā'at zamānıdır

45

mef°ülü / mēfā°ilü / mēfā°ilü / fe°ülün
— — . / . — — . / . — — . / . — —

- 1 Sevdā-yı ğam-ı mihr-i bütān efserimizdir
Mirāt-i belā-çehreleri manzarımızdır
- 2 Sākī olalı meclis-i dehre bu kühen çarḡ
Tās-ı zer-i hūrşid bizim sāğarımızdır
- 3 Nādīde cemāliñ katı vaşf itmede derler
Ol Yūsuf-ı hüsnüñ ki bizim dil-berimizdir
- 4 Yok bākimiz eyyām-ı firākıñ siteminden
Bāğ-ı emele Hızr-ı şabā reh-berimizdir
- 5 Te°kīd ile çok katlimize virdi icāzet
Düşmen ki bu gün vuşlata h°āhiş-kerimizdir
- 6 Bī-hūde degil hāl ü haṭ-ı çehre-i hūbān
Hep itdigi bī-dādılara defterimizdir
- 7 Firqatde Ğarībī yanalı āteş-i °aşқа
Kuhl-i başarı müşteri hākisterimizdir

45. M. 20, S. 13^a

[1a] bütān: tabān M.

[2a] çarḡ: çarḡı M.

46

mef°ülü / fā°ilātü / mēfā°ilü / fā°ilün
 — . / — . — . / . — — . / — . —

- 1 Miḥnet men-i ḥaḳīre degil yārdan gelür
Taḳdīr-i kār-ḥāne-i Cabbār'dan gelür
- 2 Bir tāze °ömr-i cāna bağışlar Mesīḥ-veş
Ol müjde kim şabā ile dil-dārdan gelür
- 3 Başdan ayağa ḥāl-i dilimden ḥaber virür
Her ḥūn-ı dil ki dīde-i ḥūn-bārdan gelür
- 4 Kālā-yı cürm-i ḥalka virür naḳd-i mağfired
Sūdā-gerān-ı °afv ki Ğaffār'dan gelür
- 5 Ursam hezār gavṭa yem-i fikrde gerek
Tā bir bu gūne şīr dil-i zārdan gelür
- 6 Çeşm-i ümīde ḥvāb-ı girān şām-ı hicrde
Her dem ḥayāl-i nergis-i bīmārdan gelür
- 7 Kıldıñ Ğarībi böyle edā-yı sūḥan meger
Fikriñ verā-yı perde-i esrārdan gelür

47

mef°ülü / mēfā°ilü / mēfā°ilü / fe°ülün
 — — . / . — — . / . — — . / . — —

- 1 Pervāneleriñ nālesi ızhār degildir
°Aşḳ āteşine yandığı inkār degildir
- 2 Bilmez nice yetsün deheniñ sırrına °aşıḳ
Ey gönçe lebiñ mā°il-i güftār degildir
- 3 Çok tāzeleriñ pençe-i bī-dādına düşdüm
Hiç biri seniñ gibi sitem-kār degildir
- 4 Keyfiyyet-i sāḳī ile şahbāyı ne añlar
Ol zāhid-i ḥar vāḳıf-ı esrār degildir

46. M. 21, S. 13^a

[1a] ḥaḳīre: ḥaḳīr M.

[2b] ile: ilen M.

[7b] verā-yı: وار ای M.

47. M. 21, S. 13^b

- 5 Ey dil ne kaçarsın ser-i zülfünden o şūhuñ
Gencīne-i hūsnünde siyeh mār degildir
- 6 Yandırdı beni bir şanemiñ āteş-i hicri
Bu vāqı^oadan kimse haber-dār degildir
- 7 Mağşūd seg-i nefis biraz zār ola yoksa
Dil devlet-i dünyāya taleb-kār degildir
- 8 Minnet kerem-i Hālīk'a kim dest-i ümīdim
Āvīhte-i dāmen-i aġyār degildir
- 9 Nādāna dūr-i nazmıñı ^oarz itme Ġarībī
Her nākış-ı ^oaql aña harīdār degildir

48

mef^oülü / fā^oilātü / mefā^oīlü / fā^oilün
— . / — . — . / . — — . / — . —

- 1 Āb-ı hayāt-ı Hızr benim kevserimdedir
Feyz-i neşāt-ı ^oömr mey-i sāgarımdadır
- 2 Çün ü çirā-yı dehrden endīşe kılmazam
Būd u nebūd-ı ^oālem-i cān defterimdedir
- 3 Dil mağzen-i cevāhir-i esrār-ı mihrdir
Lü^olü^o-yi ^oaşq katre-i eşk-i terimdedir
- 4 Şarraf-ı dürr-i ma^orifetiñ sūq-ı ma^onide
İki gözi müdām benim gevherimdedir
- 5 Rūy-ı seherden itmege bāz-ı niqāb-ı şeb
Çeşm-i şabāya sürme ġubār-ı derimdedir
- 6 Gencīne-i sipihre degişmem belāsını
Ol dil-beriñ ki tēc-ı hevāsı serimdedir
- 7 Hūsnüñ Ġarībī bilmege var kābiliyetim
Kim nüşha-i havātım-i hūsn ezberimdedir

[5a] kaçarsın: çıkarsın M.

[5b] hūsnünde siyeh mār: hūsnündesin mār

[7a] zār: rām M.

48. M. 22, S. 14^a

49

mef^oülü / mēfā^oīlū / mēfā^oīlū / fe^oülün
 — — . / . — — . / . — — . / . — —

- 1 Ey gönçe cemāliñ gül-i ḥandāna berāber
Müştak-ı lebiñ bülbül-i nālāna berāber
- 2 Zülfüñ resen-i gerden-i uşşāka belāsın
Derc-i deheniñ ḥoḳka-i mercāna berāber
- 3 Ey māh-ı melek-peykerim insān degil ol kim
Eylerseni bu ḥüsnele insāna berāber
- 4 Her çend yerim cennet olursa yine ey şūḥ
Hicr-i ser-i kūyuñ baña zindāna berāber
- 5 Vezān-ı felek eylemiş ey Yūsuf-ı ḥübān
Ḳurş-ı ḳameri vezniñe mizāna berāber
- 6 Bir āyet-i mihr olsa idi rüy-ı şanemde
Eylerdim anı muşḥaf-ı °Osmān'a berāber
- 7 Üstāda Ğarībī ne revā böyle nazīre
Çākersin özüñ eyleme sulṭāna berāber

50

mef^oülü / fā^oilātü / mēfā^oīlū / fā^oilün
 — — . / — . — . / . — — . / — . —

- 1 Sevdā-yı aşḳ dīdemizi baḥr-ı ḥūn ider
Seyl-āb-ı girye çehremizi lāle-gūn ider
- 2 Ḳoymaz dimāğ-ı bülbül ala neş^e lezzetin
Gül sāğarın çemende şabā ser-nigūn ider
- 3 Yād eyledikce ḳāmetin ol nāz-ı perverin
Çatar sipihre āhımı encüm sūtūn ider
- 4 Şehr-i °Irāḳ'a seyre şabā evcden gelür
Cān bülbülü ki nağmesini erğanūn ider
- 5 Ḥālim görüb inanma o gül aḳıdırsa eşḳ
Ḳandīl-i şem^e-i fitneye revḡan füzūn ider

49. M. 22, S. 14^a

50. M. 22, S. 14^b

[5a] aḳıdırsa: aḳıdır S.

[5b] fitneye: فتيليه M.

- 6 Çekme elem Ğarībi ki bir böyle vaqt olur
La^lin o şūh merhem-i dāğ-ı derūn ider

51

fā^oilātün / fe^oilātün / fe^oilātün / fe^oilün (fa^olün)
— . — — / . . — — / . . — — / . . — — (— —)

- 1 °Aklı yağmaya viren nergis-i fettānıñdır
Bağrımı kan idici nāvek-i müjgānıñdır
- 2 Düşeli hātır-ı nā-şāda hayāl-i la^liñ
Cān u dil sūhte-i şu^le-i tībānıñdır
- 3 Koymadı dilde ğam-ı °aşkıña tākāt-i ğazabıñ
Biraz inşāf ideğör kim o da qurbānıñdır
- 4 Nice bir tāze hayāt-ı ebedī olmaya kim
Cān şehīd-i nigeħ-i nergis-i mestānıñdır
- 5 Beni pervāne-şıfat yandıran ey şūh seniñ
Şu^le-i bāriqa-i āteş-i hicrānıñdır
- 6 Nāzenīnim olalı ben saña °aşık göñlüm
Arzu-mend-i leb-i la^l-i dūr-i efşānıñdır
- 7 Hāsret-i şehd-i kelāmıñla nevā-sāz olıcı
Tūtī-i tab^o-ı Ğarībiyy-i ğazel-ħ^vānıñdır

52

mef^oülü / fā^oilātü / mefā^oilü / fā^oilün
— — . / — . — . / . — — . / — . —

- 1 Şahn-ı çemende k'ol kadi zībā gelür gider
Devr-i ruħunda zülf-i muṭarrā gelür gider
- 2 Fikr eyledikce kāmēt-i mevzūn-ı dil-beri
Bāğ-ı hayāle serv-i dil-ārā gelür gider
- 3 Dil ebruvān-ı yāri ne var eylese maķām
°İzz ü vaķār Kāf'ına °Anķā gelür gider

51. M. 23, S. 14^b

[1b] nāvek: نارك M.

[4a] ebedi: idi M.

52. M. 23, S. 15^a

- 4 Mihmān-serā-yı leşker-i endūhdır göñül
Her laḥza biñ kavāfil-i sevdā gelür gider
- 5 Fikr-i ruḥuñla çeşm-i şurāḥī aqıtdı ḥūn
Reşk-i lebiñle bezmde şahbā gelür gider
- 6 İtmez kabūl ol şeh-i mesned-nişīn-i nāz
Bunca ki seyl-i eşk-i temennā gelür gider
- 7 Olmaz Ğarībi sīneden eksük ḥayāl-i yār
Ṭūr'a Kelīm şevḳ ile gūyā gelür gider

53

mefā'īlün / mefā'īlün / mefā'īlün / mefā'īlün
. — — — / . — — — / . — — — / . — — —

- 1 Ḥaṭīñ şām-ı ğarībān içre bir beytü'l-ḥazen dirler
Bināgūşīñ beyāz-ı ʿişret-i şubḥ-ı vaṭan dirler
- 2 Ṭulū'ı māh-ı ruḥsārīñ görenler evc-i nāzında
Sipihriñ sīnesinde hāleye dāğ-ı kühen dirler
- 3 Nihālinde turunc-ı nīme-resdir ğabğab-ı Yūsuf
O bāğīñ kim anı sīr-āb ider çāh-ı zeḳan dirler
- 4 Sipihre bir gül-i rūy-ı sebeddir āfitāb ammā
Gülistān-ı vişāl-i dil-berimde bir tiken dirler
- 5 Şabā dolāb-ı çarḥ ile çemende eylemiş terkīb
Saña tār-ı ḥarīr-i būy-ı gülden pīrehan dirler
- 6 Benim ʿaşkıñ görüb yabana çekmiş şūretin Mecnūn
Seniñ Şeh-nāme-i ḥüsnüñde Leylā bir sūḥan dirler
- 7 Sirişk-i dīde-i Ya'qūb'dandır āb-ı şemşīriñ
Şehīd-i tīğīña pīrāhen-i Yūsuf kefen dirler
- 8 Olur nīm-i nigāhı cilve-rīz-i ʿālem-i vaḥşet
Dü-çeşm-i pür-füsūn-ı yāda āhū-yı Ḥoten dirler
- 9 Virür nazm-ı teriñ feyz-i sūḥan bezm-i aḥibbāya
Ğarībī lehçe-i güftārīña dürr-i ʿAden dirler

53. M. 23, S. 15^a

[6b] ḥüsnüñde: ḥüsnüñ M.

54

mef^oülü / fā^oilātün / mef^oülü / fā^oilātün
 — — . / — . — — / — — . / — . — —

- 1 Dil-dāde-i vişāliñ şubḥ-ı bahārı n'eyler
Pervāne-i cemāliñ şem^o ile nārı n'eyler
- 2 Şahrā-neverd-i ^oaşkıñ olmaz kararā tālib
Āvāre-i muḥabbet şabr u kararā n'eyler
- 3 İster bir iltifātıñ ḥalvet-güzīn-i hicriñ
Kāni^o olan vişāle būs-ı kenārı n'eyler
- 4 Her mūy-ı ḥalka-çini biñ murğ-ı dil yatağı
Şayyād-ı dām-ı zülfüñ ğayr-i şikārı n'eyler
- 5 Maḥmūr-ı cām-ı şevkiñ rüsvā-yı ^oālem olsun
Mest-i şarāb-ı ^oaşkın nāmūs u ^oarı n'eyler
- 6 Olduğda cism-i zārım her kande düşse ğam yok
Cānā şehid-i ğamzeñ laḥd ü mezārı n'eyler
- 7 Ḥātır uşandı sensiz āmed-şüd-i nefesden
Müştaḳ-ı ḥāl-i rūyuñ leyl ü nehārı n'eyler
- 8 Çeşmimde ḥārdır gül ey gül-bün-i ḥayātım
Ümmid-vār-ı ḥüsnüñ seyr-i bahārı n'eyler
- 9 Külfet-serā-yı cāna virme Ğarībi zīver
Ş'ol sūmnāt-ı fitne naḳş u nigārı n'eyler

55

mefā^oilün / mefā^oilün / mefā^oilün / mefā^oilün
 . — — — / . — — — / . — — — / . — — —

- 1 Nigāhiñ bir belā ḥār-ı müjeñden biñ ḥaṭā artar
Nedir geldikçe ey naḥl-i vefā senden cefā artar
- 2 Ḥayāl-i gerdiş-i firūze-i çeşmiñle ^ouşşāka
Yem-i ^oaşğ içre cānā cūş-ı girdāb-ı belā artar

54. M. 24, S. 15^b

[5a] "Koy mübtelā-yı ^oaşkıñ rüsvā-yı ^oālem olsun" M.

[5b] nāmūs u ^oarı: nāmūs ārı M.

[7b] ḥāl: ḥāl M.

55. M. 24, S. 15^b

[1a] nigāhiñ: dehāniñ M.

- 3 Düşerdi arzū-yı genc-i hüsnuñ hāṭıra ammā
Geline yāda zülfüñ dilde havf-ı ejdehā artar
- 4 Bahār-ı nazma girse hāṭır-ı yārān şevkiñle
Riyāz-ı ṭabıma biñ faḥr ile neşv ü nemā artar
- 5 Görünce böyle bir taze ḥayālin şîr-i renginiñ
Ġarībī ḥ^vān-ı nazm-ı pür-nevāle iştihā artar

56

mef^oülü / fā^oilātü / mefā^oilü / fā^oilün
— . . / — . — . / . — — . / — . —

- 1 Dünyā maḳām-ı genc-i ferāġat degil midir
Āb-ı ḥayāt eşk-i nedāmet degil midir
- 2 Her bir nefes ki ḳāfile-i ömrdür giçer
Ser-menzil-i beḳāya işāret degil midir
- 3 Rū-pūş olursa bizden o ġonçe-dehen ne var
Hicr-i sitem vişāle alāmet degil midir
- 4 Zāhid eliñde sübhā-i şad-dāne söyle kim
Bir nerd-bān-ı bām-ı kerāmet degil midir
- 5 Olmaz resīde pençe-i maḳşūd-ı vuşlata
Bizden güriz o dil-bere adet degil midir
- 6 Şehd-i lebiñ ḥayāli ile dil beyān iden
Rengīn-nikāt-ı cūş-ı ḥalāvet degil midir
- 7 Yok bākımız Ġarībī şeb-i tār-ı hicrden
Encām-ı kārı şubḥ-ı sa^oadet degil midir

[4b] neşv ü nemā: نشو نما M.

[5a] renginiñ: rengīn M.

56. M. 25, S. 16^a

[3a] ne var: n'ola M.

[4a] sübhā-i: M.'de yok.

[6b] nikāt: نكآن M.

57

mefā°īlün / mefā°īlün / mefā°īlün / mefā°īlün
 . — — — / . — — — / . — — — / . — — —

- 1 Perīşān-ḥaṭırım cem°iyyet-i yārāna ḥasretdir
 Vaṭandan dūr olan cān vuşlat-ı cānāna ḥasretdir
- 2 Müselsel kākülün şevkiyle rakş eyler göñül güyā
 Bu zencir-i cünūna gerden-i dīvāna ḥasretdir
- 3 Ayağım °azm-i rāh-ı Ka°be-i dīdārīña kūtāh
 Elim feyz-i niyāz-ı gūşe-i dāmāna ḥasretdir
- 4 Ḥumār-ı bāde-i şevkiyle ey sākī şudā°ım var
 Dimāğım neş°e-i cām-ı mey-i mestāna ḥasretdir
- 5 Cebīnim ārzū-mend-i cebīn-i āstānīñdir
 Leb-i pejmürde būs-ı sāḥa-i eyvāna ḥasretdir
- 6 Ḥayāl-i şu°le-i ruḥsār-ı tābānīñla sūzāndır
 Çerāğ-ı ḥüsnüñe ya°nī dil-i pervāne ḥasretdir
- 7 Uşanmışdır ḥayāt-ı bī-şebāt-ı devr-i firqatden
 Ğarībī °īd-gāh-ı vaşl için ḳurbāna ḥasretdir

58

mef°ülü / fā°ilātü / mefā°īlü / fā°ilün
 — — . / — . — . / . — — . / — . —

- 1 Ol āfetiñ ki la°-i lebi dil-firībdir
 Şahbā-yı vaşlı kimlere bilmem naşībdir
- 2 Ol ğonçeniñ bu nāleye yok tāb u tāḳati
 Bir nāzenīn ü nāzik ü şuḥ-ı lebībdir
- 3 Ey gül ḥayāl-i reng-i ruḥuñla şabāḥa dek
 Āh u enīn-i °aşḳda dil °andelībdir

57. M. 25, S. 16^a

[1a] yārāna: yārān M.

[4a] şudā°ım: صداعم M.

[5a] āstānīñdir: استامكر M.

[6b] pervāne: پړانه M.

58. M. 25, S. 16^b

[2b] nāzenīn ü nāzik: nāzenīn nāzik M.

- 4 Dönse °aceb mi cāmi°e ger şaḥn-ı gülsitān
Gül-i minberinde bülbül-i şeydā ḥaṭībdir
- 5 Ey dil şeb-i firāka biraz da taḥammül it
Ben bildigimde şubḥ-ı vişāli qarībdir
- 6 Kıldıñ hevā-yı ḥāk-i vaṭan terkini yine
Düşdi diyār-ı ğurbete dil bī-şekībdir
- 7 Şimdi Ğarībī geldi begim ḥāk-i pāyırña
Dut °izzetin ki ḥāṭır-ı ğam-gīn ğarībdir

59

fā°ilātün / mefā°ilün / fā°ilātün / mefā°ilün
— . — — / . — . — / — . — — / . — . —

- 1 Şafḥa-i şāf-ı rüyına cūşış-i tāze mū gelür
Gūşe-i teng-i ḥāṭıra leşker-i ārzū gelür
- 2 Tāze berāt-ı vaşldır sebze-i ḥaṭṭı °arızıñ
°Aşık-ı bī-nevā ile ruḥşat-ı güft-gū gelür
- 3 Reşk-i müjeñle gül-bünüñ çeşmine düşdi ḥārlar
Şevk-i ruḥuñla güllerin rüyına reng ü bū gelür
- 4 Yād-ı ḳaddiñle gözlerim aĝlasa n'ola resmidir
Bāĝda serv-i °ararıñ pāyırna āb-ı cū gelür
- 5 Kim ki °aḳīḳ-i la°liñi mey-kede itse ey şanem
Germi-i rüz-ı ḥaşrde teşne lebine şu gelür
- 6 Dūd-ı siyāh-ı āhımız zīb-i cemāliñ arturur
Ey gül-i ter remād ile gözgüye rüft ü rū gelür
- 7 Mescidi sūmnātdan farḳ idemez Ğarībī-veş
Ḥāṭırına o kimseniñ k'ol büt-i sāde-rū gelür

59. M. 26, S. 16^b

[1b] ḥāṭıra: ḥāṭır M.

[2b] güft-gū: كفتلو M.

[3b] reng ü: reng-i M.

[7a] mescidi sūmnātdan: mescid-i sūmnātdan M.

60

mef^oülü / fā^oilātü / mēfā^oīlü / fā^oilün
 — . / — . — . / . — — . / — . —

- 1 Ol dil-berin ki āteş-i kahrı şedid olur
Cānımda şevk-i ülfeti gāyet mezid olur
- 2 Her deprenişde gözleri ol mest-i āfetiñ
Sīnemde zaḥm-ı tır-i nigāhı cedid olur
- 3 °Uşşākla ne gūne ider meyl-i ihtilāt
Kim kendi sāyesinden ol āhū ba^oid olur
- 4 Mānend-i şem^o rüşen ider ḥāne-i dili
Zulmet-serā-yı cāna ḥayāli müfid olur
- 5 Ḥaṭṭ geldi rüy-ı yāre irişdiñ vişāline
Baḥt-ı siyāh-ı °aşıka bir rüz-ı °id olur
- 6 Ḥaḳ rahmeti gelince görünmez günāhımız
Kaṭre düşünce bahra hemān nā-bedid olur
- 7 Şimden gerü o şubḥ-ı bināgūşa kıl heves
Baḥtiñ Ğaribi feyz-i seḫerle sa^oid olur

61

mef^oülü / fā^oilātün / mēf^oülü / fā^oilātün
 — . / — . — — / — — . / — . — —

- 1 Būy-ı feraḥla dā^oim bezmiñ ola mu^oaṭṭar
Reng-i neşāt birle rüyüñ ola münevver
- 2 Tā çıkısun āsumāna ṭop u tūfeng-i °işret
Tā inḳırāz-ı devrān bu °iş ola mūkerer
- 3 Devletle çarḥ-ı vārūn dāmāniñ eylesün būs
Her günde bir feraḥla göñlüñ ola mübeşşer
- 4 Ey dāver-i ḥükümet ey server-i °adālet
Ḥükmüñ gibi cihānda baḥtiñ ola muḫaffer

60. M. 26, S. 17^a

[2a] deprenişde: دپرنشنده M.

[6b] bahra: baḫr M.

61. M. 27, S. 17^b

[2a] ṭop u tūfeng: ṭop tūfeng M.

[3a] būs: بوس M.

[4a] server: serv M.

- 5 Ey āfitāb-ı devlet ey sāye-i °ināyet
Olsun saña mübārek bu müjde-i muḳarrer
- 6 Şark ile ğarba ṭolsun āvāz-ı şād-mānī
Dönsün alāy felekde şaff-ı sipāh-ı aḫter
- 7 Lüṭfuñla oldı bürde ṭab°-ı Ğarībi rüşen
Ey Āşaf-ı melek-ḫū pāşā-yı pāk-i manzar

62

mefā°ilün / mefā°ilün / mefā°ilün / mefā°ilün
 . — — — / . — — — / . — — — / . — — —

- 1 Göñül ne meyl-i cāh eyler ne ḳayd-ı tāk u taḫt ister
Ḥadeng-i ğamze-i dil-berle bağrın laḫt laḫt ister
- 2 N'ola vaşl-ı nigāra nā°il olduñ ey dil-i şeydā
O mehden ḫvāhiş-i būs-ı kenāra rüy-ı saḫt ister
- 3 Şarılmaḳ her nihāle nā-sezādır yāsemen-āsā
Ḳad-i mevzūn-ı dil-ber gibi °āşık bir dirāḫt ister
- 4 Kemāl-i devlet ü ḳudret degil der-kār her yirde
Behişt-i vaşla maḫrem olmağa ādemde baḫt ister
- 5 Ḥayāl-i sā°id-i sīmīni besdür gerden-i cāna
Ğarībī tevsen-i ṭab°ım gümüş yançuklu raḫt ister

63

fā°ilātün / fe°ilātün / fe°ilātün / fe°ilün (fa°lün)
 — . — — / . . — — / . . — — / . . — — (— —)

- 1 Ey dil-i ğam-zede ḫandān olacaḳsın āḫir
Nā°il-i vuşlat-ı cānān olacaḳsın āḫir
- 2 Dotalum perde-i °işmetdesin ey ğonçe-i nāz
Bir seḫer çāk-i girībān olacaḳsın āḫir

62. M. 27, S. 17^b

[1a] taḫt: تحت M.

[2b] mehden: جهن M.

[4a] kemāl-i: kemāl ü S.

[5a] besdür: لبعدر M.

63. M. 27, S. 17^b

[2a] °işmetdesin: °işmetsin M.

- 3 Hele bir ıflsın ey şūh bilürsün sitemi
Sende bir āfet-i devrān olacağsın āhir
- 4 Şimdi lütf eyle biraz °aşık-ı bī-çāreye kim
İtdiğñ cevre peşīmān olacağsın āhir
- 5 Ufuğ-ı nāzda ey meh dutalum bedr olduñ
Refte refte yine nokşān olacağsın āhir
- 6 Şevk-i ruhsārı ile şād isen ey dil şimdi
Fikr-i zūlf ile perīşān olacağsın āhir
- 7 Kātı çok hüsnüne ey dīde nazar-bāz olma
Sitem-i hicr ile giryān olacağsın āhir
- 8 Olma ābād hayāliyle sen ey hūne-i dil
Tīşe-i āh ile vīrān olacağsın āhir
- 9 Mest-i °aşk itdi Ğarībī seni ol gülşen-i hüsn
Bülbül-i şūh-ı ğazel-hūān olacağsın āhir

64

mefā°īlün / mefā°īlün / mefā°īlün / mefā°īlün
 . — — — / . — — — / . — — — / . — — —

- 1 Benim kim sözlerimden °aql-ı Eflāṭūn mülzemdir
Esās-ı kaşr-ı ṭab°ım Kāf-ı °Ankā gibi muhkemdir
- 2 Ben ol sulṭān-ı taht-ı ser-ḥad-i iklīm-i nazmım kim
Dil-i pür-feyżime hep °ālem-i ma°nā müsellemdir
- 3 Benim nazm içre ol mu°ciz-beyān-ı fenn-i hikmet kim
Aristo mekteb-i ṭab°ımda bir şākir[d]-i ebkemdir
- 4 Benim ol nādir-i °aşr u ferīdü'd-dehr-i şāfī-dil
Ki kebg-i kūh-sār-ı nazm güftārimla hurremdir
- 5 Felek şimden gerü biñ yılda bulmaz bir benim gibi
Kelāmım şūh u rengīndir hayālātım müsellemdir
- 6 Dehānım perre-i lü°lü°-i himmetdir sözüm gevher
Derūn-ı sīne kān-ı ma°rifetdir ḥāṭırım yemdir
- 7 Bilür şarrāf olan ḳadr-i dür-i pākīze güftārim
Benim her meclise teşrīf-i nazmım ḥayr-i maḳdemdir

- 8 Degil lāf eylerim merdāne dīvān-ı feṣāhatde
Bilür °ālem ki ḳadrim ṣān ile ṣevketden a°zamdır
- 9 Miṣāl-i gevher-i yek-dāne ḳıḳdım ḳa°r-ı deryādan
Ġarībī ḫāke düṣdüm ṣimdi ḳadr ü ḳıymetim kemdir

65

fā°ilātün / mefā°ilün / fe°ilün (fa°lün)
— . — — / . — . — / . . — (— —)

- 1 Seni bir pāk-i zāt yazmışlar
Ṣūḫ-ı ḫūrī-ṣifāt yazmışlar
- 2 Ehl-i derdin dü-çeṣm-i giryānın
Nehr-i Nīl ü Fırāt yazmışlar
- 3 Ḥatt-ı reyḫān birle rüyīñda
Ḥüsne tāze berāt yazmışlar
- 4 Zīr-i ḫulmāt tār-ı zülfüñde
Ruḫuñ āb-ı ḫayāt yazmışlar
- 5 Tāk-ı miḫrāb ḳaşlarıñda seniñ
عجلوا بالصلات yazmışlar
- 6 Ḥüsne kibr ü ğurūr u nāz u sitem
°Aṣḳa ṣabr u ṣebāt yazmışlar
- 7 Ey Ġarībī o merd-i rāha ḫased
K'anı ehl-i necāt yazmışlar

66

mef°ülü / fā°ilātü / mefā°ilü / fā°ilün
— — . / — . — . / . — — . / — . —

- 1 Meyl eylemem siphrde māha kim ānlıdır
Cānım fedā o ṣūḫa ki ḳaṣı kemānlıdır
- 2 Serv-i nihāl-i ḳaddi ḳıyāmet niṣānlıdır
Reftāra gelse nāz ile āfet devānlıdır
- 3 Düṣse zebān-ı ḫalka dükenmez ḫikāyeti
Mār-ı siyāh-ı zülfi uzun dāstānlıdır

65. M. 28, S. 18^b

[6a] kibr: كبر M.; ğurūr u: ğurūr M.

66. M. 28, S. 18^b

- 4 Müjgānı tīr ü ğamzesi cellād-ı bī-amān
Ebrūları kılcı gözi Karamanlı'dır
- 5 Tıfl-ı sirişk-i dīdelerim cūy-ı sīnede
Nehr olsa da yürise ne var nehr-i Vānlı'dır
- 6 Kılma rakībe sürme gibi göze itibār
Ş'ol rū-siyeh inanma degil İsfahānlı'dır
- 7 Giçdi zamān-ı hūsni Ğarībī ol āfetiñ
Şem^c-i cemāli hātṭ ile başı dumānlıdır
- 8 Külfet-serāy-ı sīnemizi rūşen eyleyen
Lütf-i ^camīm-i zāt-ı zevi'l-ğadr Vānlı'dır
- 9 Mevlā vire kemālini göstermesün zevāl
Kim bende-i haķīrine çok mihr-bānlıdır
- 10 Kimdir bizimle eyleye nazm içre güft-gū
Şimdi ki esb-i hāmemiz āteş^c-inānlıdır

67

mefā^cīlün / mefā^cīlün / mefā^cīlün / mefā^cīlün
 . — — — / . — — — / . — — — / . — — —

- 1 Ne çekdi pençe-i üstāddan ol bī-nevā hançer
Kemer-bendine hūbānıñ olunca āşinā hançer
- 2 Kemerde cezbe-i mūy-ı miyān āhen-rübā dutmuş
Degil bī-hūdedir pehlū-yı yāda mübtelā hançer
- 3 Hased hançer gibi mızrāb-sār-ı sīnede her dem
Neden kim ol bütüñ olmaz miyānından cūdā hançer
- 4 Seni ben maħrem itdim kabza-i dil-gīr-i cānāna
Yine bilmem nedir kaşdıñ baña ey bī-vefā hançer
- 5 Ğaraż cān ise bir nīm-i nigāha eylesün fermān
Meded ^cuşşāka karşı çekmesün ol dil-rübā hançer
- 6 Olunca ger çıkarsam bir kadem rāh-ı muħabbetden
Efendim tīr-i müjgānıñ gibi degsün baña hançer
- 7 Görünce hançer ol şūhuñ miyānından nüzūl eyler
Ğarībī sīneme dest-i każādan bir belā hançer

[4b] Karamānlıdır: kaħramānlıdır M.

68

mef°ülü / mefā°ilü / mefā°ilü / fe°ülün
 — — . / . — — . / . — — . / . — —

- 1 Vaḥṣet-zede'em kūh u beyābān vaṭanımdır
 Āṣūfte-dilim ḥār-ı muğaylān çemenimdir
- 2 Bir bülbül-i şūrīde-nevāyım ki gül-i ter
 Sīnemde olan pençe-i dāğ-ı kühenimdir
- 3 Kılmaz başarım zerrece ḥūrşīde tenazzur
 Tā şem-i başiretle münevver bedenimdir
- 4 Sīnem şadef-i gevher-i yektā-yı ḥaḳāyık
 Gencīne-i esrār-ı ma°ānī dehenimdir
- 5 Her bir kalemīñ şīvesi bir serv-i ḥīrāmān
 Her şafḥada bir mıṣra°-ı rengīn çemenimdir
- 6 Bir şā°ir-i pākīze-kelāmım ki °Uṭārid
 Eflākda müsvedde-nüvīs-i sūḥanimdir
- 7 Bir mertebe şemşīr-i muḥabbetle şehīdim
 Kim atlas-ı bī-rahm felekden kefenimdir
- 8 Naẓm içre Ġarībī o cihān-gīr-i zamānım
 Kim ḥıttā-i iklīm-i sūḥan cümle benimdir

69

mef°ülü / mefā°ilü / mefā°ilü / fe°ülün
 — — . / . — — . / . — — . / . — —

- 1 Biñ murğ-ı dil āvīze-i tār-ı resenimdir
 Biñ Yūsuf-ı cān ḥasret-i çāh-ı zekānımdır
- 2 Bir şūḥ-ı ğazālım ki ğazālān-ı ḥarem hep
 Ḳurbān-şüde-i ğamze-i ḥāṭır-ı şikenimdir
- 3 Ş'ol āfet-i nāzik-beden-i şūḥ-ı laṭīfim
 K'ibrişim-i bŷy-ı gül-i ra°nā tikenimdir
- 4 Kimdir k'ola nezzāre-i ruḥsārıma kādir
 Kim āyine der-mānde-i vech-i ḥasenimdir

68. M. 29, S. 19^b

69. M. 29, S. 19^b

- 5 Mümkin mi duta dāmenimi dest-i şabā kim
Nūr-ı nazarım dīde-i ʿāşık vaṭanımdır
- 6 Düşmüş ise ger boynuma bir dest-i taʿarruz
Kendi yine zülf-i siyeh-i pür-şikenimdir
- 7 Bu hüsn-i cihān-sūz ile bir bāğ-ı bahārım
Gül-reng-i ruḥum serv-kaḍ-i yāsemenimdir
- 8 Hıfz it bu nev-āyin ğazel-i şūhı Ğarībī
Dil-ber deheninden ki cevāb-ı sūhanımdır

70

mefāʿilün / mefāʿilün / mefāʿilün / mefāʿilün
 . — — — / . — — — / . — — — / . — — —

- 1 Lebiñden ayru bāde şanma kim def-i ḥumār eyler
Muḥabbet āteşi sīnemde her dem pür-şerār eyler
- 2 Teraḥḥumdan degil aĝlar şikest-i reng-i ʿuşşāka
Sirişk-i dīdeden tīg-i nigāhın āb-dār eyler
- 3 ʿİzārında o şūhuñ oldı ḥaṭṭ bir vechle peydā
Ki güyā dūd-ı āteş rüy-ı gülden āşkār eyler
- 4 Ne şīr-i mestdir çeşmiñ ki āhū-yı dil-i zārı
Ney-istān-ı müjeñden çıkmadan evvel şikār eyler
- 5 O şūhuñ vaşlına ʿāşık nice ümmīd-vār olsun
Ki mirāta nazar kıldıkda ʿaksinden firār eyler
- 6 Degil bī-hūdedir devr-i ruḥunda tār-ı gīsūsı
Gül-istān-ı cemālin kıl kalemle zer-nigār eyler
- 7 Vücūdum tūtiyā-yı dīde[-i] gerdūn olur āḥir
O cevri kim Ğarībī baña devr-i rüzgār eyler

71

mefāʿilün / mefāʿilün / mefāʿilün / mefāʿilün
 . — — — / . — — — / . — — — / . — — —

- 1 Neşāt-ı seng-i eṭfāli dil-i divānelerden şor
Şarāb-ı telḥ-i zevķin sākin-i mey-ḥānelerden şor

70. M. 30, S.'de yok.

71. M. 30, S. 20^a

- 2 Gözüm fevväre-i hūn-āb-ı hasret oldığın ey dil
Yüri ol ğamze-i °aşıķ-küş-i mestānelerden şor
- 3 Ne añlar bülbül-i miskīn figān u nāleden ğayrı
Muħabbet şīvesin hāmūş olan pervānelerden şor
- 4 Perestişķari-i hūbān olur efzūn pīrānda
Göñül aħvāl-i genci sīne-i vīrānelerden şor
- 5 Hevā-yı būs-ı la°līñ kan ider çok kimseniñ bağrın
Efendim meclisiñde devr iden peymānelerden şor
- 6 Ne bilsün kākülūñ derdin giriftār olmayan diller
Bu zencīr-i belāyı gerden-i dīvānelerden şor
- 7 Ğarībī ma°ni-i pīçīde-i şahbā-yı gül-rengi
Der-i mey-hānede medhūş olan mestānelerden şor

72

mefā°īlün / mefā°īlün / mefā°īlün / mefā°īlün
 . — — — / . — — — / . — — — / . — — —

- 1 Bu hūsn ü āniña ey şūh-ı bī-pervā ne söyleller
Hīrām-ı ķaddiñe ey serv-i hoş ra°nāne söyleller
- 2 Tebessüm kırmadı hergiz seniñ la°l-i nemek-dāniñ
Bu nāz u naħvete ey ğonçe-i ra°nā ne söyleller
- 3 Kōmaz çeşm-i güli bir laħza varsun hū°āba feryādiñ
Saña ey °andelīb-i herze-gū-rüsvā ne söyleller
- 4 Figān kim her baķışda içmek ister hūn-ı °uşşāķı
Dü-çeşm-i mestiñe ey nergis-i şehlā ne söyleller
- 5 Ne maħbūbuñ hayāl-i hāli naķş olmuş derūnuñda
Bu dāğ-ı sīnede ey lāle-i hāmā ne söyleller
- 6 Ne nāz u °işveler kim kullanursın yiri var şimdi
Olunca şafħa-i rūyuñda ħaṭṭ peydā ne söyleller

[3a] figān u nāleden: figān nāleden M.

[6b] belāyı gerden: belā-yı gerden M.

[7b] medhūş: مدحوش M.

72. M. 31, S. 20^a

[1a] āniña: ānla S.

[1b] S.'de bu mısranın yerine bir sonraki gazelin ilk beytinin ikinci mısrası yazılmış.

[2] S.'de bu beyt yok. Yerine bir sonraki gazelin ikinci beyti yazılmış.

[3] M.'de bu beyt yok.

[4a] °uşşāķı: °uşşāķa M.

- 7 Bu gūne mest rüsvālīkla şorsa kūy-ı cānānı
Ġarībī bir benim teg ʿāşık-ı şeydā ne söyleller

73

mefāʿīlün / mefāʿīlün / mefāʿīlün / mefāʿīlün
· - - - / · - - - / · - - - / · - - -

- 1 Neşāt-ı laʿliñe keyfiyyet-i peymāne söyleller
Nigāh-ı çeşmiñe bir şīve-i mestāne söyleller
- 2 Görenler hūsnūñ şeydāsını ey Leyli-i hūbān
Ne söyleller cünūn-ı Kays'dan yābāne söyleller
- 3 Cemāliñ göster ey şemʿ-i münevver bezm-i ʿirfāna
K̄o yaqsun ol vücūdı kim aña pervāne söyleller
- 4 Ruḡunda ḡalka ḡalka ḡālīñ üzre zülf-i müşgīniñ
Görenler murğ-ı dil kaydına dām u dāne söyleller
- 5 Ḥayāl-i ʿarızīñ gül-zāra virdi böyle bir sūziş
Ki her bir ḡonçeniñ aḡzın bir āteş-ḡāne söyleller
- 6 Beni zülfünden ayru görse eḡfāl-i ser-i kūyuñ
K̄açan zencīrini bozmuş yine dīvāne söyleller
- 7 Ġarībī eksük olmaz ḡaḡırından kārīvān-ı ḡam
Meşeldir büm idermiş menzilin vīrāne söyeller

74

mefʿūlü / fāʿilātü / mefāʿīlü / fāʿilün
- - . / - . - . / . - - . / - . -

- 1 Sevdā-yı zülf-i yāri giriftār olan bilür
Zencīr-i ʿaşkı Kays-ı dil-efḡār olan bilür
- 2 Benden şoruñ hevāsını ol māh-ḡalʿatīñ
K̄adr-i cemāli ḡālib-i dīdār olan bilür
- 3 Almaz nesīm-i feyż-i seḡer çeşm-i ḡvāb-dār
Ol devlet ü saʿādeti bīdār olan bilür

73. M. 31, S. 20^b

[1a] laʿliñe: laʿlinde M.

[2a] Leyli-i hūbān: laʿlī-i ʿālem M.

[5a] sūziş: sūzı M.

74. M. 31, S. 20^b

[2a] ol māh: و ل م ا ه M.

- 4 Tîr-i nigāh-ı mestini ol şūh-ı āfetiñ
 Āmāc-gāh-ı ğamze-i hūn-h'ār olan bilür
- 5 Ey dil cefā-yı keşmekeş-i dām-ı hūsnüni
 Gerden-be-ṭavḳ-ı zūlf-i sitem-kār olan bilür
- 6 Her sāde-levh-i bü'l-heves añlar mı kıymetin
 Kālā-yı vaşl-ı yāri ḥarīdār olan bilür
- 7 Şimdi Ğarībī °aşḳ katı müşkil oldığın
 Ol āfet-i zamāna giriftār olan bilür

75

mef°ülü / mēfā°ilü / mēfā°ilü / fe°ülün
 — — . / . — — . / . — — . / . — —

- 1 Cānā ruḥ-ı rengīniñe bilmem ne diyerler
 Hāl ü ḥaṭ-ı müşgīniñe bilmem ne diyerler
- 2 Bir kez naẓar itse yūziñe ehl-i başīret
 Āyā gül-i nesrīniñe bilmem ne diyerler
- 3 Ey büt saña te°şīr idemez nāle-i °uşşāk
 Böyle dil-i sengīniñe bilmem ne diyerler
- 4 Dāğ-ı dilime la°l-i lebiñ oldı nemek-pūş
 Ol ḥande-i şīrīniñe bilmem ne diyerler
- 5 Dirler seni bu hūsn ile bir āfet-i devrān
 Hīç °aşīḳ-ı miskīniñe bilmem ne diyerler
- 6 Ḥasretle sefid oldığın ey göz bilürim līk
 Bu girye-i hūnīniñe bilmem ne diyerler
- 7 Eş°arıñ olub cümle pesendīde Ğarībī
 Bu nazm-ı ḥoş-āyīniñe bilmem ne diyerler

[6a] her: ol M.; kıymetin: kısmetin M.

[7] S.'de bu beyt derkenar olarak yazılmış.

[7b] zamāna: zamān M.

75. M. 32, S. 21^a

[3a] nāle-i °uşşāk: nāle °uşşāka M.

[6a] göz: dil M.

[7b] āyīniñe: اینیکه M.

76

mef'ūlū / mēfā'īlū / mēfā'īlū / fe'ūlūn
 — — . / . — — . / . — — . / . — —

- 1 Bezminde o şūh ile 'itābīñ yeri yoğdur
Ol Ka'be'de āheng ü rebābīñ yeri yoğdur
- 2 Dil virme şağın dil-ber-i yek-sāleye zinhār
Cāhiller arasında kitābīñ yeri yoğdur
- 3 Rindāna şağın vaşf-ı ruhuñ eyleme tağdīr
Mey nūş olacağ yerde gül-ābīñ yeri yoğdur
- 4 Zūhhād eger şorsa nedir 'aşğ sükūt it
Kim bezm-i hamākatda cevābīñ yeri yoğdur
- 5 Mağv itmek içün kendini seyl eyle sirişkiñ
Kim bağr-ı serāb içre ħabābīñ yeri yoğdur
- 6 Ebrū ile ruhsārına dil virme Ġarībī
Mihrābda mīnā-yı şarābīñ yeri yoğdur

77

mef'ūlū / fā'īlātūn / mēf'ūlū / fā'īlātūn
 — — . / — . — — / — — . / — . — —

- 1 Bezm-i vişāl-i yāda eşk-i şarāb göster
Sūz-ı derūn-ı dilden bağrīñ kebāb göster
- 2 Ġarğ-ı muħīṭ-i 'aşğ ol nağş-ı vücūdı mağv it
Şek-i ħabāb kendiñ ħāne-ħarāb göster
- 3 Mest-i mey-i muħabbet olmağ dilerse göñlüñ
Mānend-i tāk-i kaddiñ pūr-pīç ü tāb göster
- 4 Reng-i şebātı yoğdur bāğ u bahār-ı deħriñ
Bu gül-şen-i fenādan taşra şitāb göster
- 5 Ĥāl ü ħaṭ üzre seyrt it ġisū-yı müşğ-bāra
Ol sebze-zār-ı ħūsne zūlf-i seħāb göster

76. M. 32, S. 21^a

[2a] yek-sāleye: yeksāle yine M.

[4a] zūhhād: زلخاد M.

77. M. 32, S. 21^b

[4a] reng-i şebātı: deng ü sebātı M.

- 6 °Uşşāķı bülbül-āsā mest eylemek dilersen
Vaşf-ı gül-i ruḥundan büy-ı gül-āb göster
- 7 Ḥasretle āb-ı çeşmiñ eyle bu gūne cārī
Kim seyl-i eşkiñ üzre cismiñ ḥabāb göster
- 8 Der-gāh-ı devletinde ḥāk eyle cism-i zārī
Ol pādīşāh-ı ḥüsne ḥoş-intisāb göster
- 9 Şahrā-yı ma°şiyetde kaldı Ğarībi mużtar
Yā Rab hidāyet eyle rāh-ı şevāb göster

78

fā°ilātün / fā°ilātün / fā°ilātün / fā°ilün
— . — — / — . — — / — . — — / — . —

- 1 °Arızında zülf-i °anber-bār kendin gösterür
Gūyiyā baḥt-ı siyeh bīdār kendin gösterür
- 2 Mürde-i şad-sāli iḥyā eylemekde lebleriñ
Bir Mesīḥ-i mu°cize-güftār kendin gösterür
- 3 Yād-ı ruḥsārıñla cānā şīşe-i pür-mey gibi
Gözlerinden ḥūn-ı dil ser-şār kendin gösterür
- 4 Ḥattı geldikde n'ola ger virse ruḥsat buseye
Bāğ-ı sebz olduğda elbet bār kendin gösterür
- 5 Fitne çeşmiñ her zamān ḳan itmeden ğāfil degil
Hem yine bir ḥaste vü bīmār kendin gösterür
- 6 Ḳahramān-ı dehr odur kim sīnede āhın duta
Ş'ol zamān kim ol perī-ruḥsār kendin gösterür
- 7 Şeyḥ-i Şan°ān'ıñ miyānında kemend ü ḥiddeti
Kākülün şevķiyle bir zūnnār kendin gösterür
- 8 °Aşķ olunca ḥüsni Yūsuf çāhdan eyler tūlū°
°Aşķa zīr-i zemīnden yār kendin gösterür
- 9 Yād kıldıkca Ğarībī dāne-i ḥāl-i lebiñ
Baḥr-ı dilden gevher-i eş°ār kendin gösterür

79

mef'ūlū / fā'ilātün / mef'ūlū / fā'ilātün
 — — . / — . — — / — — . / — . — —

- 1 Göñlim hevā-yı kūyına yāriñ heveslenür
Cānım ḥayāl-i gül-şen-i vaşlıyla beslenür
- 2 Her çend aşk merḥalesinde yorulsa da
Dil cāme-ḥ'āb-ı vaşla girince nefeslenür
- 3 Ş'ol andelīb-i gül-şen-i bāğ-ı muḥabbetim
Kim nāle vü enīnime eflāk seslenür
- 4 Aşırında Bāyezīd ise baksa o sākīye
Būs-ı leb-i piyālesine dil heveslenür
- 5 Mānend-i baht-ı tīre-i uşşākıñ ey şanem
Bir gün riyāz-ı püşt-i lebiñ ḥār u ḥaslenür
- 6 Göñlüm esīr-i zülfdür ammā lebiñ emer
Tūti kafesinde zār ise şekkerle beslenür
- 7 Didim raķīb gerdenine şalma kākülün
Didi Ğarībi kelb-i mu'allem mereslenür

80

mefā'ilün / mefā'ilün / mefā'ilün / mefā'ilün
 . — — — / . — — — / . — — — / . — — —

- 1 Ğamıñla kaṭre kaṭre eşk-i çeşmim kana dönmüşdür
Reg-i müjgānlarım bir sübḥa-i mercāna dönmüşdür
- 2 Esīr-i pençe-i ḥār-ı sitemdir devr-i vuşlatdan
Bu ḥasretle göñül bir bülbül-i nālāna dönmüşdür
- 3 Ḥayāl-i arızıñla eglenür dil bāğa meyl itmez
Ki sensiz çeşmine her ğonçe bir bī-gāne dönmüşdür
- 4 Nihāl-i kāmetiñden ayru ey serv-i ḥırāmānım
Gözümde servler şimşādılar şu'bāna dönmüşdür
- 5 Derūn-ı sīnede peykān-ı müjgāniñ ḥayāliyle
Efendim her nefes bir ḥançer-i bürrāna dönmüşdür

79. M. 33, S. 22^a

[6b] ise: ise de M.

80. M. 34, S. 22^b

[4b] şu'bāna: şa'bāna M.

[5a] müjgāniñ: müjgāni M.

- 6 Kerem kıl bu esîri merhem-i vaşlıñla yād it kim
Benim çün táb-ı hicrān āteş-i sūzāna dönmüşdür
- 7 Kāfesden ister āzād ola murğ-ı rūḡ-ı nā-şādım
Kı sensiz cānıma ḡışn-ı beden zindāna dönmüşdür
- 8 Dükendi °ömr bir gün dönmedi vefk-i murād üzre
Vefāsız çarḡ elinden dertlü cānım kana dönmüşdür
- 9 Neşāt-āmīz-i mātemdir Ġarībī künc-i ġurbetde
Leb-i pür-ḡandesı bir dīde-i giryāna dönmüşdür

81

mefā°īlün / mefā°īlün / mefā°īlün / mefā°īlün
· - - - / · - - - / · - - - / · - - -

- 1 Çerāğ-ı lütfumuz var āteş-i āzārımız yokdur
Derūn-ı sīnemizde nārımız var nūrumuz yokdur
- 2 Gül-i rengīn-i ma°nā-yı ḡayālüz kim ḡaḡīḡatde
Ser-i engüş-t-i gül-çīni dutar bir ḡārımız yokdur
- 3 Muḡabbet şem°ine pervāne-i cān-sūz-ı ḡāmūşuz
Bizim bülbül gibi bī-hūde āḡ u zārımız yokdur
- 4 Bulur āyīne kendinden hezārān °aks gūn-ā-gūn
Bu gūne sāde-levḡ-i bü'l-hevesle kārımız yokdur
- 5 Fiğān kim çāresiz ḡaldıḡ dil-i bī-çāreden ġayrı
Ser-i kūy-ı dil-ārāda ki bir ġam-ḡārımız yokdur
- 6 Şikāyet ol perī-rū āteşīn-ḡūdandurur yoksa
Cefā-yı çarḡ-ı kec-reftārdan āzārımız yokdur
- 7 Ġarībī ġamze-i ḡūn-rīzi biñ kez cāna ḡasd itse
O şūḡ-ı dil-rübāya mā°ilüz inkārımız yokdur

[7a] rūḡ: رح M.

[8b] vefāsız: وفاستز M.

81. M. 34, S. 23^a

[2a] rengīn-i ma°nā-yı: ma°nā-yı rengīn-i M.

82

mefā'īlün / mefā'īlün / mefā'īlün / mefā'īlün
 . - - - / . - - - / . - - - / . - - -

- 1 Bizim bir nāzenīn-i şūḥ-ı şehir-āşūbumuz vardır
Hıramān serv-i kıadd bir lāle-ḥadd mergūbumuz vardır
- 2 Gül-āb olur nigāh-ı kerem ile berg-i gül-rūyı
Ḥayādan nāz-perver bir büt-i maḥcūbumuz vardır
- 3 Ne var faḥr eylesün ḥūrşīd-i ʿālem-tāb ile gerdūn
Bizim de mihr ü māh-efrūz bir maḥbūbumuz vardır
- 4 O gül-zār-ı ḡamuz kim şeb-nem-i şubḥ-ı kıyāmetle
Açılmaz ḡonçesi böyle gül-i āşūbumuz vardır
- 5 Kerem kııl ey şabā degme müselsel kākül-i yāre
Ki her bir tārina bir ḥāḫır-ı meslūbumuz vardır
- 6 Ḥarāretten yaḫar bāl ü perin murḡ-ı sebūk-seyrin
Şikāyet-nāme dirler yāre bir mektūbumuz vardır
- 7 Ğarībī rūft ü rūb-ı der-geh-i sultān-ı ḥūbāna
Şaf-ı müjḡān-ı nem-ālūddan cārūbumuz vardır

83

mef'ūlū / fā'ilātū / mefā'īlū / fā'ilün
 - - . / - . - . / . - - . / - . -

- 1 Sensiz bu ḥasteniñ dil-i nā-kāmı bellidir
İster vişāliñi heves-i ḥāmı bellidir
- 2 Dutmaz karar şafḥa-i rūyında ḥāḫırım
Āyīne üzre zībaḫiñ arāmı bellidir
- 3 Şofī seni de ben gibi bāde-perest ider
Ol şūḥ-ı çeşm-i sākiniñ ibramı bellidir
- 4 Şekker urub dimāḡa şunar zehr ʿāḫıbet
Şīrini-i hevāsiniñ encāmı bellidir

82. M. 35, S. 23^a

[2b] nāz: nār M.; büt: ابت M.

[5b] tārina. nārına M.

[7a] rūb-ı: rūy-ı M. ve S.; ḥūbāna: ḥūbān M.

83. M. 35, S. 23^b

[3a] "Şofiyi ben gibi sīnede bāde-perest ider" M.

- 5 Teshîr ider k̄ulūbunı ehl-i ma^cārifiñ
Ol s̄ade-rū güzelleriñ ikrāmı bellidir
- 6 Telhî-i rûz-ı vaşlı virür hicrden haber
Ey dil şeb-i firākınıñ aḥşamı bellidir
- 7 Kām-ı dil üzre kimseyi kıoymaz zamānede
Çarḥıñ Ğarībi gerdiş-i eyyāmı bellidir

84

müstef^cilün / müstef^cilün / müstef^cilün / müstef^cilün
— . — / — . — / — . — / — . —

- 1 Cānā neşāt-ı lebleriñ sükker midir bilmem nedir
Şahbā-yı cān-perver midir kevşer midir bilmem nedir
- 2 Ey şūḥ-ı bī-pervā seniñ ra^cnā nihāl-i kāmetiñ
Serv-i cefā-güster midir ^car^car mıdır bilmem nedir
- 3 Zülfün görüb ruḥsārda didim kamer ^caḳrebdedir
Burc-ı şerefde ḥālleriñ aḥter midir bilmem nedir
- 4 Her bir nigāhı bir belā her ğamzesi bir fitnedir
Tār-ı müjeñ neşter midir ḥaṅçer midir bilmem nedir
- 5 Aldı dil-i dīvānemi bir neş^e-i ser-şār ile
Sāḳıyy-i sīmīn-ber midir sāğar mıdır bilmem nedir
- 6 Ḥūr-ı perī-peyker midir māh-ı melek-manzar mıdır
Ḥūrşīd-i pür-enver midir dil-ber midir bilmem nedir
- 7 Bāzār-ı naḫmı germ idüb kālā-yı şī^r-i dil-keşiñ
Bir bir Ğarībī sözleriñ gevher midir bilmem nedir

85

fā^cilātün / fe^cilātün / fe^cilātün / fe^cilün (fa^clün)
— . — — / . . — — / . . — — / . . — — (— —)

- 1 Reh-neverdān-ı hevā renc-i ḳadem bilmezler
Cür^a-nūşān-ı fenā derd-i şīkem bilmezler

[6a] haber: haberden M.

[6b] aḥşamı: encāmı M.

84. M. 35, S. 23^b

[4b] tār: tā M.

85. M. 36, S. 24^a

- 2 Meyl idenler haṭ-ı ruḥsārīña ey reşk-i perī
Seyr-i gül-geşt-i çemen Bāğ-ı İrem bilmezler
- 3 Zinde-i aşkıñ olan dilleriñ aña ḥālin
°Ālem-i hesti ile mülk-i °adem bilmezler
- 4 °Aşkda ḥande-i gül girye-i bülbül birdir
Şūrdan ehl-i fenā mātemi kem bilmezler
- 5 Mest olanlar mey-i la°i lebi-i cān baḥşından
Neş°e-i sāğar-ı mey kāse-i Cem bilmezler
- 6 Dolaşur diller anıñ ğamze-i müjgānlarına
Tıfl-ı yek-sāle gibi tīg-i kalem bilmezler
- 7 Ey Ğarībī o perī-zādeniñ āvāreleri
Şūret-i şūḥ u büt ü ḥüsn-i şanem bilmezler

86

mef°ülü / fā°ilātü / mefā°ilü / fā°ilün
— — . / — . — . / . — — . / — . —

- 1 °Aşıklarıñ ki meyli haṭ-ı müşg-bāradır
Bülbülleriñ °azīmeti güyā bahāradır
- 2 Kūmrī oğur çemende ezān-ı Muḥammedī
Şāḥ-ı bülend-i serv aña bir mināredir
- 3 Bağdım sipihr-i ḥüsnüñe ḥāliñde ben gibi
Künc-i lebiñde bağı yanıq bir sitāredir
- 4 Geh gerdenimde kākül ü geh zülf-i müşg-bār
°İşim müdām devletiñizden dü-bāredür
- 5 Engüşt-i şāne degdi diyü tār-ı zülfüne
Tīg-i ḥasedle sīne-i dil pāre pāredir
- 6 °Ömrüm dükendi olmadı bir kez şifā-pezīr
Cānā derūn-ı sīnede bilmem ne yāredir
- 7 İtmez Ğarībī ḥāṭırına āhımız eşer
Ol zālimiñ derūnı meger seng-i ḥāredir

86. M. 36, S. 24^a

[6a] °ömrüm: °ömr M.

87

mef^oülü / fā^oilātü / mefā^oilü / fā^oilün
 — . / — . — . / . — — . / — . —

- 1 Bî-dāğ-ı °aşğ-ı nāz u niyāza ne i°tibār
Bî-fā^oide bu sūz u güdāza ne i°tibār
- 2 Hüsni-ı ḥaḳīḳate meyl eylesün diliñ
Ey sāde-levḥ rüy-ı micāza ne i°tibār
- 3 Giçdi zamān-ı revnaḳı bāzār-ı ḥüsnünüñ
Şimden gerü bu cilve vü nāza ne i°tibār
- 4 °Aşık giçer menāzili pāy-ı ḥayāl ile
Rāh-ı ṭalebde şīb ü firāza ne i°tibār
- 5 Giçmez niyāz durmayacak yāre rü-be-rü
Bî-minnet-i ḥulūş-ı namāza ne i°tibār
- 6 Hergiz cevāb-ı telḥ yaḳışmaz dudağına
Ḥelvācılar yanında piyāza ne i°tibār
- 7 °Afvı Ğarībī olmasa der-kār-ı cürmüme
Ḥāk-i derinde rüy-ı niyāza ne i°tibār

88

fā^oilātün / fe^oilātün / fe^oilātün / fe^oilün (fa^olün)
 — . — — / . . — — / . . — — / . . — (— —)

- 1 Hüsni [ü] °Aşğ'ı yine hem-rāz idecek günlerdir
Şem^o ü Pervāne'yi dem-sāz idecek günlerdir
- 2 Mey-i şeb-nemle dolup sāğar-ı gül bülbül-i mest
Servler fāḥteye nāz idecek günlerdir
- 3 Bülbül-i ğam-zedeniñ girye-i pür-şīvenine
Ḥandeye ğonçe-dehen bāz idecek günlerdir
- 4 Ser-i kūyunda esir itdigi üftādeleri
Bir nigāh ile ser-efrāz idecek günlerdir

87. M. 37, S. 24^b

[1b] bî-fā^oide bu: bî-ḳā^oid bir M.

[3a] "Giçdi zamān dükendi bāzār-ı ḥüsnünüñ" M.

88. M. 37, S. 24^b

[1b] şem^o ü pervāneyi: şem^o-i pervāne-i M.

[2a] şeb-nemle: şeb-neme M.

- 5 Def ü ney muṭrib ü mey s̄az ü kemāna der-kār
Rindler ʿiṣrete āgāz idecek günlerdir
- 6 Reg-i cismimde gelüb cūṣa muḥabbet ḳanı
Vaṭana dil yine pervāz idecek günlerdir
- 7 Vaṣf-ı laʿl-i leb-i dil-berde Ğarībī ḳalmam
Dehenin maḥzen-i iʿcāz idecek günlerdir

89

fāʿilātün / feʿilātün / feʿilātün / feʿilün (faʿlün)
— . — — / . . — — / . . — — / . . — — (— —)

- 1 Menzil-i dār-ı fenā ʿayn-ı ferāğat yeridir
Dil-i ʿuṣṣāḳ gibi āh-ı nedāmet yeridir
- 2 Kimseden isteme tevfiḳ Ḥudā'dan ğayrı
Der-geh-i lüṭfuna yüz dut ki ʿināyet yeridir
- 3 Ṭālib ol vaṣlına kūyunda raḳībi öldür
Ḳurb-ı Ḥaḳ isteyene Kaʿbe ʿibādet yeridir
- 4 Ey perī cāna daḡı mihrini ızhār itme
Aña ṣandūḳce-i sīne emānet yeridir
- 5 Ḥatt virür eyledigiñ zulme bedel saña niṣām
Bilüriz maḥkeme-i ʿaṣḳı ʿadālet yeridir
- 6 Ḥam-ı ebrūlarıñ altında ṣaf-ı müjgāniñ
Ḥırz-ı seyfide olan ḳatle iṣāret yeridir
- 7 Her ne derdiñ var ise bunda Ğarībī ʿarz it
Āstān-ı ṣeh-i ḡübān ki ṣikāyet yeridir

90

mefāʿīlün / mefāʿīlün / mefāʿīlün / mefāʿīlün
. — — — / . — — — / . — — — / . — — —

- 1 Turunc-ı ğabğabiñ diṣlerdim ammā aña cān ister
ʿAdālet üzredir ḡükm-i ṣerīʿat ḳana ḳan ister

[7b] iʿcāz: esrār M.

89. M. 37, S. 25^a

90. M. 38, S. 25^a

[1a] ğabğabiñ: غبجك M.; ammā: اقا M.

[1b] ḳana: aña M.

- 2 Yıkılmaz bu ḥarābāt içre °aşık bir ayağıyla
Efendim ğamze-i sākī gibi bir ḳahramān ister
- 3 Muḥabbet būstānında tezerv-i °aşqdır ṭab°ım
Ḳad-i mevzūn-ı dil-ber gibi bir serv-i revān ister
- 4 Göñül meyl eylemez ğaşş ü semīnine kühen-sālīñ
Ḥayāl-i ṭab°-ı rengīnim gibi nāzik-miyān ister
- 5 Yine bir āfete meyl itdi dil kim çarḥde mirrīḥ
O şūḥuñ çeşm-i mest-i bī-amānında amān ister
- 6 Degil bī-hūdedir zūlf-i muṭavvel devr-i rüyunda
Ma°āni-i bedī°-i ḥüsnüñ elbet bir beyān ister
- 7 Ruḥuñ şeft-ālūsin virmem begim sīb-i zenaḥdāna
Mizācım şafravīdir ḥāṭırım aşbābiyān ister
- 8 Degildir pīrlık māni° perestiş-kār-ı cānāna
Bu ḥam-geşte ḳadim bir tāze ṭıfl-ı nev-civān ister
- 9 İriş ey ḥāme-i şīrīn-edā himmet saña ḳaldı
Ġarībī derdin ızhār itmege bir hem-zebān ister

?

91

fā°ilātün / fe°ilātün / fe°ilātün / fe°ilün (fa°lün)
— . — — / . . — — / . . — — / . . — — (— —)

- 1 Dil-i dīvāne temennāyı ne bilsün nicedir
Ṭaleb-i vaşl-ı dil-ārāyı ne bilsün nicedir
- 2 Kendi ḥālinden o bī-çāre degildir āgāh
Şeyḥ-i keyfiyyet-i şahbāyı ne bilsün nicedir
- 3 Bilmeyen dīn ile dünyāsını mestāne-şifat
Ḥāl-i ser-menzil-i °uḳbāyı ne bilsün nicedir
- 4 Şīve-i °aşqdan āgāh degildir ğonçe
Nāle-i bülbül-i şeydāyı ne bilsün nicedir
- 5 Bilmez erbāb-ı ğaraż şehd-i lebiñ lezzetini
Kāfir enfās-ı Mesīḥā'yı ne bilsün nicedir

[4a] ğaşş ü semīnine: ğaşş-ı semīnine S.; "Göñül meyl eylemez ol dil-rübāya kühen-sāl olsa" M.

[7b] mizācım: mizāḥım M.

[8a] cānāna: ḥübāna M.

[8b] ḥam: حم M.

- 6 O perī bī-ḥaber öz kākül-i dil-gīrinden
Ser-i °aşıkdaki sevdāyı ne bilsün nicedir
- 7 Nāz ile dāmen-i °işmetde olan perverde
Bu Ġarībī gibi rüsvāyı ne bilsün nicedir

92

mefā°īlün / mefā°īlün / mefā°īlün / mefā°īlün
 . - - - / . - - - / . - - - / . - - -

- 1 Dudağıñ °aks-i sāğarda şarāb-ı nāba düşmüşdür
Gören dir pertev-i ḥūrşīd-i rüy-ı āba düşmüşdür
- 2 Dil-i bī-tāb-ı °aşıq gibi bir laḥza qarār itmez
Ḥayāl-i °arızın bilmem dil-i sīm-āba düşmüşdür
- 3 Rehā-yāb olmağa imkānı yoq İskender olursa
Göñül çāh-ı zeneḥdānıñ gibi girdāba düşmüşdür
- 4 N'ola iplik gibi bāzāra çıksa rişte-i cānım
Ki dil bir Yūsuf-āsā ḥüsn-i °ālem-tāba düşmüşdür
- 5 Çekilmiş fitne-i çeşmiñden āhūlar beyābāna
Kaşıñ şevkiyle zāhid gūşe-i miḥrāba düşmüşdür
- 6 Ḥayāl-i gül-şen-i rüyıñla görsen bülbül-i cānı
Ne güne müy-ı zülfüñ gibi pīç ü tāba düşmüşdür
- 7 Ġarībī bezmi germ itmiş yine hengāme-i °işret
Meger nazm-ı selīsim ḥātır-ı aḥbāba düşmüşdür

93

mef°ūlū / mefā°īlū / mefā°īlū / fe°ūlūn
 - - . / . - - . / . - - . / . - -

- 1 Dil ceyš-i ğamıñla gehi vīrāneye beñzer
Geh mevc-i ḥayālīñle perī-ḥāneye beñzer
- 2 Deprenmege dil tākati yoq devr-i ruḥuñda
Bir şem° ile yanmış peri pervāneye beñzer

92. M. 39, S. 25^b

[5a] çeşmiñden: çeşmimden M.

[7b] ḥātır-ı: ḥātırım M.

93. M. 39, S. 26^a

[2a] deprenmege: ند دپرنمگه

- 3 Naķş olmasa bir sīnede ger dāġ-ı muħabbet
Bir Őem^c-i nūmāyānesi yok ħāneye beñzer
- 4 Ma^cmūr olacak yer ķomadı sīnede ^caŐķıñ
Ṭūfān-ı sitem baŐdıġı vīrāneye beñzer
- 5 Cām-ı meye cān virdigimiñ vechi budur kim
Dil-berde olan dīde-i mestāneye beñzer
- 6 Her bir sūħanim vaŐf-ı cemālinde o Őūħuñ
Bir gevher-i nā-sūfte-i yek-dāneye beñzer
- 7 Görđi ser-i kūyında Ġarībī-i ħaķīri
Didi bu bizim ^caŐıķ-ı dīvāneye beñzer

Bābū'z-zā^o

94

mefā^cīlün / mefā^cīlün / mefā^cīlün / mefā^cīlün
. — — / . — — / . — — / . — —

- 1 Gōñül aldanma ħarġıñ inķılābı ber-ķarār olmaz
Sipihriñ gerdiŐ-i eyyāmına ħiċ i^ctibār olmaz
- 2 Kimini Őeⁿ ile eyler tefavvuķ-kerde-i ^cālem
Kimi ħāk-i mezellet iċre hergiz pāyidār olmaz
- 3 Nidā geldi ki "ey Őab^c-ı deniyy ü ^caķl-ı lā-yefhem"
Bu sırrın nūktesin taĥķiķ iden ħāṭır-figār olmaz
- 4 Felek didikleri bir kimsedir kim ^caynı farkında
Anıñ kim ħeŐmi derk itmez elinde iħtiyār olmaz
- 5 Kime kim ħūsn ile nazẓār itmek isterse gerdūn
Anı baŐından a^clā dutmayınca āŐķār olmaz
- 6 Bu kez āyīne-i zātına diķķatle nazār eyler
Olan Őāyeste-i iķbāl ü devlet Őerm-sār olmaz

[4b] baŐdıġı: baŐdıġı M. ve S.

[5a] cām-ı meye: cām u meye M.

Bābū'z-zā^o: M. 39, S.'de yok.

94. M. 39, S. 26^a

[3a] "ey Őab^c-ı deniyy ü ^caķl-ı lā-yefhem": "ey Őab^c-ı deniyy ü ^caķl-ı lā-yefhem ya^cķıl" M.

[4a] ^caynı: ^cayn M.

[4b] S.de "Anıñ kim ħeŐmi derk elinde itmez iħtiyār olmaz" Őeklinde yazılmıŐ sonra iŐaretle dūzeltilmıŐ.

- 7 Anı bir rütbe aḡrāz ile eyler yirine nāzil
Cihān durduḡca levḡ-i sīnesinde inkisār olmaz
- 8 Kimiñ kim bahtını iḡbāle lāyık görmese gerdūn
Zamān-ı ḡaṣre dek tiḡ-i murādı āb-dār olmaz
- 9 Şalur rüy-yı zemīne pençe-i bāzū-yı reddile
Anıñ ḡāk-i sitemden ḡayrı başına nişār olmaz
- 10 Ġarībī ḡālibā şalmıṣ beni anlardan aḡlādan
Ki böyle ḡaṡırım şıḡḡat-pezīr-i rüzḡār olmaz

95

mef̄ūlü / fā̄ilātü / mēfā̄ilü / fā̄ilün
— . / — . — . / . — . / — . —

- 1 Yetmez diyār-ı vaşlıña ṡab̄-ı remīdemiz
Dönmez ḡazān-ı çehreye reng-i perīdemiz
- 2 Eyler gül-i vişāli temennā bahārdan
Bu andelīb-i āteş-i firḡat-keşīdemiz
- 3 Oldı ḡayāl-i ḡālīñ ile bahtımız siyāh
Döndi hilāl ḡaşıña ḡadd-i ḡamidemiz
- 4 Şermendelik buraḡdı reh-i maṡlaba tiken
İrmez daḡı diyārıña pāy-ı bürīdemiz
- 5 Hergiz nevāl-ḡvān-ı behiştinde lezzetin
Almaz dimāḡ-ı zehr-i melāmet-çeşīdemiz
- 6 Düşmüş hevā-yı zülfüne yārin Ġarībī-veş
Dutmaz ḡarār murḡ-ı dil-i bī-ḡarārımız

96

mef̄ūlü / mēfā̄ilü / mēfā̄ilü / fēūlün
— . / . — . — . / . — . / . — —

- 1 Cevlāniña aşḡ iḡre cihān-ḡir-i zamānuz
Dīvān-ı feşāḡatde ferīd-i dü-cihānuz

[8b] ḡaṣre: ḡaṣr M.

[9a] reddile: rāddile M.

95. M. 40, S. 26^b

[1b] çehreye: چهره M.

96. M. 40, S. 27^a

- 2 Hem sāye-ber-endāḥteyüz taḥt-ı kemāle
Hem °aşqda sūdā-ger-i bāzār-ı fiğānuz
- 3 Geh ḥande ile faşl-ı bahāra viririz şerm
Geh mātem ile girye-dih-i çeşm-i ḥazānuz
- 4 Bir murğ-ı nevā-sāz-ı belāyuz bu çemende
Ḥūn-āb ile şād-āb-ger-i serv-i revānuz
- 5 Biz şā°ir-i şarrāf-ı nūḫūd-ı sūḥanüz kim
İnşā ile ārāste-i kevn ü mekānuz
- 6 Pīrāmen-i āfāḳı dutup feyż-i sa°adet
Ol feyż eger gevher ise biz aña kānuz
- 7 Ol la°i lebiñ yādı ile şimdi Ğarībī
Mey-ḥānede maḥmūr-ı mey-i pīr-i muğānuz

97

fā°ilātün / fā°ilātün / fā°ilātün / fā°ilün
— . — — / — . — — / — . — — / — . —

- 1 Kaṭre-i baḥr-ı °ademden cāna gelmişlerdenüz
Küfr-i zulmetden çıkub İmāna gelmişlerdenüz
- 2 Biz degil dünyāya geldik seyre zevḳ-i kām için
Ḥāk-i pāy-ı dil-bere ḳurbāna gelmişlerdenüz
- 3 Kılmazuz her nā-sezā ef°ali gerdūndan ḳabūl
Zīr-i bār-ı minnet-i cānāna gelmişlerdenüz
- 4 Raḥmi yok bir seng-dil-i şūḥ-ı perī-ruḥsārdan
Dādımız var der-geh-i sulṭāna gelmişlerdenüz
- 5 Gül-şen-i dehrin Ğarībī reng ü būyuñ görmedik
Bülbül-i şeydā gibi efgāna gelmişlerdenüz

[3a] faşl-ı bahāra viririz: bāğ-ı bahāra virüz M.

97. M. 41, S. 27^a

[2a] geldik: كلدق M. ve S.

[3a] kılmazuz: kılmanuz M. ve S.

98

mef^oülü / mefā^oīlü / mefā^oīlü / fe^oülün
 — — . / . — — . / . — — . / . — —

- 1 Dünyā bu kadar germ-i nigāh itmege degmez
Biñ şūḥ-ı sitem-kār bir āh itmege degmez
- 2 Bir būse için dāmeniñi rüz-ı kıyāmet
Ālüde-i çirk-āb-ı günāh itmege degmez
- 3 Yoq merḥameti muğbeçe-i bāde-fürūşuñ
Ruḥsārına diqqatle nigāh itmege degmez
- 4 Ol māh-liqā kim idemez ^oaşıka rağbet
Ger serv-i revān olsa penāh itmege degmez
- 5 Düşmen ki degil Rüstem-i eflāke berāber
Anı hedef-i nāvek-i āh itmege degmez
- 6 Teşvīş-i ğam-ı būd u nebūd-ı iki ^oālem
Mirāt-i dil-i şāfı siyāh itmege degmez
- 7 Bir cāh için aġyāra niyāz itme Ğarībī
Nefī anı mānend-i ilāh itmege degmez

99

mefā^oīlün / mefā^oīlün / mefā^oīlün / mefā^oīlün
 . — — — / . — — — / . — — — / . — — —

- 1 Anıñ kim nūr var qalbinde qavlınden ḥaṭar gelmez
Muşaffā tıynetñ tıġ-i zebānından zarar gelmez
- 2 ^oAceb bir böyle gül-şende esīr-i pençe-i ḥārım
Kı anda nūh-felek bir beyza-ı bülbul kadar gelmez
- 3 Bu gūne añladım būd u nebūd-ı dehr-i nā-çizi
Kı ^oālem ser-be-ser şandal-bahā-yı derd-i ser gelmez
- 4 Ne miqdār eylese bī-dādiñ efzūn eylesün düşmen
Dil-i āyīneye kayd-ı nemedle bir ḥaṭar gelmez

98. M. 41, S. 27^a

[6a] ğam: ḥam M.; būd u nebūd: būd nebūd M.

99. M. 41, S. 27^b

[3a] būd u nebūd: būd nebūd M.

[3b] ser-be-ser: ser-te-ser M.

[4b] nemedle: nemedden M.

- 5 Virürdim bir peyām-ı vaşla naqd-i cānımı ammā
N'idem keyfiyyet-i aḥvāl-i cānāndan ḥaber gelmez
- 6 Beyābān-ı muḥabbet bir dükenmez rāh-ı müşkildir
Kı ḥūrşīd-i kıyāmet anda bir ḳurş-ı ḳamer gelmez
- 7 Ne cürm olmuş anıñ pā-beste-i ḳullābına bā'ış
Göñül bir ṭıfl-i nādāndır elinden ḥayr u şer gelmez
- 8 Düşen sevdā-yı zülf-i yāre eyler n'olduğun idrāk
Mürür-ı °ömr ile bir şebdir ardınca seḥer gelmez
- 9 Ğarībī sūziş-i dāğ-ı muḥabbet nārına nisbet
Dimişler āteş-i nūr-ı tecellā bir şerer gelmez

100

mef°ülü / mēfā°īlū / mēfā°īlū / fe°ülün
— . / . — . / . — . / . — —

- 1 Şūretde eger aḥsen-i taḳvīme zamīmüz
Fıkr eyle sen envā°-ı merātibde ḳadīmüz
- 2 Gencīne-i ḥāṭır doludur dür-i süḥanden
Keyfiyyet-i esrār-ı ma°ānīde °alīmüz
- 3 Zāhirde tikendir gülümüz dīde-i ḥalḳa
Bāṭında velī ḡonçe dimāğında şemīmüz
- 4 Eflāk-i ṭabī°at küresi rüşen olaldan
Biz ḥikmet-i eş°ara Felāṭun-ı ḥakīmüz
- 5 Bu °ālem-i şafrā vü bu erkān-ı °anāşır
Ma°düm iken İcād-ı rüsümunda fehīmüz
- 6 Her şubḥ şafā-yāb oluruz feyz-i naḳardan
Biz Ṭūr-ı tecellā-yı ilāhīde Kelīm'üz
- 7 Gencīne-i dürr-i sühanüz dehre Ğarībī
Manzūme-i güftār-ı muḥayyelde nedīmüz

[8a] n'olduğun: نولدوين M.

100. M. 42, S. 28^a

[5a] °anāşır: عناحله M.

101

mefā°īlün / mefā°īlün / mefā°īlün / mefā°īlün
 . - - - / . - - - / . - - - / . - - -

- 1 Çemende gonçeler güller baña hep hârdır sensiz
Bahār-istān-ı işret °ayn-ı mātem-zārdır sensiz
- 2 Ğam-ı eyyām-ı firqatde beden rencūr u cān mehcūr
Göñül ğam-nāk göz nem-nāk °aql efkārdir sensiz
- 3 Ne miqdār olsa da yād-ı ruhuñ rüşen-ger-i hātır
Yine bahtım gibi eyyām-ı işret tārdir sensiz
- 4 Olaldan küfr-i zülfüñ hüsnuñe ğāret-ger-i imān
Elimde tār-ı sübhā rişte-i zünnārdır sensiz
- 5 Kāsem ol muşhaf-ı hüsne ki fenn-i °aşk andandır
Baña bāğ-ı behiştin gülleri hep hârdır sensiz
- 6 Olub miñnet refikim hem-demim derd ü enisim ğam
Benimle āşinālar sévdigim āgyārdır sensiz
- 7 Sipihr-i sifle-perver devr ider başımda miñnetle
Vücūdum künc-i ğamda merkez-i pergārdır sensiz
- 8 İriş ey nāzeninim hāl-i °uşşāka meded-kār ol
Ki zindān-ı bedende Yūsuf-ı dil zārdır sensiz
- 9 Tabīb-i derd isen cānā saña kaldı mürüvvet kim
Ğarībī cāme-hyāb-ı °aşkda bīmārdır sensiz

102

mefā°īlün / mefā°īlün / mefā°īlün / mefā°īlün
 . - - - / . - - - / . - - - / . - - -

- 1 Fiğān kim ol büt-i ra°nā dil-efkār oldığım bilmez
Hevāsında o gül-pirāhenim zār oldığım bilmez
- 2 Firāķında ger eyler āh ü nālem ğuş-ı eflākı
Henüz ol āfet-i devrān ne miqdār oldığım bilmez
- 3 Derūnum ğuşşa vü endūhdan kan oldı o meh-rū
Yine ser-pençe-i °aşka giriftār oldığım bilmez

101. M. 42, S. 28^a

[1a] hep: لعب M.

[9a] derd isen: derdsin M.

102. M. 43, S. 28^b

- 4 Beni şayd itmek ister isper-i şūḥ-ı nigāhıyla
Meger pā-beste-i zūlf-i sitem-kār olduğım bilmez
- 5 Birūn eyler çemenden °andelībi āh ü feryādım
O gül-çehre esīr-i pençe-i ḥār olduğım bilmez
- 6 İderdi murğ-ı rūḥum ğayr-i °ālem seyrini ammā
Benim bu miḥnet-ābād içre nā-çār olduğım bilmez
- 7 Devā-yı vaşlın ol dil-ber Ġarībī'den dirīğ eyler
Cefā-yı derd-i hicrān ile bīmār olduğım bilmez

103

fā°ilātün / fe°ilātün / fe°ilātün / fe°ilün (fa°lün)
— . — — / . . — — / . . — — / . . — — (— —)

- 1 Bu sefer menzil-i maqşūda irer çok gitmez
Gider āyīne-i dilden bu keder çok gitmez
- 2 Būy-ı pīrāhen-i Yūsuf getürür bād-ı şabā
Çeşm-i Ya°kūb'a döner nūr-ı nazār çok gitmez
- 3 El-ḥazer kıılma °adū ile ḥuşūmet ey dil
Anıñ elmās-ı ḥased ḳalbin ezer çok gitmez
- 4 Zāhidin çok °amel-i ḥuşkuna meftūn olma
Sübḥası dāne-i engūra döner çok gitmez
- 5 İtdigi çevre taḥammül iderek feryādım
Bir gün eyler dil-i gerdūna eṣer çok gitmez
- 6 Zūlmet-i şebde esīr olduğıma ğam çekmem
Bāz olur perde-i ruḥsār-ı seḥer çok gitmez
- 7 Ḥastedir şimdi °adū bir de Ġarībī gözedir
Ḥāl-i efkārını bundan da beter çok gitmez

[5a] birūn: بیرون M.; °andelībi: عنداسبی M.

103. M. 43, S. 28^b

[3b] ḳalbin: bağrın M.

104

fā°ilātün / fe°ilātün / fe°ilātün / fe°ilün (fa°lün)
 — . — — / . . — — / . . — — / . . — — (— —)

- 1 Bir sitem-kārı gönül mülküne şāh eylemişüz
Pister-i berķı °aceb berg-i giyāh eylemişüz
- 2 Kehrübā-yı dil-i cānān bizi cezb itmek içün
Rāh-ı °aşķında vücūdı per-i kāh eylemişüz ?
- 3 Dūşumuzda nemed-i faķr degildir bī-cā
Hūsni tedbīr ile ol şūħa külāh eylemişüz
- 4 Hāsret-i Yūsuf-ı ma°nāya çeh-i hāırdan
Nice Ya°ķūbları dīde-be-rāh eylemişüz
- 5 Naķd-i cān vaşlıña birazca bahādır güzelim
Bu metā°a ķatı diķķatle nigāh eylemişüz
- 6 Mey-i gül-rengle sākī-i güzelden ğayrı
Bu hārābātda bilmem ne günāh eylemişüz
- 7 Kimseden yok marāż-ı cürme devā-yı şihħat
Der-geh-i lütf-ı Hudāvendi penāh eylemişüz
- 8 Ol şeh-i hūsne Ğarībī yazalı nāme-i °aşķ
Dil-i meczūbumuzı sālīk-i rāh eylemişüz

105

fā°ilātün / fā°ilātün / fā°ilün
 — . — — / — . — — / — . — —

- 1 Bir şanemiñ şīvesine mā°ilüz
Lütfı degil cevrine de ķā°ilüz
- 2 Kurb-ı vişālindeyüz ol āfetiñ
Derd-i ğam-ı firķatine nā°ilüz
- 3 Nālemiziñ ol güle te°şiri yok
Bülbül-i mātem-zede-i bī-dilüz
- 4 °Ālem-i tecrīdde āzādeyüz
Serv gibi bāğda bī-hāşıluz

104. M. 43, S. 29^a

[2b] °aşķında: °aşķda M.

[3b] ol: bir M.

105. M. 44, S. 29^b

[2b] nā°ilüz: ķā°ilüz M.

- 5 Mest-i mey-i vaḥdet olaldan gönül
Dağdağa-i keşretten ğāfilüz
- 6 Gevher-i esrār-ı sūḥan bizdedir
Naẓm ile bir ẓulzüm-i bī-sāḥilüz
- 7 Faḥre sezāyuz ki Ğarībī gibi
Bende-i der-gāh-ı şehe °ādilüz

106

mef°ülü / fā°ilātü / mefā°ilü / fā°ilün
— . . / — . — . / . — — . / — . —

- 1 Devr-i ruḥunda tāze ḥaṭ-ı yāri görmüşüz
Gül dāmeninde nīşter-i ḥārı görmüşüz
- 2 Ḥaṭṭı içre °arızı mey-i gül-gūna beñzemez
Faşl-ı bahār °işret-i gül-zārı görmüşüz
- 3 Geh pīç ü tāb-ı kākül ü geh çīn-i zülfde
Ārām-gāh-ı ḥāṭır-ı efkārı görmüşüz
- 4 Hengām-ı fırsatında içre kanı şu gibi
Meger raķīb-i zālīm-i ğaddārı görmüşüz
- 5 Cānıñ şaķındır uğrama ol semte el-amān
Ey dil belā-yı ğamze-i ḥūn-ḥ°arı görmüşüz
- 6 Ḥaṭṭı gelince mūhre-i mūm oldı °aķıbet
Çok sāde-rūy-ı şūḥ-ı sitem-kārı görmüşüz
- 7 Şalsun bu gün de zülfünü māh-ı cemāline
Bizler hezār kerre şeb-i nārı görmüşüz
- 8 Kimse bu yolda olmadı rüsvā bizim gibi
Zencīr-i °aşka nice giriftārı görmüşüz
- 9 Yūsuf-mişāl zāde-i ṭab°-ı Ğarībī'ye
Sevķ-i ṭalebde cūş-ı ḥarīdārı görmüşüz

[5b] Vezni bozuktur.

106. M. 44, S. 29^b

[2a] °arızı mey-i gül-gūna: °arız-ı gül-gūna M.

[3a] pīç ü tāb: pīç tāb M.

[7] S.'de bu beyt yok.

107

fā°ilātün / fe°ilātün / fe°ilātün / fe°ilün (fa°lün)
 — . — — / . . — — / . . — — / . . — — (— —)

- 1 Oldığım meclis-i âmādeyi herkes bilmez
Yār ile içdigimiz bādeyi herkes bilmez
- 2 Pāy-ı endīşe ile °aşq yolın tayy itdim
Ben sülük eyledigim cāddeyi herkes bilmez
- 3 Hem yine Hızr bilür āb-ı bekānıñ qadrin
Lezzet-i būs-ı ruḥ-ı sādeyi herkes bilmez
- 4 Derd-mendiñ ne bilür ḥālını erbāb-ı neşāṭ
Ḥāk-i ḥün-ı ğama üftādeyi herkes bilmez
- 5 Zāhide keşf degil mey-kedeniñ esrārı
Neş°e-i sāğar-ı pür-bādeyi herkes bilmez
- 6 Kevn-i vīrān-şüde-i cilve-i mestānesidir
Āh ol kāmēt-i āzādeyi herkes bilmez
- 7 Ey Ğarībī ne belā şivesi var °uşşākıñ
Sevdigim şūḥ-ı perī-zādeyi herkes bilmez

108

mefā°īlün / mefā°īlün / mefā°īlün / mefā°īlün
 . — — — / . — — — / . — — — / . — — —

- 1 Beyāz-ı şubḥ-ı rüyuñ mevc-i baḥr-i nürdan qalmaz
Siyeh baḥtım gibi ḥattıñ şeb-i deycürdan qalmaz
- 2 Refū-yı °āfiyet bulmaz hezār-eczā-yı merhemle
Derūn-ı sīnede zaḥm-ı müjeñ nāsürdan qalmaz
- 3 Hevā-yı serv-i kaddiñ ta°ne eyler şāḥ-ı Tūbā'ya
Ġubār-ı ḥāk-i kūyuñ tūtiyā-yı ḥürdan qalmaz
- 4 Degil ḥū-kerde-i hicr oldığımdan vaşlı yād itmeme
Muḥabbet ehline feryād ü şiven sūzdan qalmaz
- 5 Çekilmiş sīnem üzre tār-ı eşk-i ḥasret-āmizim
Ġamiñla ağladıkça nağme-i ṭanbürdan qalmaz

107. M. 45, S. 30^a

108. M. 45, S. 30^a

[2a] eczā-yı merhemle: icrā-yı merhemle M.

[3a] Tūbā: طویان M.

- 6 Hādeng-i cev̄ ile sūrāḥ sūrāḥ oldıḡın seyr it
Ser-ā-pāy-ı vūcūdum lāne-i zenbūrden ḡalmaz
- 7 Ğarībī dāḡ-ı ʿaşḡa ger ʿilāc itmekse maḡşūduñ
Kef-i deryā-yı āteş merhem-i kāfūrden ḡalmaz

109

mefʿūlū / mefāʿīlū / mefāʿīlū / feʿūlūn
— . / . — . / . — . / . — —

- 1 Çokdur ḡamıñ ey şūḥ dil-i zāra şıḡışmaz
Fikriñ güzelüm sīne-i efgāra şıḡışmaz
- 2 Zīnhār ḡaḡ-ı rū-siyehē virme icāzet
Ḥuccāc-ı Ḥabeş Kaʿbe-i dīdāra şıḡışmaz
- 3 Keyfiyyet-i ʿuşşāḡı bilür ehl-i maḡālāt
Bir vechle ol ḡavl bu ḡūftāra şıḡışmaz
- 4 Ancaḡ dil ider ʿālem-i lāhūtda pervāz
Ol murḡ bu nūh-künbed-i devvāra sıḡışmaz
- 5 Zūhhāda ḡam-ı ʿaşḡı beyān itme Ğarībī
Kālā-yı muḡabbetdir o bāzāra şıḡışmaz

110

fāʿilātūn / feʿilātūn / feʿilātūn / feʿilūn (faʿlūn)
— . — — / . . — — / . . — — / . . — (— —)

- 1 Görmüşüz āteş-i sūzānını bilmez degilüz
Çekmişüz miḡnet-i hicrānını bilmez degilüz
- 2 Nāfede ḡasret ile müşḡ-i teri ḡūn eyler
Nūkhet-i sūnbül ü reyḡānını bilmez degilüz
- 3 Her ser-i mūy göñül murḡuna bir ḡavḡ-ı belā
Şīve-i serv-i ḡirāmānını bilmez degilüz
- 4 Her nigeḡ başına biñ ʿāşıḡı ḡurbān eyler
Fitne-i nergis-i mestānını bilmez degilüz

[6a] oldıḡın seyr it: oldıḡın ister M.

109. M. 45, S. 30^b

[5a] "Zūhhāda ʿaşḡı beyān itme Ğarībī" M.

110. M. 46, S. 30^b

[3a] "Her seri göñül murḡüne bir ḡavḡ-ı belā" M.

- 5 Şordum ol şūhdan aḥvāl-i Ğarībī'yi didi
Bilüriz derdini dermānını bilmez degilüz

Bābü's-sīn

111

fā^oilātün / fe^oilātün / fe^oilātün / fe^oilün (fa^olün)
— . — — / . . — — / . . — — / . . — — (— —)

- 1 Ey gönül eyle ser-i zülf-i perīşāna heves
Kim bu zencīre ider gerden-i dīvāna heves
- 2 Bu kadar seyr-i çemen-zār-ı fenādan ne biter
Sünbül-i kākül ile kıl ḥaṭ-ı reyḥāna heves
- 3 Rāh-ı mihrābdan in ma^oden-i sīm üstüne gel
Baḳub ebrūsuna kıl sīne-i cānāna heves
- 4 Didim ol ḥāl nedir şafḥa-i rüyūnda didi
Bir gedādır ki ider der-geh-i sultāna heves
- 5 °Aşıkıñ ṭāḳati yoḳ nīm-nigāha nāza
El-amān eylesün ğamzeleriñ ḳana heves
- 6 Defter-i mihr ü mehi ṭāḳ-çe-i nisyāna
Ḳomuşuz eyleyli °arız-ı ḥübāna heves
- 7 Gice bir yerde raḳīb ile işitdim yāri
°Aceb itdim ki melek eyledi Şeyṭān'a heves
- 8 Şarf-ı °ömr eyleme bu mey-kede-i dünyāya
Ḳılma bir cur^oa içün sāḳi-i devrāna heves
- 9 Ḳalmasun dāmeniñ ālūde-i çirk-i °işyān
Ey Ğarībī ḳalagör ḳulzüm-i Ğufrān'a heves

Bābü's-sīn: M. 46, S.'de yok.

111. M. 46, S. 31^a

[1b] kim: ki M.

[3a] rāh: reh M.

[5a] "°Aşıkıñ ṭāḳati nīm-nigāha nāza" M.

[9a] ḳalmasun: ḳılmasun M.

112

fā°ilātün / fe°ilātün / fe°ilātün / fe°ilün (fa°lün)
 — . — — / . . — — / . . — — / . . — — (— —)

- 1 Kıldı gönlüm yine bir āfet-i devrāna heves
Ki ider her nigeḥ-i fitnesi biñ cāna heves
- 2 Şīve-i ḳaddini ger ḥ°ābda görse ḳumrī
Eylemez bāğda bir serv-i ḥırāmāna heves
- 3 Şafḥa gerdānlık olub sili üstād baña ?
Ṭıfl-ı ṭab°ım ideli ders-i gül-istāna heves
- 4 Olmağa vāḳıf-ı keyfiyyet-i sırr-ı melekūt
İdelüm dā°ire-i meclis-i °ırfāna heves
- 5 Mihr-i envār-ı tecellā-yı cemāli var iken
Eyleme çarḥda ḥürşīd-i dirahşāna heves
- 6 Ṭab°ıñ ārāste-i ma°ni-i rengīn ile
İtme sīm ü zer içün der-geh-i ḥızlāna heves
- 7 Olalı nūr-ı başīretle derūnum rüşen
Ey Ğarībī idemem şerḥ-i şeb-istāna heves

Bābü'ş-şīn

113

fā°ilātün / fā°ilātün / fā°ilātün / fā°ilün
 — . — — / — . — — / — . — — / — . — —

- 1 Kimseniñ zātında bir mihr ü muḥabbet ḳalmamış
Nüşḥa-i °ālemde şart-ı ādemiyyet ḳalmamış
- 2 Dökme gözden ḥūn-ı dil ey bülbul-i bī-çāre kim
Gül-şen-i işretde bir būy-ı meveddet ḳalmamış
- 3 °Ālemi ser-tā-be-ser seyl-i sitem ḳılmış ḥarāb
Dutmağa ārām gönlüm bir °imāret ḳalmamış

112. M. 46, S. 31^a

[3a] "Şafḥa-i gerdānlık olub sille-i üstād baña" M.

[4a] sırr: setr M.

[6a] ārāste-i: arasına M.

Bābü'ş-şīn: M. 47, S.'de yok.

113. M. 47, S. 31^b

[3b] dutmağa: dutmaga M. ve S.

- 4 Dil-fezā-yı h̄usn̄ün eyler ārzū ammā ne sūd
°Aşıkā ezhār-ı lütfundan °alāmet kalmamış
- 5 Turre-i cānāne teg her yan kurulmuş dām-ı ğam
Dehrde bir tekye-gāh-ı istirāhat kalmamış
- 6 Dem urur bī-gānelik resminden herkes ğālibā
Kışsa-i mihr [ü] vefādan bir hikāyet kalmamış
- 7 Şuḥf-ı İslāmiyyet olmuş nesh çekmiş ḥaṭṭ küfr
Muşḥaf-ı rūyında ĩmāndan bir āyet kalmamış
- 8 Kevkeb-i iḳbāl-i °aşık itmege bir dem ṭulū°
Āsumān-ı kadre bir burc-ı sa°ādet kalmamış
- 9 Ey Ğarībī āh-ı dil ol māha te°şīr eylemez
Ğālibā āteşde de tāb-ı ḥarāret kalmamış

114

mef°ülü / mefā°ilü / mefā°ilü / fe°ülün
— — . / . — — . / . — — . / . — —

- 1 Hep itdigi °izzet beni ḥ°ār itmek içinmiş
Genc-i dili ağyāra nişār itmek içinmiş
- 2 Evvel burakub sīneye bir mihr ḥayālīñ
Āḥir anı raḥneyle figār itmek içinmiş
- 3 Āhū-yı dil-i zāde olan bunca nevāziş
Şāhīn-i belā ile şikār itmek içinmiş
- 4 Bir nāme ile ḥāṭırı şād itmemek ancak
Dil gūşe-i ğurbetde qarār itmek içinmiş
- 5 Bir zerre ziyā virdigi cān çeşmine gerdūn
Bir ḥ°āb-ı fenā ile ḥumār itmek içinmiş
- 6 Ben daḥı meger şakladığım gevher-i eşki
Bir şūḥ-ı sitem-kāra nişār itmek içinmiş
- 7 Ruḥsārını °arz itmesiniñ ecli Ğarībī
Bī-çāresini dāḥil-i nār itmek içinmiş

[4a] fezā-yı: فزای M.

114. M. 47, S. 31^b

[1b] dili: dil M.

[2a] "Şu°le şalalı sīneye ol mihr-i ḥayālīñ" M.

[5b] ḥ°āb: ḥarāb M.

115

mef°ūlü / mēfā°īlü / mēfā°īlü / fe°ülün
 — — . / . — — . / . — — . / . — —

- 1 Göñlüm heves-i zülf ile sevdalara düşmüş
Cānım taleb-i vaşl ile ğavgālara düşmüş
- 2 Bilmiş ki getürmez kad-i dil-berlere tākāt
Ḳumrī-i elem serv-i dil-ārālara düşmüş
- 3 Pervāneyi yakmış oda ümmīd-i cemālīñ
Āhū göricek çeşmiñi şahrālara düşmüş
- 4 Sırr-ı deheniñ fāş olacak halka şadefler
Hep hayret-i la°liñ ile deryālara düşmüş
- 5 Sāğarda degil bāde Ğarībī o perīniñ
°Aks-i ruhıdır sihr ile mīnālara düşmüş

116

mefā°ilün / fe°ilātün / mēfā°ilün / fe°ilün (fa°lün)
 . — . — / . . — — / . — . — / . . — (— —)

- 1 Hevā-yı vuşlatiñ ey ğonçe-ver ne müşkil imiş
Belā-yı firḳatiñ ey sīm-ber ne müşkil imiş
- 2 Görünce meyve-i vaşlıñ vücūdum oldı °adem
Nihāl-i baht virince semer ne müşkil imiş
- 3 Başar bir āfet-i cāndır başiret olmayıcak
Çerāğ-ı hāneden olsa be-der ne müşkil imiş
- 4 Nesīm-i şubhla yetmez kulağına peygām
Diyār-ı kūyuna yāriñ güzer ne müşkil imiş
- 5 Ruḥunda zülf-i muṭavvel ğam itmede taḥrīr
Ḥaṭında mes°ele-i muḥtaşar ne müşkil imiş
- 6 Şikār-ı sa°ve-i cāna nigāhı kāfi iken
Ḥadeng-i ğamzeden ey dil ḥazer ne müşkil imiş
- 7 O māh-ı evc-i sa°adet şabāḥ olur çıkmaz
Fürüg-ı ḥüsnüne şimdi nazār ne müşkil imiş

115. M. 48, S. 32^a

[2b] dil-ārālara: دل آرلره M.

116. M. 48, S. 32^a

[1a] vuşlatiñ: vaşlıñ M.; ğonçe-ver: ğonçe-fem M.

- 8 Ğarībi ḥasret-i la^l-i leb ile dil-dārın
Müdüām bāde-i ḥūn-ı ciger ne müşkil imiş

117

fā^lilātün / fe^lilātün / fe^lilātün / fe^lilün (fa^llün)
— . — — / . . — — / . . — — / . . — — (— —)

- 1 Şimdi ^lālemde gönül devlete raĝbet kalmış
Bī-zer ü sīm olana gūşe-i zillet kalmış
- 2 Ma^rifet ehline erbāb-ı kerem bezminde
Āh-ı serd ile faķat girye-i ḥasret kalmış
- 3 Bāĝ-ı maķşūdda ne bir şemer āvīze-i şāḥ
Gül-i ümmīdde ne zerrece nükhet kalmış
- 4 Olmayan keyfiyet-i şūret-i ḥāle vāķıf
Ne bilür dehrde ne ķadr ü ne kıymet kalmış
- 5 Şafḥa-i hesti-i ^lālemde ne bir naķş-ı vefā
Zerrece sīne-i ādemde ne şafvet kalmış
- 6 Çeşm-i sūzen gibi ne vüs^l-at-i meşreb görünür
Ne ḥod elde daḥı ser-rişte-i şoḥbet kalmış
- 7 Kılalum sa^ly Ğarībī ^lamel-i āḥirete
Ki bize bir nice gün destde fırşat kalmış

118

mefā^lilün / fe^lilātün / mefā^lilün / fe^lilün
. — . — / . . — — / . — . — / . . — —

- 1 O şūḥ-ı lāle-ruḥuñ sözleri kināyet imiş
Benimle eylediği güft-gū ḥıyānet imiş
- 2 Nevāl-i vaşlını iḥsān bilürdi ^laşıkına
Bu gūne lütf velī ķahrdan ^libāret imiş
- 3 Şadāķat añladım evvel kelām-ı cān-baḥşın
Vefā vü mihri ḥaķīķatde hep ^ladāvet imiş
- 4 Gelince rüyına ḥaṭṭı ĝurūrın itdi şikest
Siyāh-rüyī-i baḥtım baña beşāret imiş

117. M. 48, S. 32^b

118. M. 49, S. 32^b

[1b] ḥıyānet: hep ḥıyānet M.

[2b] bu gūne lütf: bu gün lütfi M.

- 5 Ğarībī dāğıma laʿi-i dudağı urdı nemek
O ğonçe kân-ı nemek deñlü pür-melâhat imiş

119

mefāʿilün / mefāʿilün / mefāʿilün / mefāʿilün
· — — — / · — — — / · — — — / · — — —

- 1 Degil ser-levha-i ruhsāra ebrū haṭṭı-ı hall çekmiş
Güzel yüzde bu haṭṭı bir güzel çekmiş güzel çekmiş
- 2 Ne mümkündür ferāğat eylemek sevdā-yı zülfünden
Ki dil anda mürūr-ı ʿömr ile ṭūl-i emel çekmiş
- 3 Ser-ā-pā kıl kalemle çekdi Mānī şūret-i şūhuñ
Gelince sâid-i sîmînine maḥbûbın el çekmiş
- 4 Kâalur mı tekyede tesbîh ile hū çekmeden şofî
Bu bir ḥardır ki kırk gün çillede bār-ı ʿamel çekmiş
- 5 Mişāl-i gevher-āvîz olmağa gūş-ı eḥibbāya
Yine fikr-i Ğarībī silk-i nazma bir ğazel çekmiş

120

mefāʿilün / mefāʿilün / mefāʿilün / mefāʿilün
· — — — / · — — — / · — — — / · — — —

- 1 Serimde bu hevā bir şūḥ-ı şîrîn-kārdan kalmış
Bu zencîr-i cünûn boynumda zülf-i yārdan kalmış
- 2 Görünce şîve-i serv-i hırāmānın ḥacāletden
Çemende ḥāke düşmüş servler reftārdan kalmış
- 3 Bu derd-i ser degil mey neşʿesinden ey dil-i şeydā
Saña renc-i ḥumār ol nergis-i bîmārdan kalmış
- 4 Ne şarf-ı naḫd-i cān itdim ne aldım buse-i laʿliñ
Bu gün sevdā-ger-i ḥüsnüñ efendim kārdan kalmış
- 5 Getürmez bir ḥaber cān-ı ḥazîne kūy-ı dilberden
Yorulmuşdur meger pāy-ı şabā reftārdan kalmış
- 6 Cüdā bāğ-ı vişāl-i yārden bir ḥayli müddetdir
Ki murğ-ı ḥāme-i şîrîn-sūḥan güftārdan kalmış

[5b] deñlü: ne deñlü M.

119. M. 49, S. 33^a

120. M. 49, S. 33^a

[6a] ḥayli: ḥayl M.

- 7 Ğarībī yād-gār olsun bu neṽ-güftār ʿālemde
Disünler bu ğazel bir ʿāşık-ı dil-zārdan ḳalmış

121

mefʿūlū / mefāʿīlū / mefāʿīlū / feʿūlūn
— — . / . — — . / . — — . / . — —

- 1 Tā ʿaks-i ruḥuñ bāde-i bī-ġışlara düşmüş
Ne āteş-i sevdā ser-i mey-keşlere düşmüş
- 2 Sevdā-zede Ḳaysım ki girībān-ı ḥayātım
Ser-pençe-i miḥnetde keş-ā-keşlere düşmüş
- 3 Müjgānları gelmez giceler biri birine
Her dāide ki ruḥsār-ı perī-veşlere düşmüş
- 4 Tāvūsı ḳafesde göricek zāġ-ı siyeh dir
Girdāb-ı per ü bāl-i münakḳaşlara düşmüş
- 5 Ḥāl ü ḥaṭ-ı ruḥsārıña dil māʿil olaldan
Zülfüñ gibi efkār-ı müşevveşlere düşmüş
- 6 Kettān gibi efsürde olur cism-i zaʿīfi
Ş'ol ğam-zedeniñ kim gözi meh-veşlere düşmüş
- 7 Bī-çāre Ğarībī'ye n'ola bir naẓar itsen
Görsen ğam-ı ʿaşkıñda ne āteşlere düşmüş

122

fāʿilātūn / feʿilātūn / feʿilātūn / feʿilūn (faʿlūn)
— . — — / . . — — / . . — — / . . — — (— —)

- 1 Sürmeden gözleri ḳan itmegi taşmīm itmiş
Ğamzeler bu ḥaberi göñlüme tefhīm itmiş
- 2 Dil ne gūne o siyeh-çeşm-i perīden giçe kim
Mülk-i iḳlīm-i cünūnı aña teslīm itmiş
- 3 Devr-i dāʿim gibi gözden giçirür aġyārı
Beni bir köhne bozuḳ nüşḥa-i taḳvīm itmiş

121. M. 50, S. 33^b

[6a] efsürde: افسوده M.; cism-i: cismi S.; zaʿīfi: zaʿīfim M.

[6b] ş'ol: شويل S.

122. M. 50, S. 33^b

[1a] taşmīm: tesmīm S.

- 4 Çeküb āgūşa kızımdır diyü bintü'l-inebi
Dün gice pîr-i harâbât ona ta'zîm itmiş
- 5 Hoş giçer faqr u fenâ ile Ğarîbî günümüz
Şerh-i tecrîdi Mesîhâ bize ta'lim itmiş

123

mefâ'îlün / mefâ'îlün / mefâ'îlün / mefâ'îlün
 . - - - / . - - - / . - - - / . - - -

- 1 Degildir cāşığa bî-tābi-i dil Tūr'dan gelmiş
Tecellî-zāra mevc-i nāz baħr-i nūrdan gelmiş
- 2 Gedānñ himmeti imdād ider ħāl-i şehen-şāha
Hevā taħt-ı Süleymān'a cenāh-ı mūrdan gelmiş
- 3 Fezā-yı sîne baħr-ı miħnet oldu eşk-i çeşmimden
Cihāna seyl-i tūfān hep bizim tennūrdan gelmiş
- 4 İder teşîr elbet meşreb-i maşûk uşşāka
Dile vîrānelik ol dîde-i maħmūrdan gelmiş
- 5 Yine birdir ħayāt ü mevt çeşm-i ehl-i vaħdetde
Ene'l-ħakķ dārına şu girye-i Manşūr'dan gelmiş
- 6 Mey-i gül-fāma meyl itmey dir ise kizb ider zāhid
Şarābî-reng-i şālî şofiniñ engūrdan gelmiş
- 7 Ğarîbî deşt-i nazmı şā'irān-ı vakte teng eyle
Saña feyz-i tabîat himmet-i Tîmūr'dan gelmiş

124

mef'ülü / fā'ilātü / mef'ülü / fā'ilün
 - - . / - . - . / . - - . / - . -

- 1 Āgāz-ı aşķ sehldir encāma kaldı iş
Ey dil murād-ı gerdiş-i eyyāma kaldı iş
- 2 Bir kimse ħall-i aķd-i ğama kâdir olmadı
Sāķî piyāle-i mey-i gül-fāma kaldı iş
- 3 Ağyār ile ħuşūmet idüb başa çıkmadık
Şimden gerü tevessül ü ibrāma kaldı iş

123. M. 50, S. 34^a

124. M. 51, S. 34^a

- 4 Yüz şubh açıldı ol yüzi hürşīdi görmedik
Ger olmasağ bu gün dağı aḥşāma kaldı iş
- 5 °Aql u hıred getürmedi tākāt cefāsına
Bī-şabr u bī-sükün dil-i nā-kāma kaldı iş
- 6 Loḳmān-ı çarḥ derdime bir çāre bulmadı
Ol serv-i nāz-ı şūḥ-ı gül-endāma kaldı iş
- 7 Çekmez kemān-ı °aşkıyı biñ Rüstem-i felek
Sen teg Ğarībi °aşığ-ı bed-nāma kaldı iş

Bābü'ş-şād

125

mef°ülü / mefā°īlü / mefā°īlü / fe°ülün
— . / . — . / . — . / . — —

- 1 Mātem-zedelik °aşığ-ı ter-dāmene maḥşūs
Āyīn-i sitem ol büt-i sīmīn-tene maḥşūs
- 2 Hergiz dilemem açıla boynumdan o kākül
Bir tavğ-ı vefādır ki olub gerdene maḥşūs
- 3 Zālīm de gerek zulmi kadar bulsa cezāsın
Dāmānı dutan ḥār olamaz sūzene maḥşūs
- 4 Her şubḥ-ı firāqıñda begim vird-i zebānım
Bir tīr-i du°adır ciger-i düşmene maḥşūs
- 5 Efgāndır işim āh ile her yerde Ğarībī
Bülbül degilim nālem ola gül-şene maḥşūs

126

mef°ülü / mefā°īlü / mefā°īlü / fe°ülün
— . / . — . / . — . / . — —

- 1 Ey dil yüri bu dā°ireden taşra ayak baş
İkrāh ile bu °āleme bir pāy-ı firāk baş

[5a] °aql u hıred: °aql u ḥod M.

Bābü'ş-şād: M. 52, S.'de yok.

125. M. 52, S. 34^b

[2b] ki olub: k'olub M.

[4b] ciger: çeker M.

126. M. 52, S. 34^b

- 2 Seyr eyle o gül-deste-i āşyāna muḥīṭ ol
Pergār-şıfat pāyīñi merkezden ırak baş
- 3 Düşme kıovarak ardına ol vahşı-nigāhıñ
Āhūyı yatağında görünce uyarak baş
- 4 Ey şeyḫ şakın tekyede incitme mürīdi
Ṭakdıķca anı sīḫ-i kerāmāte yarak baş
- 5 Şeft-ālu-yı būs-ı ruḫı dendāna dayanmaz
Ey gürsine-çeşm aña uşūliyle dudak baş
- 6 Bānū-yı gülin açdı şabā bend-i niķābın
Ol ḫalvete ʿişmetle sen ey bülbul ayak baş
- 7 Rāh-ı talebiñ şīb ü firāzı kaṭı çokdur
Zencir-i kanāʿatle ayağıña duzak baş
- 8 Şandūk-ı der-i maʿrifete virme güşāyiş
Bir Bosna firengisi ile aña kapak baş
- 9 ʿAşķıñ yolu başdan başa bir āfet-i cāndır
Merdāne Ğarībī o yolu yalın ayak baş

127

fāʿilātün / feʿilātün / feʿilātün / feʿilün (faʿlün)
— . — — / . . — — / . . — — / . . — — (— —)

- 1 Ey hilāl-i ḫam-ı ebrūsı şeb-i ʿīd-i ḫulūş
Senden eyler dil-i bī-çāremiz ümmīd-i ḫulūş
- 2 Devre gel bezmde ey sākī-i şirīn-ḫarekāt
Şun pey-ā-pey elime sāğar-ı Cemşīd-i ḫulūş
- 3 Nūr olur ḫalbiñ eger var ḫulūşuñ Ḥaķķ'a
Gül-i ḫürşīd olur ey dil şemer-i bīd-i ḫulūş
- 4 Dāʿim istersen eger kıurb-i vişāl-i yāri
Sen hemān göster aña şūret-i teʿkīd-i ḫulūş

[2b] pāyīñi: pāy-ı M.

[3b] āhūyı: āhū-yı M.; uyarak: kıovarak M.

[4b] yarak: بزاق M.

[5a] ruḫı: ruḫ M.

[8a] der: deyr M.

127. M. 52, S. 35^a

[4a] kıurb-i vişāl: kıurb ü mişāl M.

- 5 Şubh-ı rüyuñdan ider āyet-i Nūr istihrāc
Şeb-i gīsūsın iden halka-i tevḥīd-i hulūş
- 6 Reng-i mey taşra urur gibi kadeḥden ey dil
Sīneden zāhir olur şu^{le}-i hūrşīd-i hulūş
- 7 Çarḥa ʿİsā gibi pervāz ider ol kimse k'olur
ʿAndelīb-i çemene ālem-i tecrīd-i hulūş
- 8 Ey Ġarībī nice bir zāğ-ı siyāh-ı ṭab^{im}
Ola ḥasret-zede-i gül-şen-i cāvīd-i hulūş

128

fāʿilātün / fāʿilātün / fāʿilātün / fāʿilün
— . — — / — . — — / — . — — / — . —

- 1 Cūşış-i hūn-ı dil eyler çeşm-i giryānımda raqş
Mevce-i seyl-āb-ı eşk eyler girībānımda raqş
- 2 Kaṭre kaṭre kanlu eşkim sübḥa-i mercān gibi
Şevk-i ruḥsārīñla eyler tār-ı müjgānımda raqş
- 3 Sünbülüñ berg-i gül-i rüyuñda depreti şabā
Şūriş-i nār-ı muḥabbet eyledi cānımda raqş
- 4 Ra^{şe}-i şevk ile cām olur elimden ser-nigūn
Eyledikce sākī-i gül-pīrehen yanımda raqş
- 5 Bir zamān mihr-i Ġarībī eksük olmaz sīneden
Rūz u şeb eyler ḥayāli cism-i sūzānımda raqş

Bābü'z-żād

129

fāʿilātün / fāʿilātün / fāʿilātün / fāʿilün
— . — — / — . — — / — . — — / — . —

- 1 Tāb-ı tebden eylemiş la^l-i lebiñ tebḥāle ʿarż
Eylemiş girdāb-ı āteş şu^{le}-i cevvale ʿarż

128. M. 52, S. 35^a

[2b] müjgānımda: müjgānıñda M.

[5b] rūz u şeb: rūz şeb M.

Bābü'ḍ-ḍād: M. 53, S.'de yok.

129. M. 53, S. 35^b

- 2 Cūş-ı tebhāle degildir lebleriñde rū-nümā
Bāğ-ı hüsnüñde idüb dāğ-ı derūnuñ lāle °arż
- 3 Devr-i ruhsārında zūlf-i °anberīniñ gösterür
Bedr-i kāmīl eylemiş gibi felekde hāle °arż
- 4 Şüst ü şūya gül yüzüñ gerd-i hevādan her seher
Göz yaşından eylemiş gül-zāra bülbül jāle °arż
- 5 Hātır-ı °aşık hayāliyle tesellīdir yeter
İtmesün Leylā yüzün Kays-ı perişān-hāle °arż
- 6 °Āşık-ı şādık cihānda var ise pervānedir
Kim virür ma°şūka cān kılmaz cefādan nāle °arż
- 7 Derd-mend-i °aşka dermān bir civān-ı tazedir
Ey Ğarībī kıılma derdiñ şūh-ı köhne-sāle °arż

130

fā°ilātün / fe°ilātün / fe°ilātün / fe°ilün (fa°lün)
— . — — / . . — — / . . — — / . . — — (— —)

- 1 Giriyeden şu yerine kıan başarımđan °arız
Hūn-ı dildir ki olur çeşm-i terimden °arız
- 2 Raħne şaldı ten-i efkārıma tīg-i ğamzeñ
Nīş-i müjġāniñ ider kıan cigerimden °arız
- 3 Tālī°imdir ne kıadar cünbiş-i yād itse zuhūr
Gerd-i külfedir olan hāk-i derimden °arız
- 4 Dīde-i baħtıma bir hū°ab-ı girāndır her dem
Ki olur feyz-i nesīm-i seherimden °arız
- 5 Çüb-ı āteş-zededir cism-i nizārım ğamđan
Dūd-ı sevdādır olan mağz-ı serimden °arız
- 6 Kıorķarım cānıma Kıaķnūs gibi olsun āteş
Nağme-i murğ-ı dil-i der-be-derimden °arız
- 7 Nāvek-i āhdır eflāke Ğarībī ki olur
Sīne-i ğam-zede-i pür-kederimden °arız

[5b] hāle: hālime M.

130. M. 53, S. 35^b

[4b] ki olur: k'olur M.

[5a] "Cevre āteş zerredir cism-i nizārım ğamđan" M.

[7a] ki olur: k'olur M. ve S.

131

mef^oülü / mēfā^oīlū / mēfā^oīlū / fe^oülün
 — — . / . — — . / . — — . / . — —

- 1 Kıl mam heves-i gūşe-i mey-ḥāneden i^orāz
Kimdir ide būs-ı leb-i peymāneden i^orāz
- 2 Koy vaşda yaqsun tenini nār-ı muḥabbet
Ey şem^o gel it sūziş-i pervāneden i^orāz
- 3 Zencīr-i cünūn ^oaşığı bir başka belādır
Ey bī-ḥaber it ḥālet-i dīvāneden i^orāz
- 4 Huş-yār olan ey şeyḥ olamaz vākıf-ı esrār
Kıl pürsiş-i keyfiyyet-i mestāneden i^orāz
- 5 Sen zevk-i mey-i ^oaşqdan āgāh degilsin
Ey zāhid-i huşk eyle bu efsāneden i^orāz
- 6 Her mūyına biñ tıfl-ı dil-āvīze-i şevkiñ
Ey zūlf-i müselsel kılagör şāneden i^orāz
- 7 Ey murğ-ı dil āzādelik isterse vücūduñ
Hem beyzadan ol taşra hem it lāneden i^orāz
- 8 Bu çār-^oanāşır saña zindān-ı belādır
Ey t̄ā^oir-i rūḥ eyle bu ğam-ḥāneden i^orāz
- 9 Yüz ^oukde-i ğam var hele ḥātırdā Ğarībī
İkrāhla kıl sūbḥa-i şad-dāneden i^orāz

132

fā^oilātün / fā^oilātün / fā^oilātün / fā^oilün
 — . — — / — . — — / — . — — / — . —

- 1 Ḥaṭṭ u ḥālīñdir dile bir naqş-i ülfetdir ğaraż
Ol gül-i ruḥsārdan būy-ı muḥabbetdir ğaraż
- 2 ^oArşa-i ^oaşkıñda şemşīr-i nigāhıñla ḥoşum
Kim dehān-ı tīgden āb-ı şehādetdir ğaraż
- 3 Ḥasret-i rūyuñla zūlfüñde dil ağlar ya^oni kim
Bu şeb-i hicrāndan eyyām-ı vuşlatdır ğaraż

131. M. 54, S. 36^a

[4b] pürsiş: پرشن M.

132. M. 54, S. 36^b

[1a] ḥaṭṭ u ḥālīñdir: ḥaṭṭ ḥālīñdir M.

- 4 Hıncer-i müjgānıñna dil virdigim bī-cā degil
Bu fenādan menzil-i ʿuqbāya rıhletdir ğaraż
- 5 Girmege tenhā hayāl-i yār mīnā-yı dile
Taşraya hısn-ı bedenden cāna ruḥşatdır ğaraż
- 6 Bu riyā-yı faqr ile eyler tekāpū ḥalvete
Bu riyādan meşreb-i zünnāra naḥvetdir ğaraż
- 7 İstemem gencīne-i dilde kem olsun naqd-i ğam
Devlet-i dünyādan ārī cāna şıḥhatdir ğaraż ?
- 8 Olma māniʿ ḥatṭ zuhūr itsün bināgūşunda kim
Sebze-i jengārdan mirʿata şafvetdir ğaraż
- 9 Oldı erbāb-ı süḥan der-beste-i dükkān-ı nazm
Yaʿni kim şimdi Ğarībī saña nevbetdir ğaraż

Bābü't-ṭāʾ

133

fāʿilātün / feʿilātün / feʿilātün / feʿilün (faʿlün)
— . — — / . . — — / . . — — / . . — — (— —)

- 1 Vaṭanı ʿaşıka bir dār-ı ʿıķāb eyler ḥatṭ
Hüsni ruḥşarına taʿlīm-i zehāb eyler ḥatṭ
- 2 Sāde-rū göstericek saña inanma sözüne
Rū-siyehdir yüze durmağda şitāb eyler ḥatṭ
- 3 Şakḳ ider sürʿat ile şafḥa-i ruḥşarıñda
Güyyā mesʿele-i ʿaşkı kitāb eyler ḥatṭ
- 4 Çeşm-i leb-teşnelere bādiye-i ʿaşkıñda
Baḥr-ı hüsni güzeli ʿayn-ı serāb eyler ḥatṭ
- 5 Ḥatṭ kabül olmayacak tiğ gelür ardından
ʿĀķıbet memleket-i hüsni ḥarāb eyler ḥatṭ
- 6 Varağ-ı hüsne degil ḥāme virür şıfr-rağam
Şubḥ-ı ümmīdi baña rüz-ı ḥesāb eyler ḥatṭ

[5b] hısn: حصن M.

Bābü't-ṭāʾ: M. 55, S.'de yok.

133. M. 55, S. 36^b

[1a] ʿuķāb: ḥıṭāb S.

[2b] durmağda: durmağdır M.

- 7 Şeb-i haṭṭında Ğarībī nice bī-dār olalum
Dīde-i baḥtımıza sürme-i ḥ^vāb eyler ḥaṭṭ

134

mefā^oīlün / mefā^oīlün / mefā^oīlün / mefā^oīlün
· - - - / · - - - / · - - - / · - - -

- 1 İçer cūy-ı dehān-ı tīğden şu sebze-zār-ı ḥaṭṭ
°Aceb mi ser-bürīde bitse reyḥān-ı bahār-ı ḥaṭṭ
- 2 Meger çıkdı yüze baḥt-ı siyāhı °aşıq-ı zārīñ
Ki gül-zār-ı cemāli oldı pā-māl-i ğubār-ı ḥaṭṭ
- 3 Kaşırñ altun ḥile/ḥule cedvel ḳalem zülfüñden itmişler ?
Olunca muşḥaf-ı ḥüsnüñ bu ğüne zer-nigār-ı ḥaṭṭ
- 4 N'ola her heftde bir tāze kılsa °ömr-i cāvīdin
Lebiñ āb-ı ḥayātından içer şu sebze-zār-ı ḥaṭṭ
- 5 Ḥabeş ḥuccācıdır gelmiş ṭavāf-ı Ka^ebe-i ḥüsne
Muḥīṭ-i ehl-i ĩmān oldı ceş-i Zengibār-ı ḥaṭṭ
- 6 Çeker ḥaclet o mäh āyīnede gördükce ruḥsārīñ
Ki ğüyā kendi kendinden olupdur şerm-sār-ı ḥaṭṭ
- 7 Bu ğün ḥaṭṭ-ı şerīf-i şāh-ı ḥübān okunan ğündür
Eger şāf olsa naḳd-i cān iderdim zer-nisār-ı ḥaṭṭ
- 8 Şadā-yı el-amān çıkdı sipihre ehl-i dillerden
Ki irdi maḥşer-i ḥüsn-i kitāb-ı bī-şümār-ı ḥaṭṭ
- 9 Meger sīm-āb var nezzāre-i ḥaṭṭında ol şūḥuñ
Ki her kim görđi bir kez oldı elbet bī-ḳarār-ı ḥaṭṭ
- 10 Ne tenhā bir benim sīnemde dāğ-ı ḥaṭṭı naḳş olmuş
Ğarībī bir ğöñül yok olmaya kim dāğdār-ı ḥaṭṭ

[7b] baḥtımıza: baḥtımız M.

134. M. 55, S. 37^a

[1a] sebze-zār: سبزار M.

[3a] ḥile: حل M.

[6a] ḥaclet: ḥacālet M.

135

fā°ilātün / fā°ilātün / fā°ilātün / fā°ilün
 — . — — / — . — — / — . — — / — . —

- 1 Gel ṭabībā ḳoyma dāğ-ı sīneme merhem ğalaṭ
Eyleme derdim görüb bir dem beni hūrrem ğalaṭ
- 2 Āsiyā-yı rūzgārīñ gerdişi nevbetledir
Sāḳiyā gezdime bu meclisde cām-ı Cem ğalaṭ
- 3 Şem°-i °aḳıldır ki ağlar kendi kendi mevtine
Haḳḳ budur kim ğayrıya dutmaḳ olur mātem ğalaṭ
- 4 Tīz anı bir noḳta mücrim eyler Allāh şaḳlasun
Kim ḫarīm-i vuşlatında olmasun maḫrem ğalaṭ
- 5 Dāne-i ḫālīñ görünce cennet-i ruḫsārda
Ey mürüvvetsiz ne gūne olmasun ādem ğalaṭ
- 6 Gizlik-i ḫorla şabā ḫaḳḳ eyler anı gūyiyā
Tā ḳiyāmet böyle ḳalır nüşḫa-i °ālem ğalaṭ
- 7 Kimse yoḳ taşḫīḫine ḳādir Ğarībī ebkem ol
Nüşḫa-i gül-zāra düşmüş noḳta-i şeb-nem ğalaṭ

136

fā°ilātün / fā°ilātün / fā°ilātün / fā°ilün
 — . — — / — . — — / — . — — / — . —

- 1 °Aḳl ğāfil °ömr müsta°cil ğam-ı dünyā ğalaṭ
Başıñ içün dutma sāḳī sāğar-ı şahbā ğalaṭ
- 2 Her gelen bir bir varaḳ gözden geçirmiş bilmemiş
Nüşḫa-i mihr-i vefā-yı çarḫ ser-tā-pā ğalaṭ
- 3 Bülbüle biri vişāl ü biri hicrān gösterür
İki rengīn-şafḫa-i rūy-ı gül-i ra°nā ğalaṭ
- 4 Terk idüb gül gül-şeni ārāyiş-i bāzār olub
Bāğda feryād u āh-ı bülbül-i şeydā ğalaṭ
- 5 Yār dirse °aşıḳa ḫaṭṭım muḫabbet-nāmedir
Ḫüccet-i mihre taşaddur eyleyen imzā ğalaṭ

135. M. 55, S. 37^a

[2a] gerdişi: لحروشي M.

136. M. 56, S. 37^b

[3a] vişāl ü biri: vişāl biri M.

- 6 Hatt gelür kālā-yı hüsünin kıymetin eyler şikest
Hüsüne mağrurdur ol şūh-ı bī-pervā ğalaṭ
- 7 Tīr-i müjgānıyla kaşdı oqlamaqdır ʿāşığı
Gūşe-i ebrū ile ger itse bir ĩmā ğalaṭ
- 8 Ol perī teshīrine bir nüşha aldım şeyḥden
Hattı nā-mevzūn-ı vefkı nā-tamām esmā ğalaṭ
- 9 Ey Ğarībī nüşha-i dehri ser-ā-ser yokladım
Hatt ğalaṭ imlā ğalaṭ inşā ğalaṭ maʿnā ğalaṭ

137

fāʿilātün / feʿilātün / feʿilātün / feʿilün (faʿlün)
— . — — / . . — — / . . — — / . . — (— —)

- 1 Göñlüme oldı bu maẓmūn ile ilhām-ı neşāt
Ruḥıñ āġāz-ı neşāt u ḥaṭıñ encām-ı neşāt
- 2 Biz sipihriñ katı nev-rūz u bahārın gördük
Bize yüz dutmadı bir gerdiş-i eyyām-ı neşāt
- 3 Sūz-ı hicrānı ile ḥuşk-i dimāġ olduqça
Gözleriñden umarım revġan-ı bādām-ı neşāt
- 4 Ḥasret-i bāde-i vaşlıyla katı maḥzūnum
Sākiyā şun bize bu faşlda bir cām-ı neşāt
- 5 Bize göstermedi yoksa anı devr-i gerdūn
Kalmamış dehrde bilmem eşer-i nām-ı neşāt
- 6 İstirāḥat idecek āb u hevāsı dil-gīr
Yine zülfi gibi yok ʿāşıkā bir şām-ı neşāt
- 7 Gider olsam ser-i kūyuna Ğarībī yāriñ
Nā-kesim nā-kes eger eylesem ikdām-ı neşāt

[6a] hüsünin: hüsniñ M.

[6b] bī-pervā: بی پرانہ M.

[7b] itse: inse M.

137. M. 56, S. 38^a

[6a] āb u hevāsı: āb-ı hevāsı M.

Bābü'z-ẓā°

138

mef°ülü / mēfā°ilün / mēf°ülü / mēfā°ilün
 — — . / . — — — / — — . / . — — —

- 1 Rüsṽā-yı ruḥ-ı sāķī mey-ḥāneden eyler ḥazḏ
 Maḥmūr-ı mey-i °iṣret peymāneden eyler ḥazḏ
- 2 Bülbülleriñ efgānı bī-hūde mi gül-şende
 Ḥṽāb-ı seḥeri ğonçe efsāneden eyler ḥazḏ
- 3 °Uşşāka cefā-güster aġyāra vefā ister
 Ol şūḥ-ı sitem-kārim bī-gāneden eyler ḥazḏ
- 4 Zülfeyn-i girih-gīri ruḥsāra taġıdsam dir
 Levḥ-i dil-i °āşıkdan bir şāneden eyler ḥazḏ
- 5 °Āşıkları vaşlında yandıрмаġa var kaşdı
 Şem°-i ruḥ-ı cānānıñ pervāneden eyler ḥazḏ
- 6 Yüz Ka°be'ye yüz urdum göz görmedi dīdārın
 Şimden gerü şeydā dil büt-ḥāneden eyler ḥazḏ
- 7 Kūyuñda budur kadrım geldikçe olur efvn
 Kim k̄ā°idedir etfāl dīvāneden eyler ḥazḏ
- 8 Mey-ḥānede ey °ākıl huş-yārılık el virmez
 Kim pīr-i muġān elbet mestāneden eyler ḥazḏ
- 9 Dīvān-ı feşāḥatde her kim k'olur ehl-i dil
 Güftār-ı Ġarībī teg derdāneden eyler ḥazḏ

139

fā°ilātün / fe°ilātün / fe°ilātün / fe°ilün (fa°lün)
 — . — — / . . — — / . . — — / . . — — (— —)

- 1 Kılma çok meclis-i rindāna °itāb ey vā°iz
 Ḥaḳḳ bilür kimdir olan ehl-i °azāb ey vā°iz

Bābü'z-ẓā°: M. 57, S.'de yok.

138. M. 57, S. 38^a

[2b] seḥeri: seḥer M.

[3a] vefā: وڤا M.

[6a] urdum: urmadım M.

139. M. 57, S. 38^b

- 2 Virdigiñ pend deger mi bu kadar derd-i sere
Bunca mestāne nedir telḥ-i cevāb ey vāʿiẓ
- 3 Görmedim ḥāne-be-dūṣān-ı ḥarābāt içre
Hele kendim gibi bir ḥāne-ḥarāb ey vāʿiẓ
- 4 Bāde-i gūṣ aña ola kıyāmetde naṣīb
Her kim eyler bize teklīf-i ṣarāb ey vāʿiẓ
- 5 Dotalum budur olan rūz-ı ezelden kısmet
Baña mīnā-yı mey ü saña gül-āb ey vāʿiẓ
- 6 Tevbe bābından idince içerü vażʿ-ı ḳadem
Senden evvel bularız rāh-ı ṣevāb ey vāʿiẓ
- 7 İhtiyār elde ḳoyar mı ḥarekāt-ı sāḳī
Leb-i cū ḥande-i gül bāde-i nāb ey vāʿiẓ
- 8 Bilürim ḳulzüm-i ʿafvı ne kadar olsa ḥaṭā
Gelmez ol baḥrde mānend-i cenāb ey vāʿiẓ
- 9 Ger ṣevāb ister isen eyle Ğarībī'ye ṣevāb
Günde bir içmeye fetvā-yı ṣarāb ey vāʿiẓ

140

mefāʿīlün / mefāʿīlün / mefāʿīlün / mefāʿīlün
 . - - - / . - - - / . - - - / . - - -

- 1 Olursa ṭabʿ-ı zāhid sübhā-i ṣad-dāneden maḥẓūẓ
Olur maḥmūr olanlar gerdiş-i peymāneden maḥẓūẓ
- 2 Cenāb-ı zāhide söz yok ʿaceb bir göñli alçaḳdır
Olur ṭabʿ-ı laṭīfi bir suʿāl ü ṣāneden maḥẓūẓ
- 3 Derūnum istemem her laḥza dāğ-ı ʿaṣḳdan ḥālī
Meşeldir kim semender olur āteş-ḥāneden maḥẓūẓ
- 4 O ṣūḥuñ yād-ı ruḥsāriyla kendiñ yakma ey ʿāṣıḳ
Ki ṣemʿ-i ser-keş olmaz sūziş-i pervāneden maḥẓūẓ
- 5 Vücūdı perveriş-yāb-ı riyāz-ı ḥuld iken evvel
Ne mümkin ādem olsun böyle miḥnet-ḥāneden maḥẓūẓ

[4b] teklīf: tekellūf M.

[5b] gül-āb: ṣarāb M.

[8b] mānend-i: mānende M.

[9b] içmeye: içmegü M.

140. M. 58, S. 39^a

[3a] her: bir M.

- 6 Bu istiṣhād ile bildim ğınādan faqr efḍaldır
Hümā-yı devlet olur dā^oimā vīrāneden maḥzūz
- 7 Ne bilsün ḳadr-i ğüftārīñ Ğarībī cāhil-i ḥod-bīn
Olur ehl-i ma^oārif böyle bir derdāneden maḥzūz

Bābü'l-ʿayn

141

fā^oilātün / fā^oilātün / fā^oilātün / fā^oilün
— . — — / — . — — / — . — — / — . —

- 1 El-vedā^o ey tāc-dār-ı şāh-ı şāhān el-vedā^o
El-vedā^o ey Āşaf-ı şānī-i devrān el-vedā^o
- 2 El-vedā^o ey şāh-bāz-ı burc-ı eflāk-ı celāl
El-vedā^o ey server-i Cem cāh-ı ʿirfān el-vedā^o
- 3 El-vedā^o ey seng-i ferş-i āstān-ı devletiñ
Her biri bir efser-i Sām u Nerīmān el-vedā^o
- 4 Cezbe-i āb u hevā aldı ʿinān-ı şabrımı
N'eyleyim ey baḥr-ı lütf ü kān-ı iḥsān el-vedā^o
- 5 Bir yaña murğ-ı dil eyler ārzū-yı bāğ-ı vaşl
Bir yaña cān ister olsun sākin-i Vān el-vedā^o
- 6 İki mıkñāṭīsa āhendir vüçūdum dāverā
Ara yerde ḳalmışım efkār ü ḥayrān el-vedā^o
- 7 Ey veliyyü'l-ni^ometim sermāye-i ʿömrüm benim
V'ey hezārān ben gibi yoluñda ḳurbān el-vedā^o
- 8 Ḥaḳḳ bilür pīçīdedir sensiz ḥayātım mevtime
Hiç kefenden farkı yok pīrāhen-i cān el-vedā^o
- 9 Tā-be-gerden ğarḳ-ı ḥūn olsun vüçūdı düşmeniñ
Olmasun gül-zār-ı baḥtı hiç reyyān el-vedā^o
- 10 Ola der-ğāhiñ tefevvuḳ-kerde-i Cemşīd ü Cem
Olmasun hergiz muḥālif saña devrān el-vedā^o

[6a] istiṣhād ile: istiṣhād M.

Bābü'l-ʿayn: M. 58, S.'de yok.

141. M. 58, S. 39^a

[3a] seng-i: seniñ M.

[4b] kān-ı iḥsān: kān ü iḥsān M.

- 11 Dā'im olmazsa du[°]ā-yı devletiñde müstakī̄m
Olmasun ṭab[°]-ı Ġarībī ṣād u ḥandān el-vedā[°]

142

mef[°]ūlū / mēfā[°]īlū / mēfā[°]īlū / fe[°]ūlūn
— — . / . — — . / . — — . / . — —

- 1 Bir vuşlat için eyleme yārāna tevakkū[°]
Gūyā kim ider āteş-i sūzāna tevakkū[°]
- 2 Bu mey-kede-i dehrde hīç [°]ākıl ider mi
Bir neş[°]e için sākī[°]-i devrāna tevakkū[°]
- 3 İtsün seni endāhte-i çāh-ı mezellet
Ey Yūsuf-ı dil eyleme ihvāna tevakkū[°]
- 4 Ümmīdiñi kaṭ[°] eyle [°]aṭāyā-yı digerden
Var dāveri dut eyleme der-bāna tevakkū[°]
- 5 Bir şihhat için nabzıñı [°]arż itme ṭabībe
Ey ḥaste-i [°]aşq eyleme Lokmān'a tevakkū[°]
- 6 Ser-sebz-i nihāl olmak için bāğ-ı ümīd it
Ebr-i kerem-i Ḥazret-i Yezdān'a tevakkū[°]
- 7 Rezzāk viren rızkı virür mi saña maḥlūk
Bir loğma için eyleme insāna tevakkū[°]
- 8 Erbāb-ı keremden çek eliñ eyle Ġarībī
Ḥ^vān-ı ni[°]am-ı der-geh-i sulṭāna tevakkū[°]

143

mef[°]ūlū / fā[°]ilātūn / mēf[°]ūlū / fā[°]ilātūn
— — . / — — . — — / — — . / — — . — —

- 1 Olduğ o dil-rübādan bir dest-i buse kani[°]
Ol bī-vefā bu şartı virse rızā ne māni[°]
- 2 Dest-i ümīde girmez dāmān-ı vaşl-ı yāri
Şem[°]-i ḥayālīñ olsun fānūs-ı dilde lāmi[°]
- 3 Zülfin dağıtdı şāne ḥālī zuhūra geldi
İkbālīm aḥterin gör [°]aḳrebden oldu ṭālī[°]

[11] S.'de bu beyt 9. beyt olarak yazılmış, öncesindeki iki beyit arkasına ilave edilmiş.

142. M. 59, S. 39^b

[4b] dāveri: dāver M.

143. M. 59, S. 40^a

- 4 Şeh-bāz-ı çeşm-i mesti şayyād-ı şu^ove-i cān
Ser-rişte-i hayāta medd-i nigāhı kātı^o
- 5 Zencir-i zülf-i yāre bend oldı pāy-ı ^oaqlım
Dīvānelikle āhir oldum cihānda şāyı^o
- 6 Seyl-āb-ı eşkim üzre şekl-i ḥabāb-ı gerdün
Āhım yeliyle tırılmaz bir laḥza çarḥ-ı sābi^o
- 7 ^oÖmr-i girān bahā-yı bī-fā^oide Ğarībī
Bir şūḥ-ı bī-vefānıñ kıldım yolunda źāyı^o

144

fā^oilātün / fe^oilātün / fe^oilātün / fe^oilün (fa^olün)
— . — — / . . — — / . . — — / . . — (— —)

- 1 Yārdan vuşlata ḥ^vāhişle iyāb itme ṭama^o
Naḫş-ı taşvirden āgūş-ı şitāb itme ṭama^o
- 2 Düşmesün āyine-i ḥātırına gerd-i melāl
Her serābı göricek anda şarāb itme ṭama^o
- 3 Şu^ole-i ^oarız-ı cānānede yok bŷy-ı vefā
Gül-i ḥūrşiddeden ey dāide gül-āb itme ṭama^o
- 4 Rŷy-ı gül-gŷne düşen zŷlfden olmaz medediñ
Şaḫın ebr-i şafaḫ-ālŷddan āb itme ṭama^o
- 5 Cevher-i āyinede bir birine gelsün mi
Çeşm-i ḥayret-zededden neş^oe-i ḥ^vāb itme ṭama^o
- 6 Gözlerinden nigeḥ-i merḥamet olmaz ma^omŷl
Rind-i mey-ḥāneden āyīn-i şevāb itme ṭama^o
- 7 Her su^oālīñde Ğarībī saña çeşm itse n'ola
Mestden ḥŷsn-i edā ile cevāb itme ṭama^o

[5b] dīvānelikle: ديوالقله M.; şāyı^o: سايع M.

144. M. 60, S. 40^a

[2a] melāl: keder M.

[6b] mey-ḥāneden: ميخارهدن M.

[7b] edā: ādāb M.

Bābü'l-ğayn

145

fā°ilātün / fe°ilātün / fe°ilātün / fe°ilün (fa°lün)
 — . — — / . . — — / . . — — / . . — — (— —)

- 1 Bilüriz bezmini ey şūḥ keremden fāriğ
Eyleme qalbiñi gel bār-ı sitemden fāriğ
- 2 Gideli dāmen-i dārūy-ı vişāliñ elden
Ten-i efsürde degil derd ü elemden fāriğ
- 3 Ḥaṭṭ zuhūr eyleyeli şubḥ-ı bināgūşuñda
Olmadı āyinemiz zeng-i zalemde fāriğ
- 4 Sevdigim cāzibe-i āb-ı hevā-yı kūyuñ
Eylemiş göñlümi sevdā-yı İrem'den fāriğ
- 5 Mihr-i ḥübān ile her sīne ki pür-dāğ degil
Kīse-i müflise beñzer ki deremden fāriğ
- 6 Düşeli başıma sevdā-yı liqā-yı cānān
Olmuşum dağdağa-i deyr ü ḥaremden fāriğ
- 7 Sīne pür-raḥnedir āmed-şūd-i ceşş-i ğamdan
Reh-i cāda olamaz naqş-ı qademden fāriğ
- 8 Ḥande-i bezmiñi sāğar gibi yād itdi gice
Qadeḥ-i dīde degil girye-i ğamdan fāriğ
- 9 Dehen-i tenginin esrārına yetmez kimse
Ey Ğarībī diliñ it fikr-i °ademden fāriğ

146

fā°ilātün / fā°ilātün / fā°ilātün / fā°ilün
 — . — — / — . — — / — . — — / — . —

- 1 Yād-ı qaddiñle gözüm eşk-i revān itmez dirīğ
Ābı pāy-ı servlerden bāğbān itmez dirīğ
- 2 Kesme lüṭfuñ ey ser-efrāzım men-i üftādeden
Nūr-ı ḥürşīdi zemīnden āsumān itmez dirīğ

Bābü'l-ğayn: M. 60, S.'de yok.

145. M. 60, S. 40^b

[2a] dāmen: dāmān M.

146. M. 60, S. 40^b

- 3 Eksük olmaz hāk-i kūyuñ nāle-i °uṣṣākdan
Bülbül-i şūrīde gül-şenden fiğān itmez dirīğ
- 4 Ğamze-i hūn-rīzden şor bağrımiñ kan oldıgın
Āşinādan āşinā-rāz-ı nihān itmez dirīğ
- 5 Olmasun endīşe-i rūz ile kalbiñ teng ü tār
Mīhmāndan merd-i şāhib-hāne nān itmez dirīğ
- 6 Sünbülüñ hāl-i lisānından bu sırrı añladım
°Āķıl olan zıkr-i Mevlā'dan zebān itmez dirīğ
- 7 Virmeyen cānın Ğarībī dil-bere °aşık degil
Kim cemāl-i şem°den pervāne cān itmez dirīğ

147

fā°ilātün / fe°ilātün / fe°ilātün / fe°ilün (fa°lün)
— . — — / . . — — / . . — — / . . — — (— —)

- 1 Güzelüm hūsnüñe karşı ne günāh itdi çerāğ
°Ömrini sūz u güdāz ile tebāh itdi çerāğ
- 2 Nāz ile hūsnüni pervāne gözünden kaçırub
Teh-i pīrāhen-i fānūsı penāh itdi çerāğ
- 3 Hūsnüñe karşı turub °arz-ı cemāl itdigine
Yüzini lāf ü dürüğ ile siyāh itdi çerāğ
- 4 °Azm-i mülk-i °adem itmiş gice yol gitmek için
Şu°lesin şem°-i delīl-i ser-i rāh itdi çerāğ
- 5 Āteş-i zulm ile pervāneyi yandırdığına
Çeşmine eşk-i nedāmet gelüb āh itdi çerāğ
- 6 Rişte-i medd-i hayātım leb-i muķrāz-ı ecel
Kaķ idüb hūsnüñe çün germ-i nigāh itdi çerāğ
- 7 Āteş-i °aşık ile yandırdı Ğarībī kendin
Tā şeb-i nāra yüzün pertev-i māh itdi çerāğ

147. M. 61, S. 41^a

[1a] karşı: M.'de yok.

[2b] penāh: tebāh M.

[5a] yandırdığına: ياندرديگنه M. ve S.

Bābü'l-fā°

148

fā°ilātün / fā°ilātün / fā°ilātün / fā°ilün
 — . — — / — . — — / — . — — / — . —

- 1 Düşmek ister biñ temennā ile pāy-ı yāra zülf
İnfi°alinden ser-efgendir o yüzi kıara zülf
- 2 Kimseyi kāmınca kıoyamaz görsün ol hāl ü hıaıı
N'ola benzer söylesem genc üzre yatmıř māra zülf
- 3 Derhem olmuř pıç ü tāb-ı řevkıden ruhsārına
Halka halka döndi çeřm-i āhu-yı Tātār'a zülf
- 4 Sıne-i °ařık hasedden olmasun mı dāğ dāğ
Kim nazār-gāhında düřmüř řafıa-i ruhsāra zülf
- 5 Gicesi hı°āb-ı hayālinde bařar ecder beni
řubı-dem görsem łolanmıř gerden-i dil-dāra zülf
- 6 Biñ řabā ile aılmaz derhem olmuř tırresi
Yeri var ger řāne birle olsa pāre pāre zülf
- 7 İctināb itmez nazār seyr-i ruhunda zülfden
Ebr-i rahmetdir bahār-istān-ı hüsn-i yāre zülf
- 8 Sünbül-istān-ı hayāl eyler Ğarībı sīnemi
Hıaıı u hāl üzre gelince hıaıır-ı efkāra zülf

149

mef°ülü / fā°ilātü / mefā°ilü / fā°ilün
 — — . / — . — . / . — — . / — . —

- 1 Geldi ruı-ı nigāra hıaıı müřg-bār hayf
Bařdı cemāl-i lāle-sitānın ğubār hayf
- 2 Bāğ-ı °adem diyārına gül rıhlet eyledi
Kıaldı yerinde bülbul-i miskīn hezār hayf
- 3 řāhīn-i hüsnı kııkdı elinden ol āfetiñ
Ardınca baķaķaldı ğözi intizār hayf

Bābü'l-fā°: M. 61, S.'de yok.

148. M. 61, S. 41^a

[2a] kimseyi: كمسة M.

149. M. 62, S. 41^b

- 4 Pejmürdelendi sünbüli hem şoldı gülleri
Giçdi zamānı köhnelenüb nev-bahār hayf
- 5 Bāğ-ı behişt-i hüsni o şūh-ı sitem-geriñ
Dökdi mişāl-i bīd-i hazān berg ü bār hayf
- 6 Vefq-ı murādı üzre felek döndi iki gün
Bād-ı muḥālif esti yine rūzgār hayf
- 7 Bir dem bozuldı merhem-i kāfūrı vuşlatıñ
Qaldı Ğarībi sīne-i dil dāğ-dār hayf

150

fā°ilātün / fe°ilātün / fe°ilātün / fe°ilün (fa°lün)
— . — — / . . — — / . . — — / . . — — (— —)

- 1 Şafḥa-i rūyına geldi ḥaṭ-ı reyḥān şaf şaf
Böyledir resm-i ḥaṭ-ı āyet-i Kurān şaf şaf
- 2 Şūret-i ḥālīme bakmazsa n'ola ol āfet
Dutmuş eṭrāf-ı nigāhın yine müjgān şaf şaf
- 3 Meyl-i gül-geşt idemez qaldı dili °uşşākın
Serv-i tīrinden olub sīne ḥıyābān şaf şaf
- 4 Ben ne tenhā ser-i kūyunda esīr-i °aşqım
Saña ḳurbāna gelür °aşık-ı nālān şaf şaf
- 5 Hāzer it pāy-ı ṭaleb çıkmaya dāmānıñdan
Nigerāndır yoluña ḥār-ı muğaylān şaf şaf
- 6 Ben o cān-sūḥte-i berq-i tecellāyım kim
Göze ḥākister-i mey çekdi ğazālān şaf şaf
- 7 Sendedir meyli Ğarībī'niñ eyā ğonçe-dehen
Girse āğūşına ger ḥūr ile ğılmān şaf şaf

[6b] esti: آسدى M.

150. M. 62, S. 41^b

[3b] ḥıyābān: beyābān M.

[4b] nālān: nālāna M.

Bābü'l-kāf

151

mefā^cilün / fe^cilātün / mefā^cilün / fe^cilün (fa^clün)
 . — . — / . . — — / . — . — / . . — (— —)

- 1 O dem ki hāzır-ı bezm-i itāb olur ^caşık
Zebān-bürīde-i tīg-i hicāb olur ^caşık
- 2 Sebeb müşāhede-i reng-i rüy-ı sākıbdır
Esīr-i gerdiş-i cām-ı şarāb olur ^caşık
- 3 Mişāl-i şem^c-i müheyyā fenāya gitmek için
Nesīm-i āh ile her dem harāb olur ^caşık
- 4 Hayāl-i bāde-i la^cilñ gelince hātırına
Kadeh-keşīde-i çeşm-i pür-āb olur ^caşık
- 5 Çerāğ-ı hüsnüñe baksa mişāl-i pervāne
Derūn-ı dilden efendim kebāb olur ^caşık
- 6 Bahār-ı ^caşkı kurutmaz çehār-faşda da
Riyāz-ı şevk göziyle sehāb olur ^caşık
- 7 Ğarībi yāda getürdikçe zülf-i cānānı
Esīr-i silsile-i şad-^cazāb olur ^caşık

152

fā^cilātün / fe^cilātün / fe^cilātün / fe^cilün (fa^clün)
 — . — — / . . — — / . . — — / . . — (— —)

- 1 Kim ki bu bezmde nūş itmedi peymāne-i ^caşık
Olmadı vākıf-ı keyfiyyet-i mestāne-i ^caşık
- 2 Āşınālık yeridir bezm-i muhabbet zinhār
Ol baña uğramasun merdüm-i bī-gāne-i ^caşık
- 3 Kör ider seng-i zümüröd gözini ef^ciniñ
Zāhidiñ gūşına zībağ döker efsāne-i ^caşık
- 4 Bunca eyler mi(y)di zencīr-i cünūna rağbet
Kays-ı sevdā-zede ger olmasa divāne-i ^caşık

Bābü'l-kāf: M. 62, S.'de yok.

151. M. 62, S. 42^a

[5a] baksa: ya^cni M.

152. M. 63, S. 42^b

- 5 Var °ömründe seni bir gice görmüş ey şem°
Başı dönmüş felek olmuş saña pervâne-i °aşk
- 6 Ser-i sevdāyi-i °uşşāka gelür biñ yerden
Dest-i bī-dād ile miñşār-şifat-ı şāne-i °aşk
- 7 Dehrde Hüsni olamazdı bu kadar şöhret-yāb
Virmese zülfüne ārayiş eger şāne-i °aşk
- 8 Hüsni-i hūbāna Ġarībī olamazdı meftūn
Olmasaydı ser-i sevdā-zedesi lāne-i °aşk

153

mef°ülü / mēfā°ilü / mēfā°ilü / fe°ülün
— — . / . — — . / . — — . / . — —

- 1 Bir vaşl için ol şūha temennādan uşandıķ
Derd-i ğam-ı hicrāna müdāvādan uşandıķ
- 2 Bir şūret-i ümmīd görünmez bize hergiz
Nazẓāre-i mir°āt-ı mücellādan uşandıķ
- 3 Ey bād meded bir dahı sür°atle vezān ol
Kim cezr ü med-i cünbiş-i deryādan uşandıķ
- 4 Virmez dil-i nā-kāmımıza baht güşāyiş
Seyr-i reviş-i çehre-i şahrādan uşandıķ
- 5 Nakş-ı ğamı maḥv eylemedi levḥ-i bedenden
Deryā-şüde hūn-ı dil-i rüsvādan uşandıķ
- 6 Yok aldığımız rāyiḥa-i gül bu çemenden
Şavt-ı ğazel-i bülbül-i şeydādan uşandıķ
- 7 Bī-hūde niyāz eyleme devrāna Ġarībī
Bir şihḥat için minnet-i dünyādan uşandıķ

153. M. 63, S. 42^b

[3b] cezr ü med: cezr-i med M.

[4b] seyr-i reviş-i: سیراوش M.

[5a] ğamı: ğam M.; bedenden M.

154

fā°ilātün / fe°ilātün / fe°ilātün / fe°ilün (fa°lün)
 — . — — / . . — — / . . — — / . . — — (— —)

- 1 Sitem-i °aşk ile cānā katı bī-tāb olduk
Giryeye-i ḥasret ile ğarḳa-i ḥūn-āb olduk
- 2 Yād-ı zülfiyle işit nāle vü feryādımızı
Gör ne ṭanbūr-ı hevā-tārına mızrāb olduk
- 3 Ol iki nergis-i pür-ḥ^vāb-ı ḥayāliyle gice
Şubḥa dek şem°-i nümāyān gibi bī-ḥ^vāb olduk
- 4 Āyet-i mihriñi bulmadı gönül bunca ki biz
Muşḥaf-ı rüyuña zülfün gibi i°rāb olduk
- 5 Gūşe-i külḥen-i ğurbetde ḳarār itmekden
Ferş-i ḥamām gibi ālūde-i çirk-āb olduk
- 6 Ḳāf-ı ebrūsını °Anḳā-yı gönül cāy iderek
Dām-ı ğīsūsına pā-beste-i ḳullāb olduk
- 7 Yād-ı vaşl eylemeden ṭab°-ı Ğarībiyy-i ḳarīr
Sīne pür-süzüñ-i dāğ-ı ğam-ı aḥbāb olduk

155

mef°ülü / mefā°ilü / mefā°ilü / fe°ülün
 — — . / . — — . / . — — . / . — —

- 1 Hoş zevḳ virür cām-ı muşaffāya şarılmak
Cān tāze virür °aşıḳa şahbāya şarılmak
- 2 Şeb-tā-seḥer efgānındır ey bülbül-i şeydā
Yetmez mi saña ol gül-i ra°nāya şarılmak
- 3 Hüsüne şabā bulmaz iken rāh ne lāyık
Zülf-i siyeh ol şūret-i zībāya şarılmak
- 4 Ey āh-ı seḥer kime bu cāh oldu müyesser
Eflāka çıkub dāmen-i °İsā'ya şarılmak
- 5 Ser-rişte-i maḳşūdı virür dest-i ümīde
Sevdā-yı ser-i zülf-i semen-sāya şarılmak

154. M. 64, S. 43^a

[4a] bulmadı: بوطادی M.

[7a] ḳarīr: ḥarīr M.

155. M. 64, S. 43^a

- 6 Ger vefk-ı murād üzre felek dönse Ğarībī
Hūş mertebedir ol Yed-i Beyzā'ya şarılmak

156

mef̄ūlū / fā̄ilātū / mēfā̄ilū / fā̄ilūn
— — . / — . — . / . — — . / — . —

- 1 Bir kez peyām-ı lütf ile hoş-ḥāṭır olmadık
Kām-ı dil üzre °arızıña nāzır olmadık
- 2 Pervāne-i muḥabbet olaldan vücūdumuz
Şem°i cemāl-i rūyuña hīç dā°ir olmadık
- 3 Her bir nigehte başka ğazab gösterür gözün
Zālīm saña muḥabbet idüb kāfir olmadık
- 4 Biz °aşk-ı gülde bülbülüz ammā şabā gibi
Bāz-ı niķāb-ı çehresine kādır olmadık
- 5 Dutdı sevād-ı a°zamı ma°nā-yı nazmımız
Līkin Ğarībī sencileyin şā°ir olmadık

157

mef̄ūlū / mēfā̄ilū / mēfā̄ilū / fēūlūn
— — . / . — — . / . — — . / . — —

- 1 Her cār olamaz ğonçe ile ülfete lāyık
Her aşlı denī kimse degil ni°mete lāyık
- 2 Her kimse olur ḥaddi kadar rütbeye nā°il
Her bir seri Mevlā göremez devlete lāyık
- 3 Her bir şanemiñ ḥüsnüne bir gūne göñül vir
Sille urılır k̄ā°idedir şūrete lāyık
- 4 Sırr-ı deheniñ °aşıķ-ı dīvāne ne bilsün
Der-bān olamaz şāh ile her şöḥbete lāyık
- 5 Bir sāde nigehten dil-i āvāre ne bulsun
Bir böyle kerem kıl ki ola minnete lāyık
- 6 Yā Rab beni bu cürm ü ḥaṭā ile ḥabībīñ
Görsün mi °aceb encümen-i ümmete lāyık

156. M. 64, S. 43^b

157. M. 65, S. 43^b

[6a] cürm ü ḥaṭā: cürm-i ḥaṭā M.

- 7 Der-gāh-ı kerem-kāra rücū° oldı Ğarībī
Redd eyleme °afv it anı gör raḥmete lāyık

158

fā°ilātün / fe°ilātün / fe°ilātün / fe°ilün (fa°lün)
— . — — / . . — — / . . — — / . . — (— —)

- 1 İstemem bir güzeli āfet-i cān olmayıcaḡ
Şūḡ [u] āşūb-ı cihān tāze-civān olmayıcaḡ
- 2 Būse-i la°line hergiz olamazsın nā°il
Ey dil-i ḡam-zede bu derd ile ḡan olmayıcaḡ
- 3 Gitdi bir de göremezsın o bahār-ı ḡüsni
Zerdi-i hicr ile ey çehre ḡazān olmayıcaḡ
- 4 Kimse ey Ḳays-ı perīşān saña mecnūn diyemez
°Aşḡ-ı Leylā ile rüsvā-yı cihān olmayıcaḡ
- 5 Zümre-i ehl-i muḡabbet seni eyler mi ḡabūl
Ser-be-ser zaḡm-ḡor-ı tıḡ-i zebān olmayıcaḡ
- 6 Olamazsın o mehiñ mihrine ey sīne-sezā
Gün-be-gün dāḡ ile bir lāle-sitān olmayıcaḡ
- 7 Saña hem-serlige bintü'l-°inebi virmezler
Bende-i ḡāk-i der-i pīr-i muḡān olmayıcaḡ
- 8 Çekemezsin o bütü tīr gibi āḡūşa
Ḳametiñ bār-ı sitem birle kemān olmayıcaḡ
- 9 Ey Ğarībī nice mümkin k'olasın maḡrem-i yār
Pāk-i dil pāk-i dehen pāk-i zebān olmayıcaḡ

Bābü'l-kāf

159

mef°ülü / fā°ilātü / mefā°ilü / fā°ilün
— — . / — . — . / . — — . / — . —

- 1 Dutdı cihānı ḡabza-i ḡükm-i °adāletiñ
Ḳatm itdi enbiyā-yı zuḡūr-ı risāletiñ

158. M. 65, S. 44^a

[8a] bütü: beni M.

Bābü'l-kāf: M. 66, S.'de yok.

159. M. 66, S. 44^a

- 2 Lāt ü Menāt'ı eyledi pā-māl mu^ccizeñ
Aşnāmiñ āb-ı rüyını dökdi mehābetiñ
- 3 Dünyā şeb-i siyāh idi küfr ü dālāl ile
Pāk itdi anı maṭla^c-ı şubḥ-ı sa^cādetiñ
- 4 Yā Şāfi^cü'l-ḥalāyık yā Hādiyi'l-ümem
Ben rū-siyehden eyleme eksük ^cināyetiñ
- 5 Bulmaz dehā sefīne-i cān baḥr-ı cürmden
Tā esmeyince nefḥa-i bād-ı selāmetiñ
- 6 Ol günde kim ḥesāba gelür itdigim ^camel
Ser-māyedir elimde ümmīd-i şefā^catiñ
- 7 Kalmaz Ğarībī ^carşa-i maḥşerde şerm-sār
Yek zerre olsa pertev-i lütf-i ^cināyetiñ

160

mef^cülü / mefā^cīlü / mefā^cīlü / fe^cülün
— — . / . — — . / . — — . / . — —

- 1 Efsūs ki dünyāmızı ğafletle giçürdik
Āsāyiş-i iḥyāmızı ḥasretle giçürdik
- 2 El virmedi bir gūşe-i ^cuzletde ḳanā^cat
^cīş-i şikemi dehrde minnetle giçürdik
- 3 Ser-pençe-i aġyārdadır dāmen-i vuşlat
Biz ^cömrümüzü sūziş-i firḳatle giçürdik
- 4 Göstermeden ol şūḥ bize serdī-i ülfet
Şām u seḥeri nār-ı muḥabbetle giçürdik
- 5 Biz şu^cbede-i gerdiş-i çarḥıñ siteminden
Aḥvāl-i perīşānı küdüretle giçürdik
- 6 ^cAḳrebde görüb ḥūblarıñ māh-ı cemālin
Sevdā-yı şeb tadını nevbetle giçürdik
- 7 Āġūşa çeküb bend-i kemer-i müy-ı miyānın
Eyyāmımızı biz daḥı zıyḳatle giçürdik

[2b] āb-ı rüyını: āb u rüyını M.

[6a] itdigim: احدىكم M.

- 8 Gül-i bāğda bir lahza karar itmediginden
Cān bülbülinin ömrini süratle geçürdik
- 9 Bî-hüde niyāz eylemeden devr-i sipihre
Biz reng-i ruḥı ḥāk-i mezelletle geçürdik
- 10 Sālim olamaz sīne-i dil renc-i ḥasedden
Ḥayfā anı ecvef gibi illetle geçürdik
- 11 Feryād ki bir şihhat için şimdi Ğarībī
Evkātımızı dehrde miḥnetle geçürdik

161

mef'ūlü / mefā'īlü / mefā'īlü / fe'ūlün
— — . / . — — . / . — — . / . — —

- 1 El-minnetü li-llāh günü t̄ā'atle geçürdik
Şeb-kevkebe-i baḥtı sa'ādetle geçürdik
- 2 Fikr-i ḥam-ı ebrūsı ile māh-ı reḥānīñ
Miḥrābda evkātı 'ibādetle geçürdik
- 3 Bir sübḥa-i şad-dāne gibi leyl ü nehārı
Seccāde-i t̄ā'atde 'iādetle geçürdik
- 4 Pür-ḥavf u ḥaṭar cezr [ü] med-i baḥr-ı belādan
Cān zevrakını bād-ı selāmetle geçürdik
- 5 Zülfünde ma'ānī-i bedī' oldı muṭavvel
Bir muḥtaşar-ı ḥaṭṭı işāretle geçürdik
- 6 Derk itmesine kudreti yok çeşm-i sipihriñ
Vaşf-ı kemerin böyle nezāketle geçürdik
- 7 Yād eylemeden t̄ūṭi-i cān-ı şehd-i kelāmıñ
Kām-ı dil-i nā-kāmı ḥalāvetle geçürdik
- 8 El viridi yine himmet-i pāşā-yı mükerrerem
Biz ömr-i raḫībānı melāmetle geçürdik
- 9 İrdik yine bir devlete lüṭf ü kereminden
Her çend ki bir müdde kanā'atle geçürdik

[9a] eylemeden: eylemedik M.

[9b] reng-i ruḥı: reng ü ruḥı M.

161. M. 67, S. 45^a

[4] M.'de bu beyt yok.

- 10 Mevlā vire maḫṣūdını kim merḫametinden
Devrānımız baḫt-ı saʿādetle giçürdik
- 11 Ol gönçe-lebiñ vaṣf-ı dehānında Ğarībī
Hep nükte-i envāʿ-ı leṭāfetle giçürdik

162

fāʿilātün / feʿilātün / feʿilātün / feʿilün (faʿlün)
— . — — / . . — — / . . — — / . . — — (— —)

- 1 Ğamzesi ḫiṣma gelür çeşmine cādū diyerek
Düşdi mihrāba gönül kıble-i ebrū diyerek
- 2 Yüze durdı dil uzadub diler itsün daʿvā
Kākül-i şuʿbede bāzına belā-cū diyerek
- 3 Çeşm-i gül-zāra tiken gibi yapışdı durdı
Sebze-i ḫaṭṭ-ı siyeh baḫtına şebbū diyerek
- 4 Reşkden eyledi ser-menzilini āb-ı ḫayāt
Laʿl-i ruḫsārdaki ḫāline Hindū diyerek
- 5 Oldı pā-beste-i ḫullāb-ı hevā murğ-ı gönül
Eyleyüb yād-ı vaṭan ṭurre-i gīsū diyerek
- 6 Oldı peymāne-i ruḫsārı ʿaraḫ-rīz-i ğaḫab
Sehv idüb bir kez o meh-peykere bed-ḫū diyerek
- 7 Kim bu ḫasret içirür gönlüme bağrım ḫanın
Sāḫiyā şun baña peymāneyi memlū diyerek
- 8 Yeter ey şūh-ı cefā-pīşe dirīğ itme vişāl
Virdi cān teşne-i laʿliñ bir içim şū diyerek
- 9 Yād-ı vaşlıyla Ğarībī o perī-ruḫsārın
Yandı cān ḫaḫnūs-i vaḫdet gibi yā hū diyerek

[11] S.'de bu beyt 8. sırada yazılmış, öncesindeki üç beyit arkasına ilave edilmiştir.

162 M. 67, S. 45^b

[2a] yüze: yüz M.

[7a] gönlüme: كلمه M.

163

mef'ūlū / fā'īlātū / mēfā'īlū / fā'īlūn
 — . / — . — . / . — — . / — . —

- 1 Ey serv-i nāz hāşılı yok bu hevālarıñ
 Tavk-ı vefāda kadrini bil āşinālarıñ
- 2 Āb-ı beķāya hāzr-ı vücūd olmaz ihtiyāc
 Reyyān iderse °ömrini ebr-i °aţālarıñ
- 3 Yok ihtiyāciñ āteş-i dilden °aceb midir
 Sulţāna inkisārı irişse gedālarıñ
- 4 Cāniñ şakındır ey büt-i ra'nā ki korķarım
 Teşīr ider figānı saña bī-nevālarıñ
- 5 Eyle güşāde çeşm-i kerem bir kez ey güzel
 Gör künc-i ğamda hāli nedir mübtelālarıñ
- 6 Müjgān belā vü çeşm belā ğamze bir belā
 Hergiz kemān-ı derdi çekilmez belālarıñ
- 7 Olmaz Ğarībi şihhate kābil cerāhati
 Cān kim şehīd-i ğamzesidir dil-rübālarıñ

164

fā'īlātūn / fā'īlātūn / fā'īlātūn / fā'īlūn
 — . — — / — . — — / — . — — / — . —

- 1 °Akl yağmā-yı nigāh-ı çeşm-i mestāniñ seniñ
 Dil esīr-i turre-i zūlf-i perişāniñ seniñ
- 2 Kaţ-ı şemşīr-i ecel birle rehā mümkin degil
 Düşse dest-i iştiyāka bir de dāmāniñ seniñ
- 3 Ārzū-mend-i dem-i şemşīriñim kurbān günü
 Ey hezārān ben gibi bī-çāre kurbāniñ seniñ
- 4 Yād-ı zūfūñle beden üftāde-i dām-ı belā
 Cān şehīd-i ğamze-i hūn-rīz-i fettāniñ seniñ
- 5 Ey beyāz-ı şubh-ı vaşlı merhem-i kāfūr-ı dil
 Sīne-i efkārı yakdı dāğ-ı hicrāniñ seniñ

163. Bu gazel M.'de yok, S. 45^b

164. M. 68, S. 46^a

- 6 Cāna adıñ var ise ek tiđiñi ĥükmüñ yürüt
Kim gier ey pādiāhım baa fermāiñ seniñ
- 7 Hergiz olmaz ey kemān-ebrü pezīrā-yı refū
Tende zaĥm-ı nāvek-i dil-düz-ı müjgāniñ seniñ
- 8 Sūzi-i nār-ı muĥabbet ire nālān ol göñül
Sīne-i eflāke ekmesün dāđ-ı efgāniñ seniñ
- 9 Gül-en-i nazma buraqdı tāze iret-i arĥını
Ey Ğarībī nađme-i murg-ı ĥo-elĥāniñ seniñ

165

mefāilün / mefāilün / mefāilün / mefāilün
 . - - - / . - - - / . - - - / . - - -

- 1 Saña söylese vāiz cennete gir āb-ı kever ek
Budur mefhūm kim mey-ĥāneden bir iki sāđar ek
- 2 Ĥarāb-ı akıdır mey-ĥāne-i ĥüsnüñde ey nāı
Dilersen al-ı kāmil bāde-i akı mükerrer ek
- 3 Müselsel tār-ı zülf-i pür-ikenden ey vefā-dümen
Yeter ruĥsār-ı ĥürid üzre evgān-ı muanber ek
- 4 Esīr-i pene-i akıñ aınmaz tiđ-i cevriñden
Nigāh-ı cān-sitānından dil-i uāka ĥaner ek
- 5 Degildir bezm-i vaĥdetde cüdā maū āıdan
Muavver üret-i īrīn ü Ferĥād'ı berāber ek
- 6 Bu gün el virdigi zevki buraqma fikr-i ferdāya
Gel imdi sīneye bir ĥür-peyker māh-manzar ek
- 7 Bilür maū reng-i ehresinden ĥāl-i āıı
Yeter bir nāme iün minnet-i bāl-i kebüter ek
- 8 Göñül ol serv-i add maĥbūba eyler nāmeler taĥrīr
İri ey bāl-i umrī afĥa-i mektūba mıdar ek

[6a] "Cāna adıñ var ise ek ĥükmüñ برت" M.

[7b] müjgāniñ: peykāniñ M.

165. M. 68, S. 46^a

[3a] zülf-i: zülfi M.

[6a] ferdāya: فردرأيه M.

[7a] reng-i: زيكي M.

- 9 Zamān-ı zevki giçdi gül-şen-i hüsn-i kühen-sālīñ
Ġarībī şimdi āġūş-ı dile bir tāze dil-ber çek

166

fā°ilātün / fā°ilātün / fā°ilātün / fā°ilün
— . — — / — . — — / — . — — / — . —

- 1 Ey göñül hūn-ı derūnı dīde-i giryāna çek
Dāne-i müjgān-ı eşki rişte-i mercāna çek
- 2 Merhem-i kāfūrı olmaz çāre-sāz-ı dāġ-ı °aşķ
Sūz-ı dil tebrīdine lāy-ı hum-ı mey-hūne çek
- 3 Māh ü mihri çarhda şermende kıl bir ān ile
Ey Meh-i Ken°ān metā°-ı hüsnüñi meydāna çek
- 4 Bülbül-i pīçīde-feryādım meded ey bāġ-bān
Ġīsū-yı efgānıma bir çūb-ı gülden şāne çek
- 5 Ol perīniñ dest-bürd-i ġamzesinden şubh-veş
Ey Ġarībī sende destār-ı sefīdiñ kana çek

167

fā°ilātün / fā°ilātün / fā°ilātün / fā°ilün
— . — — / — . — — / — . — — / — . —

- 1 Meyli yok °uşşāķa hūbān-ı melek-manzarlarıñ
Serd olur berdü'°acūz-ı mihri pek dil-berleriñ
- 2 İnbisāt-ı devr-i hüsnüñde bulunmaz hāl ü hatt
Maţla°ından bir nişān yok çarhda aķterleriñ
- 3 Kādr-i ehl-i cehl ü dānā °ālem-i fāñide bir
Farķ olunmaz kıymeti har-mühreden gevherleriñ
- 4 Dil-berān-ı Mevlevī'ye bir külāh itsem gerek
Şāhlar dervīş olub kılmış nemed efserleriñ
- 5 Sīne-i °uşşāķa müjgān itdigin tiġ itmedi
Āh kim bir kıl kadar te°sīri yok hançerleriñ
- 6 Şayd-gāh-ı dehrde şāhīn işin eyler meges
Kālmamış bir zūr-ı bāzūsı dil-āver erleriñ

166. M. 68, S. 46^b

[2b] tebrīdine: tedbīrine M.

167. M. 69, S. 46^b

- 7 Ey Ğarībī düşmene bakma mülāyim kıl hāzer
Aḥker olur zīr-i dāmeninde ḥākisterleriñ

168

mef̄ūlū / fā̄ilātū / mēfā̄ilū / fā̄ilün
— . / — . — . / . — — . / — . —

- 1 Yağdı cihānı nālesi nā-şād olanlarıñ
Dil zaḥm-dārı ḥaṇçer-i bī-dād olanlarıñ
- 2 K̄umrī mişāli gerden-i ṭavḳ-ı sitemdedir
Her dem esīr-i ḳāmet-i şimşād olanlarıñ
- 3 Müjgān sevād-ı °anber olur mevc-i ḥūnuna
Böyle esīr-i ğamze-i cellād olanlarıñ
- 4 Hīç والضحّا-yı ḥüsni berī olmadı gice
Fenn-i rüsüm-ı °aşḳda üstād olanlarıñ
- 5 Cānı Mesīḥ-i °ālem-i tecrīd olur gider
Ḳayd-ı belā-yı nefsdan āzād olanlarıñ
- 6 Ḥālī bu gūne ben gibi miḥnet-güzār olur
Zehr-āba nūş-ı kāse-i ḥassād olanlarıñ
- 7 Dām-ı ümīd-i çeşmine ṭoldı ğubār-ı ye°s
Murğ-ı vişāl-i dil-bere şayyād olanlarıñ
- 8 Mağz-ı serinde itdi revān-tişe cūy-ı şīr
Şīrini-i vişāline Ferhād olanlarıñ
- 9 Ṭab°ı ḳabūl-i °āfiyet itmez Ğarībī-veş
Cevr ü cefā-yı dil-bere mu°tād olanlarıñ

169

mef̄ūlū / fā̄ilātū / mēfā̄ilū / fā̄ilün
— . / — . — . / . — — . / — . —

- 1 N'itdim saña ki bağrımı ḥūn itdiñ ey felek
Sūz-ı nihānı perde-bīrūn itdiñ ey felek

168. M. 69, S. 47^a

169. M. 70, S. 47^b

[1a] ki: M.'de yok.

[1b] sūz-ı: sırr-ı M.; perde: برده M.

- 2 Ol °aklı kim vücūda Felāṭūn-ı dehr idi
Pā-māl-i terk-i tāz-ı cūnūn itdiñ ey felek
- 3 °İşret-geh-i zamāneye geldik sūrūr için
Cāy-ı neşāṭ-ı baḥtı nigūn itdiñ ey felek
- 4 Her bir marīz-i °aşkla ki olduñ ṭabīb-i cān
Dermān virince derdi füzūn itdiñ ey felek
- 5 Evvel ḫarīb-i hūrde-i kām eylediñ beni
Āḫir şarāb-ı °işimi hūn itdiñ ey felek
- 6 Kıldıñ çü mīl-i dīde-i mūr üstüḥvānımı
Bār-ı sitemle böyle zebūn itdiñ ey felek
- 7 Dūd-ı dil-i Ğarībī gibi medd-i āhımı
Çetr-i °ulūvv-i çarḫa sūtūn itdiñ ey felek

170

mef°ūlū / mēfā°īlū / mēfā°īlū / fe°ūlūn
— — . / . — — . / . — — . / . — —

- 1 Devr-i felegiñ biz ḫatı ibrāmını gördük
Gösterdigi bir bir ṭama°-ı ḫāmını gördük
- 2 Dehrin gül-i ra°nā gibi hep būd u nebūdın
Ağāzını seyr itdik ü encāmını gördük
- 3 Sebz olmadı bir dāne-i ümmīdimiz ey dil
Çok sāl ü mehiñ gerdiş-i eyyāmını gördük
- 4 °Uşşāḫını sen gibi esīr itmedi kimse
Çok serv-i ḫaddiñ şīve-i endāmını gördük
- 5 Bir gün bize va°d itdi o meh °īd-i vişālin
Ḥūrşīd ṭulū° itmeden aḫşamını gördük
- 6 Ḥall olmadı bir °uḫde-i ğam ḫāṭırımızdan
Her çend ki sāḫīleriñ ikrāmını gördük
- 7 Çok vādī-i °aşk içre Ğarībī gibi şeydā
Sevdā-yı cūnūnuñ ḫatı bed-nāmını gördük

170. M. 70, S. 47^b

[2a] būd u nebūdın: būd nebūdun M.

171

mef°ülü / mēfā°īlū / mēfā°īlū / fe°ülün
 — — . / . — — . / . — — . / . — —

- 1 Ey kân-ı kerem bende-i fermānı unutduñ
Bu çāker-i miskīn-i şenā-ḥ^vānı unutduñ
- 2 Hīç kimseleri gül gibi güldürmedigñ yok
Ancaḡ yalañuz ben gibi giryānı unutduñ
- 3 Ebr-i keremiñ olmuş iken ḥalka °aṭā-rīz
Geldikde baña şīve-i iḥsānı unutduñ
- 4 Ey Mıṣr-ı seḥāvetde olan lüṭf-i °azīzi
Zindāna düşen Yūsuf-ı Ken°ān'ı unutduñ
- 5 Mūcib nedir ey dāver-i Dārā-yı cihān-gīr
Bī-çāre Ğarībī-i ğazel-ḥ^vānı unutduñ

172

mef°ülü / mēfā°īlū / mēfā°īlū / fe°ülün
 — — . / . — — . / . — — . / . — —

- 1 Mey-ḥānede ey dil ḡatı ibrāma mı düşdüñ
Sevdā-yı neşāṭ-ı mey-i gül-fāma mı düşdüñ
- 2 Sāḡī-i melek-manḡarıñ oldun mı esīri
Bilmem heves-i būs-ı leb-i cāma mı düşdüñ
- 3 Olduñ mı siyeh ḡālī gibi zülfüne meftūn
Ey dil heves-i dāne ile dāma mı düşdüñ
- 4 Bir mihr-i ḡamer-ṭal°aṭa olduñ mı giriftār
Sevdā-yı ḡad-i şūḡ-ı gül-endāma mı düşdüñ
- 5 Olduñ mu Ğarībī gibi ġīsūsına pā-best
Zencīr-i ġam u miḡnet-i ālāma mı düşdüñ

171. M. 70, S. 48^a

[1a] kân-ı: kânı M.

[5a] dāver-i Dārā-yı: داوړوارای M.

172. M. 71, S. 48^a

[5b] ġam u miḡnet: ġam-ı miḡnet M.

173

mef^cülü / fā^cilātü / mēfā^cīlū / fā^cilün
 — . — . / — . — . / . — — . / — . —

- 1 Olduğ esīr bāde vü peymāne görmedik
Düşdük neşāt-ı kaydına mey-ḥāne görmedik
- 2 Ğamdan reg-i vücūd girih-ber-girih ḳalub
Ser-pençe-i sūrūrda bir şāne görmedik
- 3 Gezdik bu zīr-i ḳubbe-i eflākı her ṫaraf
Vīrān-serā-yı dil gibi ğam-ḥāne görmedik
- 4 Mecnūn olub zamānede çok kimse ey göñül
Zencīr-i ğamda sen gibi dīvāne görmedik
- 5 Çeşmiñ içer şarāba bedel ḥūn-ı ^caşıkı
Cānā cihānda sen gibi cānāne görmedik
- 6 Peyk-i ḥayālīñ itdigi bī-dād-ı vücūddan
Ma^cmūr olan bu mülkde bir ḥāne görmedik
- 7 Çok kimse yağdı cānını nār-ı muḥabbete
Hergiz Ğarībī sen gibi pervāne görmedik

174

fā^cilātün / fe^cilātün / fe^cilātün / fe^cilün (fa^clün)
 — . — — / . . — — / . . — — / . . — (— —)

- 1 Bir zamān bizde o gül-çehreye dil-dāde idik
Ruḥuna ḥāl-i siyeh düşdigi sevdāda idik
- 2 Ṭurre-i zülf-i perīşānı gibi her sā^cat
Lebine buse-zen ü pāyına üftāde idik
- 3 Ḥātıra gelmeyen endīşe-i gerd-i ḥaṫṫdan
Şafḥa-i rūy gibi biz daḥı dil-sāde idik
- 4 İdecek ḥışmla ebrūy-ı kemānın der-kār
Anıñ amāc-geh-i tīrine āmāde idik
- 5 Bizi men^c itme der-i şavma^cadan ey şofī
Bir zamān biz daḥı ālāyış-i seccāde idik

173. M. 71, S. 48^b

174. M. 71, S. 48^b

- 6 Harekāt-ı revîş-i sākīye dil virmez idik
Neş°eden hālî idik cām-ı tehî-bāde idik
- 7 Ğam-ı hicrānına pā-beste degildik yārin
Ser-i kūyunda Ğarībî gibi āzāde idik

175

mef°ūlū / fā°ilātū / mefā°ilū / fā°ilūn
— — . / — . — . / . — — . / — . —

- 1 Sākî fedā-yı la°i güher-bārîñim seniñ
Ümmîd-vār-ı sâgar-ı ser-şārîñim seniñ
- 2 Ey serv-i nāz bezmde bir kez hırāma gel
Kim mübtelā-yı şîve-i reftārîñim seniñ
- 3 Şehd-i lebiñden ola meger derdime devā
Bîmār-ı çeşm-i °ayyārîñim seniñ
- 4 Ey şūh çekme kaşdıma şemşîr-i nāzı kim
Kurbān-ı tîğ-i ğamze-i hūn-h°arîñim seniñ
- 5 Cānā esîr-i pençe-i hār itme göñlümi
Bir °andelîb-i gül-şen-i ruhsārîñim seniñ
- 6 La°liñ getür tebessüme ızhār-ı mu°ciz it
Müştäķ-ı feyz-i mu°cize-ğüftārîñim seniñ
- 7 İnşāf olursa bendeye ben de Ğarībî-veş
Çokdan esîr-i turre-i tarrārîñim seniñ

176

mef°ūlū / mefā°ilū / mefā°ilū / fe°ūlūn
— — . / . — — . / . — — . / . — —

- 1 Eyyām-ı vişālîñ şeb-i tārına irişdik
Gül-zārların mevsim-i hārına irişdik
- 2 Bir naħli ki göz yaşı ile besledim āħir
Ne bergini gördük ü ne bārına irişdik
- 3 Düşdük heves-i genc-i vişāline o şūhuñ
Pîçîde siyeh-gîsu-yı mārına irişdik

175. M. 72, S. 49^a

176. M. 72, S. 49^a

- 4 Çok hıdmet-i dey mäh-cemâlinde bulunduğ ? dīmāh/dey-māh
Hüsni-güzeliñ faşl-ı bahārına irişdik
- 5 Bir bñsesin aldık o mehiñ hñ'abda gñyā
Tā çeşme-i Hızr'ında kenārına irişdik
- 6 Ğaşıklarınıñkanı ile şimdi Ğarībī
Bir dest-i hınā-reng-i nigārına irişdik

177

mef°ūlū / mēfā°īlū / mēfā°īlū / fe°ūlūn
— — . / . — — . / . — — . / . — —

- 1 Bir mihr-i cemâliñ heves-i cānına düşdük
Ğīsā gibi tā ol güneşiñ yanına düşdük
- 2 Yandırdı bizi şule-i ruhsārına gñyā
Pervāne gibi şem°-i şeb-istānına düşdük
- 3 Efkār-ı hāzer üzre idiñ çāh-ı zekāndan
Girdāb-ı ğam-ı ğonçe-i hāndānına düşdük
- 4 Bir neş°e için muğbeçeniñ öpdük ayağın
Bintü'l-°inebiñ °özü ile dāmānına düşdük
- 5 Ümmīd-i gül-i bñse-i ruhsārına geldik
Ser-pençe-i hñr-ı şaf-ı müjgānına düşdük
- 6 Bir şeb o mehiñ ister iken nūr-ı vişālin
Peyğñle-i tārīki-i hicrānına düşdük
- 7 Dil murgına şavķ olsa n'ola zñlfi Ğarībī
Sevdā-yı kād-i serv-i hırāmānına düşdük

178

mēfā°īlūn / mēfā°īlūn / mēfā°īlūn / mēfā°īlūn
. — — — / . — — — / . — — — / . — — —

- 1 Raķībī yār ile gördik o meh-sīmādan el çekdik
Görince zāğı gül-şende gül-i ra°nādan el çekdik
- 2 Hñyāt-ı Hızr ise āb-ı beķā minnetle nüş olmaz
Görüb pīr-i muğānda imtinān şahbādan el çekdik

[4a] dey-māh: زيماء M.

177. M. 72, S. 49^b

178. M. 73, S. 49^b

- 3 Diyār-ı ʿālem-i tecrīdedir ʿazm-i hūlūş-ı dil
Hevā-yı ʿaşka düşdük devlet-i dünyādan el çekdik
- 4 Göñül virdik yine bir ʿarız-ı gül-reng-i mey-güne
Neşât-ı nev-bahār-ı bāde-i hamrādan el çekdik
- 5 Kemend-i dām-ı teşhīri düşürdük deşt-i maṭlabdan
Girībān-ı şikār-ı dāmen-i şahrādan el çekdik
- 6 Kanāʿat-kerdeyüz hūn-ı cigerle şīşe-i dilden
Leb-i şīrīn-i cām ü gerden-i mīnādan el çekdik
- 7 Ğarībī rişte-i maḫşūdı bulduk ḫaṭṭ u ḫālinden
Heves-kārī-i zūlf ü kākül-i sevdādan el çekdik

179

mefʿūlū / mefāʿīlū / mefāʿīlū / feʿūlūn
— — . / . — — . / . — — . / . — —

- 1 Ey sīne-i cān tīr-i nigāha hedef olduñ
Ol gevher-i bī-gāneye gūyā şadef olduñ
- 2 Ey güm-şüde-i dāmen-i şahrā-yı ḫacālet
Sen ḫār-ı muğaylān arasında telef olduñ
- 3 Tenhā ḫomadı ḫāṭır-ı efkārımı bir gün
Ey ğam men-i bī-çāreye ḫayrū'l-ḫalef olduñ
- 4 Ey zūlf-i pür-āşūb ne düşdüñ ruḫ-ı yāre
Ey baḫt-ı siyeh çehre-i māha kelef olduñ
- 5 Yetmez mi bu āşūfteliğīñ ey dil-i şeydā
Sevdā-yı perī-veşler ile ber-ṭaraf olduñ
- 6 Bir gevher-i yekdāne idiñ dehre Ğarībī
Şad-ḫayf ki nādānıñ elinde ḫazef olduñ

[5a] deşt: رشت M.

[6b] cām: ريام M.; mīnādan: mesādan M.

[7b] heves-kārī-i: her sūkārā-i M.

179. M. 73, S. 50^a

[2b] arasında: او مسنده M.

180

mef°ülü / fā°ilātü / mefā°ilü / fā°ilün
 — — . / — . — . / . — — . / — . —

- 1 Ol dem ki ārzū-yı şeb-i vuşlat eyledik
Peyk-i hayāl-i yāre katı minnet eyledik
- 2 Sāķide imtinānı görüb bāde rağmına
Nā-çār biz de mey-kededen nefret eyledik
- 3 Ol şeb ki cāme-ḥvāba çeküb yāri ḥvābda
Būs u kenāra mā°il olub cür°et eyledik
- 4 Bintü'l-°ineb didikleri mekkāre şūhuna
Āğūş-ı cānda besleyerek ḥürmet eyledik
- 5 Sāķī bizi de eyle ocaķ eskisi ḥesāb
Pīr-i muğāna biz daḥı çok hidmet eyledik
- 6 Gördük katı mu°āşeret ḥalkdan belā
Bir gūşede ḳanā°at idüb °uzlet eyledik
- 7 Pāy-ı kümeyt-i ḥāme ile bām-ı ma°niniñ
Bālāsına Ġarībi çıķub sür°at eyledik

181

mef°ülü / mefā°ilü / mefā°ilü / fe°ülün
 — — . / . — — . / . — — . / . — —

- 1 Bir vaşl için ey meh beni ibrāma düşirdüñ
Ḥasretle lebim būs-ı leb-i cāma düşirdüñ
- 2 Bir vaşl için ey meh beni ibrāma düşürdüñ
Şevķ-i ṭarab-ı bāde-i gül-fāma düşürdüñ
- 3 Rüyāda bu şeb sā°id-i sīmīniñi aldım
Bī-hūde beni bu heves-i ḥāme düşürdüñ

180. M. 74, S. 50^a

[1a] öldüm: didim M.

[2a] Bu mısra her iki nüshada da vezince (ve anlamca) sıkıntılıdır:

M.: Sāķide rū-yı imtinānı görüb māh-ı der-ğamına.

S.: Sāķide rū-yı imtinānı görüb bāde rağmına.

[3a] yāri: bārı M.

[3b] būs u kenāra: būs-ı kenāra M.

[7a] ma°naniñ: معنيتك M.

181. M. 74, S. 50^b

- 4 Bir şubh-ı vişālîñ baña va^cd eylediñ āhîr
Ol va^cde-i nisyān idüb aḥşama düşürdüñ
- 5 N'itdim saña kim dāne gibi cism-i nizārı
Ṭāḥūne-i gerdūn-ı bed-encāma düşürdüñ
- 6 Āsūde iken miḥnet-i endūh-ı sitemden
Girdāb-ı ğam-ı gerdiş-i eyyāma düşürdüñ
- 7 Feryād-ı cihān-sūz ile gül-şende Ğarībî
Bülbülleri hem sūriş-i ālāma düşürdüñ

182

mef^cülü / fā^cilātü / mefā^cilü / fā^cilün
— . . / — . . . / . — . . / — . . —

- 1 Ey bî-vefā bizimle biraz hem-dem olmadıñ
Bir kerre dāğ-ı sīnemize merhem olmadıñ
- 2 Meyl itmeyince dāne-i ḥāl-i siyāhına
Ey dil behişt-i ^carızına ādem olmadıñ
- 3 Bu nev-bahār-ı rû-be-ḥazān-ı zamānda
Bir gün mişāl-i gül açılıb ḥırem olmadıñ
- 4 Bunca ki vaşl-ı yār ile kıldım saña ^cilāc
Ey dāğ-ı ^caşq sīne-i dilden kem olmadıñ
- 5 Ey eşk-i germ-i dīde-i bülbül yazuḳ saña
Bir gül üzre düşdüñ ise şeb-nem olmadıñ
- 6 Bilmem ^caceb ne neş^e-i ser-şārda uğradıñ
Ey ^candelīb-i nuṭṭ biraz ebkem olmadıñ
- 7 Düşdüñ Ğarībî fitne-i müjgān-ı şūḥuna
Ser-pençe-i ^cuḳāb-ı belādan rem olmadıñ

[4a] bir: bu M.; baña: bize M.

182. M. 74, S. 50^b

[3a] zamānda: zāmānede M.

[6b] biraz: birer M.

Bābü'l-lām

183

mefā'īlün / mefā'īlün / mefā'īlün / mefā'īlün
 . — — — / . — — — / . — — — / . — — —

- 1 T̄aleb-kār-ı der-i dārü'ş-şifā-yı vuşlat-ı yār ol
Yeter nāsūr-ı ğamda ey dil-i āvāre bīmār ol
- 2 °Aceb sevdāya düşdüñ rişte-i t̄ül-i emel şanub
Yeter ey baht bunca mā'il-i zülf-i siyeh-kār ol
- 3 Hırāş-ı sīneden nāḥun-ı ḥasret döndi mercāna
Yeter ey dīde-i cān la'ı-i ruḥsāra t̄aleb-kār ol
- 4 Meşāmm-ı cāna yetmez büyuñ ey sünbül zebānıñ kes
Şemīm ile dilersen ḥoḳḳa-i dükkān-ı °atṭār ol
- 5 Hemān kālā-yı nazmıñ dīde-i ḥassāddan şaḳla
Yem-i himmetde ister perde-i lü'lü'ı-e eş'ār ol
- 6 K̄umāş-ı nev-zuhūr-ı şic' arz it bezm-i yārāna
Sūḥan-gūyān-ı °aşḳ içre Ğarībī kenz-i güftār ol

184

mef'ūlü / fā'ilātü / mefā'īlü / fā'ilün
 — — . / — . — . / . — — . / — . —

- 1 Her cev̄r kim iderse baña bī-sebebe degil
Yoksa o şūḥ böyle de ehl-i ğazab degil
- 2 Sākī getür piyāle ki bir ḥayl-i müddedür
Cām-ı şarāb-ı vuşlata dil leb-be-leb degil
- 3 Dökmüş ğarazla ḥār-ı cefā rāh-ı maṭlaba
Ḥoş ol raḳīb-i ḳaḥpe-zen Bū Leheb degil
- 4 Girse ğubār-ı ḥāk-i kef-i pāy-ı yār ele
Hergiz şemīm-i nāfe şabādan t̄aleb degil

Bābü'l-lām: M. 75, S.'de yok.

183. M. 75, S. 51^a

[1b] nāsūr: ناشور M.

[3a] nāḥun: nā-ḥaḳḳ M.; mercāna: mercān M.

184. M. 75, S. 51^a

[2b] leb-be-leb: لب لب M.

- 5 Bir de ne var oḥşayarak alsa gönlümi
Sulṭān teraḥḥum itse gedāya °aceb degil
- 6 Bunca günehle eyler o gül müttehim beni
Birden Ġarībi böyle daḥı bī-edeb degil

185

mef°ülü / mefā°ilü / mefā°ilü / fe°ülün
— . / . — . / . — . / . — .

- 1 Ṭanbūrda yok tār-ı nevā-gūy-ı taḥammül
Mızrābda yok cevri tekāpū-yı taḥammül
- 2 Döndi reg-i efsürde-i °uṣṣāka ğamiñdan
Hep sūziş-i sīnemde olan mūy-ı taḥammül
- 3 Her vechle şabr eylerim evzā°-ı cefāya
Ger perde-bīrūn olmasa bānū-yı taḥammül
- 4 Çok ma°reke-i °aşkda cevriñle dutuşdum
Şandı n'ideyim pençe-i bāzū-yı taḥammül
- 5 Düşdi yine kullābına şayyād-ı belāniñ
Şaḥrā-yı gönülde gezen āhū-yı taḥammül
- 6 Olmaz mı şifā-yāfte hep derd-i derūnum
Girse ele ger dāmen-i dārūy-ı taḥammül
- 7 Bilmem bu kadar şekve nedir ḥār-ı sitemden
Yok gül-şen-i ḥāṭırda meger būy-ı taḥammül
- 8 Olmaz daḥı şimden gerü ey dīde-nümāyān
Bu külbe-i aḥzānda saña rūy-ı taḥammül
- 9 Yok zerrece meydān-ı muḥabbetde o şūḥuñ
Tīr-i elemiñ çekmege nīrūy-ı taḥammül
- 10 Olsun mı gönül ğavṭa-ḥor-ı baḥr-ı ṭabī°at
Kim kalmamış anda bir içim şu-yı taḥammül
- 11 Mūy-ı serim oldı şeb-i fikrdinde Ġarībī
Hep cevher-i āyīne-i zānū-yı taḥammül

186

fā°ilātün / fā°ilātün / fā°ilātün / fā°ilün
 — . — — / — . — — / — . — — / — . —

- 1 H̄asret-i rūyīñla dilden ārzū eksük degil
Yād-ı vaşlıñla gözümdeñ kanlu yaş eksük degil
- 2 Rūz u şeb peyk-i hayālīñle gönül eglenmeden
Gūşe-i firkatde bir dem güft-gū eksük degil
- 3 Fikr-i çīn-i turre-i zūlfūñle ey reşk-i perī
Çīn-i h̄atīrdan ğazāl-i müşg-bū eksük degil
- 4 Şevk-i mihrāb-ı ham-ı ebrūlarıñla bir zamān
Tekye-i kalbimde zīkr-i Hāy Hū eksük degil
- 5 Ka°be-i maşşūda irmek ārzūsıyla müdām
Cānıma rāh-ı talebde cüst-cū eksük degil
- 6 Būse-i ruhsārīñ istedim baş çekdi h̄att
Kanda görsem iki hem-dem bir °adū eksük degil
- 7 Ğayr-ı yāre mā°il olmaz dil Ğarībī n'eyleyim
Yoksa her yerde civān-ı sāde-rū eksük degil

187

mefā°ilün / fe°ilātün / mefā°ilün / fe°ülün
 . — . — / . . — — / . — . — / . — —

- 1 O şūh-ı meste niyāz itmeniñ zamānı degil
Dehān-ı şekve-i bāz itmeniñ zamānı degil
- 2 Muḥīṭ-i ḥüsnde maḥv it vücūdı seyl gibi
Zebān-ı °aşkı dırāz itmeniñ zamānı degil
- 3 Ḥumār-ı bāde-i cām-ı ḥaḳīḳat ile diliñ
Zuhūr-ı °aşk-ı mecāz itmeniñ zamānı degil
- 4 Vużū°-ı tevbe-i °işyānı baḥr-ı giryeden al
Teyemmüm eyle namāz itmeniñ zamānı degil

186. M. 76, S. 51^b

[1b] kanlu yaş: Kafiye açısından "yaş kanlu" olması gerekir fakat bu durumda da vezin bozulur.

[4b] Hū: Hūy M.

[5a] irmek: تيمك M.

[6b] görsem: görsen M.

187. M. 76, S. 52^a

- 5 Gözet maḥallini sırrıñ nihān dut ey °āşık
Güşād-ı perde-i rāz itmeniñ zamānı degil
- 6 Riyāz-ı ḥüsnüñ oldı bahārı pejmürde
Efendi °āşıkā niyāz itmeniñ zamānı degil
- 7 °İnān-ı şabrımı aldı hevā-yı ḥıṭṭa-i Vān
Ġarībīb meyl-i Ḥicāz itmeniñ zamānı degil

188

fā°ilātün / fe°ilātün / fe°ilātün / fe°ilün (fa°lün)
— . — — / . . — — / . . — — / . . — — (— —)

- 1 °Ālemi kırdı ḳodı nāz ile bir ānlı güzel
Peñgesi cān alıcı ḥançer-i bürrānlı güzel
- 2 Nāz u reftārı levendāne lebi çeşme-i nāz
Ruḥı mercān kızıl elmalı zeneḥdānlı güzel
- 3 Oldı medd-i nigeḥi şu°le-zen-i ḥırmen-i cān
Berḳ tevsenli gibi °arşda cevlanlı güzel
- 4 Çeşm-i fettānına ḥün-rizlik eyler ta°līm
Ġāret-i mülk-i vücūda eli fermānlı güzel
- 5 Sīḥ-i müjgānına bir bir giçürür ehl-i dili
Ol yüzi reşk-i kamer ḳaşları °unvānlı güzel
- 6 °İşvesi cānlar alur ḳaddi ḳıyāmet ḳoparur
Nāz ile şīve-i reftārı ḥıramānlı güzel
- 7 Ḳodı ḥırbā gibi ḥayretde Ġarībī beni ol
Ḥüs-n-i ḥürşid-i dıraḥşān gibi tābānlı güzel

189

mefā°ilün / mefā°ilün / mefā°ilün / mefā°ilün
. — — — / . — — — / . — — — / . — — —

- 1 Ne bāğıñ ḥasretindendir bu āh u zārıñ ey bülbül
Ne dāğıñ miḥnetindendir °aceb āzārıñ ey bülbül

188. M. 77, S. 52^a

[2a] nāz u reftārı: nāz-ı reftārı S.

[3a] nigeḥi: نكله M.

[5a] ehl-i: ehli M.

[7a] ḥırbā: خوبا M.

189. M. 77, S. 52^b

- 2 Ne çarhıñ gerdişinden tîredir āyîne-i bahtıñ
Ki varmız h̄vāba çeşm-i eşk-i hasret-bārıñ ey bülbül
- 3 Dem-ā-dem sāgar-ı gülden içerseñ bāde-i aşkı
Dökersin dīdeden h̄n-ı dil-i bīmārıñ ey bülbül
- 4 Bu cūş-ı pür-hurūş-ı aşkıdan kim var derūnuñda
Aceb gül-zārı yakmaz āh-ı āteş-bārıñ ey bülbül
- 5 Virürsin hançer-i h̄ara sirişk-i dīdeden şular
Yine kendiñ urursun sīne-i efkārıñ ey bülbül
- 6 Nesīm-i şubhla gehvāresi cünbişdedir amma
Kıomaz gül h̄vāba varsun nāle-i bisyārıñ ey bülbül
- 7 Budur vehmi zamān-ı haşre dek bu h̄vāb-ı ğafletden
Ġarībī-veş açılmaz çeşm-i baht-ı tārıñ ey bülbül

190

mef°ülü / mēfā°īlū / mēfā°īlū / fe°ülün
— — . / . — — . / . — — . / . — —

- 1 Şahn-ı çemeni geşt-i güzār eyledi bülbül
Gül pisterine geçdi karar eyledi bülbül
- 2 Berg-i çemen olmuşdı hazān-dīde yeñiden
H̄n-āb-ı sirişk ile bahār eyledi bülbül
- 3 Med-hūş-ı mey-i aşkı idi endām-ı za°ifin
Hep zaḥm-ḥor-ı hançer-i h̄ar eyledi bülbül
- 4 Efgānı ile yaqdı kodı bāğ u bahārı
Adın bir iken şimdi hezār eyledi bülbül
- 5 Yüz sermek için dāmenine gonçe-i pākin
Şāḥ-ı güle kendin yine bār eyledi bülbül
- 6 Nāzik gülüñ ağardı başı çıkdı çemenden
Bir ğāyet ile nāle vü zār eyledi bülbül
- 7 Bir kuşca olan cānını kıla Ġarībī
Meydān-ı muḥabbetde nişār eyledi bülbül

190. M. 78, S. 52^b

[3a] za°ifin: za°fi M.

191

fā°ilātün / fe°ilātün / fe°ilātün / fe°ilün (fa°lün)
 — . — — / . . — — / . . — — / . . — (— —)

- 1 °Aşk her bir dil-i nā-pākden olmaz me°mül
 Āteşin itdiği iş hākden olmaz me°mül
- 2 Şeb-i hicrān ne kadar bahtı siyāh itse yine
 Gerd-i āyīne-i idrākden olmaz me°mül
- 3 Maḥrem-i rāz-ı derūn eyleme a°dāya şaḥın
 Şāfīlik sīne-i nā-pākden olmaz me°mül
- 4 Başa dek aşlı denī kimse ser-efrāz olmaz
 Şīve-i serv-i ḳad-i tākden olmaz me°mül
- 5 Olma dil-beste şaḥın ḥatṭı gelen ḥūbāna
 Būy-ı gül ḥār ile ḥāşakden olmaz me°mül
- 6 Her şanem ḥüsni ḳadar °aşıḳı meftūn eyler
 Zevḳ-i mey ḥoḳḳa-i tiryākden olmaz me°mül
- 7 Saña bu ḥüsne kimdir ki benī-ādem dir
 Ḥilkat-i nev°-i melek ḥākden olmaz me°mül
- 8 Sırr-ı °aşıḳı nice pinhān ideyim sīnemde
 Ḥıfz-ı mey şīşe-i şad-ḳākden olmaz me°mül
- 9 Düşdi bir °aşḳa Ġarībī daḥı bundan böyle
 İstirāhat-i dil ḡam-nākden olmaz me°mül

192

mef°ülü / fā°ilātü / mefā°ilü / fā°ilün
 — — . / — . — . / . — — . / — . —

- 1 Girdāb-ı °aşḳ-ı ḳulzüm-i mihr oldıñ ey göñül
 Mātem-nişīn-i miḥnet-i dehr oldıñ ey göñül
- 2 Bir çeşm-sār-ı merḥamete geldiñ āb için
 Reyān-ı kām-ı kāse-i zehr olduñ ey göñül
- 3 Ol āhū-yı murādı şikār itmek istediñ
 Amāc-gāh-ı tīr-i sipihr olduñ ey göñül

191. M. 78, S. 53^a

192. M. 78, S. 53^b

- 4 Geldiñ bu bār-gāha ümīd-i nevāl için
 Hanzal-ğıdā-yı sofrā-i kahr olduñ ey göñül
- 5 Olduñ esīr-i seng-i melāmet Ğarībī-veş
 Rüsivā-yı cāmm-ı şöhre-i şehre olduñ ey göñül

193

mefcūlū / fācīlātū / mēfācīlū / fācīlūn
 — — . / — . — . / . — — . / — . —

- 1 Ey dil yūri o ğonçe-femiñ bir cevābın al
 Berg-i gül-i laṭīf-i lebinden gül-ābın al
- 2 Gör gül-şene ne āteş urur hūsn-i dil-keşi
 Bir kez ol āfitāb-ı niķābın cemālin al
- 3 Mey-ḥāneye duā-yı kadeḥle teveccūh it
 Ol der-gehin ḥulūş ile feyz-i tūrābın al
- 4 Gelse ḥırāma bezmde sāki-i lāle-ruḥ
 Evvel öpüb dudāğını şoñra şarābın al
- 5 Seyr it ğamiñla manķal-i sīnemde āteşe
 Gel baĝrımın firāķda būy-ı kebābın al
- 6 Allāh için o turre-i dil-ĝire şāne ur
 Cānā ḥayāt riştesiniñ piç ü tābın al
- 7 Vāiż mezemmet eyler imiş ehl-i cāşkı hep
 Çal başına Ğarībī elinden kitābın al

194

mefcūlū / fācīlātūn / mēfācīlū / fācīlātūn
 — — . / — . — — / — — . / — . — —

- 1 Aldı cīnān-ı şabrım bu şekl ü bu şemācīl
 Göz görmeden cemāliñ cān u dil oldı ķācīl
- 2 Dāĝ-ı ḥasedle yakdı cūşşāķ-ı bī-nevāyı
 Boynundaki bu heykel ķolundaki ḥamācīl
- 3 Çeşm-i siyāh-ı şūḥuñ girdāb-ı fitne-i dil
 Tīĝ-i nigāh-ı mestiñ cān-figāra ķācīl

[5b] cāmm-ı: cālem ü M.

193. M. 79, S. 53^b

194. M. 79, S. 53^b

[3b] nigāh: كآ M.

- 4 Bir bahrdır muḥabbet kim yok aña kenāre
Ḥāk-i °ademdir ancaḡ deryā-yı °aşḡa sāḫil
- 5 Rāh-ı vişāl pür-bīm dūr u dirāz u bī-zād
Yok bende pāy-ı reftār ḡaṡ itmege menāzil
- 6 Ol Ka°be-i ümīde eyler göñül tekāpū
Yā Rab bu nā-murādı maḡşūda eyle vāşil
- 7 Faşl-ı bahār ḡoşdur dil-dār u bāde ile
Bī-dil-ber ü müşelleş gül-zārdan ne ḡāşil
- 8 Aldım belālu başım bu āstāna geldim
Ḥvāh öldir ḡvāh °afv it ey pādīşāh-ı °ādil
- 9 Pervāne-veş Ğarībī yandı yakıldı cānın
Bu sūziş-i nihāndan ol şem°-rüy Ğāfil

195

mefā°īlün / mefā°īlün / mefā°īlün / mefā°īlün
. — — — / . — — — / . — — — / . — — —

- 1 Vişālīñ görmedim ḡasretle giryān olmadan evvel
Müyesser olmadı la°liñ yürek ḡan olmadan evvel
- 2 Yeter sū°-i °amel ey nefis-i kāfir sen de inşāf it
Bu gün eyle ḡazer yarın peşimān olmadan evvel
- 3 O gül-pirāhene feryād ü āhım itmedi te°şir
Cünün-ı °aşḡla ḡāk-i girībān olmadan evvel
- 4 Ḳo çıḡsun bir kenāra cān sirişkimden devrān olsun
Ḥarāb-ender-ḡarāb-ı mevc-i ṡūfān olmadan evvel
- 5 Diliñ cem° eyle ey Ğāfil hevā-yı zülf ü kākülden
Hele mecmu°a-i ḡāṡır perīşān olmadan evvel
- 6 Heves-kārī-i āġuş-ı vişāle düşmeden cānım
Ḥayāl-i şem°-i ruḡsāryla sūzān olmadan evvel
- 7 Ğarībī °ömr Ğāfil giḡdi ḡayfā °aşḡ zevḡinden
Giriftār-ı hevā-yı mihr-i ḡübān olmadan evvel

[4b] sāḫil: شامل M.

[5a] bī-zād: بی ناه M.

Bābü'l-mīm

196

fā°ilātün / fe°ilātün / fe°ilātün / fe°ilün (fa°lün)
 — . — — / . . — — / . . — — / . . — — (— —)

- 1 Geliñ ey cān u göñül °aşqda sūzān olalım
Sürme-i rūşeni-i çeşm-i ğazālān olalım
- 2 Dağı minnet-keş-i mi°mār-ı vişāl olmayalım
Hicrde tişe-i bī-dād ile vīrān olalım
- 3 Bir zamān vādi-i ğamda bulalım hayrānlık
Gelin āvāre-i şahṛā-yı muğaylān olalım
- 4 Virelim bāde vücūd-ı elem-ālūdemizi
Şahn-ı gül-zār-ı °adem seyrine tayrān olalım
- 5 Sāye-i hār-ı sitemde dutalım mātem-i °aşq
Bülbül-i nuṭq-ı Ğarībī gibi nālān olalım

197

fā°ilātün / fe°ilātün / fe°ilātün / fe°ilün (fa°lün)
 — . — — / . . — — / . . — — / . . — — (— —)

- 1 Hıtt-ı çep-hiz ile kånūn-ı şifādır hātem
Gūyiyā āb-ı muḥabbetle binādır hātem
- 2 Karalansa n'ola ger rūy-ı nigīn her sā°at
Āri zulmetde nihān °ayn-ı beḳādır hātem
- 3 Halkası tavḳ gibi murĝ-ı dil-i °uşşāka
Ser-i engüşt-i güzellerde belādır hātem
- 4 Yeri var seng-i °aḳīḳ olsa güherden maḳbūl
Hūblar ismi nigīninde edādır hātem
- 5 Leme°atıyla ider °ālemi şafvet-hāne
Dest-i hūbāna °aceb mevc-i şafādır hātem

Bābü'l-mīm: M. 80, S.'de yok.

196. M. 80, S. 54^b

[5a] mātem-i °aşq: hayranlık M.

197. M. 80, S. 54^b

[1b] binādır: مصادر M.

[4b] edādır: امادر M.

- 6 Zer-i hūrşīdden itse n'ola şayyāğ-ı felek
Kātı engüşt-i nigārına sezādır hātem
- 7 Ey Ġarībī yazacağ yāre muḥabbet-nāme
Şahn-ı imzāsına bir feyz-i nümādır hātem

198

mefā'īlün / mefā'īlün / mefā'īlün / mefā'īlün
 . — — — / . — — — / . — — — / . — — —

- 1 Baña °arż-ı cemāl itdiñ °aceb āl itdiñ ey zālīm
Dil-i şeydāyı meftūn-ı ḥaṭ u ḥāl itdiñ ey zālīm
- 2 Kātı leb-teşnedir āb-ı dem-i şemşīriñe cānım
N'içün bir nice gün katlimde ihmāl itdiñ ey zālīm
- 3 Ḥayāl-i gül-şen-i rengīn-i rūy-ı dil-firībiñle
Zebān-ı °andelīb-i nuṭkumı lāl itdiñ ey zālīm
- 4 Cefā vü cevri ise Allāh için inşāfa gel besdir
Beni mesrūr iken mehcūr-ı āmāl itdiñ ey zālīm
- 5 Ne āyīn-i cefā bulduñ yine ma°müre-i cānı
Ġuluvv-i leşker-i bī-dāda pā-māl itdiñ ey zālīm
- 6 Büküldi kāmetim ābād-ı ğamıñla yoğ mı inşāfıñ
Civān iken beni pīr-i kühen-sāl itdiñ ey zālīm
- 7 Ne gūne evc-i ma°nāya Ġarībī eylesün pervāz
Ki murğ-ı ṭab°ını sen bī-per ü bāl itdiñ ey zālīm

199

mef°ūlū / mefā°īlū / mefā°īlū / fe°ūlūn
 — — . / . — — . / . — — . / . — —

- 1 Hicrān ile rū-pūş-ı ğubār-ı keder oldım
Ġam-ḥāne-i ğurbetde ḳalub gil-be-ser oldım
- 2 Āsūde iken meclis-i yārān-ı şafāda
Āzürde-ten-i dūrī-i rāh-ı sefer oldum

198. M. 81, S. 55^a

[1b] şeydāyı: şeydā-yı M.

[3a] dil-firībiñle: دل فریکانه M.

199. M. 81, S. 55^a

- 3 Ne ʔāḳat-i reftār ne ḥod kuvvet-i pervāz
Murğ-ı kefi ʔıflān gibi bī-bāl ü per oldum
- 4 Ḥār-ı reg-i müjgānıñı yād itmeden ey gül
Ser-tā-be-ḳadem zaḥm-ḥor-ı nişter oldum
- 5 Mey-ḥāne-i ḥasretde begim göz ḳadeḥinde
Peymāne-keş-i bāde-i ḥūn-ı ciger oldum
- 6 Ne bir ḥaber-i vaşl ne bir yār selāmı
Bunca ki niyāz-āver-i peyk-i seḥer oldum
- 7 Bir Yūsuf-ı ḥüsnüñ ğam-ı hicrinde Ğarībī
Yaḳūb gibi maḥrūm-ı sevād-ı başar oldum

200

mef°ülü / mefā°ilü / mefā°ilü / fe°ülün
— . / . — . / . — . / . — —

- 1 Deryā gibi sūz-ı dil ile cūş idebilsem
Bülbülleri güftārda ḥāmūş idebilsem
- 2 Bir būsesine devlet-i dünyāyı virürdim
Ol şūḥ-ı gül-endāmı der-āğūş idebilsem
- 3 Bir kez n'ola ḥaḳḳ eylemeden ḥüsnüni pā-māl
Mengūşı gibi būs-ı bināğūş idebilsem
- 4 Ḥasretle başardım o büti sīne-i cāna
Bāzūlarım endāḥte-i dūş idebilsem
- 5 Hüşyāri-i dünyāya deger mesti-i ğaflet
Bir cām ile ger °aḳlımı medhūş idebilsem
- 6 Ḥāk-i vaḫanı bu dil-i dīvāne unutmaz
Yā Rab n'ola bu fikri ferāmūş idebilsem
- 7 Ḥūn-ı ciger olmazdı baña bāde-i ḥasret
Bir daḥı mey-i la°-i lebiñ nūş idebilsem
- 8 Hāle gibi dūşına siper olur idim ger
Bir şeb o mehi zīver-i āğūş idebilsem

[5a] ḳadeḥinde: ḳadeḥinden M.

200. M. 81, S. 55^b

[2a] virürdim: virdim M.

[5b] medhūş: مدحوش M.

- 9 Yağdıñ sühan-ı germ ile dīvānı Ğarībī
Bir dem kalem-i fikriñi hāmūş idebilsem

201

mef̄ūlü / fā̄ilātü / mēfā̄ilü / fā̄ilün
— — . / — . — . / . — — . / — . —

- 1 Cānā fedā-yı çeşm-i pür-efsūn degil miyim
Sihr-i nigāh u ğamzeye meftūn degil miyim
- 2 Sākī hayāl-i bāde-i la^liñle giryeden
Mānend-i cām-ı dīdesi pür-hūn degil miyim
- 3 Ey Leyli-i zamāne görelden cemālīñi
Dāmān-ı deşt-i aşğda Mecnūn degil miyim
- 4 Mānend-i lāle bağı kara dāğ-ı aşğdan
Şahn-ı çemende sāğarı vārūn degil miyim
- 5 Zülfūñ kemend-i gerdem-i ehl-i cūnūn ise
Dīvānelikte Kays'dan efzūn degil miyim
- 6 Ey meh hayāl-i halka-i zülfūñle rūz u şeb
Ser-geşte seng-i keff-i felāhūn degil miyim
- 7 Kūmrī mişāl şimdi Ğarībī bu bāğda
Şeydā-yı serv-i kāmēt-i mevzūn degil miyim

202

mef̄ūlü / mēfā̄ilün / mēf̄ūlü / mēfā̄ilün
— — . / . — — — / — — . / . — — —

- 1 Yād-ı vağan eyler dil dīvāne midir bilmem
Keyfiyyet-i ğurbetden bī-gāne midir bilmem
- 2 Şahbā gibi ğüftarı mest eyledi uşşākı
La^l-i lebi cānāñ peymāne midir bilmem
- 3 Geh silsile geh sūnbül geh dām-ı şikār-ı dil
Bu şu^lbedelü kākül mestāne midir bilmem

201. M. 82, S. 55^b

[1b] nigāh u ğamzeye: nigāh-ı ğamzeye M.

[3a] görelden: güzelden S.

[4b] vārūn: دارون M.

[6a] rūz u şeb: rūz şeb M.

[6b] felāhūn: felāhan S.

202. M. 82, S. 56^a

- 4 Hūrşīd-i cemālīñden bir ʿaşka dutuşdum kim
Ferhād ile Mecnūn'ı efsāne midir bilmem
- 5 Erzān-ı Ğarībī'dir bir görmege cān virmek
Şemʿ-i ruḥ-ı cānāna pervāne midir bilmem

203

fāʿilātün / feʿilātün / feʿilātün / feʿilün (faʿlün)
— . — — / . . — — / . . — — / . . — — (— —)

- 1 Ey gönül vaşına yāriñ nice tedbīr idelim
Zülfini gerden-i dīvāneye zencīr idelim
- 2 Būy-ı gül ḥibr olamaz bād-ı şabādan ḥāme
Āyet-i ḥüsnini ne vech ile tefsīr idelim
- 3 Turamaz şīşe-i ḥāṭırda ḥayāl-i şūḥı
O perī-zādı ne efsūn ile teşḫīr idelim
- 4 Kumrılar tavk-ı ğamiñ ḥāke nihān itmek için
Şūret-i serv-i kađiñ bāğda taḥrīr idelim
- 5 Ğayr-ı mümkindir ola vaşlı müyesser bārī
Naqş-ı dāmān-ı ḥayālin ele taşvīr idelim
- 6 Gice ḥvābında gönül sūnbül ü reyḥān görmüş
Biz anı zülf ü ḥaṭ-ı yār ile taʿbīr idelim
- 7 Görünce mecmuʿa-i bāğı perīşān eyler
Bülbüle ders-i cemālīñ hele taḥrīr idelim
- 8 Zīr-i ebrūda o şūḥuñ şaf-ı müjgānı gibi
Biz daḥı ḥvāb-gehi sāye-i şemşīr idelim
- 9 Leşker-i peyk-i ḥayāl ile ḥarāb oldı gönül
Gerd-i külfetle Ğarībī yine taʿmīr idelim

203. M. 83, S. 56^a

[2a] ḥibr: حابر M.; olamaz: alamaz M.

[5a] vaşlı: vaşl M.

[7b] hele: laʿle M.

[9a] ḥayāl ile: ḥayālinle M.

204

fā°ilātün / fe°ilātün / fe°ilātün / fe°ilün (fa°lün)
 — . — — / . . — — / . . — — / . . — — (— —)

- 1 Nice bir hasret ile nāle vü āh eyleyelim
 Āh ile āyine-i çarhı siyāh eyleyelim
- 2 N'ola ol āfeti bir kez çekelim āgūşa
 Hāleye zīver-i pīrāmen-i māh eyleyelim
- 3 Mısr-ı hūsnünde eger salṭanat ister o mehiñ
 Zekānın Yūsuf-ı şūh-ı dile çāh eyleyelim
- 4 Tāb-ı nezzāre-i ruhsāresi yokdur başarıñ
 Hūsnüne çeşm-i başiretle nigāh eyleyelim
- 5 Şarşar-ı renc-i ḥased birle bu °işret-gehde
 Hırmen-i °ömr-i raķībānı tebāh eyleyelim
- 6 Fikr-i ḥāl ü ḥaṭ-ı yār ile Ğarībī biz de
 Rūy-ı āyine-i ümmīdi siyāh eyleyelim

205

mef°ülü / mefā°ilü / mefā°ilü / fe°ülün
 — — . / . — — . / . — — . / . — —

- 1 Cān bülbülini seyr-i gül-istāna getürdim
 Gül gibi girībānımı dāmāna getürdim
- 2 Çok ma°ni-i rengīni beyābān-ı °ademden
 Feyz-i eşer-i °aşkıñ ile cāna getürdim
- 3 Mey-ḥāne-i ṭab°ımdaki şahbā-yı ğazelden
 Maḥmūrlara bir ṭolu peymāne getürdim
- 4 Bu cān-ı sitem-pīşeye kim dest-resim var
 Zīr-i ḳademinde anı ḳurbāna getürdim

204. M. 83, S. 56^b

[2b] hāleye: هَالَا M.; pīrāmen: pīrāhen M.

[3b] zekānın Yūsuf: zekān-ı Yūsufı M.

[6a] yār: yād M.

205. M. 83, S. 56^b

[2a] rengīni: rengīn M.

[3a] ṭab°ımdaki: ḳurbetdeki M.

- 5 Çok ma^orekede başımı top eyledim āhir
Çevgān-ı muḥabbetle bu meydāna getürdim
- 6 Raḥm eyle gözüm yaşı gibi şalma nazardan
Ḥāk-i deriñe bir dil-i dīvāne getürdim
- 7 Gencīne-i güftār-ı Ğarībī'ye irişdim
Sulṭānıma bir gevher-i yek-dāne getürdim

206

mefā^oīlün / mefā^oīlün / mefā^oīlün / mefā^oīlün
 . — — — / . — — — / . — — — / . — — —

- 1 Men-i nā-şādı bir ümmīd ile şād eyle sulṭānım
Yıkılmış göñlümi lüṭfuñla ābād eyle sulṭānım
- 2 Dönübdür girye-i ḥasretle göz fevvāre-i ḥūna
Yeter bunca cefā vü cevri mu^otād eyle sulṭānım
- 3 Temāşā-yı nihāl-i ḳaddiñ it ra^onālīḳ istersen
Çemende terk-i seyr-i serv-i şimşād eyle sulṭānım
- 4 Belā-yı pīç ü tāb ṭurre-i dil-gīre düşmüşdür
Rehā-yı ḥāṭır-ı efkāra imdād eyle sulṭānım
- 5 Seniñ Şīriñi-i vaşlıñ ne bilsün Ḥüsrev-i devrān
Beni kūh-ı belā-yı aşka Ferhād eyle sulṭānım
- 6 Müselsel kākülüñ uşşāḳı öldürmez esīr eyler
Kerem ḳıl ğamze-i ḥūn-ḥ^varı cellād eyle sulṭānım
- 7 Ğarībī bende-i ḥāk-i der-i devlet-me^oābīñdır
Anı ser-pençe-i miñnetden āzād eyle sulṭānım

207

mef^oūlü / fā^oīlātü / mefā^oīlü / fā^oīlün
 — — . / — . — . / . — — . / — . —

- 1 Zülfüñ dil-i ḥazīnime olsun müdām dām
Eylerse de ḳo eylesün ehl-i melām lām

[5a] ma^orekede: مصركه ده M.

206. M. 84, S. 57^a

[4a] düşmüşdür: düşmüşsün M.

207. M. 84, S. 57^a

- 2 Eyle behişt-i hüsnüñi pūşīde halkdan
Ağyāra kılma meyve-i vaşlñ ta°ām °ām
- 3 Cānım fedā o sāķi-i şīrīn-edāya kim
Devr itdirir bu bezmde bī-üns-i cām cām
- 4 Bir cān o şūha buse-bahā borçlu qalmışuz
Dervāhem didikleri beyne'l-°avām vām
- 5 Çeşmi gibi hayālīde dilden remīdedir
Olmaz o qadd-i yāsemen-i hoş-hırām rām
- 6 Virdi beyāz-ı gerdeni rūy-ı şabāha nūr
Hāl-i siyāh-ı °arīzıdır iħtişām-ı şām
- 7 Görđi hezār raħne dilinde nigīn-veş
Her kim Ğarībi eyledi beyne'l-enām nām

208

mef°ülü / fā°ilātü / mefā°ilü / fā°ilün
— . / — . — . / . — — . / — . —

- 1 Oldı ħarāb-ı seyl-i sitem cānımız bizim
Bulđı fenā-yı ğam dil-i vīrānımız bizim
- 2 Hālī degil nevāle-i ğamdan dimāğımız
Pürdür ğıdā-yı ħançal ile ħvānımız bizim
- 3 Hū-kerdeyüz bu telhī-i eyyām-ı miħnete
Olmuş dehān-ı mār nemek-dānımız bizim
- 4 Her naħle kim şarılsa yaķar yandırır anı
Hem-reng-i tāk-i şu°ledürür qanımız bizim
- 5 Döndi ğamıñla ey büt-i nā-mihr-bān yine
Girdāb-ı ħūna dīde-i giryānımız bizim
- 6 Yokdur ħulāşa çāre bir keşmekeşdedir
Ser-pençe-i emelde girībānımız bizim

[4b] dervāhem: S.'de derdāhem okunacak şekilde hakerelenmiştir: دردآهَم; vām: رَوَام M.

[5a] hayālīde: ħayālde M.

[6a] gerdeni: gerden M.

[6b] iħtişām: aħşam M.

- 7 Gelmiş dudağa murğ-ı kafesden çıkar gibi
Mevkûfdur işâretiñe cânımız bizim
- 8 Bunca belâ-yı firqat-i yâri çeker miydik
Olsaydı kırb-ı vaşlına imkânımız bizim
- 9 Zencîrler burağdı bu yolda Ğarîbî-veş
Mecnûn olunca aşğda akrânımız bizim

209

fâ°ilâtün / fe°ilâtün / fe°ilâtün / fe°ilün (fa°lün)
— . — — / . . — — / . . — — / . . — — (— —)

- 1 Āh şad-ıhayf seg-i nefsimе ni°met virdim
Düşmen-i cân olacağ kâfire nuşret virdim
- 2 Almadım °ömrde bir rişte-i maşşüdü ele
Kıatı çok fâ°idesiz kendime zağmet virdim
- 3 Kimse ol fitneden āğāh degildir evvel
Ben anıñ hüsni-cihān-süzına rağbet virdim
- 4 Hüsni-ruşsārını bir şemme kıadar vaş itdim
Çeşm-i °aşığ gibi āyineye hayret virdim
- 5 Var imiş kıaşdı meger °aşığa bilmezlik idüb
Ğalağ itdim nigeht-i mestine fırsat virdim
- 6 Mest idim şekve ile bezm-i °itāba girdim
Dün gece hāğır-ı dil-dāra küdüret virdim
- 7 Bir zamān ben de Ğarîbî gibi sāde-dil idim
Şimdi rüsvālık ile °āleme şöhret virdim

210

mefā°ilün / mefā°ilün / mefā°ilün / mefā°ilün
. — — — / . — — — / . — — — / . — — —

- 1 Ğamiñla döndi bağır-ı hūna eşk-i çeşm-i giryānım
Sirişkimden reg-i mercāna döndi şaff-ı müğānım
- 2 Eritdi kıaddimi °aşkıñ yolunda giryе-i haşret
Nihāl-i şem°e döndi firqatden cism-i sūzānım

[7a] dudağa: devrānıma M.

[9b] aşğda: aşğla M.

209. M. 85, S. 58^a

210. M. 85, S. 58^a

- 3 Gürūh-ı aḥterān-ı çarḥ olur āvāre āhımla
Şabāḥ-ı vaşla çıkmazsa şeb-i tārīk-i hicrānım
- 4 Fezā-yı °aşqda bir şūḥ-ı bī-rahme esīr oldum
Nigāh u ğamze tīgıyle keser bağrım döker ғанım
- 5 Şağın ey ğonçe gösterme yüzūñ bī-perde inşāf it
Efendim dest-i rüsvālīkla çāk itme girībānım
- 6 Hezār eczā-yı merhemle şifā-yāb olmadı sensiz
Bu dāğ-ı derd kim var sāḥa-i sīnemde sulṭānım
- 7 Ümīd-i vaşl ile gül-zārı kūy-ı yāre °azm itdim
Ġarībī pençe-i ḥār-ı cefāya düşdi dāmānım

Bābü'n-nūn

211

fā°ilātün / fe°ilātün / fe°ilātün / fe°ilün (fa°lün)
— . — — / . . — — / . . — — / . . — — (— —)

- 1 Dāver-i kişver-i dil yād idemez miskīnin
N'ola nerm itse biraz āh dil-i sengīnin
- 2 Būlbül-i cān olamaz mā°il-i seyr-i gül-şen
Görse ger °arız-ı gül-gūnda gül-i nesrīnin
- 3 Zāhidin fi°li gibi ḥüsnūñe mağrūr olma
°Ameli žāyi° olur ṭā°ife-i hod-bīnin
- 4 Ta°n-ı ağyār ile kaṭ° itme muḥabbet bizden
Gitmek olmaz sözüne müdde°i-i bī-dīnin
- 5 Ġarażıñ dā°ire-i devlet ise dünyāda
Ey gönül yād ideğör silsile-i müşğīnin
- 6 °Arağ-ı rüy-ı ğažab-nākine beñzer yārin
°Uğdesi devr-i kamerde görinen pervīnin
- 7 Ey Ġarībī diyemez kimse bu günden böyle
Sen gibi tāze ḥayālin ğazel-i rengīnin

[4b] nigāh u ğamze: nigāh ğamze M.

[5a] inşāf it: inşāf M.

Bābü'n-nūn: M. 86, S.'de yok.

211. M. 86, S. 58^b

[1b] sengīnin: سكينين M.

212

mef°ülü / mēfā°īlū / mēfā°īlū / fe°ülün
 — — . / . — — . / . — — . / . — —

- 1 Biñ Hızr bulur °ömr-i beḳā kevşerimizden
Hamyāze-i °işret dökilür sāḡarımızdan
- 2 Müştāk olalı sen gibi bir āfet-i dehre
Sevdā gidemez tāc-ı zer-āsā serimizden
- 3 Fikr-i ḡaṭ-ı ruḡsārīñ ile °ālem-i cāna
°Anber saçılur rāyiḡa-i micmerimizden
- 4 Hergiz bulamazdı dile bir peyk-i elem yol
Bir bŷy-ı vişāl alsa idiñ dil-berimizden
- 5 Her çend-ḡaḳīriz yine inşāf olunursa
Devlet görünür āyīne-i efserimizden
- 6 Derk itse ḡaḳīḡatde dīde-i ḡūrşīd
ḡirbāya döner şa°şa°a-i ḡāverimizden
- 7 Ş'ol şāf-ı zamīrüz ki semāvāt-ı sūḡanda
Cebrā°īl oḡur °ilm-i ledün aḡterimizden
- 8 Maḡbŷl-i nazār olsa idiñ yāre ḡarībī
Deryāya şıḡışmazdı şadef gevherimizden

213

mef°ülü / fā°ilātün / mēf°ülü / fā°ilātün
 — — . / — . — — / — — . / — . — —

- 1 Ey şevḡ-i ḡüsn-i rūyīñ tezyīn-i bāḡ-ı kevneyn
يا ضبيت اليماني منكم يطيب دهرين
- 2 Cān u dil oldı yaḡma ser-pençe-i firāḡa
°Aḡl oldı pāy-māl-i maḡbŷb-ı ekḡhelü'l-°ayn
- 3 Didim iki lebiñden fāş itme sırrı dir kim
كيف اليطاق ببقى النار بين نورين
- 4 نار الفراق صعب ويل لمن تراها
قداحرقت فؤادی اين الوصال يارين

212. M. 86, S. 58^b

213. M. 87, S. 59^a

[2b] pāy-māl-i: pāy-māli M.

- 5 Senden şabā şorarsa dil-ber Ġarībi hālin
حذاء ذوالربيعين Dāru'l-ķarārimızdır

214

fā^oilātün / fe^oilātün / fe^oilātün / fe^oilün (fa^olün)
— . — — / . . — — / . . — — / . . — — (— —)

- 1 Nice bir hicriñ ile bu dil-i pür-ğam yansun
Girye-i ĥasret ile dīde-i pür-nem yansun
- 2 N'ola bir kez olasın çehre-nümā-yı meclis
Şerer-i āteş-i ruĥsārīña ^oālem yansun
- 3 Merhem-i la'liñ umar sīne-i efkār ammā
Ķorķarım cān dutuşa dāğda merhem yansun
- 4 Fenn-i i^ocāzda göster Yed-i Beyzā çiçeğiñ
Reşkden dest-i Süleymān'da ki ĥātem yansun
- 5 Āteş-i ĥasret-i ĥāl-i leb-i cān perveriñe
Cennet-i ĥüsnden ayru düşen ādem yansun
- 6 Ey Ġarībī yetür efğānıñı bezm-i çemene
Şevķden berg-i gül ü kaķre-i şeb-nem yansun

215

fā^oilātün / fe^oilātün / fe^oilātün / fe^oilün (fa^olün)
— . — — / . . — — / . . — — / . . — — (— —)

- 1 Var ümīdim şanemā hicr ile vīrān olasın
Āteş-i firķat-i āmāl ile sūzān olasın
- 2 Düşesin çengine bir zālīm-i bī-merĥametiñ
Tā baña eylediğiñ cevre peşīmān olasın
- 3 Cismiñ olsun hedef-i nāvek-i āh-ı seĥeri
Dest-ber-ser-zede-i şām-ı ģarībān olasın
- 4 Açmadı ģonçe-i baĥtımı nesīm-i vaşlıñ
Rūz u şeb sen daĥı pā-beste-i hicrān olasın

214. M. 87, S. 59^a

[3a] umar: اوومو M.; efkār: bīmār M.

215. M. 87, S. 59^b

[2a] düşesin: دوشهشن M.

[4b] rūz u şeb: rūz şeb M.

- 5 Ser-fürü bürde-i zānū-yı ğam olsun göñlüñ
Pençe-i ḥasret ile çāk-i giribān olasın
- 6 Dilerim °ömr-i bekā ola naşībiñ līkin
İnkisār-ı dil-i °uşşāk ile yeksān olasın
- 7 Bülbül-i nuṭṭ-ı Ğarībī gibi tā rüz-ı cezā
Yetmeyüb gül-şen-i maḫşūduña nālān olasın

216

mef°ülü / mēfā°ilü / mēfā°ilü / fe°ülün
— — . / . — — . / . — — . / . — —

- 1 Dāğ-ı kühenim tazelēnür eşk-i terimden
Ṭolduqça gözüm sāğarı ḥūn-ı cigerimden
- 2 Pervāne-şifat şem°-i şeb-istān-ı cemāle
Cismim yaqarım yanmasa dünyā şererimden
- 3 Hicrān ile eyyām-ı vişāl olsa berāber
Farq eylemezim vaḫt-i mesāyı seḫerimden
- 4 Var yāre niyāzım yeter ey düşmen-i bed-gū
Düşer bu melāmet tikenin reh-güzerimden
- 5 Tecrīd maḫāmında ben ol müflis-i dūnum
Kim bād-ı şabā gerd alamaz ḥāk-i derimden
- 6 Pertev şalur eflāk-i dile nūr-ı başīret
Her çend ki maḫrūm-ı nigāhım başarımdan
- 7 Bu rütbe Ğarībī hele °ālemde yeter kim
Rū-püş olamaz māh-ı liḫālar nazarımdan

217

mef°ülü / fā°ilātü / mēfā°ilü / fā°ilün
— — . / — . — . / . — — . / — . —

- 1 Ser-tā-be-ser bu °ālem-i sevdā ḥarāb-ı ḥüsn
Kimdir ola bu ma°reke de kām-yāb-ı ḥüsn
- 2 °Uşşāka ḥaṭṭ-ı muşḥaf ruḫsārı gösterür
Tāze berāt-ı maḫşer-i rüz-ı ḫesāb-ı ḥüsn

216. M. 88, S. 59^b

[1b] ḥūn-ı: ḥūna M.

[4a] yeter: yetür M.

217. M. 88, S. 60^a

- 3 Ser-germ-i cām-ı ʿiṣret iken devr-i rūyuna
Kıldı ḥarām ḥamr-ı viṣāliñ kitāb-ı ḥüsn
- 4 Ḥaṭṭ geldi başdı ʿarṣā-i ṣaḥn-ı cemālini
Pervāze geldi ṣeh-per-i murğ-ı ṣebāb-ı ḥüsn
- 5 Encüm-ṣümār-ı miḥnet-i ṣeb kılmağa bizi
Yetdi gurūba sürʿat ile āfitāb-ı ḥüsn
- 6 Āḥir sipihr-i ḥüsne ṭulūʿ eyler ey melek
Ṣeyṭān-ı ḥaṭṭ biñ kez atılsa ṣihāb-ı ḥüsn
- 7 Kaldı gönülde ḥasret-i bālīn-i ʿāfiyet
Rām olmadı Ġarībī'ye bir kerre ḥʿāb-ı ḥüsn

218

mefāʿīlün / mefāʿīlün / mefāʿīlün / mefāʿīlün
 . - - - / . - - - / . - - - / . - - -

- 1 Degil bir dem dil-i pür-inkisārımdan nihānsın sen
Ten-i efsürde-i ʿuṣṣāka bir rūḥ-ı revānsın sen
- 2 ʿAceb bir ḳana māʿil nāvek-i dil-dūz-ı ğamzeñ var
Siyeh-mest-i ṣarāb-nāz u bir ebrū-kemānsın sen
- 3 Bu ḥüsn-i dil-firībiñle degil ādemsın ey ḥūrī
Belī nūr-ı sevād-ı dīde-i kerrūbiyānsın sen
- 4 İder ṣermende sīb-i bāğ-ı Firdevs'i zeneḥdāniñ
Leb-i laʿliñle bir berg-i gül-i nūkhet-feṣānsın sen
- 5 Nigāh-ı nīm-i nāz-ı nergisiñ ṣūr-efgen-i ʿālem
Belāsın nāzenīnim fitne-i āḥir zamānsın sen
- 6 Hevā-yı tār-ı zūlfüñ gerden-i ʿuṣṣāka ṭavḳ olsun
Kı ḳadd-i nāz-ı perver birle serv-i revānsın sen
- 7 Ḥalāṣ olmaḳ ne mümkin cān-ı ṣemṣīr-i nigāhiñdan
ʿAceb bir ṣālim-i ğaddār u ṣūḥ-ı bī-amānsın sen
- 8 Dehān-ı ḥande-rīziñ olmasun ālūde-i dūṣnām
Amān bir ṣūḥ-ı nāzik dil-ber-i ṣīrīn-zebānsın sen

[3a] ser-germ-i cām-ı ʿiṣret: ser-cām-ı germ-i ʿaşḳ M.

[4b] ṣeh-per: سهپر M.

[6a] eyler: eyledi M.

218. M. 88, S. 60^a

[4a] Firdevsi: Firdevs M.

- 9 Fiğān-ı āsumān-sūz-ı Ġarībī'dir hāzer lāzım
Efendim tāze vü tersin güzelsin nev-civānsın sen

219

mef̄c̄ülü / mēfā̄īlū / mēfā̄īlū / fēc̄ülün
— — . / . — — . / . — — . / . — —

- 1 Biñ Mısr cemāli Meh-i Ken̄ān'ıña qurbān
Biñ Yūsuf-ı dil-i çāh-ı zenehdānıña qurbān
- 2 Nāzıña fedā māye-i kālā-yı vücūdum
H̄am-geşte qadim serv-i hırāmānıña qurbān
- 3 Hicrānıña efsürde olan rişte-i cānım
Zencir-i belā zülf-i perişānıña qurbān
- 4 H̄alvet-geh-i h̄atırda olan medd-i hayātım
Pervāne gibi şur̄le-i tābānıña qurbān
- 5 Gencine-i cān leşker-i bī-dādıña pā-māl
Bīmār benim dīde-i fettānıña qurbān
- 6 Ālūde-i h̄ūn reng-i ruḥ-ı çehre-i zerdim
Gül-berg-i ter-i laḥ-ı dūr-efşānıña qurbān
- 7 Maḥrūm-ı nazar çeşm-i nem-ālūd Ġarībī
Medd-i nıgeh-i nergis-i mestānıña qurbān

220

mēfā̄īlün / mēfā̄īlün / mēfā̄īlün / mēfā̄īlün
. — — — / . — — — / . — — — / . — — —

- 1 Ġamıñla gözledim fevwāre-i h̄ūn olmasın n'olsun
Sirişk-i ḥasretiñle çehre gül-gün olmasın n'olsun
- 2 Seni ey bī-vefā maḥrem görünce bezm-i aḡyāra
Sen inşāf it dil-i bī-çāre maḥzūn olmasun n'olsun
- 3 Fezā-yı ḥüsne düşmüş her biri bir reh-zen-i merdüm
Bu gūne ḥatṭ u ḥāle °aql-ı meftūn olmasun n'olsun
- 4 Bu cūş-ı pür-ḥurūş-ı raşeden kim ne ṭolmuşdur
Elimde cām baḥtım gibi vārūn olmasun n'olsun

219. M. 89, S. 60^b

[1a] cemāli: cemāl M.

220. M. 89, S. 60^b

- 5 Hevā-yı kūyīñi yād itmeden ey Leyli-i °ālem
Benim teg °āşık-ı ser-geşte Mecnūn olmasun n'olsun
- 6 Seniñ şeydā-yı °aşkıñ kim cūdā-yı bāğ-ı hūsnūñdür
Düşüb āvāre-i dāmān hāmūn olmasun n'olsun
- 7 Hele maḥv itmege naḫş-ı firāk-ı levḥ-i ḥāṭırdan
Ġarībī ḥūn-ı dilden dīde Ceyḥūn olmasun n'olsun

221

mef°ülü / fā°ilātü / mefā°ilü / fā°ilün
— . / — . — . / . — — . / — . —

- 1 °Ādet budur güzelde hevā olmaz olmasun
Ammā ki şart-ı resm-i vefā olmaz olmasun
- 2 Her çend kim aşılđa ġazab-nāk ise yine
Cüz°i güzelde hūsn-i edā olmaz olmasun
- 3 İtme nigāh-ı merḥametiñ bendeden dirġğ
Şehden gedāya lütf ü °aṭā olmaz olmasun
- 4 Kādr-i vişāli bilmege mehcūrluk gerek
Senden bir zerre baña cefā olmaz olmasun
- 5 Şimdi egerçi hūsnūñe mağrūrsun velī
Ḥāṭırda fikr-i rüz-ı cezā olmaz olmasun
- 6 Çirk-i günāhı maḥvına rahmet ümīd iden
Dā°im dilinde zikr-i Ḥudā olmaz olmasun
- 7 Bezm-i ḥuzūra bīm ü ümīd ayağıyla gir
Dilde Ġarībī ḥavf u recā olmaz olmasun

222

mefā°ilün / mefā°ilün / mefā°ilün / mefā°ilün
. — — — / . — — — / . — — — / . — — —

- 1 Ġaraż bu bezm-i ġamda °āşıkā bir şūḥ-ı dām olsun
Gerek āteş-zebān olsun gerek şīrīn-kelām olsun

[5b] °āşık-ı: °āşıkı M.

[7a] maḥv: محسر M.

221. M. 90, S. 61^a

[5] S.'de bu beyt yok.

[6a] günāhı: كنافقى M.

222. M. 90, S. 61^a

- 2 Hemān peymāneye lütfi şarāb-ı ʿişve-rîz olsun
Koy andan ʿāşıkā būs-ı lebi ʿayn-ı ḥarām olsun
- 3 Nigāha dīde-bāz itme ki ğamzeñ kâsd-ı cān eyler
Meded şemşîr-i cellādıñ hemîşe der-niyām olsun
- 4 Ele girmezse dāmān-ı vişālîñ bārî ey dil-ber
Bizi şād itmege keyfiyyetiñden bir peyām olsun
- 5 Kanāʿat-kerde-i künc-i firākıñdır dil-i şeydā
Ḥayālîñ küh-sār-ı cānda kebg-i hoş-ḥırām olsun
- 6 Ğarībî ger bizi düşünām ile yād itmez ol meh-rū
Yine bizden o dil-dāra hediye çok selām olsun

223

mefʿūlü / fāʿilātü / mefāʿilü / fāʿilün
— — . / — . — . / . — — . / — . —

- 1 Cān-ı cefā-yı derd-i nihānı bilür misin
Hiç inkisār-ı āh u fiğānı bilür misin
- 2 Ey serv-i nāz tavk-ı ğamiñda esîr olan
Miskîn tezerv-i rûḥ-ı revānı bilür misin
- 3 Āḥir bu nāz u naḥvet amān öldürür beni
Kıyma efendi kıyma amānı bilür misin
- 4 Ḥidmet-güzeşte çāker idim saña bir zamān
Şimdi utanma sen o zamānı bilür misin
- 5 Īmā ile raķîbe sözin söyler ol perî
Miskîn Ğarîbi böyle zebānı bilür misin

224

mefāʿilün / mefāʿilün / mefāʿilün / mefāʿilün
. — — — / . — — — / . — — — / . — — —

- 1 Mebādā gerden-i tîğ u nigāha bir vebāl olsun
Şakınmam yoksa tîğıñden saña kanım ḥelāl olsun
- 2 Yed-i miʿmār-ı iḥsānıñla ābād olmadan giçdim
Sipāh-ı cevriñe bārî vücūdum pā-māl olsun

[2a] ʿişve-rîz: ʿişvedir M.

[3a] nigāha: nigāhı M.

223. M. 90, S. 61^b

224. M. 91, S. 61^b

[2b] pā-māl: پيامال M.

- 3 Hayāl-ı kâmet-i şimşadıñ ey şūh-ı perī-peyker
Miyān-ı gül-şen-i hātırda bir taze-nihāl olsun
- 4 Şeb-i firqatde yād it ey dil bī-çāre cānānı
Saña eyyām-ı vuşlatda giçen günler hayāl olsun
- 5 Ğarībī sāde-rūlar cānib-i °uşşāka meyl itmez
Meger dil mübtelā-yı dil-berān-ı köhne-sāl olsun

225

mefā°īlün / mefā°īlün / mefā°īlün / mefā°īlün
 . — — — / . — — — / . — — — / . — — —

- 1 Ne kullāb-ı göñül ne bend-i cān perr-i melāl olsun ?
Meded pāy-ı hicān-ı °aqla zülfüñ bir °iķāl olsun
- 2 Perīşānlıkla düşsün tār-ı kākül dūş-ı ĩmāna
Yine rüy-ı vedāda küfr-i °aşık hattı u hāl olsun
- 3 Faķih-i °aşk-ı künc-i mekteb-i hüsnünde sulţānım
Şaf-ı mūr-ı hatıñ i°rāb-ı evrāk-ı cemāl olsun
- 4 Şeb-i yeldā-yı zülfüñden görünsün ey kamer-ţal°at
Ĥam-ı ebrūlarıñ koy burc-ı °akrebde helāl olsun
- 5 Oķutduñ fenn-i °aşk içre baña māzī vü müstakbel
N'ola ders-i vişāliñ °aşık-ı miskīne hāl olsun
- 6 Gül eylerse ruħuñla da°vi-i nüzhet leţāfetde
Bahār-ı hüsnüne şermendelik hār-ı zevāl olsun
- 7 İşitdim gördiğñ h°āb-ı şeb-i firqatde cānānı
Saña ey dil bu rü°yā °ayn-ı vāķi°de vişāl olsun
- 8 Bu vādīde kim eyler mā°il-i üstāda pey-revlik
Meger řab°-ı Ğarībī gibi bir taze hayāl olsun

226

mefā°īlün / mefā°īlün / mefā°īlün / mefā°īlün
 . — — — / . — — — / . — — — / . — — —

- 1 Deger tīr-i müjeñ cānā ten-i bīmāra biñ yerden
Ṭabīb-i °aql n'itsün kim olınca yāre biñ yerden

225. M. 91, S. 62^a

[2a] ĩmāna: ĩmān M.

[7a] işitdim: efendim M.

226. M. 91, S. 62^a

- 2 Kātī āvāredir diller cemālīñ cüst-cūsunda
Efendim yüz dutarlar Ka^ebe-i dīdāra biñ yerden
- 3 Seni bu ḥüsn ü ān ile görenler ey büt-i tersā
Girer Şan^eān-ı ḥüsnüñ ḥalka-i zūnnāra biñ yerden
- 4 Şaf-ı müjgānların bir erre-i bī-dād idüb gelmiş
Diler ol bī-vefā bu cism-i zārı yara biñ yerden
- 5 Şabā ders-i gül-i rūyın çemende eylese taḫrīr
Döner minḫār-ı bülbül raḥne-i dīvāra biñ yerden
- 6 Niḫāb-ı ḥüsn-i pür-tābīñ açılmış görse ^euşşākıñ
Urur pervāne-veş cān şu^ele-i ruḥsāra biñ yerden
- 7 Ne gūne secde-gāh olmuş ki ḥālī bir ḫadem yer yok
Ġarībī ser ḫomuşlar āstān-ı yāra biñ yerden

227

mefā^eīlün / mefā^eīlün / mefā^eīlün / mefā^eīlün
 . — — — / . — — — / . — — — / . — — —

- 1 Hele rāz-ı derūnuñ ^eaşıḫa rāz ile söylersin
^eAceb nāzik gülersin sevdigim nāz ile söylersin
- 2 Dehānīñ beste-i nāz olduḡundan āşinā-yı ḫarf
Degil ancak zebān-ı çeşm-i şeh-bāz ile söylersin
- 3 Yed-i Beyzā ile ḫıldım tecellī-zār āfākı
Kelīm-i nuṭḫ isen āyīn-i i^ecāz ile söylersin
- 4 Görünce meclisiñde ben gibi miskīni sulṭānım
Raḫībe sözleriñ ebrūy-ı ḡammāz ile söylersin
- 5 Kemāl-i ^eaşḫı bulmuşsun جزاك الله ey bülbül
Çemende ḡonçe-vaşfın şīrin-āvāz ile söylersin
- 6 ^eIrāḫ'a ger düşerse reh-güzārīñ ḫālīmi muṭrib
Ḥicāzī perdesinde naḡme-i sāz ile söylersin

[4a] bir erre-i: برازه M.

227. M. 92, S. 62^b

[1a] rāz: zār M.

[3b] nuṭḫ isen: nuṭḫsun M.

[4a] ben gibi: ^eaşḫı M.

[5a] جزاك الله M.

- 7 Meger şimden gerü derdiñ Ğarībī kūy-ı dil-dāra
Kebüter gibi murğ-ı tiz-pervāz ile söylersin

228

fā°ilātün / fe°ilātün / fe°ilātün / fe°ilün (fa°lün)
— . — — / . . — — / . . — — / . . — — (— —)

- 1 Sākiniñ hüsni ile meclise zīver gelsün
Hāne-i tār-ı dile şem°-i münevver gelsün
- 2 Bezm-i rindāna kadehler yürisün sür°at ile
Bozalum tevbeleri bir iki sāğar gelsün
- 3 Olalar nağme-serā sāz u nevā-yı muṭrib
Tā dimāğ-ı dile bir zevk-i mükerrer gelsün
- 4 Çengin alsun eline Zühre ola raqş-āver
Leb-i bintü'l°inebi emmege erler gelsün
- 5 Şevkden çeşm-i şurāhī vü sebū kan döksün
Meclise kulkul-i mīnā ile zīver gelsün
- 6 Haṭṭ ber-āverdelerin gitdi şafā-yı hüsni
Sākiyā tāze mey sādece dil-ber gelsün
- 7 Çeşm-i erbāb-ı vefā şevkden olsun rüşen
Reşkden ehl-i ḥased bağrına ḥançer gelsün
- 8 °Ahdimiz var Ğarībī k'idelüm zevk u şafā
Da°vet it kim bu şafā-ḥāneye devlet gelsün

229

mefā°ilün / mefā°ilün / mefā°ilün / mefā°ilün
. — — — / . — — — / . — — — / . — — —

- 1 Göñül biñ kerre bezm-i yāre girsen ḥurrem olmazsın
Girersin dīde-i gül-zāra līkin şeb-nem olmazsın
- 2 Ğubār-ı māsivādan itmeyince ṭab°ıñı rüşen
Ḥarīm-i bezm-i şāhen-şāh-ı hüsne maḥrem olmazsın

228. M. 92, S. 62^b

[1a] zīver: زبور M.

[7a] rüşen: reviş M.

[8b] devlet: Kafiye kelimeleriyle mukaffa olmadığı için yanlış bir kelimedir.

229. M. 92, S. 63^a

[1b] līkin: لكن M.

- 3 Düşer mestāne gāhī iltifātīñ ʿāşık-ı zāra
Ne hāşıl kim derūn-ı dāğ-dāra merhem olmazsın
- 4 Eger biñ kerre bār-ı ʿaşqdan ham olsa da ʿaddiñ
Yanında ol bütüñ dest-i ʿabūle hātem olmazsın
- 5 Bozuldı gül-şen-i dehrīñ atıldı hūsn-i takvīmi
Henüz ey bülbül-i nuṭṭ-ı Ğarībī ebkem olmazsın

230

fāʿilātün / feʿilātün / feʿilātün / feʿilün (faʿlün)
— . — — / . . — — / . . — — / . . — — (— —)

- 1 Ey dil-i ğam-zede bī-hūde hayāl itme şaḡın
Heves-i hāl-i siyāh u ruḡ-ı āl itme şaḡın
- 2 Yok yere çeşme-i hūrşiddeden āb itme taleb
O perī-zādeden ümmīd-i vişāl itme şaḡın
- 3 Dotalum çarḡ idecekdir seni bir şeb kāmīl
Bār-ı minnetle ʿaddiñ şekl-i hilāl itme şaḡın
- 4 Ey meh-i burc-ı şeref hūsnüñi noḡşān itme
Çıkma yārim giceler ʿarż-ı cemāl itme şaḡın
- 5 Olma dil-beste-i cemʿiyyet-i esbāb-ı cihān
Sofra-i hāleden ümmīd-i nevāl itme şaḡın
- 6 Çekelüm sīneye cānım gibi cānānı dime
Ṭamaʿ-ı hama düşüb fikr-i muḡāl itme şaḡın
- 7 Ey Ğarībī seni āmāde-i sevdā dirlər
Ğayriden menzil-i dil-dārı suʿāl itme şaḡın

231

mefʿülü / fāʿilātü / mefāʿilü / fāʿilün
— — . / — . — . / . — — . / — . —

- 1 Zülf-i nigāra şāne ile yāre düşmesün
Murğ-ı dil-i ḡazīnımız āvāre düşmesün
- 2 Dāmān-ı deşt-i ʿaşkı boyar kana ser-te-ser
Fırşat ḡadeng-i ğamze-i hūn-hʿāra düşmesün

[4a] ʿaşqdan: ʿaşq ile M.

230. M. 93, S. 63^a

[2a] taleb: ṭamaʿ M.

231. M. 93, S. 63^b

- 3 Ser-pençe-i firāḳda bir kimse ben gibi
Feryād-ı şubḥ u āh-ı şeb-i tāra düşmesün
- 4 Şakla dil-i hazīnimi yā Rab o fitneden
Vaḳt-i nigāh-ı hışmına bī-çāre düşmesün
- 5 Çetr-i sipihre eyleme peyveste āhımı
Gerd-i sevād-ı ḥaṭṭ ruḥ-ı dil-dāra düşmesün
- 6 Kan itmesün derūnumı ḥasreti ol āfetiñ
Teşrīf-i lüṭfı meclis-i aḡyāra düşmesün
- 7 Yokdur Ğarībi gerden-i dilden güşāyişi
Kimse belā-yı zūlf-i sitem-kāra düşmesün

232

mef̄ūlü / fā̄ilātü / mēfā̄ilü / fā̄ilün
 — . / — . — . / . — — . / — . —

- 1 Tīr-i nigāhı sīne-i bīmāra degmesün
Allāh için o şūḥ dil-i zāra degmesün
- 2 Şīrāze-i şaḥāʿif-i dil pārelenmesün
Bād-ı şabā o ṭurre-i ṭarrāra degmesün
- 3 Bārī esīr-i pençe-i hicr oldıḡım yeter
Dest-i taʿarruż ol gül-i bī-ḥāra degmesün
- 4 Düşsün hezār raḥne sitemden derūnuma
Dendān-ı sīn-i būse leb-i yāra degmesün
- 5 Kaddin görünce serv-i çemen kaldı cilveden
Çeşm-i ḥasūd o şīve-i reftāra degmesün
- 6 Hūn-āba rīz-i ḥasret-i dīdārdır gözüm
Havfım budur ki bir daḡı dīdāra degmesün
- 7 Kalmış diyār-ı yārda göñlüm Ğarībī-veş
Söyleñ o meste ḥāṭır-ı efkāra degmesün

[6b] meclis: می بوس M.

232. M. 94, S. 63^b

[2a] şaḥāʿif: میحائف M.

[4a] sitemden: siteminden M.

[4b] sīn-i būse: سمن بوس M.

233

fā°ilātün / fe°ilātün / fe°ilātün / fe°ilün (fa°lün)
 — . — — / . . — — / . . — — / . . — — (— —)

- 1 Nice bir dāğ-ı firākıñ beni bī-tāb itsün
Giry-e-i °aşq gözüm yaşını seyl-āb itsün
- 2 Ey gül-i bāğ-ı vefā eyle mürüvvet nice bir
Ĥasret-i la°-i lebiñ dīdemi bī-ĥ°āb itsün
- 3 Nice bir pençe-i ġam mey-kede-i firqatde
Yüregim kanını ĥasretle mey-i nāb itsün
- 4 Geldi mecnūn gibi dīvāna göñül gerdenini
Zülf-i meh-veşlere vā-beste-i kullāb itsün
- 5 Muşhaf-ı ĥüsni faşih olmak için °uşşāka
Ĥatt-ı reyĥān ile koy aña i°rāb itsün
- 6 Nice bir gūşe-i ġurbetde qalub bülbül-i dil
Yād-ı gül-deste-i cem°iyyet-i aĥbāb itsün
- 7 Hīç meskende Ġarībī şuyını bulduramaz
Meger anı Şat-ı Mūşul yine sīr-āb itsün

234

mef°ülü / fā°ilātü / mefā°ilü / fā°ilün
 — — . / — . — . / . — — . / — . —

- 1 Herkes murāda yetdi bu nā-şādīñ olmasun
Her kimse aldı şaydını şayyādīñ olmasun
- 2 Şīrini-i vişāliñe her kimse mest olub
Küh-sār-ı ĥasretindeki Ferhād'ıñ olmasun
- 3 °Uşşāk-ı zāra itdi yine fitneler zuhūr
Ey şūĥ-ı çeşm bu seniñ Īcādīñ olmasun
- 4 Çün yok nigāh-ı merĥametiñ bārī sīnemiz
Koy bī-naşīb-i nāvek-i bī-dādīñ olmasun

233. M. 94, S. 64^a

[1a] firākıñ: firqatiñ M.

[7a] şuyını: صونى M.

234. M. 94, S. 64^a

[3a] itdi yine: yine itdi M.

- 5 Cānā hūlāşa çāre ne mümkin o fitneden
Kimse esīr-i ğamze-i cellādiñ olmasun
- 6 Gül gitdi bāğdan dağı kim egledür seni
Ey °andelīb bir kıru feryādiñ olmasun
- 7 Fermān-revā-yı °ālem-i ma°nā bu °aşrda
Kimdir Ğarībi řab°-ı sūhan-zādiñ olmasun

235

mefā°īlün / mefā°īlün / mefā°īlün / mefā°īlün
. — — — / . — — — / . — — — / . — — —

- 1 Habāb-ı hūsn gelsün mevce bağr-ı nāz deprensün
Bu hūk-i tīreden biñ °aşık-ı ser-bāz deprensün
- 2 Koy itsün mağz-ı kūh-ı Bī-sütün'ı řīr-veş cārī
Hurūş-ı °aşkla Ferhād-ı řīrīn-sāz deprensün
- 3 Şurāhī ağlasun gelsün sebūlar kulkul-i °aşka
Ferağdan cām gelsün sāki-i řannāz deprensün
- 4 Ne mümkin şu°ve-i cān kırtula çengāl-i çeşminden
Meded bir kez niğāha dīde-i řeh-bāz deprensün
- 5 Yeter sūz-ı muğabbetle nevādan sīne-i °uşşāk
Eger kınūn-ı dilde nağme-i şehnāz deprensün
- 6 Çeker řavk-ı belāya gerden-i °uşşākı kımrī-veş
Yerinden kıoy hele ol serv-i ser-efrāz deprensün
- 7 Ğarībī gül-şen-i nağmı ider sīr-āb bir demde
Sirişk-i hūmeden fevvāre-i i°cāz deprensün

[5a] mümkin: mümkini M.

[7b] sūhan-zādiñ: sūhan-dādiñ M.

235. M. 95, S. 64^b

[1a] deprensün: ديونسرن M.

[3a] °aşka: °aşk M.

[7b] fevvāre: خواره M.

Bābü'l-vāv

236

mef^oülü / fā^oilātün / mef^oülü / fā^oilātün
 — — . / — . — — / — — . / — . — —

- 1 Z̤ulmetde idi  alem hem-reng-i m y-yı Hind 
  fakı dutdı h sn n ey الضحى و الشمس-r 
- 2 Ey řah-ı m lk-i dehreyn ferm n-rev -yı kevneyn
 Z -bende قاب قوسين m nend-i řak-ı ebr 
- 3 Bir g z açınca řurduń mi racı  arřa řurduń
 K st hlikla urduń piř-i Hud 'da z n 
- 4 Ey server-i ris let v'ey maħzen-i  in yet
 Senden umar řef at bu bende-i siyeh-r 
- 5 C rm ile r -siy him  iřy na r -be-r him
 M stağrak-i g n him ey zaħm-ı c rme d r 
- 6 Ben m crimim ziy de sensin saħi  ařada
 Her v di-i řařada çok eyledim tek p 
- 7 D ndi saňa Ğar bi ey derdiniń řab bi
 G rme rev  nařibi ola  az b-ı řamu

237

mef  il n / mef  il n / mef  il n / mef  il n
 . — — — / . — — — / . — — — / . — — —

- 1 Ne g ne dil řar r eyler viř l-i y rdan ayru
 Cih nda k m-y b olmaz semender n rdan ayru
- 2 Nice bir řu be ile  andel b- s  bu firřatde
  Aceb mi nağme-h  an olsam g l-i ruřs rdan ayru
- 3 Benimde var bir řavķ-ı bel  boynumda ey řumr 
 Es r-i k k l m bir serv-i hoř-reft rdan ayru
- 4 Hele dil-beste'em bir dil-ber-i bi-mihr-i bed-h ya
 Ki bir dem istemez  uřřakı  h u z rdan ayru

B b 'l-v v: M. 95, S.'de yok.

236. M. 95, S. 64^b

[7a] d ndi: dutdı M.

237. M. 95, S. 65^a

- 5 Didim aġyāra meyl itme ġazab birle cevāb itdi
Didi resm-i ġadīmīdir ġül olmaz ġārdan ayru
- 6 Belā bezminde dil tākāt ġetürmez firġat-i yāre
Fenā mülkin temennā eylerim dīdārdan ayru
- 7 Ġarībī firġat eyyāmı nevā-sāz olur ehl-i °aşġ
Nedir ġıġmaz şadāsı bülbülün ġül-zārdan ayru

238

mef°ülü / mefā°ilün / mef°ülü / mefā°ilün
— — . / . — — — / — — . / . — — —

- 1 Ey şūġ-ı vefā-düşmen ne zülf-i semendir bu
Ne silsile-i gerden ne tār-ı resendir bu
- 2 Ne la°-i leb-i rengin ne ġāl ü ġaġ-ı müşġin
Ruġsāra ġül-i nesrin ġoş-ġurfe-ġemendir bu
- 3 Şimşād ġadiñ ra°nā şeh-bāz ġözün şehlā
Ser-tā-be-ġadem zībā ġübāna bedendir bu
- 4 Başında belā kākül her cānib uzatmış dil
Yā turre açub sünbül ya müşġ-i Ĥoten'dir bu
- 5 Miġrāb ġaşıñ meftün ġül-ġehre dehen mevzün
°Uşşāġı ġılan mecnün bir vech-i ġasendir bu
- 6 Ne ġāk-i zer-i ümmīd ne bezm-i Cem ü Cemşīd
Ne secde-ġeh-i ġürşīd °uşşāġa vaġandır bu
- 7 ġüftār-ı Ġarībī'den ġoġ diller olur rüşen
Bilmem ġüher-i maġzen ya dürr-i °Aden'dir bu

238. M. 96, S. 65^b

[1a] semendir: resendir M.

[1b] tār: قار M.

[7a] ġoġ: ġün M.

Bābü'l-hā°

239

mefā°īlün / mefā°īlün / mefā°īlün / mefā°īlün
 . — — — / . — — — / . — — — / . — — —

- 1 Esīr-i pençe-i derdim men-i bī-çāre yā Allāh
Sen eyle ben gibi bī-çāreye bir çāre yā Allāh
- 2 Üzüldi kalmadı mūy-ı serim bālīn-i miḥnetde
Şifā-yı lüḥfuñı gönder ten-i bīmāra yā Allāh
- 3 Liḥāf-ı pūr-marazda mūy-ı āteş-dīdedir cismim
Sen eyle bir devā bu °illet-i düşvāra yā Allāh
- 4 Dutuşdı sūz u tāb-ı °illete endām-ı pūr-za°fım
Burağ bir kaçre āb-ı lüḥfuñı bu nāra yā Allāh
- 5 Rehā-yāb olmağa cism-i za°fım renc-i °illetden
Yetür zaḥm-ı derūnum pençe-i tīmāra yā Allāh
- 6 Her a°zā-yı vücūdum başka bir °illete sayrudur
Meded bir dāru-yı şıḥḥat men-i efkāra yā Allāh
- 7 Eyā Perverdīgārā çare-sāz-ı ehl-i zilletin
°Ināyet kıll bu zilletde men-i dil-zāra yā Allāh
- 8 Uşandım derdi bilmez bir ḥabībīñ güftgūsundan
Beni şalma bu gūne dest-i nā-hem-vāra yā Allāh
- 9 Baña dārū'ş-şifā-yı rahmetiñden bir şifā gönder
Beni döndürme kaḥuñdan der-i ağıyāra yā Allāh
- 10 Egerçi rū-siyeh bir bendeyim ammā yaḳīnimdir
Ḥaḥālar maḥv olur düşse dil-i Ğaffār'a yā Allāh
- 11 °Uyūbın dāmen-i °afvıñla setr eyle Ḥudāvendā
Yüzün dutdı Ğarībī der-geh-i Settār'a yā Allāh

Bābü'l-hā°: M. 96, S.'de yok.

239. M. 96, S. 65^b

[4a] sūz u tāb: sūz tāb M.; °illete: °illet M.; pūr-za°fım: پرضعم M.

[8a] derdi: derd M.

240

mef^oülü / fā^oilātü / mefā^oīlü / fā^oilün
 — — . / — . — . / . — — . / — . —

- 1 Yā Rabb ben ^oalīle şifā senden olmasa
Derd-i dil-i zā^oīfe devā senden olmasa
- 2 Merhem-pezir-i lütf olamaz rahne-i günāh
Ehl-i ^ouşāta ^oafv u ^oaṭā senden olmasa
- 3 Hālim n'olur ilāhī bu bār-ı günāh ile
Ger merḥamet hemīşe baña senden olmasa
- 4 Çokdur ḥaṭā vü ma^oşiyetim līk var söz
Bende günāh ider mi kazā senden olmasa
- 5 Rūz-ı cezāda n'eyleyelüm naqd-i ^oafv ile
Kālā-yı cürm-i ḥalkā bahā senden olmasa
- 6 Cānım kalur bu çār-^oanāşırda bī-şu^oūr
Zulmet-serā-yı cisme ziyā senden olmasa
- 7 İster Ğarībi ola sezā-vār ^oafvıña
Ammā ṭaleb ne sūd-ı rızā senden olmasa

241

mefā^oīlün / mefā^oīlün / mefā^oīlün / mefā^oīlün
 . — — — / . — — — / . — — — / . — — —

- 1 Esīr-i zulmet-i baḥtım sa^oādet senden olmazsa
Nedāmet eşkine ğarķım ^oināyet senden olmazsa
- 2 Baña bu nefsi ser-keş reh-zen-i rāh-ı şerī^oatdir
Dalāletden reh-i Ḥaḳķ'a hidāyet senden olmazsa
- 3 Çıkar mı baḥr-i ^oişyāndan kenāre zevraķ-ı cānım
Rehā-yāb olmağa bād-ı selāmet senden olmazsa
- 4 Bu ma^oşiyetle yarın Yā Resūla'l-lāh n'olur ḥālim
Ben-i miskīne maḥşerde şefā^oat senden olmazsa
- 5 Güneh-kār u siyeh-rū bir kuluñdur kim ḳabūl eyler
Ğarībī'niñ du^oāsına icābet senden olmazsa

240. M. 97, S. 66^a

241. M. 97, S. 66^a

242

mef^oülü / mēfā^oīlü / mēfā^oīlü / fe^oülün
 — — . / . — — . / . — — . / . — —

- 1 Cismim kalalı kuzüm-i hün-āb arasında
Devr itmede'em has gibi seyl-āb arasında
- 2 Bir kez o perī hāl-i dilimden haber almaz
Görsün ne çeker gīsū-yı kullāb arasında
- 3 °Aşık o mehiñ gamze vü müjgānına karşı
Bir uđhiyedir kim iki kaşşāb arasında
- 4 Cān zevrakı deryā-yı gamiñ içre gözün teg
Sür^oatle gezer cūşış-i girdāb arasında
- 5 Fikr itmededir ebru-yı dil-berlere yoksa
Tā^oat mi koyar zāhidi mihrāb arasında
- 6 Yā Rabb bizi şābūn-ı °ināyet ile pāk it
Koyma kefi baqqāl gibi çirk-āb arasında
- 7 Bu gūne nev-āyīn-gazel-i tāze Ğarībī
İcād idegör okuna aħbāb arasında

243

mef^oülü / mēfā^oīlü / mēfā^oīlü / fe^oülün
 — — . / . — — . / . — — . / . — —

- 1 Hüsniñ görelî haţ-ı siyeh-kār arasında
Bī-hūde degil h^vāb-gehim hār arasında
- 2 Dil turre-i gīsūlarıña düşdi revā mı
Şan^oān-ı cemāliñ kala zūnnār arasında
- 3 Cām aldığına būs-ı lebiñ şāhidimiz var
°Aksi görünür sāğar-ı ser-şār arasında
- 4 Dün geldi şabā virdi haber zūlf ü ruħuñdan
Bir genci didi gördüm iki mār arasında

242. M. 98, S. 66^b

[1a] hün-āb: خوياب M.

[1b] has: hüsn M.

[3a] gamze vü müjgānına: gamze-i müjgānına M.

[6a] yā Rabb: bārī M.

243. M. 98, S. 66^b

- 5 İzhār idemem halka ruḥ-ı şāhid-i fikri
Kalsun hele koy perde-i esrār arasında
- 6 Hep maʿşiyet-i ümmet olur mevc-i ʿaṭāda
Bir kıatreyim rahmet-i Ğaffār arasında
- 7 Kıandīl-i murād olmadı bir daḥı fūrūzān
Ey baht beni kıoyma şeb-i tār arasında
- 8 Şāyed bula bir dürr-i süḥan yāre muvāfık
Dil ğavṭa urur kıulzüm-i ğüftār arasında
- 9 Ālūde-i ʿaşkı olmasa dāmān-ı ṭabīʿat
Kalmazdı Ğarībī elem-i yār arasında

244

mefʿūlü / fāʿilātü / mefāʿilü / fāʿilün
— . / — . — . / . — — . / — . —

- 1 Dil māʿil oldı bir güzeliñ merḥabāsına
ʿAkl oldı pāy-bend-i kemend-i cefāsına
- 2 Geldi hırāma bāĝ-ı ḥayālimde bir şanem
Oldum esīr-i serv-i kıad-i dil-rübāsına
- 3 Yokdur taḥammül eylemeden ğayrı çāresi
Düşdüm o şūḥ-ı āfet-i cānın belāsına
- 4 Ferhād-ı kūh-ı miḥnet idüb cān-ı şīrin'i
Şīrin-edā güzelleriñ uydum hevāsına
- 5 Aldıñ Ğarībī būsesin ol māh-ṭalʿatın
Vir naqd-i cānı būse-i laʿlin bahāsına

245

mefāʿilün / mefāʿilün / mefāʿilün / mefāʿilün
. — — — / . — — — / . — — — / . — — —

- 1 Açılmaz ĝonçe ĝönlüm gül gibi seyr-i çemenlerle
Bahār u bāde ḥoşdur dil-ber-i nāzik-bedenlerle
- 2 Mey ü sākī hele ṭursun yerinde başka lezzetdir
Şalınmaķ bāĝda ş'ol serv-i kıadd-i yāsemenlere

[8b] ğüftār: زخا M.

244. M. 98, S. 67^a

245. M. 99, S. 67^a

- 3 Hoş ol günler ki devr eylerdi gerdūnum murād üzre
İderdim zevk-i vuşlat gül-beden ğonçe-dehenlerle
- 4 Didim bu cāme-i hūsni saña kim degdi ey gül-ruḡ
Buluşdurdı beni gül-zār şahnında tikenlerle
- 5 İder ehl-i dilin her bir süḡanda ḡatırın meksūr
Belādır ʿişret itmek zāhid-i mīnā şikenlerle
- 6 O şūḡ-ı tāze ḡadd-i serv-i ser-keş mihr-bānlıḡdan
Derīn-ı sīnemi bir dem ḡomaz dāḡ-ı kühenlerle
- 7 Ğarībī girye-i ḡasretle gitdi gözlerim nūrı
Girince cāme-ḡāba Yūsuf-ı gül-pīrehenlerle

246

mefāʿīlün / mefāʿīlün / mefāʿīlün / mefāʿīlün
 . - - - / . - - - / . - - - / . - - -

- 1 ḡayāl-i ʿarīzīñla sāḡar-ı Cem ḡande ben ḡande
Ğamiñla kāse-i dü-çeşm-i pūr-nem ḡande ben ḡande
- 2 Seniñ yād-ı vişālīñle şeb-i firḡatde ey meh-rū
Zebān-ı şemʿ-i şevḡ-i bezm-i mātem ḡande ben ḡande
- 3 Olaldan dil cerāḡat-ḡurde-i bī-dād tā maḡşer
Dem-i tīḡ-i kef-i cellād her dem ḡande ben ḡande
- 4 Getürse çarḡ-ı çārümden Mesīḡā zaḡmıma merhem
Yine ḡalur kef-i ʿīsī-i Meryem ḡande ben ḡande
- 5 ḡayāl-i dāne-i rūy-ı behişt-i dil-firībinden
Sirişk-i ḡasret ile çeşm-i ādem ḡande ben ḡande
- 6 Firaḡ-ı reng-i ruḡsārīñla eşkim düşse deryāya
ḡalur āḡir zamāna cūşiş-i yem ḡande ben ḡande
- 7 Ğarībī cüst-cūy-ı maʿni-i rengīn-i nazmıñdan
Bu vādi-i süḡanda ḡabʿ-ı ebkem ḡande ben ḡande

[4b] şahnında: şahnda M.; tikenlerle: çemenlerle S.

246. M. 99, S. 67^b

[4b] kef: keyf M.; Meryem: merhem M.

247

mefā°īlün / mefā°īlün / mefā°īlün / mefā°īlün
 . - - - / . - - - / . - - - / . - - -

- 1 Vefā-düşmensin ey büt meşreb-i insān mı var sende
Cefā-güstersin ey bed-ḥū meger iz°ān mı var sende
- 2 Firengī ḥaṭla Hindū ḥāle virdik kişver-i ḥüsni
A kāfir kendi zu°muñca henüz ĩmān mı var sende
- 3 Amān bilmez nigāhiñ içmek ister ḥūn-ı °uşşāķı
Meger kim pādişāh-ı °aşqdan fermān mı var sende
- 4 Buraķdı cāna bir sūziş ki cūşa geldi mūy-ı ser
°Aceb bilmem ḥadeng-i āteşin-peykān mı var sende
- 5 Giçirdiñ ser-be-ser iklīm-i cānı tiğ-i ğamzeñden
A zālīm bilmezim fetḥ-i Hülāgū Ḥān mı var sende
- 6 Nedir her nāra urmaķ kendiñ ey pevrvāne-i miskīn
Ĝarībī teg ḥayāl-i °arız-ı cānān mı var sende

248

mef°ūlü / fā°ilātü / mefā°īlü / fā°ilün
 - - . / - . - . / . - - . / - . -

- 1 Ol şeb ki yāri ḥ°ābda çekdim kucağıma
Ĝisūsı müşg şaçdı dil-i dāğ-dāğıma
- 2 Gül elde mey piyālede dil-ber kenārda
Nā-geh doķundı seng-i ḥavādiş ayağıma
- 3 Bir kez o pençe leblerin ol māh-ṭal°atın
Vehm eyledim ki cānım irişdi dudağıma
- 4 Sāķi-i °aşq rüz-ı ezel kıldı ḥoş-ğüvār
Bir çāşni-i bāde-i ḥüsni dimāğıma
- 5 Kaṭ°-ı ḥayāt terk-i muḥabbetden evladır
Vā°iz naşihāt itme ki girmez kulağıma
- 6 Cürmüm nedir ki devri-i rāh olduñ ey felek
Bir āhenin selāsil-i ağlāl ayağıma

247. M. 99, S. 67^b

248. M. 100, S. 68^a

- 7 Bir kez Ğarībī ḥāne-i dil rūşen olmadı
Biñ kez doġundı bād-ı muḥālif çerāġıma

249

fā[◌]ilātün / fe[◌]ilātün / fe[◌]ilātün / fe[◌]ilün (fa[◌]lün)
— . — — / . . — — / . . — — / . . — — (— —)

- 1 Nice bir ḥasret-i vaşlıñ çekelüm ğamcasına
Düşelüm gūşe-i hicrānına mātemcesine
- 2 Mużtarib-ḥāl beyābān-ı muḥabbetde göñül
Seyl-i eşk aķıdalum sīneye ķulzümcesine
- 3 Varalum Ka[◌]be-i dīdārı tavāf eyleyelüm
Öpelüm ḥāk-i derin Beyt-i Mükerrerremcesine
- 4 Ḥacerü'l-esved-i ḥāl-i lebine yüz sürelüm
İçelüm āb-ı zeneḥdānını zemzemcesine
- 5 Bir zamān mesned-i ḥüsnüñde Süleymān olalum
Alalum dest-i dile zülfini ḥātemcesine
- 6 İdelüm seyr-i behişt-i ser-i kūyuñ yārin
Dāne-i ḥāline meyl idelüm ādemcesine
- 7 Bülbül-i bāġçe-i [◌]ālem-i tecrīd olalum
Çarḥa pervāz idelüm [◌]İsī vü Meryemcesine
- 8 Ol melek yüzlü perī-peykere cānım diyerek
Şaralum sīne-i pür-raḥneye merhemcesine
- 9 Katre katre ğazab-ālūde Ğarībī [◌]arāķı
Ķo şaçılsun gül-i ruḥsārına şeb-nemcesine

250

fā[◌]ilātün / fe[◌]ilātün / fe[◌]ilātün / fe[◌]ilün (fa[◌]lün)
— . — — / . . — — / . . — — / . . — — (— —)

- 1 Zülfüni şaldı ruḥ-ı āyīne-tābıñ yüzine
Virdi ārāyiş-i küfr ile şevābıñ yüzine
- 2 Bāde-i la[◌]-i lebi yār ile mestim sākī
Baķamam bir de o murdār şarābıñ yüzine

249. M. 100, S. 68^a

250. M. 101, S. 68^b

[1b] şevābıñ: şevābın M.

- 3 Birden itme yüziñi perde-birün ʿuṣṣāka
Yanmasun āteşi çok çekme kebābıñ yüzine
- 4 Anı da ben gibi āb eylesün hacletden
Dutma ruhsarıñı mīnā-yı şarābıñ yüzine
- 5 Müddeā tevbe degil duḥter-i zerden hacelim
O sebebden çıkamam bāde-i nābıñ yüzine
- 6 Her sözi ehl-i dile seng-i melāmet gibidir
Kim çıkar vāʿiz olan ḥāne-ḥarābıñ yüzine
- 7 Ḥāl-i derd-i dil-i bīmārı Ğarībī dimege
Varamam ol şanem-i germ-i ʿitābıñ yüzine

251

mefāʿīlün / mefāʿīlün / mefāʿīlün / mefāʿīlün
 . - - - / . - - - / . - - - / . - - -

- 1 Şabā gül-şende olmuş penbe-rīs ol nāzik-endāma
İdince tār u pūd-ı verdden terkīb bir cāme
- 2 O māh-ı şubḥ-ı ṭalʿat Rūm'a çıkdı Hind fetḥinden
Bu kez hūrşīd-i nisbet çekdi tıġıñ kişver-i Şām'a
- 3 Fezā-yı sīne ḥūn-āb-ı gözümnden lāle-zār oldı
Yazınca ḥūn-ı dilden ol perī-rüyāna nāme
- 4 Ne var iklīm-i ḥüsnüñde ger ehl-i küfr olsam kim
Gelince küfr-i ḥaṭṭı koymadı bir dīn İslām'a
- 5 Dimişler hem-dem olmaz maṭlab-ı baḥt-ı siyāh ammā
Şeb-āsā zülf-i dil-ber gör ne hoş düşmüş ola – –
- 6 Kalem-keş ol bütüñ vaşf-ı şerīinde şitāb itme
ʿİnān-keş sūr olur laġzīde-pāy-ı eşheb-i ḥāme
- 7 Ğarībī kan ićenler ḥasret-i ruhsār ile şimdi
Lebiñden nāʿil olmuşlar şarāb-ı laʿl-i gül-fāma

?

[7a] derd: der M.

251. M. 101, S. 69^a

[1a] ol: الی M.; nāzik: نازك M.

[1b] tār u pūd: tār-pūd M.

[5] Bu beyit S.'de yoktur.

252

mef^oülü / fā^oilātü / mefā^oīlü / fā^oilün
 — . . / — . . . / . — — . / — . . —

- 1 Cūş itmeseydi dilde eger yem yem üstüne
Müjgānlarım aķıtımaz idi nem nem üstüne
- 2 Kıldı şehīd gönlümi hem cāna kaşd ider
Tīġ-i nigāhı dökmededir dem dem üstüne
- 3 Düşnām-ı telhi bir yaña hicrānı bir yaña
Nūş itdirür o şūh baña sem sem üstüne
- 4 Tarf-ı zekānda hāl-i siyāhın görün didi
Bir zengidir ki geldi çeh-i zemzem üstüne
- 5 Cān u dil-i hāzīnimi şayd itmek istemiş
Dökmüş kemend-i zülfi yüze ham ham üstüne
- 6 Bir gün degil ki eksük ola gūne gūne hem
Takdīr-i Haķķ virende virür hem hem üstüne
- 7 Ğurbet belāası faķr-ı ġamı firķat-i vişāl
Birden Ğarībi başdı bizi ġam ġam üstüne

253

fā^oilātün / fe^oilātün / fe^oilātün / fe^oilün (fa^olün)
 — . . — / . . . — — / . . . — — / . . . — (— —)

- 1 Hüsniñi h^vābda gösterdi ol āfet bu gice
Eyledi mülk-i dil ü dīnimi ġāret bu gice
- 2 Cāme-h^vāba buyuruñ hāne seniñdir diyerek
Girdi āġūşuma ol serv-i leṭāfet bu gice
- 3 Şeb-i zülfünde bināġūşını göz gördi didi
Āh koptı başıma şubḫ-ı kıyāmet bu gice

252. M. 101, S. 69^a

[1a] dilde eger: S.'de "eger dilde" yazılıp işaretle düzeltilmiş.

[1b] idi: idim M.

[4a] zekānda: نرقنده M.

[7a] faķr-ı: فقه M.

253. M. 102, S. 69^b

[1b] mülk-i dil ü dīnimi: mülk ü dil ü dīnimi M.

[2a] hāne: cāme M.

- 4 Sen biraz rāḥat ol ey şem° benimdir nevbet
Kim beni yakmadadır āh-ı nedāmet bu gice
- 5 Ey meh-i evc-i melāmet n'ola bir kez olasın
Ser-i bālīnimize şem°-i hidāyet bu gice
- 6 İntizārīñla gözüm kapuda cānım lebde
İriş imdādıma ey şubḥ-ı sa°adet bu gice
- 7 Yā Rab ol māh-likāyı bize şābit-ḳadem it
Eyle bī-çāre Ğarībī'ye °ināyet bu gice

254

fā°ilātün / fe°ilātün / fe°ilātün / fe°ilün (fa°lün)
— . — — / . . — — / . . — — / . . — — (— —)

- 1 Hūn-ı sūnbül çekilüb ḥāme-i °Osmāni ile
Muşḥaf-ı ḥüsni yazıldı ḥaṭ-ı reyḥāni ile
- 2 Dil fedā olsun o çeşm-i siyeh-i şūḥuna kim
Nergise ḥande virür cünbiş-i müjgāni ile
- 3 Cūy-bār-ı lebine sebze-i ḥaṭṭ geldikde
Hızr'ı zūlmāta şalur çeşme-i ḥayvāni ile
- 4 Sürer āhında cefā andan ümīd eyler iken
Bizi şermende-i lüṭf eyledi iḥsāni ile
- 5 °Aşıkın buse-i ruḥsāra şerīk itse n'ola
O sitem-kār olacak zūlf-i perīşāni ile
- 6 Yā Rab ol dīde-i erbāb-ı ḥased kör olsun
Ki ḳomaz bir yere bir cān gele cānāni ile
- 7 Marāz-ı °aşḳa Ğarībī nice mümkin şıḥḥat
Gelse Loḳmān-ı felek üstüne dermāni ile

255

fā°ilātün / fe°ilātün / fe°ilātün / fe°ilün (fa°lün)
— . — — / . . — — / . . — — / . . — — (— —)

- 1 Ḥasret-i ḥāk-i vaṭan göñlümi tār itdi yine
Murg-ı bī-bāl ü perim meyl-i bahār itdi yine

254. M. 102, S. 69^b

[2b] cünbiş: خبيش M.

[6a] ḥased: حسدر M.

255. M. 103, S. 70^a

[1b] perim: یرم M.

- 2 Dil hālāş olmağa peygūle-i hicrānından
Hātırım ārzū-yı vaşl-ı nigār itdi yine
- 3 Gül ümīdinde iken bülbül-i dil dest-i cefā
Sīnesin zahm-ı ħor-ı ħançer-i ħār itdi yine
- 4 Şīşe-i hātır-ı mey gūşe-i ħurbetde şehā
Çarĥ bir saĥt-ı nigāh ile ħubār itdi yine
- 5 Va°de-i bende-nevāz-ı keremiñ sultānım
Dil-i nevmīdime ümmīdi hezār itdi yine
- 6 Kime °arż eyleyim aĥvālīmi senden ħayrı
Ki bu ħam sīnemi bir micmer-i nār itdi yine
- 7 Saña ħaldı meded ey kişver-i lütfuñ şāhı
Dest-gīr ol baña kim ħam beni zār itdi yine
- 8 Fikr-i gül-geşt-i vaţan ħıldı Ġarībī beni ħāk
Cismimi tekye-zen-i seng-i mezār itdi yine

256

mef°ülü / fā°ilātü / mefā°ilü / fā°ilün
— — . / — . — . / . — — . / — . —

- 1 Ol āfetiñ ki düşdi göñül ħatı u ħāline
Nūr-ı tecelli ħāl-i siyehdir cemāline
- 2 Dil ārzū-yı merhem-i kāfūr-ı vaşl idüb
Āĥir taĥammül itmedi dāġ-ı ħayāline
- 3 Oldum mişāl-i şu°le-i cevvale bī-ħarār
Bir kez baĥınca zīver-i destār-ı āline
- 4 Yarın raĥīb kelb-i mu°allem gibi düşüb
Āhū ħovar mişāl-i yemīn ü şimāline
- 5 Tīġ-i nigāha virme ħatı zāġ-ı sürmeden
Bī-hūde girme °aşıĥ-ı zārīñ vebāline
- 6 Olma ħarīb-i ħūrde-i devlet zamānede
Ardıncadır zevāli inanma kemāline

[8a] ħāk: فاك M.

256. M. 103, S. 70^a

[4b] şimāline: يسارنه M.

- 7 Hergiz Ğarībi bülbül-i dil vākıf olmadı
Bu nev-bahār-ı rû-be-ğazānıñ me^oāline

257

mef^oülü / mefā^oilü / mefā^oilü / fe^oülün
— — . / . — — . / . — — . / . — —

- 1 Ağyār ile bu bezmde hem-ğānelik itme
Hem-rāzlık it ^oaşığa bī-ğānelik itme
- 2 Sāğar gibi öpdürme şaķın ħalka dudağın
Mīnā gibi tūr bezmde peymānelik itme
- 3 Reng-i gül-i ruhsārıñı ^oarz itme şabāya
Her ħadriñi bilmezlere cānānelik itme
- 4 Meyl itme göñül sünbül-i ħīsū-yı nigāra
Zencīr-i belādır saña dīvānelik itme
- 5 Gūş eyledigiñ sırrı bīrūn itme dehenden
Bu yerde girih-gīrlık it şānelik itme
- 6 Bu ħāmet-i ħamla sen o şūħı ħucamazsın
Her gence heves eyleme vīrānelik itme
- 7 Her dil-bere cānān diyü cān virme Ğarībī
Her nāra yaķub kendiñi pervānelik itme

258

mefā^oilün / mefā^oilün / mefā^oilün / mefā^oilün
. — — — / . — — — / . — — — / . — — —

- 1 Şulandı ağıımız endīşe-i nāzik yanağında
Ki gūyā şulu şeft-ālū yaraşmış ħüsn-i bāğında
- 2 Dökülmüşdür didim ħūn-ı benefşe berg-i nesrīne
Meger şaf bağlamış mūr-ı ħaṭı şeker dudağında
- 3 Nihāl-i ħāmetinde ħüsn-i rūy-ı dil-firībiñ gör
Anıñ ħonçe açılmış nāz ile bir gül budağında

[7b] rû-be-ğazānıñ: rû-be-cezānıñ M.; me^oāline: mişāline M.

257. M. 103, S. 70^p

[2b] peymānelik: مستالك M.

[5b] "Bu yerde girih-gīrlık şānelik itme" M.

258. M. 104, S. 70^p

[3a] ħüsn-i rū-yı dil-firībiñ: ħüsn-i rū-yı dil-firībini M.

- 4 O şūh-ı āfetiñ gördükde dil şubh-ı bināgūşuñ
Aşıldı dürr-i mengūşı gibi cānım kulağında
- 5 N'ola yād-ı ruhuñla °āşığıñ yandırır cānın kim
Bular pervāne °aşkın lezzetin şem°in ocağında
- 6 Meded başıñ çün ey sākī elin al bir ayağ ile
Ġarībī mest ü şeydā kıldı mey-hāne bucağında

259

mef°ülü / mēfā°īlün / mēf°ülü / mēfā°īlün
— — . / . — — — / — — . / . — — —

- 1 Ehl-i dil ile kılmak yegdir baña külhende
Seyr eylemeden biñ kez nādān ile gül-şende
- 2 °Ömrüñ seniñ ey sākī °işretle ola bākī
Kim cām pey-ā-pey şun kıldıñ beri şermende
- 3 Şād itmedi °uşşākın çıkdı yine meclisden
Gül gül-şeni terk itdi bülbül yine şivende
- 4 °Ālem ser-i müyünüñ cān ile tufeylidir
Ol şūh-ı gül-endāma bir ben degilim bende
- 5 Meh başına devr eyler pervāne-veş ol şem°iñ
Ol mihr-i cihān-ārā pāyına ser-efgende
- 6 Bilmem nedir ey cānā hüsünüñde bu hikmet kim
Göz gördi göñül sevdi °aqlı oldu perākende
- 7 Buldı ham-ı zülfüñden āşüfte vü hayrānlık
Ağzında Ġarībī'niñ bu nazm-ı hoş-āyende

260

mef°ülü / mēfā°īlü / mēfā°īlü / fe°ülün
— — . / . — — . / . — — . / . — —

- 1 Bir °ahdi kavī yār ile peymānım olursa
Kurbān iderim yoluna biñ cānım olursa
- 2 Hāle gibi anı iderim ziver-ı āgūş
Ol māh-likā bir gice mihmānım olursa

[5a] ruhuñla: ruhiyla M.; cānın kim: cān beni kim M.

259. M. 104, S. 71^a

260. M. 104, S. 71^a

- 3 Şem^c-i ruḥuna yandırırım cān-ı ^cazīzi
Deprenmege pervāne-veş imkānım olursa
- 4 Sevdā-yı ser-i zülfi ile başa çıkılmaz
Şāne yerine pençe-i mercānım olursa
- 5 Çengāl-i ^cuḳāb-ı felege şayd olamam ger
Tevfīḳ-i Ḥudāvendi nigeḥ-bānım olursa
- 6 Min-ba^cd dirīḡ eylemez ol māh vişālin
Bir şubḥ eger vāḳıf-ı hicrānım olursa
- 7 Sūz-ı dil ile yandırırım bāḡ u bahārı
Efgānda Ġarībī gibi meydānım olursa

261

mef^cūlū / mēfā^cīlū / mēfā^cīlū / fe^cūlūn
— — . / . — — . / . — — . / . — —

- 1 Ol dīde ki giryeyle şikāyet var içinde
Girdāb-ı belādır ki çok āfet var içinde
- 2 Başdan başa seyr eyledigim nüṣḥa-i ḥüsnüñ
Her fıkrası bu dürlü ^cibāret var içinde
- 3 Ol sīnede kim ḥasret-i yāḳūt-ı lebiñ var
Dünyāyı yaḳar deñlü ḥarāret var içinde
- 4 Düşme heves-i çāk-i girībān-ı vişāle
Baḳ mūy-ı miyāna ki nezāket var içinde
- 5 Yūsuf gibi düş çāh-ı zeneḥdānına yārin
Zindān ise de pāyına rif^cat var içinde
- 6 Hoşdur baña biñ kerre gülistān-ı İrem'den
Ol bezm ki şahbā-yı muḥabbet var içinde
- 7 Gel meclis-i rindāna ayak başma sözüm dut
Zāhid ḳatı çok saña rezālet var içinde
- 8 Bilmem ne belā naḥldir ol serv-i ḳadiñ kim
Her gūne ḥırām itse leṭāfet var içinde

[5b] Ḥudāvendi: Ḥudāvend M.

[6a] min-ba^cd: منى بعدد M.

261. M. 105, S. 71^b

[1a] ki: M'de yok; giryeyle: كريبيله M., كريبيله S.

[2b] bu: bir M.

[8b] gūne: kūteh M.

- 9 Ol şūḥ görüb bu ğazelim didi Ğarībī
La'lim gibi biñ dürlü ḥalāvet var içinde

262

mef[°]ülü / mēfā[°]īlū / mēfā[°]īlū / fe[°]ülün
— . / . — . / . — . / . — .

- 1 Nūş eyledigiñ bāde-i rindāna tıyurma
Ol lezzeti ağızındaki dendāna tıyurma
- 2 Mecnūn gibi dilden dile efsāne olursun
Sırr-ı deheniñ meclis-i yārāna tıyurma
- 3 Şahbā yerine ḳanıñ iḳer ey dil-i şeydā
Gel [°]aşkıñı ol gözleri mestāna tıyurma
- 4 Bu ḳāh-ı firāḳa seni elbet şalurlar
Ey Yūsuf-ı dil ḥ[°]ābıñı iḥvāna tıyurma
- 5 Būs-ı leb-i cānāna nihān nā[°]il olursan
Ol ḥāleti cismiñde olan cānāna tıyurma
- 6 Ey dil ḥazer it eylemesünler seni rüsvā
[°]Aşıklıgını zümre-i yārāna tıyurma
- 7 Cān vir sitem-i dāğ-ı muḥabbetle Ğarībī
Bilmezlik idüb derdiñi Loḳmān'a tıyurma

263

mef[°]ülü / fā[°]ilātü / mēfā[°]īlū / fā[°]ilün
— . / — . — . / . — . / — . —

- 1 Dil bülbül oldu reng-i ruḥ-ı erguvānına
Cān mā[°]il oldu lehce-i şīrīn-zebānına
- 2 Hengām-ı ḥatt-ı rüyuna irdik ol āfetiñ
Gūyā bahār-ı [°]işretiñ irdik ḥazānına
- 3 Zülf-i nigāra ḥayli zamān ḥıdmet eyledik
Olduḳ resīde rütbe-i mūy-ı miyānına
- 4 Bir şubḥ ol āfitāb çıḳub seyr-i gül-şene
Gül [°]andelibi oḥşayarak başdı cānına

262. M. 105, S. 72^a

263. M. 106, S. 72^a

[2b] [°]işretiñ: ḥüsnünüñ M.

- 5 Ey şeyh çalma şîşemizi taşta kıl kerem
Allāh için bu bî-günehîñ girme kıranına
- 6 Pervāne-vār yandı göñül şem^c-i rüyına
Bir kimse vākıf olmadı sūz-ı nihānına
- 7 Virdim cūnūn-ı ʿaşk ile şöhret zamānaye
Düşdüm şakız mişālî bu halkıñ dehānına
- 8 Aldı ʿinān-ı şabrımı bir şūh-ı bî-amān
Kimdir bu nā-tüvānıñ irişsün amānına
- 9 Kesmez nigāh-ı kıhrını bir dem Ğarībi'den
Bî-çāreniñ irişdi buçaq üstüñvānına

264

fā^cilātün / fe^cilātün / fe^cilātün / fe^cilün (fa^clün)
— . — — / . . — — / . . — — / . . — — (— —)

- 1 Hıylî idi itmiş iken turre-i rû-pūşunda
Dil-i divānemi buldum der-i mengūşunda
- 2 İctināb eyleme ʿuşşākdan ey āfet kim
Mihr efzāyiş olur hāleniñ āğūşunda
- 3 Lāf söz eylesün şem^c ki pervāneleriñ
Çokdur esrār-ı muḥabbet leb-i ḥāmūşunda
- 4 Kim ki cān virse şeb-i turre-i ğisūlarına
ʿÖmr-i cāvīdi bulur şubḥ-ı bināğūşunda
- 5 Cānım ol kıamete kıurbān ki hıram itdikce
Kākül-i müşg-feşān cünbiş ider dūşunda
- 6 ʿÖmri efzūn ola ol şūh-ı perī-zādıñ kim
Ne vefā itdi bize ʿahd-i ferāmūşunda
- 7 Kendi kendiñ itürür ʿaşk yetince ḥüsne
Bülbüli ḥ^vāb başar gibi gül āğūşunda
- 8 Feyz-i mey-ḥāne-i ʿaşkı ne bilür zāhid-i ḥuşk
Başka keyfiyyet olur bāde-i pür-cūşunda
- 9 Ey Ğarībī virelüm ḥüsnüne ārāyiş-i nāz
Nigehe cān mı kıalur ʿāşık-ı med-hūşunda

264. M. 106, S. 72^b

[2b] mihr: meh-i M.

[7b] bülbüli: bülbül S.

265

mef°ülü / fā°ilātün / mef°ülü / fā°ilātün
 — — . / — . — — / — — . / — . — —

- 1 Zülf-i kemend-i yāri gördükçe bī-bahāne
Çün murğ-ı mār-dīde göñlüm gelür figāna
- 2 Kār itdi vara vara cāna ğam-ı firāķıñ
Tā döndi reng-i rūyum derdiñle za°ferāna
- 3 Bu sūziş-i muħabbet kim var derün-ı dilde
Kalmaz nüħüfte āħir bir ğün çıkar beyāna
- 4 Dāğ-ı muħabbet ile yandı dutuşdı bağrımız
Yā Rabb sen eyle merhem bu sūziş-i nihāna
- 5 Bāğ-ı hayāliñ içre biñ dürlü nevħa-gerdir
Dönmüş ğamiñla göñlüm murğ-ı hezār zebāna
- 6 Ey dil şaķın dolaşma müjgān-ı şūħ-ı yāre
Cān figāriñ itme tır-i ğama nişāne
- 7 Devr-i haķıyla yārin hātır-ħoşum Ğarībī
Bülbül bahār ister meyl eylemez ħazāna

266

mefā°ilün / mefā°ilün / mefā°ilün / mefā°ilün
 . — — — / . — — — / . — — — / . — — —

- 1 Zā°if-i aħmerin gördükce ol şūħuñ miyānında
Yanar nār-ı muħabbet °āşıķıñ ħasretle cānında
- 2 Mesīħā'ya olurum ħadr ile mānend eger bir ğün
O ħürşīd-i cihān-tābriñ yerim olsaydı yanında
- 3 Ser-i şad-pāre-i misvākdan bu sırrı fehm itdim
K'aniñ būy-ı vefādan bir eşer yoķdur dehānında
- 4 Bu bāğ-ı dil-firīb-i °āleme aldanma ey bülbül
Nebāt-ı reng ü bū yoķdur bahārında ħazānında
- 5 Bulur cānı ħayāt-ı tāze cism-i mürde-i °āşıķ
Yer itdikce ħadeng-i nāz-ı ğamzeñ üstüħvānında

265. M. 107, S. 72^b

[1a] bī-bahāne: bī-nihāne M.

[1b] dīde: dīze S.

266. M. 107, S. 73^a

[1a] aħmerin: aħmeriñ M.

- 6 Seniñ çün gūne gūne zehrler maḥfīdir ey gāfil
Bu miḥmān-ḥāne-i kevn-i fenāniñ āb u nānında
- 7 Nedir ḥāli Ġarībī bilmezim murğ-ı dil-i zārīñ
O şūḥuñ pençe-i şāḥin-i çeşm-i bī-amanında

Bābü'l-yā°

267

fā°ilātün / fe°ilātün / fe°ilātün / fe°ilün (fa°lün)
— . — — / . . — — / . . — — / . . — — (— —)

- 1 Bir de gelsün ḳalemiñ cünbiş-i güftāra lebi
Naḳş ide şafḥa-i evrāḳa biraz na°tı nebi
- 2 Ki odur bā°iş-i ĩcād-ı nuḳūş-ı °ālem
Muttaşıl nūr-ı İlahiyedir aşl u nesebi
- 3 Ḥvāce-i fenn-i °ulūm-ı ezeli vü ebedī
°Aḳl-ı küll andan idüb kesb-i kemāl-i edebi
- 4 Şevḳ-i mihridir anıñ vāsıta-i būd u nebūd
Zāt-ı pākidir olan ḥilḳat-i eşyā sebebi
- 5 Zülmet-i küfr ü ḳalāletde cihān ḳalmış iken
Pertev-i ḥāver-i ĩmān ile rüz itdi şebi
- 6 Ḥabbezā ma°ni-i şeh-beyt-i risālet ki Ḥudā
Eylemiş zātını dīvān-ı rūsül müntaḥabı
- 7 Bu güneh-kār u siyeh-rū °Acemi'den giçme
Ey leb-i nāḥıḳa-perdāz-ı lisān-ı °Arabī
- 8 Şerbet-i la°i-i şifā-baḥşıñ ile ref° eyle
Cürm-i °işyān ile cismimde olan tāb u tebi
- 9 Ḳoyma maḥşerde Ġarīb-i-zarīri maḥrūm
Senden ey baḥr-ı şefā°at budur ancak ḫalebi

[6a] gāfil: M.'de yok.

[6b] kevn-i fenāniñ: kevn ü mekāniñ M.

Bābü'l-yā°: M. 107, S.'de yok.

267. M. 107, S. 73^a

[1a] lebi: beni M.

[1b] nebi: beni M.

[2a] ĩcād-ı: ايجا M.

[4a] būd u nebūd: būd nebūd M.

[8b] tāb u tebi: tāb tebi M.

268

mefā°īlün / mefā°īlün / mefā°īlün / mefā°īlün
 . - - - / . - - - / . - - - / . - - -

- 1 Dem-ā-dem zaḥm-dār-ı ḥançer-i müjgānıñım sākī
Der-i mey-ḥānede pā-kūb-ı dest-efşānıñım sākī
- 2 Mey ü dil-bersiz eyyām-ı bahāra kim virür zīver
Sen ol şāhid mey-i gül-fāmı vir ḳurbānıñım sākī
- 3 Benim tā Ḳays-veş ḳayd-ı cünūna rağbetim vardır
Esīr-i ḥalkā-i gīsū-yı müşg-efşānıñım sākī
- 4 Kümeyt-i sāgar-ı ser-şarı sür cevlān-geh-i °aşḳa
Bu āyīn ile ḳurbān-geşte-i cevlānıñım sākī
- 5 Baña ol la°i āteş-rengden bir cām-ı memlū şun
Ki çokdan intizār-ı va°de-i iḥsānıñım sākī
- 6 Müfīd olmaz şarāb-ı erguvānī °aşıḳa tenhā
Daḫı ḥasret-keş-i būs-ı leb-i ḥandānıñım sākī
- 7 Ḥınā-yı pençe-i ḥūrşīdi sen göster ayağında
Ki her dem başıña ben bir belā-gerdānıñım sākī
- 8 Bu bezm-i işret-engīz-i ḥumāra bir ḫırām eyle
Ki mest-i bāde-i çeşmān-ı ḥoş-mestānıñım sākī
- 9 Sebūy-ı ehl-i °aşḳ-āsā dil-i pür-ḥūndan ayru
Dü-çeşm-i eşk-i ḥasret-riz ile giryānıñım sākī
- 10 Mey-i gül-gūnda °aks-i şem°-i ruḥsārıñ °ayān it kim
Mişāl-i gerdiş-i pervāne ser-gerdānıñım sākī
- 11 Ğarībī'em leb-i cām u ruḥ-ı dil-berden el çekme
Bu ümmīd ile bir dil-beste-i devrānıñım sākī

268. M. 108, S. 73^b

[1a] zaḥm-dār: zaḥm-ḥ°ār M.

[1b] pā-kūb: پاكوب M.

[2b] gül-fāmı: gül-fāma M.

[4a] cevlān-geh-i: cevlānıñım M.

269

mefā°īlün / mefā°īlün / mefā°īlün / mefā°īlün
 . - - - / . - - - / . - - - / . - - -

- 1 Gül itdi terk-i gül-şen bülbüle zaḥm-ı tiken ƙaldı
Ġamiñla çıƙdı cān-ı nātüvānım bir beden ƙaldı
- 2 Vedā°ıñdan degil ḥāṭır-ı ḥazīnim ey perī ammā
Seniñle arada maḥfice maḥfice süḥan ƙaldı
- 3 Bu fikr ile gönül āvāre-i küh-sār-ı miḥnetdir
Kime āyā seniñle itdigim seyr-i çemen ƙaldı
- 4 Ferāmūş eyledim her ārzū-yı zevk-i dünyāyı
Dil-i pür-sūzişimde ḥasret-i ḥāk-i vaṭan ƙaldı
- 5 Gehī ḥār-ı melāmetle gehī nā-ḥūn-ı ḥasretle
Libās-ı °ārdan egnimde ancak pīrehen ƙaldı
- 6 Gül-istān-ı ruḥ-ı dil-dār yetdi leşker-i yağmā
Ġarībī Yūsuf-ı dil düşmege çāh-ı zeƙan ƙaldı

270

mefā°īlün / mefā°īlün / mefā°īlün / mefā°īlün
 . - - - / . - - - / . - - - / . - - -

- 1 °Arūs-ı şāhid-i gül-bün bu faşla ġāzelenmez mi
Görünce bülbüli biñ faḥr ile ṭannāzelenmez mi
- 2 Perīşān gönlümi cem° itmek isterdim didiler kim
Meger bir tār-ı zülf-i yār ile şīrāzelenmez mi
- 3 Gelince ġonçe-i la°li tebessüm birle ġüftāra
Çemende ġonçeler ḥasretle hep ḥamyāzelenmez mi
- 4 Ḥayāl-i tār-ı zülfüñde sinān-ı şāne gezdikçe
Derūn-ı sīnede dāğ-ı kühenler tāzelenmez mi
- 5 Ġarībī ġamze-i ḥūn-rīzi gelsün bir de cevāna
Yine zaḥm-ı derūnum ṭaşraya dervāzelenmez mi

269. M. 108, S. 74^a

[3b] kime āyā seniñle: kim eyā ben seniñle M.

270. M. 109, S. 74^a

271

mefā°īlün / mefā°īlün / mefā°īlün / mefā°īlün
 . — — — / . — — — / . — — — / . — — —

- 1 Neşāt-ı būs-ı la°liñ biñ leb-i peymāneden giçdi
Budur vechi ki şofī sāķiden mey-ĥāneden giçdi
- 2 Degil bī-hūde ger zūnnāra sevdā çekdi Şan°an'ı
Sebeb bir ĥüsn imiş kim sübĥa-i şad-dāneden giçdi
- 3 Kimiñ kim göñlüni şeh-bāz-ı çeşmiñle esīr itdiñ
Fedā-yı ĥāliñ olsun dir dil-i dīvāneden giçdi
- 4 Ne tenhā ben giriftār-ı dü-çeşm-i seĥer-engīziñ
Seni gördükde her kes yārdan bī-gāneden giçdi
- 5 Kıyās it kākülünñden göñlümünñ ĥāl-i perīşānın
Ne güne pārelendi tā sinān-ı şāneden giçdi
- 6 Kerem kıl dīde-i °uşşāķa göster şem°-i ruĥsārīñ
Ġamiñla sūziş-i cān şīve-i pervāneden giçdi
- 7 Ġarībī rıĥlet-i cāndır °adem vehmiyle Mecnūn'dan
Ġam-ı °aşķıñda cān virdi bu miĥnet-ĥāneden giçdi

272

fā°ilātün / fe°ilātün / fe°ilātün / fe°ilün (fa°lün)
 — . — — / . . — — / . . — — / . . — — (— —)

- 1 Dilde yok ārzı sırr-ı dehemiñden ġayrı
Cānda yok daġdaġa fikr-i sūĥaniñden ġayrı
- 2 Deşt-i ġamda kim ider ehl-i cünūnı teskīn
Ĥalka-i silsile-i pūr-şikenīñden ġayrı
- 3 Nāzenīnim olamaz rāyiĥa-baĥş-ı āfāk
Kākül-i turre-i müşg-i Ĥoten'iñden ġayrı
- 4 Çeşm-i inşāf ile baķ zūlfüne kimdir saña ol
Seniñ üftāde-i çāh-ı zeķanıñdan ġayrı
- 5 Üstüĥvān-ı cism-i za°ifimde görünmez cānā
Ġonçe-i ġamze-i ĥātır-şikenīñden ġayrı

271. M. 109, S. 74^b

[1b] şofī sāķiden: sāķī şofiden M.

272. M. 109, S. 74^b

[4a] kimdir: kim M.

- 6 Kimdir endāmıñı ḥasretle çeken āġūşı
Ey gül-i ġonçe-dehen pīreheniñden ġayrı
- 7 Ṭab^c-ı yārāna Ġarībī kim olur tesliye-baḥş
Nazm-ı pākīze-i dürr-i sūḥanıñdan ġayrı

273

mef^cūlū / fā^cilātū / mefā^cīlū / fā^cilün
— — . / — . — . / . — — . / — . —

- 1 Faşl-ı bahār bülbül-i dil-zāra ḳalmadı
Güldeñ şemīm-i hem-dem olan ḥāra ḳalmadı
- 2 Oldum o şūḥa eylemeden lütf ü ilticā
İtmez ḳabūl elde daḥı çāre ḳalmadı
- 3 Ferhād egerçi virdi fenāya vücūdını
Dünyā daḥı ol ^cacūze-i mekkāre ḳalmadı
- 4 Dirhem ḳadarca ḥoḳḳa-i ceyb-i sipirde
Dārūy-ı raḥm ^cillet-i bīmāra ḳalmadı
- 5 Dıtdı reh-i ümīdi yine dīv-i Ḥayberī
Vaḳt-ı ṭavāf-ı Ka^cbe-i dīdāra ḳalmadı
- 6 Ḳıldı tirāş şafḥa-i ruḥsārdan ḥaṭın
Devr-i ḳamerde mecmu^c-ı seyyāre ḳalmadı
- 7 Açdıñ metā^c-ı şi^cri Ġarībī ne fā^cide
Naḳd-i bahā cevāhir-i ġüftāra ḳalmadı

274

mefā^cīlün / mefā^cīlün / mefā^cīlün / mefā^cīlün
. — — — / . — — — / . — — — / . — — —

- 1 Tesellī-baḥş-ı ḥaṭır kim gerek peymāneden ġayrı
Maḳām-ı dil-nişīn olmaz der-i mey-ḥāneden ġayrı
- 2 O şeb kim eylerim taḥrīr vaşf-ı şem^c-i ruḥsārıñ
Yaḳışmaz ḥiç bir maşdar per-i pervāneden ġayrı
- 3 Niġāh-ı çeşm-i şūḥı düşse bir kez şaḥn-ı gül-zāra
Ḥas u ḥārı görünmez cilve-i mestāneden ġayrı

273. M. 110, S. 75^a

274. M. 110, S. 75^a

- 4 Şalub yüz ʿuḳde-i ğam ḫāl-i dil-ber ḳalb-i zühhāda
Budur vechi ki dutmaz sübhā-i şad-dāneden ğayrı
- 5 Ḥarāb-ḫāne-i dilde nesīm-i feyż-i devlet var
Dimişler kim nüzūl itmez Hümā vīrāneden ğayrı
- 6 Müselsel zülfüñe virme güşāyiş gerden-i dilden
Ki zencīr-i cünūna girmesün dīvāneden ğayrı
- 7 Dem-i āḫirde ey peyk-i ecel eyle ferāġat kim
Ġarībī virmesün cān kimseye cānāneden ğayrı

275

mefāʿīlün / mefāʿīlün / mefāʿīlün / mefāʿīlün
· — — — / · — — — / · — — — / · — — —

- 1 Baña ser-geştelik ol zülf-i müşġīn-zārdan geldi
Perişānlık dimāġa nāfe-i Tātār'dan geldi
- 2 Degildim ben esīr-i ḫalkā-i zencīr-i ʿaşḳ ammā
Bu sevdā-yı cünūn ol şūḫ-ı şīrīn-kārdan geldi
- 3 Getürdi cānib-i Yaʿḳūb'a būy-ı müjde-i Yūsuf
O peyk-i nām-ver kim ḫāk-i kūy-i yārdan geldi
- 4 Füzūn itdi sevād-ı ḫaṭṭ fūrūġ-ı şemʿ-i ruḫsārın
Gil-i āyīne-i ḫūsne şafā zengārdan geldi
- 5 Yüzünden şāhid-i gül-bün niḳābın açdı ey bülbül
Nüvīd-i vaşl ile peyk-i şabā gül-zārdan geldi
- 6 Virür bir bir ḫaber ḫāl-i derūn-ı dāġ-ı dārimdan
O seyl-āb-ı fenā kim dīde-i ḫūn-ābdan geldi
- 7 Ġarībī nice dem girdāb-ı fikre ġavṭa-ḫ̄ār oldum
Bu ġüne bir güher tā ḳulzüm-i ġüftārdan geldi

275. M. 111, S. 75^b

[1a] müşġīn-zārdan: müşġīn-tārdan M.

[3a] būy-ı: حَقًّا M.

[4b] şafā: صَنَا M.; zengārdan: jengārdan M.

[7a] ġavṭa-ḫ̄ār oldum: غوطَةٌ خَوَاضِي أُولَام M.

[7b] tā: nā M.

276

mefā°īlün / mefā°īlün / mefā°īlün / mefā°īlün
 . — — — / . — — — / . — — — / . — — —

- 1 Nesīm-i gül vezān oldı peyām-ı āşinā geldi
Bu şevk ile dimāğ-ı cāna zevk-i ictihā geldi ?
- 2 Bu devlet °aşkdandır kim şikest-i üstühvānından
Kulağa bir şadā-yı cünbiş-i bāl-i Hümā geldi
- 3 Nihāl-i kāmetim ğamla varak-riz-i hazān iken
Bahār-ı °ömri reyyān itmege ebr-i °atā geldi
- 4 Uyan ey °andelīb-i baht bu h°āb-ı girānıñdan
Saña kim cānib-i gülden yine būy-ı vefā geldi
- 5 Ğarībī der-geh-i dükkān-ı nazma vir güşāyiş kim
Kumāş-ı nev-zuhūr-ı şir-i rengine bahā geldi

277

fā°ilātün / fe°ilātün / fe°ilātün / fe°ilün (fa°lün)
 — . — — / . . — — / . . — — / . . — — (— —)

- 1 Dil-i bī-çāre ki kapuñda gedādır şimdi
Vird-i şām u seheri saña du°adır şimdi
- 2 Bende-i hāk-i der-i devletiñim sulţānım
Naqd-i gencine-i cān saña fedādır şimdi
- 3 Cūy-ı ihsānıñ ümīdiyle nihāl-i emelim
Hāke düşmüş gibi bī-berg ü nevādır şimdi
- 4 Yūsuf-ı hātırımı şalma çeh-i nisyāna
Kerem eyle ki dem-i lütf ü °atādır şimdi
- 5 Çekilür her ne ise cevr ü cefā-yı ğurbet
Līk hicrān baña bir başka belādır şimdi
- 6 Ber-ķarār olmağa °ömrüñ bu Ğarībī-i haķir
Dest-berdāşte-i bāb-ı Hudā'dır şimdi

276. M. 111, S. 75^b

277. M. 111, S. 76^a

[1b] şām u seheri: şām-ı seheri M.

278

mefā°īlün / mefā°īlün / mefā°īlün / mefā°īlün
 . - - - / . - - - / . - - - / . - - -

- 1 Mey-i şevk-i lebiñle sīnemiz mesrūdur şimdi
Hayālīñle dil-i vīrānemiz ma°mūrdur şimdi
- 2 Cilā-yı dīde-i hūrşīd iken āyīne-i kalbim
Ġubār-ālūdedir ħaṭır göñül bī-nūrdur şimdi
- 3 Atıldım şīşat-ı feyz-i nazardan ey kemān-ebrū ?
Mişāl-i tīr ḳaddim der-gehiñden dūrdur şimdi
- 4 İderdi bir zamān dil والضحّا-yı hūsnūñi ezber
Baña والليلى-yı ḫaṭṭıñ şeb-i deycūrdur şimdi
- 5 Ümīdim desti kūtāh oldı yetmez merhem-i vaşla
Göñülde sevdiğim her raḫne bir nāsūrdur şimdi
- 6 Ene'l-ḫaḳḳ sırrı ḳanımla yazılsın °arızıñ üzre
Çekilsün dāra zūlfūñden göñül Manşūr'dur şimdi
- 7 Ne gūne bülbül-i ṭab°-ı Ġarībī nağme-ḫ°ān olsun
Ki gül-zār-ı cemālīñden begim mehcūrdur şimdi

279

mefā°īlün / mefā°īlün / mefā°īlün / mefā°īlün
 . - - - / . - - - / . - - - / . - - -

- 1 Yine ḫışm ile dil-ber pister-i nāza ḳadem başdı
Niyāza ḳoymadı yer cümle seyl-āb-ı sitem başdı
- 2 Niğāh-ı çeşm-i mestiñ ḫasretiñden ey perī-peyker
Yine bāğ içre çeşm-i nergisi ḫ°āb-ı °adem başdı
- 3 Hezārān reng ile ḫūn-ı dilimden ḫāme-i müjgān
Firāḳıñ şerḫine ruḫsār-ı zerdimde raḳam başdı
- 4 Hele İskender-i dil çıkımdan zūlmāt-ı zūlfünden
Gelüb ser-çeşme-i ḫayvāna Ḥızr-ı ḫaṭṭ ḳadem başdı

278. M. 112, S. 76^a

[3a] şīşat-ı feyz-i nazardan: şaş-ı nazardan S.

[6b] Manşūr'dur: nāsūrdur M.

279. M. 112, S. 76^p

[1b] yer: bir M.

- 5 Ğarībī ḥāmeve pey-rev olunca ṭab^o-ı çālākım
Leb-i güftārdan biñ yerde engüş-ti nedem başdı

280

fā^oilātün / fā^oilātün / fā^oilātün / fā^oilün
— . — — / — . — — / — . — — / — . —

- 1 Ey kerem-kārā yeter faqr ile giryān it beni
Gūşe-i ʿayn-ı ʿināyet birle ḥandān it beni
- 2 Pīç ü táb-ı cismim oldı za^ofdan mānend-i tāk
Cūy-ı iḥsānıñla bir serv-i ḥırāmān it beni
- 3 Şāḥ-sār-ı bāğ-ı ümmīdim varaḫ-rīz oldı hep
Nev-bahār-ı feyż-i en^oāmıñla reyyān it beni
- 4 Kalmadı naḥl-i murādımda sitemden berg ü bār
Kaṭre-i bārān-ı lüṭfuñla ḥıyābān it beni
- 5 Faqr ile vīrānedir miḥnet-serā-yı ḥāṭırım
Dest-i lüṭfuñla yine ma^omūr-ı iḥsān it beni
- 6 Kalmışım baḥt-ı siyāhım teg şeb-i deycūrda
Nūr-ı en^oāmıñla bir ḥūrşīd-i tābān it beni
- 7 Vaḫtidir baḥr-ı mürüvvet cūşa gelsün her yaña
Ey kerem-kārā o baḥra dürr-i ğalṭān it beni
- 8 Ey mürüvvetlü saḥā-pīşe veliyü'n-ni^ometim
Rūy-ı ümmīdim saña dutdum feraḥ-ḥ^vān it beni
- 9 Dil du^oā-yı devlet ü dīniñde cevlan itmege
Dest-ber-āverde-i der-gāh-ı Yezdān it beni
- 10 Zīr-i ḥār-ı faqrda bī-çāre kaldım dil ḥazīn
Bāğ-ı vaşfıñda Ğarībī teg ḥoş-elḥān it beni

[5a] ḥāmeve: حامييه M., حامييه S.

280. M. 112, S. 76^b

[10a] bī-çāre: āvāre M.

281

mef^oülü / mēfā^oīlū / mēfā^oīlū / fe^oülün
 — — . / . — — . / . — — . / . — —

- 1 Cānım taleb-i vaşl ile āvāre degil mi
Gönlüm heves-i zülf ile şad-pāre degil mi
- 2 Hep ḥasret-i ḥāl-i siyehiñle çıkan āhım
Rūy-ı felege encüm-i seyyāre degilim
- 3 Dil mekteb-i ʿaşkıñda sebak-ḥ^vānıñ olaldan
Sīnem aña bir nüşha-i sī-pāre degil mi
- 4 Bī-rāḥat u bī-ḥ^vāb neden şubḥa dek ağlar
Berg-i gül-i ter bülbüle gehvāre degil mi
- 5 Mümkün mi şifā-yāb ola bī-merhem-i la^oliñ
Sīnemdeki nāsūr olacaḡ yāre degil mi
- 6 Bilmezse neler çekdigimi vādī-i ġamda
Ḥūn-ı cigerim dīdede fevvāre degil mi
- 7 Lütf ile Ġarībī'ye baḡub didi o gül-ruḡ
Āyā bu bizim ʿāşık-ı bī-çāre degil mi

282

fā^oilātün / fe^oilātün / fe^oilātün / fe^oilün (fa^olün)
 — . — — / . . — — / . . — — / . . — — (— —)

- 1 Baḡr-ı ʿaşḡ ideli ḥüsnüñ bu dil-i bī-tābı
Ḳaṡre şaymaz gözümüñ ḡanlu yaşı girdābı
- 2 Bī-ḡarār olsa n'ola seyr-i ruḡunda nazarım
Rūy-ı āyīnede cem^o eyleyemem sīm-ābı
- 3 Ḥüsnüñe mihr-i cihān-tābı berāber diyemem
Beñzedirsem ġalaṡım ʿarızıña meh-tābı
- 4 Minbere egri baḡar mā^oil-i serv-i ḡaddiñ
Ḳaşlarıñ ḡastesi neyler güzelim miḡrābı
- 5 Sāḡi lütf eyle biraz sende de inşāf olsun
Bir ḡadeḡ bāde ile yād ideḡör aḡbābı

281. M. 113, S. 77^a

282. M. 113, S. 77^b

[5a] sende de: sende M.

- 6 Ğaraẓiñ düŝmene ger ħande ise ħāmūŝ ol
Ĥūn ider māhi-i leb-beste dil-i ħullābı
- 7 Ğavṭa-ħ^vār-ı yem-i fikr ile Ğarībī diliñi
Bulmağ istersen eger böyle dūr-i nā-yābı

283

fā^oilātün / fe^oilātün / fe^oilātün / fe^oilün (fa^olün)
— . — — / . . — — / . . — — / . . — — (— —)

- 1 Ķatl-i ^oaşıkda ne ihmāl ide te^oħīr gibi
Ne viŝālinde tekāsül ide taḳṣīr gibi
- 2 Pāy-māl itdi beni āmed ü reft-i sitemiñ
Rūy-ı ḳālīde olan hey^oet-i taŝvīr gibi
- 3 Dil-i zāriñ nice bir cānı var āzād ola kim
Şīr-i ser-bestedir ol kāküle zencīr gibi
- 4 Böyle bir ceyš-i ğamiñ eylemiş anı ber-bād
Bulamam ħāṭırımı bir daħı ta^omīr gibi
- 5 Ķankı bī-çāresiniñ ḳatline ḳaşd itdi yine
Sürmeden zāğ virür çeŝmine ŝemŝīr gibi
- 6 Vefḳ-ı ħālū'l-vasaṭı dāğ ile çekdim dilime
Bu perī-zādeyi dām itmege teŝhīr gibi
- 7 Āteŝin āh Ğarībī ki çıkar sīnemden
Ciger-i düŝmene maḥŝūŝdurur tīr gibi

284

mef^oülü / fā^oilātü / mefā^oīlü / fā^oilün
— — . / — . — . / . — — . / — . —

- 1 Ey ŝūḫ baħr-i ^oaşka ḫabāb eylediñ beni
Seyl-āb-ı ğamla ḫāne-ħarāb eylediñ beni
- 2 Oldum miŝāl-i teŝne-leb-i deŝt-i Kerbelā
Zehr-āba nūŝ-ı mevc-i serāb eylediñ beni

[6a] ğaraẓiñ: ^oarziñ M.

283. M. 114, S. 77^b

[2b] ḳālīde: ḳālebde/ḳālībda M.

[7b] maḥŝūŝdurur: maḥŝūŝdur M.

284. M. 114, S. 78^a

- 3 Renc-i humār-ı bāde baña virdi derd-i ser
Hasret-güzār-ı cām-ı şarāb eylediñ beni
- 4 Bir kerre feyz-i vuşlatıña nā'il olmadık
Müstevcib-i hezār itāb eylediñ beni
- 5 İtdiñ rübūde °aqlımı benim nigāh ile
Gūyā esir-i pençe-i hū'āb eylediñ beni
- 6 Her şeb hayāl-i hāl-i siyāhıñla şubħa dek
Encüm-şümār-ı rüz-ı hesāb eylediñ beni
- 7 Maqşūd beyān-ı sūziş-i hicrān ise yeter
Allāh için Ğaribi kebāb eylediñ beni

285

fā°ilātün / fe°ilātün / fe°ilātün / fe°ilün (fa°lün)
 — . — — / . . — — / . . — — / . . — — (— —)

- 1 O melek hūsnüni şerħ itse de tafşil gibi
Nüşħa-i mihrini zann eyleme tekmiil gibi
- 2 Dāne-i hāl degil tāk-ı dü-ebrūsunda
Göñlüm aşılımış aña şīşe-i kandil gibi
- 3 Nesh olub āyet-i hūsnüni o perī-ruhsārıñ
Bir Firengi haı ile nüşħa-i İncil gibi
- 4 Haıı-ı nev-hizine bak şafħa-i ruhsārında
Varak-ı hūsnüni dür-efşān ider ikliil gibi
- 5 Muşhaf-ı rüyuna ser-levħa-i zer çekmek için
Cedvel-i kaşına zülfi kalem-i kıl gibi
- 6 Harem-i vuşlat-ı dil-dārda hem-şoħbet idik
Geldi zāhid araya girdi °azāzil gibi
- 7 Böyle zulmet-kededir hāne-i dil ğamdan kim
Revzeninden görünür şu°le siyeh miil gibi
- 8 Yılda bir dil-bere dil virmeden ikrāh oldum
Ba°zi hükkāmıñ olur manşıbu taħvıl gibi
- 9 Tā inandırdım o bed-hūya hulūş-ı dilimi
Biñ kez öpdüm yüzini şafħa-i tenzil gibi

285. M. 114, S. 78^a

[5b] kalem-i: kalem-i M.

[9b] yüzini: ayağın M.

- 10 Şu[°]arā-yı sefefe söyle Ğarībī tanzīr
Bezm-i yārāna oķı sen anı temşīl gibi

286

fā°ilātün / fe°ilātün / fe°ilātün / fe°ilün (fa°lün)
— . — — / . . — — / . . — — / . . — (— —)

- 1 Kaddime şaldı firāķı ħam-i teksīr gibi
Zülf-i ħübāna düşen ħalka-i dil-gīr gibi
- 2 İntizārim ser-i rāhında bu ümmīd ile kim
Serim āvīze-i fitrāk ide naķçīr gibi
- 3 Künc-i ğamda bulamam zerrece taķrīk-i mecāl
Çīn-i dāmānım olub pāyıma zencīr gibi
- 4 Bu ħarābātıda bir cür°a-i meyden ğayrı
Kim açar °ukdemizi nāĥun-ı tedbīr gibi
- 5 Kalmadı ma°rifete kimse Ğarībī ŧālib
Görmedim ħalkıda mergūb-ı denānīr gibi

287

mef°ülü / fā°ilātü / mefā°ilü / fā°ilün
— — . / — . — . / . — — . / — . —

- 1 Dökme şarābı itme şaķın zulm-i muŧlaķı
Ey şeyĥ alma gerdeniñe ħūn-ı nā-ĥaķı
- 2 Ħande henüz la°i lebin itmemiş ğuşād
Tāze bu bāĝıñ açsa gerek ğonçe zanbaķı
- 3 Bir ben degil cihānda giriftār-ı miĥnetim
Kām üzre kimse gördiĝi yok çarĥ-ı ezraķı
- 4 Deryā-yı °aşķa düşdi ĝöñül Hind-i zülfden
Çıķdı kenāre bender-i şūretde zevraķı
- 5 Nūr-ı nazār yüzünde perīşāndır ol bütüñ
Āyīne üzre cem° idemez kimse zībaķı

286. M. 115, S. 78^b

[1a] ħam: fem M.

[1b] dil-gīr: zencīr M.

287 M. 115, S. 78^b

[2b] açsa: açılsa M.; zanbaķı: zībaķı M.

- 6 Kālā-yı nazm u neşre dağı kalmadı revāc
Bāzārının pozuldu dağı gitdi revnağı
- 7 Sürme Ğarībi vaşf-ı sürininde ol mehiñ
Lağzide olmasun kalemīñ raḥş-ı eblağı

288

mef̄c̄ilü / fāc̄ilātü / mef̄āc̄ilü / fāc̄ilün
— . . / — . . . / . — — . / — . —

- 1 Kaşd-ı dil-i ḥazīnımedir her işāresi
Gelmez mürüvvet üzre dil-i seng-i ḥāresi
- 2 Tīr-i nigāh-ı şūḥunı ʿuşşāḳ-ı bī-nevā
Her gördüğünde tāzelenür bağı yāresi
- 3 Mānend-i tār-ı kāküli āşüfte ʿāşıkıñ
Cem° olmadı yanında dil-i pāre pāresi
- 4 Bir derde düşdi cān-ı ḥazīn kim devāsı yok
Bir böyle baḥre düşdi ki yokdur kenāresi
- 5 Geldi ʿaraḳ ʿizārına ol māh-ḫalʿatın
Yağdı derūnum āteş-i ʿaşıkıñ şerāresi
- 6 ʿAşık göz açdı seyr ide rüy-ı laḫfıne
Lağzide oldı gerdene pāy-ı nezāresi
- 7 Sırr-ı dehān-ı tengine yetmezsın ey göñül
Yok olmayınca saña sözüñ āşkāresi
- 8 Bir ḥayldır ki görmezim ol ḥāl-i gerdeni
İtmez ḫulū° baḫt-ı siyāhıñ sitāresi
- 9 İtme melāmet iş oradan giçdi mā-ḥaşal
Düşdüm Ğarībi ʿaşka nedir söyle çāresi

Temmetü'd-dīvān bi-lüḫfu'l-mülkü'l-Mennān

[7a] sürme: şorma M.

288 M. 116, S. 79^a

[8a] ḥāl-i gerdeni: ḥāk-i gerdini M.

[9b] nedir: nūr M.

Temmetü'd-dīvān bi-lüḫfu'l-mülkü'l-Mennān: M.'de yok, S. 79^a

[MUSAMMATLAR]

[Terkīb-i Bend]

fā°ilātün / fe°ilātün / fe°ilātün / fe°ilün (fa°lün)
 — . — — / . . — — / . . — — / . . — — (— —)

I

Ġamiñ ey ğonçe-dehān göñlimi maḥzūn itdi
 °Aşkıñ ey Leyli-i °ālem beni Mecnūn itdi
 Derd-i ḥasret gözimiñ yaşını Ceyḥūn itdi
 Eşk-i ḥūn-āb ruḥ-ı zerdimi gül-gūn itdi
 Sūziş-i dāġ-ı muḥabbet cigerim ḥūn itdi
 Nigeñiñ °aşıka cān virmegi k̄anūn itdi
 Sitemiñ cāna yetüb derdimi efzūn itdi
 Her ne itdiyse baña çeşm-i pür-efsūn itdi

Cāna kaşdıñ var ise bāri sen öldür ḥānım
 Saña ḳurbān ola ey şūḥ bu şīrīn cānım

II

Nāzenīnim yoḳ idi sende bu °ādet evvel
 Var idi pādişehim sende mürüvvet evvel
 °Ādetiñ itmek idi °aşıka ülfet evvel
 Sen iderdiñ men-i bī-çāreye şefkat evvel
 Baña göstermez idiñ āteş-i firkat evvel
 Senden olurdu dil-i ḥasteye şıḥḥat evvel
 Çünki göñlüñde var idi bu ferāgat evvel
 İtmeseydiñ güzelim bāri muḥabbet evvel

Dāġ-ı hicriñ beni yaḳdı yeter inşāf eyle
 Kīneden āyine-i sīneñi gel şāf eyle

(Terkīb-i Bend): Bu başlık "M. 116: İbtidā-yı Müşellesāt; S. 79^b: Tercī-i Bend" şeklinde yazılmış.

[1/1] dehān: dehen M.

[1/9] bāri: باى S.; ḥānım: ḥānım M.

[2/8] çünki: چونكى M.

[2/8] bāri: bār-ı M.

III

Bahtımı kahr ile ālūde-i ḥ^vāb itmez idiñ
 Ḥāne-i gönlümi firkatle ḥarāb itmez idiñ
 Dīdemi girye-i ḥasretle pūr-āb itmez idiñ
 Sīnemi āteş-i °aşkıñla kebāb itmez idiñ
 Mihr iderdiñ ğazab-ālūde °itāb itmez idiñ
 Yüregim kanını ey şūḥ şarāb itmez idiñ
 Her su°ālimde baña telḥ cevāb itmez idiñ
 Cismimi gūşe-i miḥnetde türāb itmez idiñ

Şimdi yetmez saña °āşıklarıñ āh u zārı
 Bu imiş resm-i ezel ğonçe buraḳmaz ḥārı

IV

Gül-şen-i °arız-ı rengīniñe ḳurbān olayım
 Nergis-i sūnbül ü nesrīniñe ḳurbān olayım
 Nev-demīde ḥaṭ-ı müşġīniñe ḳurbān olayım
 Ol iki çeşm-i cihān-bīniñe ḳurbān olayım
 Ḥançer-i ğamze-i pūr-kīniñe ḳurbān olayım
 Mey-i la°-i leb-i şīrīniñe ḳurbān olayım
 °Aklı yağmā iden āyīniñe ḳurbān olayım
 Döneyim kākül-i pūr-çīniñe ḳurbān olayım

Ki olub silsile-i tārına dil dīvāne
 Şerer-i āteş-i ruḥsārıña cān pervāne

V

Yeri var Yūsuf olursa güzelüm bende saña
 Çarḥdan şāhid-i ḥūrşīd ser-efgende saña
 Didiler dil-ber-i ṭannāz-ı ḥoş-āyende saña
 Ne niyāz ide gerek °āşık-ı şermende saña
 Gül-şen-i ḥüsnde gül yok ki ide ḥande saña
 Ola ḳurbān göreyim °aql-ı perākende saña
 Meyl iderdiñ göz açub baḳsa idiñ sen de saña
 Ğam degil ben de olursam şanemā bende saña

[4/2] sūnbül ü nesrīniñe: sūnbül-i nesrīniñe M.

[4/3] müşġīniñe: müşġīñe M.

[4/7] āyīniñe: اينكه M.

[4/9] ki olub: k'olub M.; tārına: nārına M.

[5/2] efgende: اخکنده M.

[5/3] āyende: اينده M.

Gül görüb lāl olayım nāle vü āh itdim ise
Kāmetim şınsın eger serve nigāh itdim ise

VI

Yeter ey şūh-ı cefā-pīşe bu āzār nedir
Murğ-ı dil şaydına bu turre-i tarār nedir
Kaşd-ı cāna ol iki ğamze-i hūn-hūār nedir
Çeşm-i mestiñde yatan kāfir-i ğaddār nedir
Döneyim başıña bu telhi-i güftār nedir
Nāz ile meclis-i aġyāra bu reftār nedir
Şormadıñ hāl-i dil-i °aşıq-ı bīmār nedir
Bu teġāfūl ne içün böyle bu eṭvār nedir

Āteş-i °aşıqıñ ile yandı dili °uşşākıñ
Olmasa yeg hele bir kimse seniñ müştākıñ

VII

Beni öldür güzelim °ömr-i fenādan giçdim
Bāde-i kahrıñı şun cām-ı şafādan giçdim
Ġazab eyle baña kim °afv u °aṭādan giçdim
Ben ki rüsvā-yı ğamım şerm ü hayādan giçdim
Derdim artur ğam-ı °aşıqıñla devādan giçdim
Heves-i la°liñ ile āb-ı beķādan giçdim
Yoluña hāk olayım bāri hevādan giçdim
Bāġ-ı hūsnüñde olan būy-ı vefādan giçdim

Bende yok tāb-ı elem sende mürüvvet eşeri
N'ola bilmem bu iki şāh-ı belāniñ şemeri

VIII

Nedir ey serv-i sehī böyle bu eṭvār saña
Hep şikāyetdir oğur kumri-i dil-zār saña
Hod bilürsin olalı °aşıq-ı dīdār saña
Cān u dil ṭavķ-ı muḥabbetde giriftār saña
Ne biter eylemeden derdimi ızhār saña
°Arz-ı hāl itmege yok kudretim ey yār saña

[6/4] yatan: batan M.

[6/5] telhi-i: تلخي M.

[6/9] dili: dil-i S.

[7/3] °afv u °aṭādan: °afv-ı °aṭā M.

[7/7] hāk: فاك M.; bāri: bād-ı M.

[7/9] "Bende tāb-ı elem ü sende mürüvvet eşeri" M.

[8/6] M.'de bu mısra yok.

Ne diyem bilmezem ey zālīm-i ğaddār saña
 °Aşıkım °aşıkım ey şūh-ı sitem-kār saña

Her ne dirsem haķıñña şādıkım Allāh bilür
 Hüsñüñe şıdķ ile ben °aşıkım Allāh bilür

IX

Nice bir hırmen-i cān hicr ile sūzān olsun
 Gözlerim ārzu-yı vaşl ile giryān olsun
 Ğam diyārında benim hāk ile yeksān olsun
 Hāl-i dil vādi-i miñnetde perīşān olsun
 Hāsret-i la°i lebiñle yüregim ķan olsun
 Ğarazıñ cān ise söyle saña ķurbān olsun
 Tek hemān pādişehim bendeye fermān olsun
 Sūhāniñ şehd-i şifā-yı ramaķ-ı cān olsun
 Şeb-i firķatde ki pā-būs-ı hayālim sensiz
 Ya°ni hāsret-keş-i eyyām-ı vişālim sensiz

X

Şīşe-i °ömr-i belā dīdemi meksūr itme
 Bāde-i vaşldan ey şūh beni dūr itme
 Murğ-ı cānı ķafes-i cismde rencūr itme
 Zaħm-ı müjgānı dutub raħne-i nāsūr itme
 Çeşm-i a°dā-yı cefā-cūya beni hūr itme
 Ğam sipāhına dili hāne-i zenbūr itme
 Göñlümi çeşm-i Ğarībī gibi bī-nūr itme
 Ķurb-ı der-gāhdan ey şeh beni mehcūr itme
 °Afv kııl her ne günāh itmiş isem sulţānım
 Ey benim rüşeni-i dīde-i hūn-efşānım

[8/7] M.'de bu mısra yok.

[9/1] sūzān: bīmār S.

[10/2] vaşldan: vaşlından M.

[10/8] ķurb-ı: قذب M.; der-gāhdan: der-gāhından M.

[Tercî-i Bend-1]

mef°ülü / mefā°ilü / mefā°ilü / fe°ülün
 — — . / . — — . / . — — . / . — —

I

Ey rāhat-ı cān rūh-ı revān gonçe-dehānım
 V'ey bāğ-ı hayātımda biten serv-i revānım
 Ser-māye-i °ömrüm şeh-i hūbān-ı cihānım
 °Arz eylemeden hālimi lāl oldu zebānım
 Bī-dādīñ ile çarha sūtūn oldu figānım
 Fāş olmaya koy °āleme esrār-ı nihānım

Lütf eyle amān koyma bu ğamda kıla cānım
 Kırtar beni Allāh için ey rūh-ı revānım

II

Kār itdi ğamıñla dile āşār-ı muḥabbet
 Cān oldu yine sūḥte-i nār-ı muḥabbet
 Cānā severim eylemem inkār-ı muḥabbet
 Turduqça hayāt eylerim izhār-ı muḥabbet
 La°liñde iken dāru-yı bīmār-ı muḥabbet
 Meyliñ var ise itmege ey yār-ı muḥabbet

Lütf eyle amān koyma bu ğamda kıla cānım
 Kırtar beni Allāh için ey rūh-ı revānım

III

Mecnūn kodı şahrāları āvāre ben oldum
 Üftāde-i künc-i ğam-ı bī-çāre ben oldum
 Dil-sūḥte baḥtı kıra seyyāre ben oldum
 Ruḥsārīña ḥasret-keş-i nezzāre ben oldum
 Pervāne gibi dil dutuşan nāre ben oldum
 Ağyār gül aldı ulaşan ḥāre ben oldum

Lütf eyle amān koyma bu ğamda kıla cānım
 Kırtar beni Allāh için ey rūh-ı revānım

(Tercî-i Bend-1): M. 119: Başlık yok; S. 81^b: Başlık yok.

[1/4] zebānım: نه بانم M.

[2/5] dāru-yı: داردی M.

[3/2] ğam-ı: ğama M.

IV

Ey gül nazār it ḥālīme ḥāk olmadan evvel
 Dil perde-i bülbül gibi çāk olmadan evvel
 Kaddim hele mānende-i tāk olmadan evvel
 Ten gūşe-i firqatde meġāk olmadan evvel
 Āmed-şüd-i cāndan hele pāk olmadan evvel
 Şemşīr-i ġazab birle helāk olmadan evvel

Lütf eyle amān koyma bu ġamda kıala cānım
 Kıurtar beni Allāh için ey rūḥ-ı revānım

V

Ey ġonçe-dehen cānıñ için cānıma raḥm it
 Gül başıñ için girme benim kıanıma raḥm it
 Baġ reng-i ruḥ-ı zerdime eġġānıma raḥm it
 Baġrımda yanan sūziş-i hicrānıma raḥm it
 Kıurbānıñ olam ḥāl-i perişānıma raḥm it
 Aġlatma beni dīde-i giryānıma raḥm it

Lütf eyle amān koyma bu ġamda kıala cānım
 Kıurtar beni Allāh için ey rūḥ-ı revānım

VI

Ey māh yeter °āşıķa zecr ü elem eyle
 İnşāf getür göñlüñe bir dem kerem eyle
 Kıoy bezm-i vişāliñde beni muḥterem eyle
 Çehremde yeter eşkile derdim raķam eyle
 Ya cānımı bir kıabza-i ḥāk-i °adem eyle
 Yoksa yeter ey gül baña cevır ü sitem eyle

Lütf eyle amān koyma bu ġamda kıala cānım
 Kıurtar beni Allāh için ey rūḥ-ı revānım

[4/4] meġak: مغان M.

[5/1] dehen: deheni M.

[6/4] eşkle derdim: derd ile eşkim M.

VII

Bilmem ne olur hāşılıñ ey şāh cefādan
 Kıldıñ beni rüsvā-yı cihān dön bu hevādan
 °Ar eyleme bir ders okı °unvān-ı vefādan
 Dönmem hele senden gelen envā°-ı belādan
 Kaṭ° eylemem ümmīdi daḥı °afv u °aṭādan
 Kan itme yeter baḡrımı ḥavf eyle Hudā'dan

 Lütf eyle amān koyma bu ḡamda kıala cānım
 Kıurtar beni Allāh için ey rūḥ-ı revānım

VIII

Ey gül-şen-i āmāle biten tāze nihālim
 V'ey şevḳ-i ruḥıñ şem°-i şeb-istān-ı ḥayālim
 Pervāne-i °aşḳım ki dutuşmuş per ü bālim
 Bī-çāre Ğarībī gibi arturma melālim
 Gel gör ne çeker ḳabza-i °aşḳıñda bu ḥālim
 Öldürme beni kıalmaya boynuñda vebālim

 Lütf eyle amān koyma bu ḡamda kıala cānım
 Kıurtar beni Allāh için ey rūḥ-ı revānım

[Tercī°-i Bend-2]

fā°ilātün / fe°ilātün / fe°ilātün / fe°ilün (fa°lün)
 — . — — / . . — — / . . — — / . . — — (— —)

I

Ey gül-i tāze-nihāl-i çemen-ārā-yı emel
 V'ey yüzi nūr-ı hilāl-i ufuk-efrüz-ı ḥamel
 Ḥayr olur °āḳıbet-i niyyet-i her ḥayr-ı °amel
 Ne ise cürmümi °afv eyle şehā kıoyma kesel
 Ğazab-ālūde nigāhıñ kılagör lüṭfa bedel
 Demidir ola mübeddel güzelim şulḥa cedel

[7/5] ümmīdi: ümmīd M.; °afv u °aṭādan: °afv-ı °aṭādan M.

[8/1] tāze: serv-i M.

[8/2] ruḥıñ: ḥaṭıñ M.

[8/4] melālim: فوغانم M.

(Tercī°-i Bend-2): M. 121: Başlık yok; S. 82^b: Başlık yok.

[1/2] efrüz: افروز M.

Sevdigim ʿīd-i şıyām irdi barışmaq günidir
Sitem ü qahrı koyub mihre qarışmaq günidir

II

Bāri bir kerre bu firqatde beni yād eyle
Dil-i nā-şādımı bir vaʿde ile şād eyle
Mülk-i cān hicr ile vīrān iken ābād eyle
Sīnemi bes hedef-i nāvek-i bī-dād eyle
Hırmen-i ʿömri yeter qahr ile ber-bād eyle
Ger alınmış kıl isem gel beni āzād eyle

Sevdigim ʿīd-i şıyām irdi barışmaq günidir
Sitem ü qahrı koyub mihre qarışmaq günidir

III

Nedir ey hūr-likā mihriñi noqşān itmek
Bağrımı hançer-i bī-dādıñ ile kan itmek
Dīdemi hasret-i dīdār ile giryān itmek
Gül gibi hāre uyub bülbüli nālān itmek
ʿAşık-ı zāra cefā gayrıya ihsān itmek
Demidir vuşlatıña cānımı kurbān itmek

Sevdigim ʿīd-i şıyām irdi barışmaq günidir
Sitem ü qahrı koyub mihre qarışmaq günidir

IV

Hele bir hayl-i zamāndır ki harābım sensiz
Ser-i kūyuña varan rāha tūrābım sensiz
Heves-i laʿliñ ile dīde-pür-ābım sensiz
Giryeden seyl-i sirişkimde habābım sensiz
Dāğ-ı mihriñle derūnumda kebābım sensiz
Ser-be-piş-efgen-i maḥcūb-ı ʿitābım sensiz

Sevdigim ʿīd-i şıyām irdi barışmaq günidir
Sitem ü qahrı koyub mihre qarışmaq günidir

[2/1] bāri: bār M.

[2/4] bes: besi M.

[4/2] kūyuña varan: kūyiñda olan M.

[4/5] mihriñle: مهرنكله M.

V

Cāna yetdim sitem ü qahrdan ey yār yeter
 Kalmadı t̄ākatim ey şūh-ı sitem-kār yeter
 Bu kadar pādīşehim bendeye āzār yeter
 Saña derd-i dilimi eylemek ızhār yeter
 Beni öldürdüñ eyā zālīm-i ğaddār yeter
 Yeter Allāh için ey ğamzesi hūn-h^vār yeter

Sevdigim °īd-i şıyām irdi barışmağ günidir
 Sitem ü qahrı koyub mihre qarışmağ günidir

VI

Ġazabıñdan bu kadar cāna tezelzül ne için
 Geh belā-yı ham-ı zülf ü geh[i] kākül ne için
 Böyle eyyām-ı ğama devr-i teselsül ne için
 Koymadı dilde ğamıñ t̄āb u taħammül ne için
 Cāna kaşdıñ var ise katle ta'allül ne için
 Ey gözüm cānım efendim bu teġāfül ne için

Sevdigim °īd-i şıyām irdi barışmağ günidir
 Sitem ü qahrı koyub mihre qarışmağ günidir

VII

İştıyākıñla gezüb °āşıq-ı sūzān aĝlar
 Şīşe-i cān be-kef ü seng-be-dāmān aĝlar
 H̄asret-i kaddiñ ile serv-i hırāmān aĝlar
 Tavq-ı zülfüñ göricek kumri-i nālān aĝlar
 Ne Ġarībī seni yād eyleyüb ey cān aĝlar
 Katı çok kimse saña °āşıq olub kan aĝlar

Sevdigim °īd-i şıyām irdi barışmağ günidir
 Sitem ü qahrı koyub mihre qarışmağ günidir

[5/4] derd-i dilimi: derd-i yüregim.

[6/2] zülf ü: zülfüñ M.

[6/5] katle: katl-i M.

[7/1] sūzān: nālān M.

[7/2] be-kef ü: be-kef-i M.

[Tercî-i Bend-3]

mef°ülü / mefā°ilü / mefā°ilü / fe°ülün
 — — . / . — — . / . — — . / . — —

I

Biñ hūr-liqā nāzik ü nāzende ser-ā-pā
 Biñ hūsni melek-āfet-i dīn ü dil-i şeydā
 Biñ şūh-ı perī-peyker-i gāret-ger-i dünyā
 Her birisi biñ nev°le olursa hüveydā

Hiç birine meyl eylemem ey gerden-i mīnā
 Meylim yine hā sendedir ey şūh-ı dil-ārā

II

Biñ kāmety şimşād ola biñ serv-i hırāmān
 Biñ qaddi şanevber ola biñ āfet-i devrān
 Biñ kāmety mānend-i qad-i bīd-i hıyābān
 Her birisi biñ şīve ile olsa nümāyān

Hiç birine baş egmezim ey kāmety tūbā
 Meylim yine hā sendedir ey şūh-ı dil-ārā

III

Biñ dil-ber-i nāzik-beden ü nāz-ger olsa
 Biñ çehresi hūrşīd ü cebīni kamer olsa
 Biñ hūsni güzel āhu-yı vaḥşī-naẓar olsa
 Her birisi biñ işve ile cilve-ger olsa

Hiç birine kılmam naẓar ey şūreti zībā
 Meylim yine hā sendedir ey şūh-ı dil-ārā

(Tercî-i Bend-3): M. 122: Başlık yok; S. 83^b: Başlık yok.

[1/1] hūr-liqā: hūri-liqā S.

[1/2] "Biñ hūsni melek-āfet ü dīn-i dil-i şeydā" M.

[1/3] gāret-ger-i: غادتلر M.

[2/2] şanevber: سنوير M. ve S.

[2/5] "Hiç birine meyl eylemem ey gerden-i zībā" M.

[3/2] hūrşīd ü: hūrşīd M.; cebīni: جينى M.

IV

Biñ hattı benefşe lebi mey-gün ruḥı rengin
 Biñ sīb-i zenehdānı güzel ḥüsni hoş-āyın
 Biñ saçları sünbül yüzi gül ʿarızı nesrin
 Her biri biñ āyın ile virse dile teskin

Hiç birine bülbül olamam ey gül-i ḥamrā
 Meylim yine hā sendedir ey şūḥ-ı dil-ārā

V

Biñ kaşı Karamanlu kara gözlü perī-rū
 Biñ şive-i reftarı güzel zülfi semen-bū
 Biñ ğamzesi cellād-ı felek gözleri āhū
 Her biri biñ efsūn ile kıla baña cādū

Hiç birine meftūn olamam ey gözi şehlā
 Meylim yine hā sendedir ey şūḥ-ı dil-ārā

VI

Biñ Şām u Haleb dil-beri biñ Mısr ḥabībi
 Biñ Çin ü Hıta meh-veşi biñ Rūm lebībi
 Biñ şūḥ-ı ʿAcem ʿaşıkı dil-ḥaste ṭabībi
 Her birini biñ dil ile vaşf itse Ğarībī

Hiç birine dil virmezem ey dil-ber-i raʿnā
 Meylim yine hā sendedir ey şūḥ-ı dil-ārā

[4/2] āyın: آيين M.

[4/4] āyın ile: اينيله M.

[5/4] olamam: اومم M.

[6/4] dil: nev° M.

[Tercî-i Bend-4]

mefā'īlün / mefā'īlün / mefā'īlün / mefā'īlün
 . - - - / . - - - / . - - - / . - - -

I

Gehî bir tūṭi-i zārım cüdā şekker-makālīñden
 Gehî kām almamış pervāne'em şem^c-i cemālīñden
 Tezerv-i per-şikestim ayru kıdd-i nev-nihālīñden
 Naşībim kıan olupdur firķat-i la^l-i zülālīñden

Şabāh olunca her şeb h^vāba varmaz göz hayālīñden
 Kıatı ser-geştedür her gün gönül fikr-i vişālīñden

II

Dem-ā-dem ger temennā-yı diyār-ı kūy-ı yār itsem
 Yeri var sende ayru bülbül-āsā āh u zār itsem
 Gül-i ruhsār-ı yādıyla vücūdum bī-karār itsem
 Hākımdır ger saña ey şūh her dem inkisār itsem

Şabāh olunca her şeb h^vāba varmaz göz hayālīñden
 Kıatı ser-geştedür her gün gönül fikr-i vişālīñden

III

Egerçi cān bulur şihhat şemīm-i vaşlıñ aldıķça
 Vücūdum maḥv olur her geh yem-i endūha daldıķça
 Hücūm-ı ğam baña efzūn olur ğurbetde kıaldıķça
 Hevā-yı kūyını her dem dil-i nā-şāda şaldıķça

Şabāh olunca her şeb h^vāba varmaz göz hayālīñden
 Kıatı ser-geştedür her gün gönül fikr-i vişālīñden

(Tercî-i Bend-4): M. 124: Başlık yok; S. 84^b: Başlık yok.

[1/3] tezerv-i: تذر M.

[1/4] zülālīñden: زوالكن M.

[2/2] āsā: اشا M.

[2/6] ser-geştedür: S.'de "āvāredir" yazılıp üstü çizilerek "ser-geştedür" yazılmış.

[3/2] yem: ğam M.

[3/5] göz hayālīñden: S.'de "çeşm-i giryānım" yazılıp üstü çizilerek "göz hayālīñden" yazılmış.

IV

Ġamıñla k̄āmetim ħam-geşte-i biñ bār-ı miñnetdir
 Hemīşe sīnemiz bir raħne-i nāsūr-ı firķatdir
 Derūnum dā°imā pūr-sūziş-i dāġ-ı muħabbetdir
 A sulţānım ķuluñ böyle esīr-i ħāk-i ġurbetdir

Şabāħ olunca her şeb ħ^vāba varmaz göz ħayālīñden
 Ķatı ser-geştedür her gün göñül fikr-i vişālīñden

V

Mey-i bezm-i vişālīñ başa dek nūş itmedim bī-ġaş
 Firāķın ħırmen-i maķşūda urdı şu°le-i āteş
 Revāk-ı heft-gerdūna olupdur sūz-ı dil ser-keş
 Budur sensiz yine keyfiyyetim tā-maħşer ey meh-veş

Şabāħ olunca her şeb ħ^vāba varmaz göz ħayālīñden
 Ķatı ser-geştedür her gün göñül fikr-i vişālīñden

VI

Zamāna °andelīb-i mest olurken rūy-ı derdimden
 Eser būy-ı ħazān şimdi Ġarībī reng-i zerdimden
 Ķaçar faşl-ı bahār ol eşk-i germ ü āh-ı serdimden
 Ĥaber şormaz mı olduñ bir kez ey meh ħāl-i derdimden

Şabāħ olunca her şeb ħ^vāba varmaz göz ħayālīñden
 Ķatı ser-geştedür her gün göñül fikr-i vişālīñden

[5/1] dek: tek S.

[5/4] yine: benim M.

[6/1] °andelīb-i: °andelībi M.; derdimdem: verdimden M.

[6/2] eser: eşer M.; zerdimden: زرومدن M.

[6/3] germ ü: germ M.

Muhammes [1]

mefā°īlün / mefā°īlün / mefā°īlün / mefā°īlün
 . - - - / . - - - / . - - - / . - - -

- 1 Ne çarhıñ inqılābından baña kām üzre bir dem var
 Ne dünyā-yı sitem-ābādda bir °iṣ-i hurrem var
 Ne ızhār-ı cefā-yı ğurbete bir yār-ı hem-dem var
 Ne ğod-dāğ-ı derūn-ı sīneme bir tāze merhem var
 Bu miḥnet-ḥāne-i ğurbetde hiç bilmem benim nem var
- 2 Dil-i āşüfte kim üftādelikden ser-firāz olmaz
 Vücūd-ı °āşıka bundan beter sūz u gūdāz olmaz
 Diyār-ı ğurbetiñ meh-rūlarında dil-nevāz olmaz
 Ğarībe ğūşe-i zilletde kimse çāre-sāz olmaz
 Bu miḥnet-ḥāne-i ğurbetde hiç bilmem benim nem var
- 3 Tehīdir kāse-i ğurbet nevāl-i °izz ü rifatden
 Leb-ā-lebdir sebūy-ı sāğarı āb-ı küdüretden
 Ḥaşīr-i ferşi fāriğdir şemīm-i ḥ°āb-ı rāhatdan
 Ne mümkin fark ola üftādesi ḥāk-i mezelletden
 Bu miḥnet-ḥāne-i ğurbetde hiç bilmem benim nem var
- 4 Görünmez cānib-i gül-zāra ülfet zāt-ı şeb-nemde
 Şorulmaz ḥāl-i erbāb-ı vefā ser-pençe-i ğamda
 Ne bir naqş-i muḥabbet sīne-i evlād-ı ādemde
 Ne bir būy-ı meveddet nüṣḥa-i gül-zār-ı °ālemde
 Bu miḥnet-ḥāne-i ğurbetde hiç bilmem benim nem var
- 5 Vaṭan zevķin virüb aldım belā-yı ğurbeti cāna
 Mübeddel eyledim şubḥ-ı vişāli şām-ı hicrāna
 Sipih-r-i kec-revişse mā°il olmuş °aks-i devrāna
 Nücūm-ı baḥt ise dönmiş sevād-ı ḥāl-i ḥübāna
 Bu miḥnet-ḥāne-i ğurbetde hiç bilmem benim nem var

Muhammes (1): M. 125; S. 85^a: Başlık yok.

[1/2] ābādda: ابابادده M.

[1/3] yār: bār M.

[3/2] sāğarı: مشربى / شربى S.

[3/3] ḥaşīr: حصر M.

[4/1] gül-zāra: ḥūrşīde M.

[4/2] pençe-i ğamda: نيجه اغمده M.

[5/1] ğurbeti: Ğarībī M.

[5/3] sipih-r-i kec-revişse: سپهر كجروشسه M.

- 6 Nevāl-i ḥ^vān-ı firķat inķitā^c-ı cāna mā^oıldır
 Mey-i işret-nümā-yı derd-i ğurbet zehr-i ķā^oıldır
 Bu eyyām-ı ğamiñ şubḥ u mesā senden ne ḥāşıldır
 Gice bāzularım bir gerden-i fikre ḥamā^oıldır
 Bu miḥnet-ḥāne-i ğurbetde hiç bilmem benim nem var
- 7 Esīr-i dāĝ-ı hicrim gül-şen-i āmālden dūrum
 Giriftār-ı diyār-ı ğurbetim faķr ile rencūrum
 Ne maķşūd üzre bir dem işret-i eyyāma me^mmūrum
 Ne bir laḥza neşāṭ-ı bāde-i vaşlıyla mesrūrum
 Bu miḥnet-ḥāne-i ğurbetde hiç bilmem benim nem var
- 8 Dil-i bī-ķāre her şeb ser-be-zānū-yı tevekkūldür
 Vücūd-ı nā-murādım ārzū-mend-i tevessūldür
 Felek bī-rahm u ben bī-şabr u dil-ber bī-taḥammūldür
 Efendim zevrak-ı cān ğarķ-ı girdāb-ı taḥayyūldür
 Bu miḥnet-ḥāne-i ğurbetde hiç bilmem benim nem var
- 9 Temennā-yı vaṭandan ğayrı bir nāz u niyāzım yok
 Sitem nāmında yār-ı mihr-bāndan imtiyāzım yok
 Ḥayāl-i vaşldan özge Ğarībī dil-nevāzım yok
 Enīsim hem-demim yār-ı muvāfıķ ķāre-sāzım yok
 Bu miḥnet-ḥāne-i ğurbetde hiç bilmem benim nem var

[6/1] inķitā^c-ı: inķitā^oı M.

[6/2] derd-i: devr-i S.

[7] S.'de bu bent yok.

[7/4] bāde-i: ريادة M.

[8/3] bī-rahm: رهم M.

[8/4] girdāb-ı: deryā-yı M.

[9/1] ğayrı: Ğarībī M.

[9/2] bihr-bāndan: مهربانان M.

Muhammes [2]

fā°ilātün / fā°ilātün / fā°ilātün / fā°ilün
 — . — — / — . — — / — . — — / — . —

- 1 Tā gül-i ruhsāriña müştakım ey ebrū-kemān
 °Andelīb-i cān dutup hār-ı sitemde āşiyān
 Çehre-i zerdim virür dāğ-ı derūnumdan nişān
 Kāse-i çeşmim ʔoludur hūn-ı dilden her zamān
 El-amān ey dil-ber-i şūh-ı sitem-kār el-amān
- 2 Sūziş-i firkatle cānā bī-ķarār oldum yeter
 Vaşlıña bir haylidir kim intizār oldum yeter
 Maḥv olub rāh-ı muḥabbetde ğubār oldum yeter
 Halk arasında zelīl ü hāk-sār oldum yeter
 El-amān ey zālim-i bī-raḥm-i ğaddār el-amān
- 3 Cānım ey ğonçe-dehen hicriñle sūzān olmadan
 Şehr-i dil seyl-i havādiş birle vīrān olmadan
 Ḥasret-i vaşlıñla °ömrüm hāke yeksān olmadan
 Ḥançer-i bī-dād ile dertlü yürek ķan olmadan
 El-amān ey ğamzesi ķātil-i hūn-h°ār el-amān
- 4 Firķatiñle ey meh inceltdiñ hilāl itdiñ beni
 Sevdigim vīrāne-i peyk-i hayāl itdiñ beni
 °Arz-ı hāl itmekden ey şeh-zāde lāl itdiñ beni
 Tavķ-ı ğamda ķumri-i bī-per ü bāl itdiñ beni
 El-amān ey serv ü ķāmet la°-i ruhsār el-amān*
- 5 Nāzenīnim sīne-çāk-ı neşter-i bī-dādıñım
 Kāmet-i ḥamla giriftār-ı ķad-i şimşādıñım
 Bildi °ālem kim eyā Şīrīn-sūḥan Ferhād'ıñım
 Küşte-i tiğ-i nigāh-ı ğamze-i cellādıñım
 El-amān ey ḥüsnüñe °ālem giriftār el-amān

Muhammes (2): M. 126; S. 86^a: Başlık yok.

[1/3] dāğ: دا ع M.

[1/4] ʔoludur: doludur S.

[1/5] "El-amān ey zālim-i hūn-h°ār-ı ğaddār el-amān" M.

[2/5] "El-amān ey dil-ber-i şūh-ı sitem-kār el-amān" S.

[3] S.'de bu bent yok. Bir sonraki bentten sonra S. nüshası bitiyor. Sayfanın sonunda diğeri sayfanın ilk sözleri olarak bu bendin başı olan "Cānım ey ğonçe-dehen" ibaresi bulunuyor. Buradan da S.'nin son varağının eksik olduğu anlaşılıyor.

[3/5] ķātil-i hūn-h°ār: hūn-h°ār-ı ķātil M.

[4/1] inceltdiñ: incitdin M.

[4/2] sevdigim: سيوديكم S.; peyk: biñ M.

* S. nüshasını burada bitiyor. (Son varak eksik.)

- 6 Seyl-i eşk aldı vücūdum mülküni vīrāne teg
 Ğam beni zencīre çekdi gerden-i dīvāne teg
 Bāde-i hūn-ı cigerdir içdigim peymāne teg
 Āteş-i ḥasretle yandırdıñ beni pervāne teg
 El-amān ey kişver-sālār-ı hūbān el-amān
- 7 Şabrim aldıñ işve vü nāz ile ey nāzik beden
 Tīr-i müjgānıñla nevlendi yine dāğ-ı kühen
 Zaḥm-ı nāsūr-ı sitem bağırımdan açdı biñ dehen
 Ey mürüvvetsiz Ğarībī teg uşandım  mrden
 El-amān ey şem i r y-ı bezm-i aġyār el-amān

Muḥammes [3]

mefā il n / mefā il n / mefā il n / mefā il n
 . - - - / . - - - / . - - - / . - - -

- 1 O şūhuñ m lk-i ḥ snine sipāh-ı ḥaṭṭ kadem başdı
 Daḥı āyīne-i  uşşāk iken jeng-i elem başdı
 Fezā-yı sīnemiz g l-zār iken ḥār-ı sitem başdı
 G ñ l reşk-āver-i firdevs iken t fān-ı yem başdı
 Ḥarāb itdi şabā iklīmini seyl-i  adem başdı
- 2 Bahār-ı ḥ sn ne t b u t r vet gelmeden a dem
 Saçıldı r y-ı g l-g na  ara dan ka re-i şeb-nem
 Dağıldı berg-i nesr n  zre z lf-i s nb l  derhem
 D k ldi d ş-ı y re per em-i p r-pi    ḥam-der-ḥam
 Sa adet burcunı zıll-ı H m -yı muḥterem başdı
- 3 Met -ı vaşl ile olmuşdı b z r-ı sitem k sid
 Tecell -z r kılmışken bu bezmi ġab gab u s  id
 Meger oldu  yine  m c-g h-ı d de-i ḥ sid
  ı ub g l-i bey b n gibi geldi meclise z hid
 Bizi heng m-ı b -d ride k b s-ı elem başdı
- 4 Neden erzendedir  uşş ka bilmem ḥ sni ebr sı
 A ılmaz iltif t-ı a in ya  eşm-i c d sı
 Degil b -g neye ḥ şş olmamışdır ḥ sn-i dil-c sı
 O tıflıñ tahta-i ta l me d nm ş levḥ-i pehl sı
 Div n-ı ḥo ka-i s m nine herkes kalem başdı

[6/5] kişver-sālār-ı hūbān: Vezince doġru olması i in "kişver-i sālār-ı hūbān" tarzında okunmalıdır!

[7/2] t r-i: yeter M.

Muḥammes (3): M. 127; Muḥammes (2)-4. bendden itibaren S. n shası bitiyor.

[4/5] s m nine: سيمنه M.

- 5 Ğarībī duĥter-i zerle ŧarāb-ı dil-güŧā baŧdır
 °İlāc-ı sūz-ı maĥmūza kerem kıł bir devā baŧdır
 Faĥaĥ lā-yı ĥum-ı mey-ĥānelerden tūtiyā baŧdır
 Meded iskencebīn-i bāde ile cāmeye baŧdır
 Ĥumār-ı meyle ħeŧm-i ĥīredir sākī ğamım baŧdır

[Tārīĥ-1]

fā°ilātün / fā°ilātün / fā°ilātün / fā°ilün
 — . — — / — . — — / — . — — / — . —

- 1 Ĥamdü-lillāĥ kim zūhūra geldi ŧun°-ı Zü'l-celāl
 Def° olub āyīne-i ümmīdden gerd-i melāl
- 2 Serdi-i bed-mihri-i gerdūna irdi inĥırāz
 Germ-ülfet °aŧıĥ u ma°ŧūka virdi ittiŧāl
- 3 Zūlmet-i tārīki-i ŧebde esīr olmuŧdı dil
 Perdeden ħıĥdı °arūs-ı ŧubĥ °arz itdi cemāl
- 4 Ĥall idüb dilden nuĥūset °uĥdesin dest-i Zūĥal
 Gitdi ğam geldi feraĥ iriŧdi eyyām-ı viŧāl
- 5 Müŧteriā مشین itdi gevher ü yāĥūtdan
 Saĥmaĥ iĥün anı dehre geh yemīn ü geh ŧimāl
- 6 El ħeküb ĥūn-rīzlikden °adl ü ĥılme baŧladı
 ŧaldı elden ĥıĥını Mirrīĥ idüb terk-i vebāl
- 7 Nev°arūs-ı Mihr'i burc-ı Delv'e taĥvīl eyledi
 Delv'den ŧular ŧaĥıldı pāyına bī-ittiŧāl
- 8 Zūhre bir āyīn ile raĥŧ-āver oldı bu gice
 Kim sipihri ŧevĥden raĥŧa getürdi bī-mecāl
- 9 Micmer-i dilde °Uĥārid yaĥdı °ūd u °anberīn
 Devr-i °ıtrından ħekerdi vesme ebrūsı hilāl

[5/2] °İlāc-ı: غلاج M.

[5/4] bāde: bāde-i M.

(Tārīĥ-1): M. 128. (Ata Terzibaŧı, "Erbil ŧâirleri"nde bu manzumeyi "Sûriyye" baŧlıĥıyla verip, manzumenin "zamanında kethüdalık mansıbında bulunan Esed Bey'in düĥünü münasebetiyle" söylendiĥini belirtmiŧtir.)

[5a] مشین: Bu kelime okunamadı. Bir ihtimal "meŧgin" olabilir.

[6a] ĥūn-rīzlikden: خولريزلقدن M.

- 10 Şem^c-i mäh oldu fürüzân şem^c-dân-ı hâlede
Şevkden pervâne-i gerdün yakdı per ü bāl
- 11 Kūbbe-i eflāke kandīl-i Sūrreyyā aşdılar
°Ālemi kıldı çerāgān gerdiş-i gerdün-zevāl
- 12 Aradan çıkdı Benātü'n-naş-ı Kübrā-yı °adū
Eyledi renc-i ḥased mülk-i vücūdın pāy-māl
- 13 Ben bu eyyām-ı neşāṭ-engīzden şordum ḥaber
Söyledi gerdün lisān-ı ḥāl ile bir ḥoş maḳāl
- 14 Kim çerāg-ı dīn ü devlet kethudā-yı mülk-i Vān
°Umde-i devlet Esed Beg nüşḥa-i faẓl u kemāl
- 15 Bu aniñ şevk-i zifāfıdır ki dutmuş °ālemi
Bu aniñ şevk-i neşāṭıdır ki olmuş böyle ḥāl
- 16 Tā sipihr-i devr bākīdir bu dehr üzre müdām
Ferr ü iḳbāl ile yā Rab °ömriñ olsun bī-zevāl
- 17 Türk ü tāz-ı gamdan itsün Ḥaḳḳ vücūdın bī-keder
Şābit olduğca cihān üzere mesrūr mäh u sāl
- 18 Bir seḥer hātif Ğarībī söyledi tāriḥini
«°Aḳd-i tezvīciñ mübārek olsun ey kân-ı kemāl»

?

mefā°īlün / mefā°īlün / mefā°īlün / mefā°īlün
. — — — / . — — — / . — — — / . — — —

- 1 Yazılmış şafḥa-i mecmū°a-i devrān-ı tāriḥin ?
İdüb meydān edebiyle mükerrrem mīr-i şu cārī ?

[13b] ḥāl: māl M.

[14b] °umde-i: غمده M.

[18b] "عقد تزويجيك مبارك اولسون ای کان کمال" Bu mısra ebced hesabıyla H. 1209 tarihini gösteriyor.

* Bu beyt bir sonraki manzumenin başına yazılmış olmakla birlikte vezni ve kafiyesi farklı olduğu için ayrı yazdık.

[Tārīḥ-2]

fā'ilātün / fā'ilātün / fā'ilātün / fā'ilün
 — . — — / — . — — / — . — — / — . —

- 1 Ḥamdü-lillāh °ālem-i ervāḥa irdi rūz-ı °īd
Nūr-ı ḥūrşīd-i cihān-tāb oldı āfāḫa mezīd
- 2 Ehl-i °aşka tāze bāzār-ı muḥabbet oldı germ
Ḳumri-i bī-çāreye bir serv olub her şāḫ bedīd
- 3 Eyledi dest-i şabā meşşātalıḫ gül-zārda
Gül °arūsın reng u bū ile idüb sürḫ ü sefīd
- 4 °Andelībān-ı çemen feryāda geldi şevḫden
Ġonçe güldi gül gibi ḫār-ı Ġam oldı nā-bedīd
- 5 Böyle eyyām-ı neşāḫ-engīzden şordum ḫaber
Hem şafāsından nigāḫıñ rūşen olsun tā medīd
- 6 Didiler kān-ı edeb necl-i celīlül-ıḫadr-i ḫulḫ
Ya°ni ol şeh-zāde °ālī-bende-i °Abdü'l-ḫamīd
- 7 Eylemiş sūr-ı zifāfiyla cihānı pür-sürūr
Eylemiş pür-zemzeme kevn ü mekānı ol sa°īd
- 8 Bu anıñ zevḫ-i zifāfıdır ki dutmuş °ālemi
Bu anıñ rūz-ı neşāḫıdır ki olmuş ḫalka °īd
- 9 Yā Rab olsun tā cihān mülk-i beḫā devr-i neşāḫ
Kevkeb-i iḫbāli olsun rū-nümā baḫtı sa°īd

Sābıḫ Bağdād Vālīsı merḫūm u maġfūrun-leh devletlü Reşīd Paşa Ḥazretleriniñ
maḫdūmı Rüşdī Beg ma°rifetiyle Rızā Efendi'niñ başma-ḫānesinde ḫab° olunmuşdur

اللّهُمَّ بَارِكْ بِمَأَلْفِهِ وَطَابَعِهِ وَكَاتِبِهِ بِحَقِّ مُحَمَّدٍ وَآلِهِ حَرَّرَهُ مُصْطَفَىٰ نَظِيفٍ

Tamām

(Tārīḥ-2): M. 129

[2b] şāḫ: şāḫ M.

[6b] °ālī: °عالی M.

3.4. Garibî Divanı'nın Sistematiik İndeksi

- °Abdü'l-ḥamīd (II), 251
 °Acem, 218, 242
 Ādem, 50, 52
 °Aden, 84, 200
 Aḥmed, 52
 Aḥmed-i Muḥtār, 63, 64, 69
 Allāh, 19, 136, 173, 176, 196, 201, 216, 229, 235, 236, 237, 238, 240
 °Anḳā, 74, 83, 91, 149
 °Arabī, 218
 Aristo, 91
 Āsaf, 90, 140
 Baġdād, 74, 77 (Baġdad Valisi), 251
 Bāġ-ı İrem, 105
 Baṭḥā, 52
 Bāyezīd, 101
 Benātū'n-na°ş-ı Kübrā, 250
 Beyt-i Mükerrrem, 207
 Bī-sütūn, 198
 Bosna, 130
 Bū Leheb, 167
 Cabbār, 19, 80
 Cebrā'īl, 185
 Cem, 46, 54, 105, 136, 140, 200, 205, 231
 Cemşīd, 46, 130, 140, 200
 Ceyḥūn, 190, 232
 Çīn, 78, 169, 230, 242
 Dārā, 160
 Delv, 249
 Dicle, 74
 Edhem, 54
 Eflāṭūn, 91, 114, 149
 Esed Beg, 250
 Ferhād, 57, 74, 76, 156, 158, 179, 181, 197, 198, 204, 222, 247
 Fırāt, 92
 Firdevs, 188
 Firengī, 206, 229
 Ġaffār, 69, 80, 201, 204
 Ġufrān, 121
 Ḥabeş, 120, 135
 Ḥacerü'l-esved, 207
 Hādī, 52
 Ḥaḳḳ, 50, 89, 107, 130, 138, 140, 202, 209, 250
 Ḥaleb, 242
 Ḥālīḳ, 79, 81
 Ḥayberī, 222
 Hāy Hū, 169
 Ḥazret-i Ṭāhā, 52
 Ḥazret-i Yezdān, 141
 Ḥiṭā, 242
 Ḥızr, 77, 79, 81, 119, 163, 185, 210, 225
 Ḥicāz, 170
 Ḥicāzī, 193
 Hind, 208, 230

- Hindū, 67, 154, 199, 206
- Hindū-sitān, 72
- Hoten, 84, 200, 221
- Hudā, 50, 52, 107, 190, 199, 218, 224, 238
- Hudāvendā, 117, 201, 214
- Hülāgū Hān, 206
- Hümā, 140, 223, 224, 248
- Hüsn [ü] °Aşk, 106, 148
- Hüsrev, 181
- °Irāk, 82, 193
- İblīs, 78
- İncil, 229
- İrem, 143, 214
- °İsā (Hz.), 52, 78, 131, 149, 163
- İsfahānlı, 93
- İskender, 109, 225
- İslāmiyyet, 123
- Ka°be, 61, 62, 87, 99, 107, 120, 135, 138, 169, 174, 193, 207, 222
- Ḳāf, 83, 91, 149
- Ḳaḳnūs, 132, 154
- Ḳaramanlı, 93, 242
- Ḳays, 55, 66, 97, 132, 147, 151, 178, 219
- Kelīm, 84, 114, 193
- Ken°ān, 160
- Kerbelā, 228
- Ḳur°ān, 20, 50, 146
- Lāt ü Menāt, 152
- Leylā, 84, 132, 151
- Leyla, 67, 97, 178, 190, 232
- Loḳmān, 129, 141, 210, 215
- Mānī, 126
- Manşūr, 59, 128, 225
- Mecnūn, 67, 84, 161, 178, 179, 183, 190, 215, 221, 232, 236
- Meh-i Ken°ān, 157, 189
- Meryem, 205, 207
- Mesīḥ, 71, 80, 100, 158
- Mesīḥā, 108, 128, 205, 217
- Mevlā, 53, 93, 144, 150, 154
- Mevlevī, 71, 157
- Mısr, 52, 160, 189, 242
- Mihr, 249
- Mirriḥ, 249
- Muḥammed (Hz.), 9, 50, 52, 105
- Muşhaf, 77, 123, 149, 197, 210, 229
- Müselmān, 62
- Müşterī, 249
- Naẓīrī, 77
- Nīl, 92
- Nūr, 53, 130, 131
- °Osmān (Hz.), 82, 210
- Perverdīgārā, 19, 201
- Rab, 20, 46, 51, 58, 59, 64, 100, 150, 174, 177, 196, 210, 250, 251
- Resūla'l-lāh, 52, 202
- Reşīd Paşa, 251
- Rezzāk, 141
- Rizā Efendi, 251

- Rūm, 208, 242
- Rüstem, 113, 129
- Rüşdî Beg, 251
- Sām u Nerīmān, 140
- San[°]ān (Şeyh), 69, 100 (Şeyh-i San[°]ān),
193, 203, 221
- Şāni[°]-i rüz-ı ezel, 60
- Settār, 201
- Süleymān (Hz.), 128, 186, 207
- Süreyyā, 250
- Şaṭ-ı Mūşul, 197
- Şām, 208, 242
- Şeb-i İsrā, 51
- Şeb-i Mi[°]rāc, 51
- Şeh-nāme, 84
- Şem[°] ü Pervāne, 106
- Şeyṭān, 121, 188
- Şīrīn, 74, 103, 156, 158, 181, 197, 198, 247
- Tātār, 145, 223
- Tīmūr (Paşa), 128
- Ṭūbā, 67, 119
- Tūfān-ı Nūḥ, 58
- Ṭūr, 84, 114, 128
- Uṭārid, 94, 249
- Vān, 140, 170, 250
- Vānlı, 93
- Yaḳūb (Hz.), 8, 70, 84, 116, 117, 177, 223
- Yed-i Beyzā, 150, 186, 193
- Yezdān, 55, 226
- Yūsuf (Hz.), 8, 50, 52, 70, 78, 79, 82, 84,
94, 100, 109, 115, 116, 117, 118, 141,
160, 177, 180, 189, 205, 214, 215, 220,
223, 224, 233
- Yūsuf-ı Ken[°]ān, 50, 160
- Zē'l-[°]aṭā, 53
- Zengibār, 135
- Zühre, 194, 249
- Zü'l-celāl, 249
- Züleyhā, 78
- Züḥal, 249

SONUÇ

Çalışmamıza esas teşkil eden divanın, el yazması ve matbu iki nüsha üzerinden metin tenkidi yöntemiyle tenkitli ve transkripsiyonlu metni ortaya konmuştur.

Bu karşılaştırma sonucunda matbu nüshanın gerek vezin gerekse anlam açısından birçok yanlış içerdiğini, sadece matbu nüshadan divanın okunması halinde Amâ Yusuf Garibî'nin vezni iyi kullanamayan; başka deyişle, birçok şiiri vezince kusurlu; dolayısıyla pek de yetenekli olmayan bir şâir olarak değerlendirilebileceğini gördük. Nitekim bizim çalışmamızdan önce aynı divanın sadece matbu nüshası üzerinden yapılmış akademik çalışmada, divanın birçok yerinde veznin bozuk olduğu sonucuna varılmış olması bu görüşümüzü destekler niteliktedir.

El yazma nüshayı incelediğimizde ise bu sorunun -divanın geneli dikkate alındığında- birkaç örnekle sınırlı kaldığını, Garibî'nin vezni oldukça iyi kullanan bir şâir olduğunu görmekteyiz.

Divanın matbu ve el yazma iki nüshasının karşılaştırılması ile Garibî Divanı'nın sağlıklı bir metnini ortaya koyarak -amaçlamış olduğumuz gibi- şâir ve divanınin daha iyi tanınması ve değerlendirilmesine katkıda bulunmuş olduğumuzu düşünüyoruz.

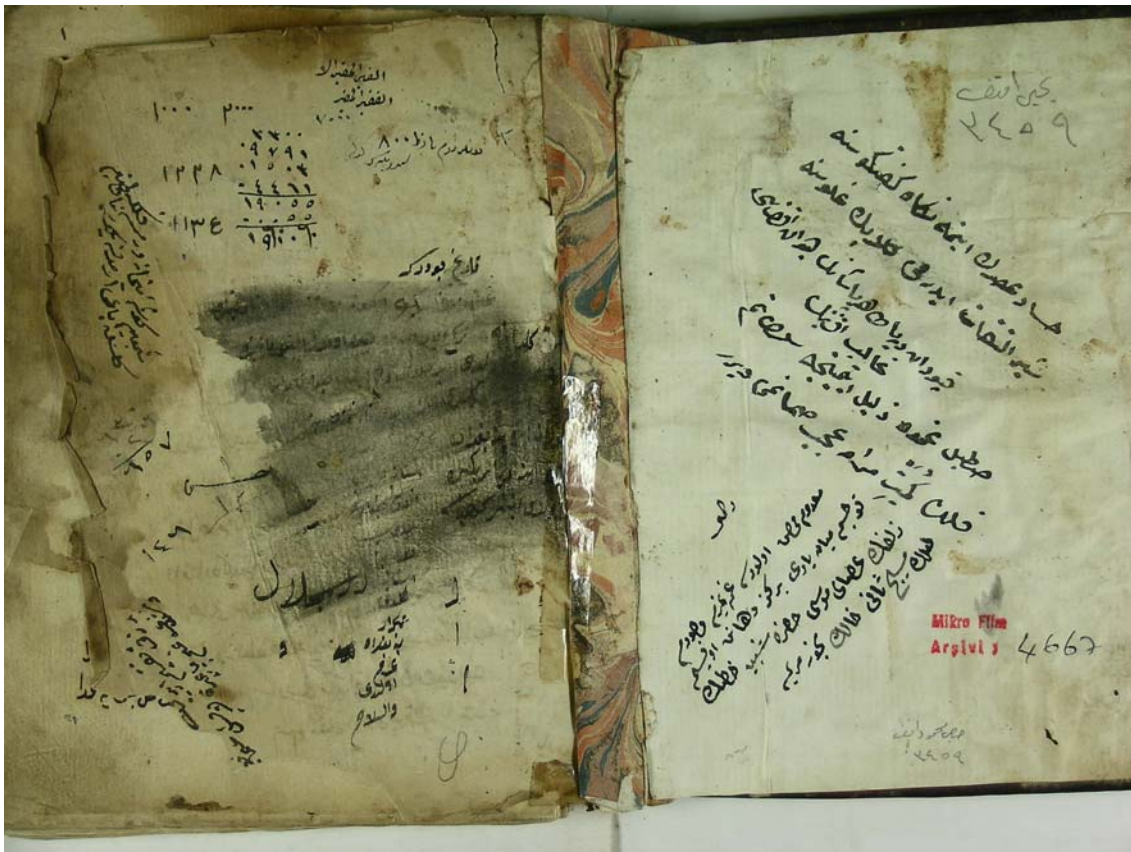
KAYNAKÇA

- BANARLI, Nihad Sami (1987), *Resimli Türk Edebiyatı Tarihi*, C I-II, MEB Yay., İstanbul.
- BİLGEGİL, Kaya (1980), *Edebiyat Bilgi ve Teorileri I*, Atatürk Üniversitesi Edebiyat Fakültesi Yay., Ankara.
- Bursalı Mehmet Tahir Efendi (1972), *Osmanlı Müellifleri*, C 2, (Haz. A.F. Yavuz, İ. Özen), Meral Yayınevi, İstanbul.
- DEVELLİOĞLU, Ferit (1996), *Osmanlıca Türkçe Ansiklopedik Lugat*, Doğu Mtb., Ankara.
- DİLÇİN, Cem (1995), *Örneklerle Türk Şiir Bilgisi*, TDK Yay., Ankara.
- Garibî, *Divan*, Rıza Bey Taş Basmahanesi, İstanbul.
- Garibî, *Divan*, Süleymaniye Kütüphanesi, Hacı Mahmud Efendi Bölümü, Nu: 3459, İstanbul.
- HORATA, Osman (1998), *Esrâr Dede Hayatı-Eserleri-Şiir Dünyası ve Dîvânı*, Kültür Bakanlığı Yay., Ankara.
- İNAL, İbnü'l-Emin Mahmud Kemal (2000), *Son Asır Türk Şâirleri*, C 2, (Haz. M. Kayahan Özgül), AKM Yay., Ankara.
- İPEKTEN, Haluk (1985), *Eski Türk Edebiyatı Nazım Şekilleri*, Birlik Yay., Ankara.
- KAYA, Bayram Ali (2007), *Osman Nevres ve Dîvânı*, Gökkuşbu Yay., İstanbul.
- KOCAKAPLAN, İsa (2002), *Açıklamalı Edebî Sanatlar*, Türk Edebiyatı Vakfı Yay., İstanbul.
- KURNAZ, Prof. Dr. Cemal (1996), *Hayâlî Bey Divânı'nın Tahlîli*, MEB Yay., İstanbul.
- LEVEND, Agah Sırrı (1984), *Türk Edebiyatı Tarihi*, TTK, Ankara.
- ÖBEK, Ali İhsan (2005), *Klasik Türk Edebiyatında Müşaaare: (Faiz-Safi)*, Kerkük Vakfı Yay., İstanbul.
- PALA, İskender (1995), *Ansiklopedik Divan Şiiri Sözlüğü*, Akçağ Yay., Ankara.

- REDHOUSE, Sir James W. (2001), *Turkish and English Lexicon*, New Edition, Çağrı Yay., İstanbul.
- SAATÇI, Suphi (1986), "Garibî", *Başlangıcından Günümüze Kadar Türkiye Dışındaki Türk Edebiyatları Antolojisi (Nesir-Nasım): Azerbaycan XX yy. Yakın Dönem Türk Edebiyatı ve Irak (Kerkük) Türk Edebiyatı VI*, Kültür Bakanlığı Yay., Ankara.
- SEFERCİOĞLU, Yrd. Doç. Dr. M. Nejat (1990), *Nev'î Divânı'nın Tahlili*, Kültür Bakanlığı Yay., Ankara.
- Şemseddin Sami (1978), *Kamus-ı Türkî*, Çağrı Yay., İstanbul.
- ŞENTÜRK, Ahmet Attila ve Ahmet Kartal (2004), *Üniversiteler İçin Eski Türk Edebiyatı*, Dergah Yay., İstanbul.
- TERZİBAŞI, Atâ (1964), "Garibî", *Kardaşlık*, Yıl 4, Sayı 4, Ağustos, s.16-17.
- (2007), *Erbil Şâirleri*, (Haz. Doç. Dr. Ali İhsan Öbek, Duygu Dalbudak), Kerkük Vakfı Yay., Ankara.
- TOK, Vedat Ali (1995), *Garibi Divanı*, Basılmamış Yüksek Lisans Tezi, Erciyes Üniversitesi Sosyal Bilimler Enstitüsü.
- TOLASA, Dr. Harun (2001), *Ahmet Paşa'nın Şiir Dünyası*, Akçağ Yay., Ankara.

EKLER

Garibî Divanı, Süleymaniye Kütüphanesi, Hacı Mahmud Efendi Bölümü, Nu: 3459.

(264)

Haji Mahmud... No. 13459... Enki...

بسم الله الرحمن الرحيم

عمر خد که وجب اولو جان ابتدا / قیلم ادای حمدای دیوان ابتدا
عبدالعلیم قادر وفود قدیم کیم / حمدی اولندی مطلع عنایت ابتدا
اول کلام حمدای کلدی زبانم / آدم که اولدی هستی اینسان ابتدا
افتاده کلدی اول رفعت که تمایزی / شاهنشاهی کشف کفایت ابتدا
نه هستی سرور کر که نه فدای غم / اید هوای کلشن امکان ابتدا
اعتدال و لطف حق اول غلام کلدی / صحت کشفان و صلای رفعت ابتدا
اول شیخ عزیزین اقل دیوان به هفت بیت
سبع المفاصل اولدی جوق طایفه ابتدا

یاد بیلیم

یاد بیلیم ایلمه اولدو کفشاره آشنا / کا ولور و رای برده اسلره آشنا
تویم علیل بیلمه عصبیا جسمی / داروی عشق کماله بویما ره آشنا
کلاره قویمه وادی حیرتیه کو کللی / قریفق لطف کلامن زاره آشنا
اول نازنین کلوریه نوله باشتم وقتیه / خوند رکل اولدو کوشه دستاره آشنا
بوی کل حقیقتی آلدرد و ما عمده / ایتمه مجازی کو کللی هر ضاره آشنا
کو ستمه زلفی کوشه ابرودره کو کللی / وحدت کزینی ایلمه زقاره آشنا

یوقدر عزیزین جرمندن اندیشه من کجا ولور / سودا کلان عشق کتمه کاره آشنا

جانم اول جوهر ذات در کینایه خدا / عمرم اول واسطه خلقت آشنا فیما
صبرت آتیز قوسل قطرات اشکم / سرهم و زنی دیده دنیا به خدا
مایه نقد وجودم نه که واربه کوموشن / خاک درگاه امام شمس اسلمه خدا
کلین باغ حیات عمده بتی غنچه تر / لب بر ناطقه سخن فریاد خدا
نازک اندام غزلندان عروس طبعم / شهر سار شمع معراج معلابه خدا
حاصل هر دو جهان افتد کون و مکان / خطبه پیرای ره عالم بالایه خدا
بار عصبیا ایلمه کوشه اولاد قاسمتن / کوه بحر شفاعت کل بطایه خدا

روم اول امد و هادی و محمد محمود / یعنی محبوب خدا حرفت طایفه خدا
ای غریبی اولد کجینجه عمرم نه که وار / ای غریبی اولد کجینجه عمرم نه که وار
تاج فخر خلقت آدم و حوا کیم / تاج فخر خلقت آدم و حوا کیم
ای شعاع لمعه رخساری نور کیم / شعله خورشید آتش کیم جلال کیم
سنان ای صدر سرور بی مع الله سرور / ناسخ اویان سابقه کاشف راه کیم
عالم لاهوت جهلانکه سمند ناز کیم / شاهباز امر که بر لانه در عرض علا
و عشق اولدی کیم جان بد صند کیم / اولمایدی مصر بازارنجه کیم
فیض لطف کلامه سر مایه محی العظام / سکر تقطیر ابو معین اولدی عیب کیم
ستی اولاد آدم موجب همه کمالات / خانم حکم رسالت معجز آل عبا
معدن اسرار حکمت میوه باغ وجود / صاحب مهر نبوت مغرور صند صفا
بوسه گاه اولیاد رخساره معشوق / یا رسول الله سنن نور هی انبیا
ایلمن درگاه کوه موطن قتیسیان / آستانه کعبه حاجت ارباب رجا

بوی غیبی حقیق بنده خاک درک / ایلمه شفاعت بینو در بینو
ای جاکه آفتاب شمع زیم ابتدا / وی کاکه خانم الواسل سریر انتها

صبر و کون

صبر و کون عبادت در نشانی انور آتینی / آتش و مهیله او نور زنا کیم بدو لاجبا
سوره و اقل کلین موی عین رویه / سینه صافه المذنب ج جاکه و الشها
بن کیم کیم عقل اولد کیم سینه نعت کیم / شمشیر و صفای شمع غنیمت قیلمه ادا
بار عصبیا ایلمه دو قدم یوزی در کلاه کیم / صب خطا در ایندیم حق لم خطا فعلیم
بن کیم بر رویه مکتوب اعمال سیاه / رو سفید اولدیم نه ممکن اولد لطف کیم
اولمشم سر تا قدم ستره بجه کیم / بنوعایم بر وقت الم ای شایع روز جنبا
وارامیدم لطف کلام اول کون کیم تسلیم اولدیم / و سکر مفتاح باب مغفرت یا اذ اللعنا

کلدی درگاه غریبی یا شفیق المذنبین / آتش و دم معصیتدن بولر کیم قبل رها

شاه عشق دشت غم بر سینه کیم / باشده سودای جنتم تاج اهد کیم
دردمان لطف عشق سمند طینتم / سوزن نار محبت بشقعه عالم کیم
تنکای عشق آبا و جهران غنیمت کیم / کوشه غم بر سواد مکدا غنیمت کیم
چشم او کیمه بر فیض بصیرت وار کیم / کلشن معناده لوی کل محبت کیم
ذوقیاب دانه خالی سیدر خطاطم / سحر زاهد باغنه ایجا و صد غم کیم
هم جبار عشق ما ندر هم افتد کیم / ایکی جان بندنی رخ و دل و نظر سیر کیم

روز شب بن حور و صلیب و باران
 کلشن در دم سزا با سوز تابان
 یار لب پیراهن جا ایچم هم در یکا
 کرد حسرت ای که در خیمه در یکا
 قصه معنای غریبی ایستم کاه صوم
 مصرع رنگین نظری پای سلندر یکا
 می نازم صوم و سوز ز کس بیمار کل جانا
 نگاه شو خله قبل عالمی آواره کل جانا
 نهال سر و شمن ای چند در کنار لب
 بود قدر بیکه بر ز رفتار کل جانا
 حیا و شبنم اولش کل بگفتی که نسل
 کل رخسار که زلفک داغنت کل جانا
 کل کلا قیس کی با چاکم کله جنون کدر
 لبک شربت سودای صوم کف تاره کل جانا
 متاع و صلح جا نفعین با خونیم با صلح
 کل کار آل ویر رسال ویروب با ناله کل جانا
 صد گاه خون ایتره دمان و کربان
 کرم قبل ویرم فرصت غمزه خون کل جانا
 شنبه تیغ عشق کدر غریبی رحم ایستای برض
 شهادتگاه روض عاشق و دلداره کل جانا
 سبب قهر ندی کل تر نو کنگ کا
 مشرب یک مر کین ای غمزه نظری کل جانا
 منظم آینه مطلمت رضا کون کین
 اوده ماقدر کینی ای مهره فر نو کنگ کا
 اولدک ای نخل اسل با دغان بر جیده
 قاز اول نشی و نما حسن فر نو کنگ کا
 آسمان موز

آسمان سوز ایدک ای نشی آه حور
 اولدم افتاده سودای نشی زلفک
 برور وصل بری منظر این انصاف
 ای کو کفر غمزه خون آیت نو کنگ کا
 مت ای یک با ده وصلی غریبی شمردی
 ای یک بکدر روض خون جگر نو کنگ کا
 وار بر سوزم بن آه غمزه سوزم یکا
 ای مت نازدیکه با سوزم یکا
 قصدم بودر که اولش آگاه صدی
 اظراف قبله خلقه امان سوزم یکا
 اولش رقیب یا اولد بو بفرده عم
 درد و روضه بن اوز غمزه سوزم یکا
 بیک جان اولور سه بنده شهاب المریغ
 اولش فدای کده عیا سوزم یکا
 ای قبله گاه اهل سعادت جاکه
 هدم قسم کد روع روان سوزم یکا
 کیمیدی بهار عشق تر شمشیر کیم
 ای رنگ چهره بر کخان سوزم یکا
 اولش سوز کفر و حسن و ملاحاتین
 هب ایندیک غریبی بیان سوزم یکا
 سدر معنی سحیده دل نظری صهبها
 یا آتشده مغز بهاری ریشه صهبها
 قون کد کدر آینه طبع نه عیاش
 کلغنه شهادت کون در آتشده صهبها

شاه صوم نیر ایلدی و غمزه عالمی
 ندرن در کیدیکه رفاقت بی غمزه اولش
 غریبی تا مثل کیم اسرار ضابانه
 ره بار یک پر شوشیدر آندین صهبها
 لبک کور شمی مایه ازا اولوریدا
 شنگ تک قدی و دکن عالم کانه نا کین
 فغان و ناز دندر طبع شوق خنجری
 شکار صوم جان نگاه چشم شوق کدر
 ریاض صوم صوم صوم صوم صوم
 پر رشک او برین ستر کینه پرورش
 جیفه سندن افغان غریبی آشتی هم
 پر وبال سندن درن یکا بر سزا اولوریدا
 طلعتک اسرار غیبی آشکارا یکا
 صغور و رخسار که و خنده زلفک
 نه کل بخت سها نه شکایت جرض
 شوق خنجری

شوق فضا یله دل مستغنیده
 ایندیکه رنگا هین اول غمزه
 ایندیکه روی زمین شوق طوفانغ
 گاه میدارسته کوز و تاب هم
 کون بر ماتم غریبی همتوار ایلر یکا
 او خاطر که غمزه صوم اولون یاز
 الم نتمزه درگاه مقام کونن جا بانی
 خیال نازلف باره و شومزه کونن
 دهانن خنده ریز ایلر شکسته رنگ
 ضیا بختشای چشم شوق اندر نظر
 لب آفرینی باز ایتره قیسمه هانده کین
 غریبی کد درون سینه غریبی سوزم
 خندک عشق کله زغم ناسور اولش
 اولسک دلاهم تا غمزه بر می یارب
 پیوند بختله عشق اقی بغلری
 دیوانه سینه زلفک زنجیر بر می یارب

معونه خاطر کیم ویرانه قهر میرد
 لطف و کرمی بر لب تعمیر بر می یابد
 اول صغیر رضاه کلک خاطر بجای
 عشاقه و فغانم تحریر بر می یابد
 کج قفس تند آرا اول بر می جانم
 قند و اوشنغن نصیب بر می یابد
 ایلمی بزکاحیا بر جبهه لیسافتی
 لطفیله بو نو بر می آکیر بر می یابد
 بوضه غریبی به ایلمی خفا لعلین
 بیچاره منه باشقه تدبیر بر می یابد

دوشمن هزار محنته امام عندلیب
 خار صفایه قیلدن ابرام عندلیب
 اولتور مجنده بیخه میدار خفا ایله
 تاب حریز نکست کل وام عندلیب
 کماور من ایدر سه فکله کر کل زینه
 ویریز زبان نالیه آرام عندلیب
 باشدن ایاضه ناله و فیاخه خون
 آنغزین عشقه در اندام عندلیب
 عری بیخه صبح وصاله نم فراق
 محنت کلا در ماتم اولوزام عندلیب
 بو بجه که ویردی کلنه صولتکدر
 صحن مجنده المدی بر کام عندلیب

عشقه بود غریبی علامت که هر زمان

دو تنفجره زنده نام عندلیب

سوز بگردن ایلمی برده عندلیب
 چکده سهره ناله و فریاد عندلیب
 در تنفجره زنده نام عندلیب
 چکده سهره ناله و فریاد عندلیب
 در تنفجره زنده نام عندلیب

مست قضای صافه روزازل مکر
 خاک چمنک ایلمن ایچاده عندلیب
 کلچین اولنجه باغده انگشت باغنا
 بشله فغانم بیخه نو زاده عندلیب
 هرگز مورو عرجه برکز ایشتم
 بولشی سرور خاطر ناشاه عندلیب
 دام بلدی حسن رخ دلخیز سلاه
 کلدر فضاغ عشقه صیاده عندلیب
 شمردی عجبی مره نقد سر شکله
 کیر هر چه غنچه به داماه عندلیب

بلم غریبی مکتب عشق ایچره هر چه

کیمدر بو آه و ناله ده برتاد عندلیب

دهنگه ایلمه آماده انشای طلب
 طوطی ناطقه ایلمه کوی طلب
 آب رود و کوه صحن خون نون ایلم
 ستم اولور عاقبت نشه شهرهای طلب
 ایله کفتا طلبک دهنگه لبسته
 که قتی مندم اولور مردم کوی طلب
 هزار لب کیم کاه نقش قدم حیدر
 دشت همواره دکله دامن صحای طلب
 ایلمی صیده دامان توکل صبرایت
 بصره در کاه نیش اصقن پای طلب
 کیر سوز خاطر کلک خانه عصمت کینه
 پایمال اینک ایچره لشکر فغان طلب

کعبه جامه ساه ایلم غریبی دکلی

اولور سوز کلک نقش کلک طلب

اولور سوز کلک نقش کلک طلب

غنچه لر حسنک کوروب چاکرینا اولدی
 عندلیب این منقلک ناله اولدی
 هرمنه م بر کور آجوب نظاره حساکه
 عاقبت در دکله ایلم بریم کوی اولدی
 غنچه نیغیله کور کله دی خلقی قورمن
 دامن وقت حبت سوره کیم قی اولدی
 حسرت رو بکلچشم اولقدر رقا دو کیم
 وادی عشقک سر سر طاشی رجا اولدی
 مد آکیم سنبل اولدی سینه ده زلفک کور
 تخم غم عشوقه خطکله دله رجا اولدی
 دوشمن اطراف عرقینه پریش کاکلک
 الاغای ایسور فاعالم پریش اولدی
 کعبه رضاه بوزدوش کلن خالو خطک
 کافور حسنک که نظام اسمی اولدی
 نازنینم روز و شب همین ضیا کیم
 کور دیکه معوره لر خاطر ده ویران

یاد انام وصالکله غریبی خسته دل

تار و پود جامه خوابی سوز و آه اولدی

ساقیا صوفی پیاله می ناب
 که خارا ایلم عالم اولدی خراب
 کلتن و صلا انتقام وار
 مددای باد صبح ایلمه شتاب
 تیغ بیدار دلشید اولسون
 دل که بجانیکه کتق رویک تاب
 اولدی حادث نینه سما یب غم
 صورت آفتاب چکله نقاب
 ایتم ابرمدر قیبه نیاز
 کلن افزون ایلمر نجاشن آب
 قتل کیم

فضل کج وصاله ال صونوق
 افغ الله لنا خیر الیاب
 سن بزی ایلمک مقبده عشق
 صورم بزدن خطای روزها
 ویرهدایت بوزارو محزونم
 رقتنا انک انت الوهاب
 سوله شمردی بو شعر رنگینه
 حاضر ایسون غریبی تازه صواب

ای لعل لبک مایه کفتار شفا عت
 در دهنگه محنتن اسرار شفا عت
 هنگامه محنته ابا سید عالم
 سندن طلب ایلمر بو کجا شفا عت
 بن رهگذر معصیتن خار حقی
 سن بیدل خورشید لاله کلار شفا عت
 بن علت عصیان برضت منجم
 سن جرعه ده و شربت دینار شفا عت
 قویم که مکون بن بیچاره محجم
 ایلمکنهم زنده تیار شفا عت
 لطفک ایلمر بو کتر کئی ایتم فرمون
 اول کونره کاولور آره ده درکار

سفر قه عصیا غریبی سیر و

سندن دلرای احمد مختار شفا عت

کلز قلمه وسعت میدان قناعت
 صیغردله مصر شکرتان قناعت
 دنیا ده کویکل عمر بقا ایسه مرادک
 سرفه زکی ایلمه میان قناعت

اولمکه انداخته نعمت الهان
چشمه نظر صافین بام فکک
روزنری وارجانب کلزار بهشته
صبح سلسله دولت عقبات اورنگ
هنگز اولمزه سلسله فیض کشته
رنگ آور رخساره حوران جنانند

شمری غرض که فضل کمال اب عربی

فیل کنده بر فضل دستان قناعت

دو چشمه روزانه در چشمه بار صفت
جان اولقدر تلکاپو قیلک ره وفا
تنهاد کل وجودم راه محبت کند
ناصیح اولبخم هوشب خاک که کوه صفا
دیزدی لشکر خط اولم چشمه ای صفت
بندی غروب آخرو زیند روز و صفت
هر روز و شب غریبی بر کوه نام بلاده

اولمکه

اولمکه که از لری ایروب انشا و محبت
یا ندردی قودی صحن چنزار و حمودی
قلزیدی نظر بر سرینه علقه و موقی
وهشیدر الحامولنازیدی بویکه سخن
پامال فنا الیدی معوره جان
مشوق الید ایدر نور نظر زده تقدم
بره ذوقی عشق ایسی زاهر خود
اولمزه قلم بازده صفحه ایجاد
کل ساسرینه دولکی نینه ساقی دور
دل مرغی صیدا نینزادی طبع خوب

سختیایه مرزن او بری رادی غریبی

وردانیه جک صد قل اسمای محبت

نینه بر صحن بدخو صبر ممکن آید
نور نال نخل طوبی شمنی اوچ بر غریبی
لب لعلی غنچه ناز قندی سر و جلوه برد

اولمکه که از لری ایروب انشا و محبت

خال غنچه بینی هند زلفی سینه سمن
چشمی نکس بر زلفی قانیه زلفی زلفی
شکل انقطه دلکشا که چکری بروی
چوزدی که برکی معنی قلعه ای معصوم
چیتدی چوزده آه بلبیل یاد یغانه نخل

بلبل اولمشم شکسته کج عمده زار چشمه

غریبی او شوخ صسته دردی سوزیکه نه جان

اولمکه ای دل با فراق اولم خیال آیت
سودی سر زلفی ایله جاج ایله شکر
دوشم هوس سنبیل وریجا بهاره
صوفیه جیفه که بوسیم ریادن
ایترین او شوخ اولم چشمه چشمه
نکته تر از کنده صحن حوسه میان
ایله می چمنده شب تا بده پنهان
ای ساقی فرخنده قدم لنین کافالک

کوبیده
اولمکه که از لری ایروب انشا و محبت

بچه بر سینه جک صد قل اسمای محبت
بر کوه ندردی موقی سوال آیت
بره سینه بر کوه کلستانم غلام آیت
بوقامت ایلد بر ویلک فتنه اوتان
یوق باغ بهار شکله رنگ دوا ای
هر صدمه حسنه بر کوه کولک ویر
دکشم هوس سماع عین نکلده
کیر بون المردین کردان مقصود

ای با وسیکه سیر غریبی دهندن

کلده سته جمعیت یاران سلام آیت

خواب سحری بلبیل مکنه حرام آیت
فرنگ آیتین طوق محبتده تمام آیت
کل بوس یاران کوه کل عین دو عالم آیت
هر صدمه انبجاره تبدل بر مقام آیت
کیر مراد ای دل بتر اندیشه خاتم آیت
سر رشته امیکد بوراق ترک حرام آیت

خارا نیتده در دامن کلزاره شنبت

انیمه کن آسار دیواره شنبت

ال وارمی کایج ساعده غنچه شنبت

صنغان ک قیلوب رشته ز تار شنبت

امید کی قبل رهن سفار شنبت

زارش کوه کوه ایمن زلفی شکی بلبیل

مکبر باره افق باده انگور و کور کور

کوبیده
اولمکه که از لری ایروب انشا و محبت

عشق اولم چشمه چشمه چشمه چشمه

کوبیده
اولمکه که از لری ایروب انشا و محبت

کوبیده
اولمکه که از لری ایروب انشا و محبت

اولی رها یافته خلام عصیان
با این کف اشک آبی که از دست
کیفیت اسرار آبی در کف
هر روز ریش او ایستادن دلفرو
دو چشم هر روز بر صحن بخت امید

کبر و نوری بر روی آله دمان ضحاعت

دل آینه جگر هر مختاره تشبث

ساخته بگانه مجلس آماده در علاج
بارید که عشق بزم گشته قوت و
چاره حطال را ایست بر نون کولم
جانا خراب با ده این چنین ترک
صورت در غریبی در دمه در مان عشق

دیدی بود در ده وصل بر سر زاده در علاج

خط زبانه ریا راه مایل اول فصل
سوز چشم بر لب در ده بصر و در شد
بمنش ز راه بر این جمله سر و حسی
یونر که که قفا بی بود اول بر هندی
بمن کردن

حیرت منم بیخ منم
حیرت منم بیخ منم

بیم بودن بطریق در شکسته
او هر معاشیه اندن کوه کوه
کوه که آماره شهر فنا اول قده در شرف
شهر مید تیغ عشق اطلس افلا اول جوا
غیبی کرد مانع دوشک و اول طبله
واروب غزم دمار غربت این خاک و

برون جهان مولوی شمع کلاه کج
کلدی کوه که کوه لکن لکن نصیب ال
منع ایتم و عطا لیس بر حیدر سیم
ای پادشاه حسن قبوله روم در
فکر سواد طرغ زلفید هر کعبه
ای دل همدی کلک شوی کوی مانه

چکر غریبی منت مرع مسجدن

بهر مره زخم ضعیف مد نگاه کج
نوسن نازی کتوری نیم جولا نم قمع
یوریدی دایره مجلس زنده قمع

بیت او شکر می است که در این
بیت او شکر می است که در این
بیت او شکر می است که در این
بیت او شکر می است که در این

ای بر باده ایکن بنگری با روی
بازو بر مجلس من جمله ما تنگ در
دل برین عکس رضی با ده ناب کج
قوی جوی لبی و ابر چشم خا ریا
پنجه سابقه عناق صفت قفا اغد
ای غریبی نه بتر نه طبعشند چرخک

اداسن بکا اولور زمره بردیم قمع

ظلمت سراسر شای ایرو با اجتناب صبح
ساقی صبح دوره کتو کجا رسن
چکری جهان برق دم تیغ نعل اس
انچه قیلدی صفت افلاکی زرفش
صفت کاشنا و سیر بل کعبی
انکار در عرفناج بونکه دن
رندان لب پنجه شیشه کوه اولور
خللا اولور و حشر اولور کوی نورث

دقی صحر

نامه با رسم باره کسره فلر ناب اولور
حرف افش نامه تا کتو مرتکبا دور اولور

وقت سحر غریبی نیاز ایلد تا سکا

سرد قهر محله باز سقا نوب صبح
ایندی رعبه هوشی بر صفا فرغ
دو تیز قران ششم خاطرده بر زمان
قد بلند کاش و کفتاری کوی
ابرو کمان و ناوک من کلا خوفند
مدر نگاه عالم جا نشنا بخش
وصف بلند اولم لایق بود نوزو

کلیم جهان نظر دخی منور کوی کرو

سن تک غریبی نکستی زکین خیال
بکای صفت استکار ایستی بیداد کوی
طلوع ایتم سعادت بر چند بنمایم
سرتکم قطعه قطعه صرق آیت زلف
نهال قدیمی بوکدی مثال حلقه خانم
سینه چشمه نازی قیلدی عالمی اولور

۱۱۴۲
بیت او شکر می است که در این

کاره غریبی است که در این
کاره غریبی است که در این
کاره غریبی است که در این
کاره غریبی است که در این

ضیاء صورت شیرین کفون تا الحشر
چیف هر سنگ بر تیش فرهاد دن
نه قادر و کدی شمشیر نکاهی نمود جان

غریبی دست بر دهن جلد دهن فریاد

کیم به شمشیر و نیاده کام اولم
هکله به خونهای احستام اولم
اول پر خفا ایدر اولم ای بیاره دل
سرع عنقاد یولنده بند و دام اولم
مجلسه شمشیرت سینه صور تکون با کیم
بمضور وصل دله یوس جام اولم
قویم زلفشند کوی اولم لیسین
درکه سلطان جینت به نظام اولم
ساعتین جانان ای دم و برین کوی
قوی ضیال با طلیع کیم فرجام اولم
رضه و همجان دکل شمشیر جانی
زخم ناسوره علاج الیام اولم
کیم امتیک غریبی رحمتدن دیم کیم
مروت الوفا کیم دست احستام اولم

اول قانی کمان سیمینک مقصد
اول فری انا جنبش منک مقصد
یاد ایدر کیم بیک ضیال کله لیسین
جا اوسته جمع غم دوران مقصد
ای ضیال محب خاطر ک اولم لیسین
هر کونکه کله رکتبه خویش مقصد
دیران اولم جقه خطه سینه نه قابل
بر مکه کیم نصب اولم سلطان مقصد

تمها دکور

تمها دکور راه مجتهد غریبی

کل باغنه بر بیل نالان مقصد

صحت دلدن نشازم وصله کدر
راحت جاندر هوی باغ هشدن مراد
خطه دل و بر یک جانارنگه تو قلد
وصل کله در بلبه خار ایل لشدن مراد
مجلسنده و شمشیر ابرام و صاندر
رؤیت اغیار و رسوای غریبتن مراد
فولنقش ایتم ضیال با دی لوم سینه
اتحاد اندر فرهاده صور کله مراد
غم صحرای معدود افتخار اهل دی
وصلیدر پروانه به سوز کله مراد
در عشقه نیش در خاک کای کین
شربت دیار بیماریه هشدن مراد
دولت باغ غریبی خلقدن عن لدرور

ارتقاء قدر سایه دنیا ده ولندن مراد

ای جا که آفتاب عالم آردن لذت
محببتیک عکس مرآت مجله ک لذت
رنگ رضا ک آلب باقونک آب و قانی
شربت لعل لیک جام مصفا دن
غزوه خونزین شمشیر ک جلا و قضا
چشم سنگ زکس محض شهادت دن
صغیر رو کده زلفک شمشیر ضیال
نکبت ریک خطه و در حرا دن لذت
قری عشقه محمد کاکله طوق بلا
شیرین قذک خرام سرور عباد لذت

نیایف شمشیر قریه جانکلی وصله
دیدم عمارت آباد اولم کیدر
اسیر دام چینی زلفک اولف و در کسکه
دیار کلشن غریبه آرا اولم کیدر

فضای حسنه منهباز چشم به صد اولف
غریبی هیچ غزال جینه صفا اولم کیدر

دیم کلزار و صحرای عدلیه جای ما میند
کوکله نازم سنگ صبح رو بک شام شینوند
سواد خطه آدی آب و تاب ز کسکه
صنایع آری لشکر لیسین رهنوند
نه حاجت آفتاب وصله شمشیر خانم کیم
شبی هم کای ضلع آله رهنوند
اولور می هر کز ارباب بیلا قادر کیم
کرموزن دامن عیال به کلج اهند
دکل مکتب ای در کین کلنده ای بیل
بو کیم کیدر زندن کوی کل پاک داند
کیچیم عم پرستکاری ز تار و حدتله
بکالنه قین ایمان ایلی دیند و خند

اولدن کوی کرمه عالم بحر عیسی تک
غریبی طوق آهن کرد کده چشم نوزند

عمر بنیاب کیم ندامت زمانیدر
عمر فنا و کندی ندامت زمانیدر
بود و بنو دعالمین در کور کول
دوشمنه توشن دهه سلامت زمانیدر
بیع و شری سوزی نفسه الوتر تک
آخر مقایه جان نهایت زمانیدر

بسم الله الرحمن الرحیم
الحمد لله رب العالمین
والصلاة والسلام على من لا نبي بعده
والله اعلم بالصواب

ما هتاب کرد نک صبح بنا کونک سک
هر کون دریشیر انوار مجله ک لذت
دولت اهل تجردن بر هشدن ککدر
سایه دیوار در درویش دنیا دن
هر کیمک داننده وارای غریبی بر هشد
کوتره نزم فصاحتده بوانفادن لذت
اول غنچه دهن کیم یوز کلزار بقا
نیم نکم عاشق شمشیر قضا در
کفتار شکر بر زین پیوسته هیاتم
مصحف آوراق جمالینه خطا در
ابرواری سر لوحه عنان همی صفا
خطه فری بر سوز قانون خفا در
هر بر غضب آلوده نک عین خطا
هز بر زک منجان دله بر شتر قضا
رفتار لونان سینه سره شکسته
پابوسته آهوی هم جلوه نما در
پروانه دوق لوق لعل رضای خطا
بر جان کد کل بار کنش منت کورون
بیک فر ایدر اول سر و دل آرایه فدا

جولان غریبی کلجکی انتم به نظم
صفا قضا حته نظیری وصله

سر کوی که کلینق با کاشاد اولم کیدر
سکا چاکر کیم والی بغداد اولم کیدر
دستان کله طفل دل بر نوبان
علوم معرفته خضر استاد اولم کیدر
یشلقان

ایک شاد و مستک امید اجابته وقت سحر که فیض سعادت زمانید
 فضل درخشان رحمت کشاده در با نایب دهان توبه هدایت زما
 بوق سنده بر صیقل اعمال ان اثر سرفکن اول زمینه جهان زما
 هرگونه باغ عشق آن دک مراد دل
 شمدی برین خالق طاعت زمانیدر
 سودای غم مریشان افسر زود مرآت بلا چهره لری منظر مزور
 ساح اولی مجلس دهره بویکن بیغ طاس زر خورشید بزم ساعه مزور
 نابرج جاکه فنی وصف انبیه دربر اول ایض حسنه کم بزم دلبر مزور
 یوق باکر ایام فرا که ستمدن باغ امد خض صبار هب مزور
 تا کید ای صرق قتل مزه ویرجا امان دشمن که بگوین وصله خراش مزور
 بی بوده دک کمال و ضبط چهره ضیوان هب ایدیک بیداره دفتر مزور
 فرقت و غریبی یا نی آشن عشقه
 کل بصیرت می خاک تر مزور
 محبت بن حقیقه دک یادن کلور تقدیر کار خانه چتار دک کلور
 بر تازمه عمر جان باغ شمع وشن اول شده بیم صبا اید دلدار دک کلور
 باشدن

باشنک ایام حال دلتا خبر ویر هر خون دک بریخ خورشید کلور
 کالای جرم خلقه ویر و نقد و غنچه سودگران عفو که غفارا دک کلور
 اوسم هزار غوطه بیم فکده کردن تا بر بگوین شمر دل زاردن کلور
 چشم امین و خلب سگزن شام مجره هردم خیال تر کنس بیمار دک کلور
 قلدری غریبی بوبله ادای سخن مکر
 فکرک و رای برده اسرار دک کلور
 پروانه لرنک نالیمی اظهار کلدر عشق آتشه یا ندوخی انکار کلدر
 بیلز نیمه بشو و هنک سر به شایه ای غنچه لبیک مایل گفتار دک کلور
 جوق تازه لرنک بیدار نه دوشیم هب بری سنی کیدی ستمکار کلدر
 کینقت سله ای صبه بیل نه کلدر اول زاهد خرقه اسرار دک کلور
 ای دل نه چوین سر زلفشک او فک کعبینه و حسنه سیه مار کلدر
 یا ندر کجایی بر صمک آتش هجری بو واقع دن کیم خبر دار دک کلور
 مقصود سکنش بر زار اوله کور دل دولت دنیا به طلبکار دک کلور
 منت کرم خالق کیم صمت امیدم او بختی دامن اضیاء دک کلور
 نادانم در نظرک عرض اتم غریبی هرنافص عقل آکا خدیار دک کلور

آب حیات خزل بیم کو شرمه در فیض نشاط عمری ساغوره در
 چون و چوکی دهره اندیشه قلم بود و بنود عالم جا دفتره در
 دل سخن جواهر اسرار مرورد لادوی عشق قطره اشکو شرمه در
 صراف در معرفتک سوق معنیه ایک کوزی عدام بیم کوه صوره در
 رگه سخن انیکه با ز نقاب شب چشم صبا به سر به عنبار در دوره در
 کعبینه سپهره کوشم بدستی اوله لبرک که تاج هواسی سوره در
 حسنه غریبی بلکه وار قابلیتیم
 کیم سخن خاتم حسن از بر مره در
 ای غنچه جاکه کل خندان برابر مشتاق لبیک بلبیل نالان برابر
 زلفک رسن کردن عشق بلاسن درج دهنگ حقه مرجان برابر
 ای ماه ملک بیکوم اش کل او کیم ایستی بو صند انسان برابر
 هب بریم جنت اولور سینه ای شوع هب سر کویک بکارندان برابر
 و زمان فکر المین ای صفا خوبان فرص قری و زنگه عینان برابر
 برکت مر اوله ایدی روی صنفه ایدرم که مصحف عتقان برابر
 استاد غریبی نه روا بوید نظیری چاکرسن اوزک ایلیه سلطان برابر
 سودای غن

سودای غنق دیره مزی بخون ایدر سید ب کریم چهره مزی لا دک کون ایدر
 قویز دماغ بلبیل انشد لذتن کلا سحرک چمنده صبا سن کلور ایدر
 یاد ایلیک قامتین اول ناز پروین چتر سپهره آهی انجم ستمون ایدر
 شهر عرفان سپهره آوه کلور جان بلبیلی کونوسنی ارضنون ایدر
 عالم کوروب اینانم اوله آفرینک قدس شمع فتنه به رخن فرون ایدر
 چکه الم غریبی کبر بوبله وقت اولور
 لعلین اوشغ مرهم داغ درون ایدر
 عقلی نظایه ویرن غمزه فتا نکدر بغری قان ایدر بی ناوک مژگان نکدر
 دوشه خطاط نا شاده خیال نکدر جان ودل سرخته شعله تابا نکدر
 قویلدی دله غم عشق که طاغیبه بر زانضا ایدر کور کیم اودد قیام نکدر
 نیجرتانه حیات ایدی اولیکیم جان شهید نکدر کس مستان نکدر
 بنی پروانه صفت یا ندرک ایشغ نکدر شعله بازقه آتش همما نکدر
 نازنینم اوله بن سکا عتاق کلم آرزو مزد لب لعل در افشا نکدر
 حسرت شهید کلام مکلف ناساز اولیجی
 طوطی طبع غریبی غنچه نکدر

بوی غنچه چشم اشکبار کور روی دل آوده در کافرا

صحن چنده لاول قندی زینا کلور کید
 فکر ایله کج قامت موزون دلی
 دل ابروان یاری و اولی مقام
 مرمان سری لشکر اندر و هر کج کل
 فکر حلاص چشم جراحی افندی خونی
 چو قدر زرم مجاد مز روز طاری
 اینتر قبول اول شه مستغنی ناز
 اولمز غریبی سینه دن اگس که خیال یار
 طره کلیم شوق قلم کویا کلور کید
 خطک شام غریبا ایچره برین لایق
 طلوع ماه رخسار کوی زلوع با
 سپهر بر کل رو کاید و آفتاب
 نهالنده ترخ نیم بر رخسار بوی
 صبا و دلاب چرخل چنده لایق کعب
 بنم عشقم کور و لب با با چمن صحن
 دور خنده زلف مطلقا کلور کید
 باغ خضایه سر و دل آرا کلور کید
 عز و وقار قافله عنقا کلور کید
 هر خط بیکی قوافل سودا کلور کید
 رشک لب کلور زمره صر بها کلور کید
 بر خیلدر که آره ده غوغا کلور کید
 بونجه کوسیل اشک تمنا کلور کید
 اگس که خیال یار
 طره کلیم شوق قلم کویا کلور کید
 بنا کوشک بیاض شوق صبح وطن
 سپهر کوسینه سنده هاله بدای کلور
 کلستان وصال دلبره بر کلور
 او باغ کیم کیم سیر با ایدر چاه
 سکا نادر بر بوی طردن پیرهن دیر
 سنگ شرمه با باغ کیم کیم لیدر سخن
 سمرقند

خیال کوشش فیر و زنده چمن کلور کید
 دوشه ای آرزوی کج کلور کید
 به نظر کیرسه خاطر با را کلور کید
 کور بجه بویدر تاله خیال این شهر کلور کید
 غریبی طمان نظم بر نواشته آرز
 دنیا مقام کج فراغت و کلیدر
 هر بر نفس کج قافله عمر کج کلور
 رو بوش اولور سر مزون افندی کلور
 راهد اکره بی صدایه سوی کلور
 اولمز رسیده پیچ مقصود وصلته
 شمه دیک خیال ایله دل ایلیکل
 یوق با کج غریبی شنب تاد کلور
 انجام کاری صبح سعادت و کلیدر
 برین خاطر معنی یار کلور
 مسلسل کالک شوق قلم کلور
 ایام غم

سر کد دیر یوق بر نواشته آرز
 اولور نیم نگاه جلوه ریز عالم
 ویر و زلف مری فیض سخن زرم اقیانام
 غریبی لب بجه کفتار که در معدن دیر
 دلاده و صالک صبح بهاری نیدر
 صحرائی رخسار اولمز قاره طایف
 ایتر بر انقا تکفلوت کربن کلور
 هر موی حلقه چمن بیکم غم داینگی
 محمد جام شوق کج رسای عالم کلور
 اولدوره جسم زارم هر قنده و خوش کلور
 خاطر او صاندی سز آینه ندر کلور
 چشمه خار و کل ای کلین حیاتم
 کلعت سرای جان ویرم غریبی ز یور
 شوق سوغات فتنه لقتن و نگاری نیدر
 نگاه کج برین طره کلور کلور کلور
 اقبال خصم کورم جلوی کند نکتست
 فواره جود بلند وور نکره شند
 سر کد دیر یوق بر نواشته آرز
 اولور نیم نگاه جلوه ریز عالم
 ویر و زلف مری فیض سخن زرم اقیانام
 غریبی لب بجه کفتار که در معدن دیر
 دلاده و صالک صبح بهاری نیدر
 صحرائی رخسار اولمز قاره طایف
 ایتر بر انقا تکفلوت کربن کلور
 هر موی حلقه چمن بیکم غم داینگی
 محمد جام شوق کج رسای عالم کلور
 اولدوره جسم زارم هر قنده و خوش کلور
 خاطر او صاندی سز آینه ندر کلور
 چشمه خار و کل ای کلین حیاتم
 کلعت سرای جان ویرم غریبی ز یور
 شوق سوغات فتنه لقتن و نگاری نیدر
 نگاه کج برین طره کلور کلور کلور
 اقبال خصم کورم جلوی کند نکتست
 فواره جود بلند وور نکره شند

ایام غم راه کعبه دیرا کج کوتاه
 خمار دانه شوق قلم ای ساق صدم کلور
 جبینم آرزو مند جبین آستان کلور
 خیال شند رخسار تابا کلور
 اوصاف شند رصیات در خیانت وور کلور
 غریبی عید کاه وصال ایچون قربانم کلور
 اول آفتک که لعل لبی دلف بیدر
 اول غنچه نیک بونالدیه یوق تاب و
 ای کلور خیال کج رک رک صبا کلور
 دوشه عجمی جامع کج کلور
 ای دل شند فراخ بر زده تحمل آیت
 قلوی هوای خاک وطن کلور
 شمری غریبی کلور بکم خاک پای کج
 دوشه کلور کلور کلور کلور
 صفو رخسار وین غم شوق تاه کلور
 کوشه تنک خاطر لک آرز کلور
 ایام غم

رنگی لطیف بود که زاره بریده جانان کور بود

زاده بر در بریده بریده بریده بریده بریده

بودند با دقا صفت و قفا رشتن آتش بر نه

دوستانه بود که زاره بریده جانان کور بود

عاشق بیخوابی در خدمت کفایت
شوق در خلج کلامی رویت ز کج بود
باغده سرور عریض با امید آب جوی
کرمی روز حشره تشنه لبسته جوی
ای کل تر معادله کوز کوب رفت
مسجوری سوسانندن فرقا بره ز غریبی روشن

خاطر مینا کیم تک کاول است ساره و کولود
جاننده شوقی الفتی خانی غریبی
سینه ز غم ترنگا می شنید و اولود
کیم کندی سایه نیک اول آپر رسید
ظلمت سرای جان خیا صفت اولود
بخت سیاه عاشق بر روز عدل اولود
قطعه دو غم بر همه ها ناید اولود
شیر نیک و اوصیف بنا کونه قیل هوس
بخت غریبی فتنه سحر سعید اولود
بودند با دقا صفت و قفا رشتن آتش بر نه
عریض بر در بریده بریده بریده بریده
بودند با دقا صفت و قفا رشتن آتش بر نه

بوی فصل

بوی فصله دایم بر مکه اولم معقل
تا چشمتی آسمان طوب و فتنه کشت
دولتد جرف دارون دما نیک لایون
ای داو رکومت ای سرور عدالت
ای آفتاب دولت ای سایه عفت
شرفیله غرب طلسمه آواز شادمان
رنک نشا طهرله رویک اولم صفت
تا انقراض دوران بو عین اولم مکتب
هر کونه بر فصله کولک اولم مکتب
حکمت کبی جهان بختک اولم مکتب
اولس فکاهانک بومزه مکتب
درسون الای فکله صفت سباه لغت

لطف کلام اولدی برده طبع غریبی روشن
ای آصف مکده با سنا ای پاک فضل
کولونه میل جاه ای سحر قیام کشت
نور وصل نگاه نایل اولد کای نایل
صدار لطف هر زانه نامستر دور یکنیل
کمال دولت و قدرت دکا دکا هر چه
خیال اساعین سید و کون جان
غریبی تو سن طبع کوش یا بخت کون
ای دل غمزه خندان اولم فتنه کون
نایل وصلت جانان اولم فتنه کون

بوی فصل

دوت لوم پرده عهد تمدن او غریبی
هدیه طغیان او غریبی بلور سنی
شوری لطف ایلبر صفت بیچاره یکیم
افق نازده ای دوت لوم بر اولدی
شوق رضا ای لایه شایرین ای دل
فنی چوق حسنه ای دیده نعل باز اولد
اوله آباد ضیا الیدین ای هانم دل

سنت شفا اندک غریبی سنی اول کلان حسن
بلبل شوخ غنچه ان اولم فتنه کون
بنیم سوز ز صدف عقل افروزین اولود
بن اول سلفا تخت سر اولم فتنه کون
بنیم نظم ایچره اولم فتنه کون
بنیم اول نادر صبر و اولم فتنه کون
فکشمی نیکو بیک دیده بو بر نه کیمی
دهانم بره کوی عهدت سوزم کوی
بیلور سنی

بیلور سنی اول قدر در پاکه کفایت
دلولا فای لوم مروان بیلوران نصفا
مقاله کوه یکدانه جیفدم قمر دربان
غریبی خاکه دوشوم شیدی قدر و قیام کون
سنی بر پاک ذات یاز مشد
اهل در دین دوشیم کیم یان
خط رجحان برله رو کیده
زیر ظلمات نار زلفکده
طاق محراب قاشد کده سنگ
حسنه کبر و غرور و ناز و ستم
ای غریبی او مود راه جد
کامه اهل نجات یاز مشد

میل الیم برده ماهه کیم آلتید
سر و نهال قدی قیامت نشا آلتید
دوشنبه زبان خلقه دکنز کلامی
جانم فردا او شوقه کرم قاشی کمالید
رفتاره کلمه نازل آفت روانید
مار سیاه زلفی اوزون داستالید

مذکاج تیر و غز می جلد به امان
 ابروی قلبی کوزی خزه مانند
 طفل سرشک دیده لرم جو کاسه ده
 نه لورده میرسد نه وار نه وانند
 قلدر قیبه سره کبی کوزه اعتبار
 شولدر و سیه اینا نم دکل اسفند
 کبیری زمان حسی غریبی اول فنک
 شمع حای خطایله باشی دو وانند
 کلفت سرای سینه می روشن ایلم
 لطف غم زان ذوی شهر وانند
 مولا و بره کانی کوزی زوال
 کیم بذره حصره بی جوی مهر بالید
 کیم در بید ایلم لطف ایچره کفتن
 شمد کیم سب خامه زان غنا لید
 ز چکری بچو استادن اول ایستاد
 خنیدله خبا نکا اول خبا آشنا
 کوزه جزیه موی می آه ن یاد کن
 دکل سیم ده در بلوی یار هستن
 حریف کیم مضرب از سینه در هوم
 ندن کیم اول بیتی میانندن جد ایچ
 سنی بن محمد اینم قیسه دکل جانان
 می بلم ندر قصدک بلای ایچ
 عرض جان ایسه برینم نکا هله لور
 مدو غت افکار شوق کیم اول با
 اول ایچ کوه قیسه برقم راه محبتن
 افندم نیرغ کالک کبی در کین با
 کوردیچیز

بکشد غم و غم روی اول ماه ناره در
 بکشد غم و غم روی اول ماه ناره در
 بکشد غم و غم روی اول ماه ناره در
 بکشد غم و غم روی اول ماه ناره در

کوردیچیز اول شوخک میاشند نزل ایلم
 غریبی سینه دست قضاون بریدل ایچ
 وحشت زده ام کوه و بیابا و طندر
 آشفته دلم خار فیلد چمندر
 بریدل شوریده نایم کمال تر
 سینه اول لایبینه داغ کمندر
 قلدر بصرم زده جوش زنده تنقل
 ناشیم بصیرتد منور بدندر
 سیم صدق کوه کیم ای حقیقت
 کجینه اسرار معانی دهندر
 هر بقدر کیموه سنی بر سر و خرامان
 هر صفوه بر صرع زنگین چمندر
 برشایر با کیم کلامم عطار د
 افلاکده مسوئه نوین سخندر
 بر مرتبه شمشیر بختند شهیدم
 کیم اطللس درم فلکن کفندر
 نظم لیم غریبی او جهان کیم زمانم
 کیم خطه اولیم سخن حمد بندر
 بیکرمغ دل آویزه نادر سمندر
 بیکه نصف جاسورت چاه دقندر
 بر شوق غلام کز غزلان حرم حب
 قربان نرزه غمغ خاطر شکندر
 شوق آفت نازک بدن و شوق لطیف
 کابرینم بوی گل رعنا تکندر
 کیم کلام اول نظاره رخسارم قادر
 کیم آینه در مانده وجه حسندر

بکشد دوته دامنی دست صبا کیم
 لور نظم دیده عاشق و طندر
 دو چشم ای کز بوم بر کوشن
 کندی نینه زلفیه بر شکندر
 بوجن جها نسوز ایلم با هم
 کل زکدرم سرور دیا سمندر
 حفظ ایست بولکین غزل شوقی غریبی
 دلبر دهندن که جواب سخندر
 نشاط سنک طفل اوله بولدره صو
 شراب تلخ زوقن ساکن جنان اوله صو
 کورم فواره خوناب حسرت اولدین اول
 بری اول غمغ عاشق کوشن از لور
 ناکر بلبل مسلکین فغان و تال و غایب
 محبت شیوه من خاموش اوله بولدره
 برینشکاری خوبا اولور افروزن بولدره
 کولک احوال کچی سینه اوله بولدره
 هوی بوس لعلک فان ایرو بچو کیم
 افندم مجلسک دورایه بیانه لور
 نه بلسو کالک در دین کفتار اولدین لور
 برده نچو بر بلای کردن دیوانه لور
 غریبی معنی بچو صبا کورنی
 در جیانه ده در هوش اوله مستانه لور
 برهنه و آلهای شوق به پروانه سولدر
 نگاه چقرکه شیوه مستانه سولدر
 کوردر حسرتک شیداسی ای لایق پنا
 نه سولدر جیون قیسه بیابانه سولدر
 کوردیچیز

فوز چشم کل بر خطه وار خطه فریا
 سکا ای عندلیب هره کی سولدر
 فغان کیم باشنده ایچکله شوق
 دو چشم مستک ای کز کس شهید نه سولدر
 نه جیو بیکه خیال فغان کوشن لور
 بولدره سینه ده اوله لور نه سولدر
 نه ناز و شوه کز کیم قول کوشن بری لور
 اول جی صوفی رویکده خطه بیانه سولدر
 بکونه مست زوالقد صوره کوی جانان
 غریبی برینم تک علقه شید نه سولدر
 لیشا لایله کیم قیسه بیانه سولدر
 نگاه چشمک ز شیوه مستانه سولدر
 کوردر حسرتک شیداسی ای لایق پنا
 نه سولدر جیون قیسه بیابانه سولدر
 قودا قسما اول و جوی کیم کاروان
 کوردر مرغ دل قیدینه دام و دام سولدر
 ضلعه هلقه حلقه خاکه اوزره زلف مشکینک
 کوردر مرغ دل قیدینه دام و دام سولدر
 ضلال عارضک کلزاره و بری بوی کوشن
 کوردر مرغ دل قیدینه دام و دام سولدر
 بنی زلفکدن آیر و کور طفل سر کویک
 قین زنجیره بوزش نینه دیوانه سولدر
 غریبی کسکا اولیز خاطر کدن کاروان غم
 مندر نوم ایروشن منزل ویرانه سولدر
 سواد زلف باری کورنیا اوله بولدر
 زنجیر شوقی قیسه دل افکار اوله بولدر

بندن صورت هموار است اول ماه طلعت
 المزمع بضم سحر مجتمعا خیار
 اول دولت و سعادت بیدار اول بیلور
 اما جاه غمز غمز اول بیلور
 کون بطوق زلف سخا اول بیلور
 هر سه در لوح بود پس المرحی قیمت
 کلاهی و صلابی خریدار اول بیلور

جانان رخ رنگینک بلم نه در لر
 بجز نظر ایند بوز که اصل بصیرت
 ای بت کانا پاره مزار عشق
 داغ دل لعل لیک اولی تمکینش
 و بر زبانی بوسند بر آفت دوران
 حسرت بوسند اولدی که کوی بیلور
 اشعار کلاوی جلد بسندیه غریبی
 بو نظم خوش آیینک بلم نه در لر
 بزنده او شیخ ایضا بگری بوقدر
 اول کعبه ده آهنگر با بگری بوقدر
 دلبردی

اول وقت نماز اول بیلور
 سحر بضم سحر مجتمعا خیار
 اول دولت و سعادت بیدار اول بیلور

بلکه کدش است بک کله زاره و در و شمع
 دوست و صفت خدا به خار و یوقدر رفتم
 دل و بره صفت دلبر یک سالیم ز نیا
 رنانه صفت وصف زکایا بوقدر
 زها و کور صوره ز صفت سکونت
 محمد ایتمک بچون کندی سیل ایتمک
 رویکه ندر حلقه کسیر کما که
 ابرواید بخارند دل و بره غریبی
 محرابه مینای شراب بگری بوقدر

بزم وصال یاره اشک خراب کوتر
 عرق حیط غنچه اول نقش و جوی کوتر
 مست می جنت اولقه و بر سر کوه کاک
 رنگ نثار بوقدر باغ و بهار هر ک
 خال و خط اول زهر بر این کیم غنچه کاک
 عشق غنچه بیل آساست لیک و بر سر
 حسرت آب چشمه لیک بوقدر جاری
 درگاه دو نشنده خاک ایچسم زاری
 اول پادشاه حسنه خوش انساب
 و امیر اول پادشاه پادشاه
 کوی فدیه انبیا به بوقدر

بیلکه کدش است بک کله زاره و در و شمع
 دوست و صفت خدا به خار و یوقدر رفتم
 دل و بره صفت دلبر یک سالیم ز نیا
 رنانه صفت وصف زکایا بوقدر
 زها و کور صوره ز صفت سکونت
 محمد ایتمک بچون کندی سیل ایتمک
 رویکه ندر حلقه کسیر کما که
 ابرواید بخارند دل و بره غریبی
 محرابه مینای شراب بگری بوقدر

صحاکی معصیتد فالدی بر بوی مضط
 یارب هدایت راه صواب کوتر

عاز صند زلف منبر بار کندی کوتر
 مرده صد ساله ایام الیکه لیک
 یاد رخسار کلا جانان شیشه بر بوی
 خلق کلار که نو زور و بر خصم کوتر
 فتنه چند که در زمان قائله غافل
 زهرمان دهر او در کیم سینه آهین
 شیخ صنفا ناک میانده کزده حرفی
 عشق اول بوسن کوی جاهد ایطاف
 یاد قیلد قچه غریبی دان خال لیک
 بخار دلن کوی اشعار کندی کوتر

کوکلم صلی کوینه یار که صلسنور
 هر چند عشق مرده سنده بوسه ده
 شوق عنایب کلتن داغ محبتتم
 کیم ناله و آهینم افلاک صلسنور

عصر نه با زانو

عصر نه با زانو یا قه اواسقیه
 مانند نخت نره عفا کله ای صتم
 کوکلم اسیر زلفید را اقبالن امر
 دیم رقیب کردند صالحه کاکلک
 دوی غریبی کلب معلم صلسنور
 نخل قطره قطره اشک چشمه قائم دوشند
 اسپر پنجه خاستم در دور وصلند
 خیال احار رضا کل المهور دل با نه میل تن
 نهال قامت کدن ایملی سرو خرامانم
 درون سینه ده بیکان من کاک خضالیه
 کیم قبل اولیری مرهم وصلیا با لیه
 قف ایتمک آراد اول مرغ روع نمانم
 دو کندی عمر بکون دور کوی و فخر مراد
 نشاط آهین صلسنور غریبی کج غزبتده
 لب پر خنده می برودیه کویانه دوشند

عصر نه با زانو یا قه اواسقیه
 مانند نخت نره عفا کله ای صتم
 کوکلم اسیر زلفید را اقبالن امر
 دیم رقیب کردند صالحه کاکلک
 دوی غریبی کلب معلم صلسنور
 نخل قطره قطره اشک چشمه قائم دوشند
 اسپر پنجه خاستم در دور وصلند
 خیال احار رضا کل المهور دل با نه میل تن
 نهال قامت کدن ایملی سرو خرامانم
 درون سینه ده بیکان من کاک خضالیه
 کیم قبل اولیری مرهم وصلیا با لیه
 قف ایتمک آراد اول مرغ روع نمانم
 دو کندی عمر بکون دور کوی و فخر مراد
 نشاط آهین صلسنور غریبی کج غزبتده
 لب پر خنده می برودیه کویانه دوشند

عصر نه با زانو یا قه اواسقیه
 مانند نخت نره عفا کله ای صتم
 کوکلم اسیر زلفید را اقبالن امر
 دیم رقیب کردند صالحه کاکلک
 دوی غریبی کلب معلم صلسنور
 نخل قطره قطره اشک چشمه قائم دوشند
 اسپر پنجه خاستم در دور وصلند
 خیال احار رضا کل المهور دل با نه میل تن
 نهال قامت کدن ایملی سرو خرامانم
 درون سینه ده بیکان من کاک خضالیه
 کیم قبل اولیری مرهم وصلیا با لیه
 قف ایتمک آراد اول مرغ روع نمانم
 دو کندی عمر بکون دور کوی و فخر مراد
 نشاط آهین صلسنور غریبی کج غزبتده
 لب پر خنده می برودیه کویانه دوشند

۳۰ بهر که در کتب قدیم آمده است
 درون سینه زده نوروز را نازم بود
 سرانگشت کل چینی دوتر خاوری
 بزم بیل یکی بهر ماه آه و نازم بود
 بوکوه سارو جوی موسی کارمن
 سر کوی دلاره که بر گنجانم بود
 جفای جوی که رفتار در آن آزارم بود
 غیبی غوغا خورنیک بیکر خانه قصه
 اوضاع در لایه مالکوز اکارم بود
 خامان سر و قدر براد خورنیک
 حیان ناز و بر بیت جمع بود
 بزده هر ماه افروز بر بود
 آب جوی غیبی بود کل آشی بر بود
 که هر تار نه بر خاطر سلسله بود
 شکایت تمام در لایه یار بود
 صفا من گمان که آلودن جاد بود
 بد زور و غوغا که در آتش بود
 مطبوع بود بی که در کتب بود

۳۱
 سینه زده که دل ناکام بکند
 دوتر فرا صغره روینده خاطر
 صوفی سینه من کی باده بر شام
 شکر ازوب دماغه صغره زهری
 شکر ایبر قلی بنی اهل معارف
 اول ساده رو کوزله که کوی بکند
 تلخی روز وصلی ویر و رجوع خبر
 کام دل اوزره کیم بی قوی ز زمانه
 چغندر غریبی که خض آتای بکند
 جان افشا بلبلک سکرمید بلنند
 ایشی غریب روانه معنائی قانع
 زلف کوزب ز صاره و دم فرغ بود
 هر برنگای برده غوغا بر فتنه در
 آنگه دل دیوانی بر فتنه ساز ایل
 حوی بر یک بیکر میر ماه مکه خط سید
 بازاری غریبی که ایوب کمالی شود کنگ

۳۲
 ایتر و صا که هوس خای بکند
 آیدنه اوزره زینک آتای بکند
 اول شوخ چشم ساقینک ابروی بکند
 شینینی هواسنک انجالی بکند
 اول ساده رو کوزله که کوی بکند
 ای دل شب فراغ نکا خانی بکند
 صهای جان بر میرد کوز میرد
 سر و جفاک تومیرد سر و میرد
 برع شرفه خالک اخت میرد
 تار و ز کشته میرد خنجر میرد
 ساقی سینی بر میرد ساغر میرد
 خط رشید بر نو میرد دل و صید بلنند
 بر بر غریبی سوز در کوی میرد بلنند

۳۳
 کل رکن معنای خیال و کیم
 محبت شمع بر معانی جان و خاکی
 بو و آیدنه کند نون هر که کوی
 خضای که چاره زلف لعل عیاره
 شکایت اول بری روانه خود در کوی
 غیبی غوغا خورنیک بیکر خانه قصه
 اوضاع در لایه مالکوز اکارم بود
 خامان سر و قدر براد خورنیک
 حیان ناز و بر بیت جمع بود
 بزده هر ماه افروز بر بود
 آب جوی غیبی بود کل آشی بر بود
 که هر تار نه بر خاطر سلسله بود
 شکایت تمام در لایه یار بود
 صفا من گمان که آلودن جاد بود
 بد زور و غوغا که در آتش بود
 مطبوع بود بی که در کتب بود

۳۴
 درون سینه زده نوروز را نازم بود
 سرانگشت کل چینی دوتر خاوری
 بزم بیل یکی بهر ماه آه و نازم بود
 بوکوه سارو جوی موسی کارمن
 سر کوی دلاره که بر گنجانم بود
 جفای جوی که رفتار در آن آزارم بود
 غیبی غوغا خورنیک بیکر خانه قصه
 اوضاع در لایه مالکوز اکارم بود
 خامان سر و قدر براد خورنیک
 حیان ناز و بر بیت جمع بود
 بزده هر ماه افروز بر بود
 آب جوی غیبی بود کل آشی بر بود
 که هر تار نه بر خاطر سلسله بود
 شکایت تمام در لایه یار بود
 صفا من گمان که آلودن جاد بود
 بد زور و غوغا که در آتش بود
 مطبوع بود بی که در کتب بود

۳۵
 سینه زده که دل ناکام بکند
 دوتر فرا صغره روینده خاطر
 صوفی سینه من کی باده بر شام
 شکر ازوب دماغه صغره زهری
 شکر ایبر قلی بنی اهل معارف
 اول ساده رو کوزله که کوی بکند
 تلخی روز وصلی ویر و رجوع خبر
 کام دل اوزره کیم بی قوی ز زمانه
 چغندر غریبی که خض آتای بکند
 جان افشا بلبلک سکرمید بلنند
 ایشی غریب روانه معنائی قانع
 زلف کوزب ز صاره و دم فرغ بود
 هر برنگای برده غوغا بر فتنه در
 آنگه دل دیوانی بر فتنه ساز ایل
 حوی بر یک بیکر میر ماه مکه خط سید
 بازاری غریبی که ایوب کمالی شود کنگ

۳۶
 ایتر و صا که هوس خای بکند
 آیدنه اوزره زینک آتای بکند
 اول شوخ چشم ساقینک ابروی بکند
 شینینی هواسنک انجالی بکند
 اول ساده رو کوزله که کوی بکند
 ای دل شب فراغ نکا خانی بکند
 صهای جان بر میرد کوز میرد
 سر و جفاک تومیرد سر و میرد
 برع شرفه خالک اخت میرد
 تار و ز کشته میرد خنجر میرد
 ساقی سینی بر میرد ساغر میرد
 خط رشید بر نو میرد دل و صید بلنند
 بر بر غریبی سوز در کوی میرد بلنند

۳۷
 کل رکن معنای خیال و کیم
 محبت شمع بر معانی جان و خاکی
 بو و آیدنه کند نون هر که کوی
 خضای که چاره زلف لعل عیاره
 شکایت اول بری روانه خود در کوی
 غیبی غوغا خورنیک بیکر خانه قصه
 اوضاع در لایه مالکوز اکارم بود
 خامان سر و قدر براد خورنیک
 حیان ناز و بر بیت جمع بود
 بزده هر ماه افروز بر بود
 آب جوی غیبی بود کل آشی بر بود
 که هر تار نه بر خاطر سلسله بود
 شکایت تمام در لایه یار بود
 صفا من گمان که آلودن جاد بود
 بد زور و غوغا که در آتش بود
 مطبوع بود بی که در کتب بود

مزل در فغان و زلفت بریدر
 دل عشق ای کی آه و ندامت بریدر
 کیم در این ستم توفیق خداوند غیبی
 در کلهطفنه یوز دون کینایت بریدر
 طالب اول و صلند کونیه یقینی اولد
 قریب حق ایستینه کعبه جواد بریدر
 ای بری جانم دخی هر کی افکار ایتم
 آکا صدور و قوسینه عینیت بریدر
 خط و بیور ایله کله نظیر بدل سکا نظام
 بیلور زنگر عشقی عدالت بریدر
 خمار و لور کله کشنده صف مژگانک
 هر ز سیر فیده اولد قنداش ارض بریدر
 هره در دک و ارباب بونده غریبی عرضت
 آستان شش جوان کله کلمات بریدر
 ترخ غیبیک و شیلورم آکا کلمات
 عدالت اوزره در حکم شریعت قان
 یقین بوغرا با با بچه عاشق بلای اولد
 افندم غمغ ساقی کی برقر جان آیدر
 محبت بوستانده ندر عشق و شکر طبع
 قردموزون دلبر کی بر سر و روا آیدر
 کولک میل ایلمز عشق سمینت کله
 خیال طبع رنگین کی نازک میا آیدر
 مینه بر آفته میل اندیک دل کیم جریه شیخ
 اوغور کیم چشم مت به امانتک امان
 دکل بیوره در زلف مطرک دور و دور
 معانی بدیع حسدک البت بر آیدر
 دکل شفا الهی ویریم کیم کیمین
 مزاج صفر و بیدر خاطر م اشیا
 دکلیدر

دکلیدر کیم مانع بر شکار جانانم
 بوخمشته قدم بر تازان طفل اوجوان
 ابرین ای خانه شریکین اداهت سکا قادی
 غریبی در دین اظهار اینک بره بان آیدر
 دل دیوانه تمنای نه بیلستای نیچر
 طلب وصوله لاری نه بیلستای نیچر
 کندک حالندن او بیچاره دکلر کلاه
 شیخ کیفیت صربسای نه بیلستای نیچر
 بیلین دین ایله دنیا سنی تمام جفت
 حال سر منزل اقصای نه بیلستای نیچر
 شیوع عشق دن آگاه دکلر شریف
 ناله بیلل شیدا نه بیلستای نیچر
 بیلزار باب غرض شهید لیک لنتی
 کافر انقاس سحای نه بیلستای نیچر
 او بری به خیار و کمال دکلر نیک
 سر عاشقده کوسودای نه بیلستای
 نازیلر دامن عصمتده اولد پرورده
 بوغریبی کی رسوای نه بیلستای نیچر
 دو دکلر کیم سازه شیدا نام
 کورن دیر بر تو فرخنده روی آیدر
 دل بیتاب عاشق کی بر لطف قرال آیدر
 خیال عارض کند بلبل سما و شمشاد
 رها باب اولمدا کانه یوق اسکندر
 کولک چاه زنگر کیم کی کولک آیدر
 نوله ایسک کیم بازاره جیفه زنگر جانم
 کردل بر یوسف آساعت حال تمام آیدر

چکمن فتنه چنگ کله آهولر با بانه
 فاشک شو قیلر زاهد کیم نه مجله دو
 خیال کلکن رویک کورن بیلور جان
 نه کورن روی زلفک کیم بیچ و تاب
 غریبی بری کرم ایتمش مینه هکام عشق
 مکر نظم سلیم خاطر اجباب دو شمشاد
 در جیش غمگد کی ویرانیم بنگر
 کورمغ خیال کله بر جانیم بنگر
 دیرنگ دل طاقتی یوق دور حکن
 بر شمع یا نمن بری پروانه بنگر
 نقش اولسه بر سینه ده کور داغ محبت
 بر شمع نایان سسی یوق خانیم بنگر
 معور اولد حق دیر قوم کاسینه خوشک
 طرفان ستم با صدق ویرانیم بنگر
 جام سید جان ویر و حکن و جمی بود کیم
 دلبرده اولاد دیرمستانیم بنگر
 هر بر ستم وصف جمالنده او خوشک
 بر کوهها سفینه یکدانیم بنگر
 کوردی سر کونیه غریبی حقیرک
 دیدی بو بزم عاشق دیوانیم بنگر
 کولک آلدن چنگ افلاک بر قیلر اولم
 سپهر کوروش آتام زهی اعتبار اولم
 کیمینی شائیدلیر تصوف کورده عالم
 کیمی خاک فدنلت ایچره هرگز با ایدر
 نالکله کی کورمغ دخی طبع لایطم
 بوستر کیم نکت سن تحقیق ایدن نظر اولم
 فکل دیر طری

فکل دیر طری بر کیمه کیم غریبی فتنه
 آنک کیم چشمی در کولک زده اینز اختیار
 کیم کیم حسد نظر اولم ایتمک لایتم کور
 آله با شندن اعدا و تحبیر آنک اولم
 بوکز آیدینه و نالینه دقتله نظر ایلم
 اولد شایسته اقبال دولت شرمسار
 آله بر رتبه اعزاز ایدر ایلمیرینه ناله
 جرها دور و دور کولک سینه سنده انکسار
 کیم کیم محنتی اقبال لایتم کور کور
 زعمان حسنه دکی تیغ مرادی آبدار
 صلور روی زمینیم با زوی ریل
 آنک خاک کیمدن غیریک باشینه نشا
 غریبی خالبا صامتن بنی اندرون علال
 کور بول خاطر م صحت پذیر روزگار اولم
 نینر دیار و صلک طبع رمدیه من
 دوزخشان چهره یه رنگ بریدر من
 ایلمک وصلای تمنای بهاردن
 بو عند لیب آتشن فروت کسیدر
 اولدی خیال خاک کایله بخت سیه
 دوندی هلال کاشک قد خمدیه
 شرمند کله بورا قیدی ره مطلب کین
 ابریز دخی دیانک چای رمدیه من
 هر کز نال اضان بهشت کده لذت
 آنک دماغ زهر ملامت چشیدیه من
 دوشمش هولای زلفنه یادک غریبی و شن
 دوزخ قرار مرغ دل بقیار من

جودا که غنای بیخودها نیکو زمانوز
 دیوان فصاحتی فرید دورها نوز
 هم سایه برانداخته بوز تحت کماله
 هم عشقه سوداگر بازار فغانوز
 که خنده ایل فصل باره و میرز شرف
 که ماتم ایله کریمه چشم خزانوز
 بر مرغ نواساز بلا نوز بوچنده
 خذ ناب ایلش ادا بر سرور و نوز
 بر سنا صراف نفق و خنوز کیم
 انشا ایل آراسته کون و مکانوز
 بیرون آفاق دو تو بوضض عادت
 اولاضض اگر کوه ایله بر کالکانوز

اول اهل لیک یاد ایلشمدی غریبی

میخانه ده مخوری بی مغانوز

قطره بحر عروق جان کلندر نوز
 کفطلتدن صقیب ایما کلندر نوز
 بزکله نیایه کلند سیره ذوق کلندر نوز
 خاکبای دلبره قربان کلندر نوز
 قیلنوز هر ناسرا افغان کونوز
 زیر بار منت جانانه کلندر نوز
 رمی یوق بر سنگ دل شوخ بر چشما
 داهوز وار دگر که سلطان کلندر نوز

کلندر دهر که غریبی زند و بویک کور مدک

بلبل بندگی افغان کلندر نوز

دنیا بود که نکلانیکه دکن
 بیک شوخ ستمکار بر آه ایتمک دکن

بر بولون

بر بولون ایچون دامنگ روز قیامت
 آکوده چکاب کنه ایتمک دکن
 یوق مرصتی مضبوطی باده قوشک
 رشادنه حسنه نگاه ایتمک دکن
 اول ماه لقا کیم ایله مزعنا غریب
 کسر و روان اوله بناه تمک دکن
 دوشمن که دکلم استم افلاک بر لیل
 آله هدف ناوکه آه تمک دکن
 نشویش غم بود بونی دایکی عالم
 موالت دل صاف سیاه ایتمک دکن

برجاه ایچون ایشاره نیا زایتمه غریبی

نفی آره مانند آه ایتمک دکن

آنک کیم نور وار قلبنده قولند کلمن
 مصفا طینتکی تیغ زبانه نکلندر
 حجب بر بوی کلنده اسپرینچ خام
 کمانده نه فک بر بیضا بلبل قدر کلندر
 بوکونه الکده دم بود نوبه دهر ناهیدی
 که عالم سر بر صندل برای در کدر
 نه مقدر ایله بیدار کفر و یون
 دل آینه به قید بند بر خط کلندر
 ویروردم بر پیام وصله نقد جانمی
 ندیم کیفیت احوال جانانان خبر
 بیایان محبت بر دکنز راه نکلید
 که خورشید قیامت آنزه بر قرین سیف
 نچرم اولشن آنک پایسته قدر نه بر
 کولک بر طفل ناواند الدن خیره
 دوشمن سودی زلف یاره ایلر نولین اولد
 مرور عمر ایله بر بند بر آرد بجه سحر کلندر

غریبی سوزش فایه قمت نادره نسبت

دیش آتاش طبر بقی بر شرف کلندر

صورتی که اکن تقویم ضمیموز
 فکر لیسن افغان مانده قدر کونوز
 کنجینه خاطر طویلدر در سخندک
 کیفیت اسرار معانیله علموز
 ظاهره نکدر کلندر دیره خلقه
 باطنده و طی غنچه دماغنه ایچون
 افلاک طبعیت کرمی روشن اوللاک
 بز حکمت اشعاره فاطون حکیموز
 بو عالم صفا و بوارکان عناصر
 معدوم ایکن ایجاد سونده نهموز
 هر صبح صفایاب اولور زلفش
 بز طورتجادی اکریدر کلیموز

کنجینه در سخنوز دهر غریبی

منظومه کفتار خنیلده ندیموز

چنده غنچه کلندر کله باغی در سنز
 بهارستان عشرت عین مانتار در سنز
 غم ایام فرشته بدن رنجور با
 کولک غمناک کوز نکلان کشف افکار در سنز
 نه مقدر اولورک یادر حکم رنجور
 بیختم کیمی ایام عشرت تار در سنز
 اولدکن کفر زلفک صفا کلام
 المده تار کیم رشه حجاز تار در سنز
 قسم اول مصحف صد کون خفا آنز
 بلکایه بهشتنک کلرک هبها در سنز

اول بولون

اولوب محنت رفیق هم در دوشنم
 بنده آشنای سیمه بک ایشار در سنز
 سپهر سفله برور در لیدر با شوره
 وجه دم کیم عمده مرکز بکار در سنز
 ایرش ای نازنینم حال عشاقه مودهار
 که زندان بدنه یوسف دل بار در سنز
 طلیب در دایسن جاناسکا قالدعه و فکیم
 غریبی جاره خراب عشقه بیمار در سنز
 فغان کیم اولبت رعنا دل افکار اولیم
 هواسنده اوکلر بیختم زار اولیم بلیم
 خاقنده کز ایلر آه و نالدم کون اولد
 هنوز اول وقت دوران نه مقدر اولیم
 در روز غم و اندوه قان اولد
 یند سر بیختم عشق کفتار اولیم بلیم
 بنی صید لیکم ای تر بر شوخه نکلید
 مکر پایسته زلف ستمکار اولیم بلیم
 بیرون ایلر صندن غنچه لیلی آه و فغان
 اوکلر چهره اسپرینچ خارا اولیم بلیم
 ایدر دی صوغ روح غم عالم سرفغان
 بنم بولمخت آبا ایلجه ناجا اولدم
 دواکی وصله اولد لیر غریبیدن دیر اولدم

جفاکی درد و غم نیل بیمار اولدم بلیم

بوسفر منزل مقصوده ایر بر کیم
 کیدر آینه دلون بوکر چرف کیم
 بوی بر لهن خوش کتور باد صبا
 چشم بقصیه دوزخون طایفه کیم

بر سینه در کیم کلندر
 سر الاله جیب بند زلفی کلندر
 کلندر

الحذر قلعه و دایره صومع ای دل
 زهدین چرخه عارفان مفسرین اوله
 ایندی کی جوره تحمل ایله رک فریادم
 ظلمت نشیده اسیره لایقیم حکیم
 خسته دور مشردی عدو برده غریبی کوره ز
 حال افکار فی بونزده بتر جوق کیتیم

برستکاری کولک مکنته ناه ایلمشور
 کهریای دل جانان بری جندین کیم
 دور نشوره نمدلفق دکلدر بیما
 حسرت کیش صفایه چه خاطر اولن
 نقد جان وصله بر آید بره در کوه نم
 و کلر نکل ساقی کوزلن خریف
 کیمه یوق بوض جرمه دوی صفت
 اول شجسته غریبی یانه فی ناه عشف
 دل مجز و بکرت ساکله راه ایلمشور

بهرت برقی مجب بر کیکه ایلمشور
 راه عشقده وجودی بر کاه ایلمشور
 حسن تدبیر ایل اول نشور کلاه ایلمشور
 نیم مصوف بوی دیده بره ایلمشور
 بو متاع قبی وقتل نگاه ایلمشور
 بو شایسته بلیم نه کنه ایلمشور
 در کلهطف خنداوندی پناه ایلمشور
 اول شجسته غریبی یانه فی ناه عشف
 دل مجز و بکرت ساکله راه ایلمشور

کوه اسرار سخن برده دور
 فخر صرا یوز که غریبی کبی
 بنده در کاه نشه عاد لوز
 دور رضنه تانه خط یاری کور
 خط ایچره عارضی کلکن نه بکله
 که بیج و تاب کاه و کچین زلفه
 هنگام فرستنده ایچ قیاح صوب کبی
 جانک صاقد را و غمرا اول سینه اوله
 خطی کلجه مهر غم اولی عاقبت
 کیمه بویوله اولدی رسا بریم کبی
 زنجیر عشق نه کیمه کوفتاری کور نشور
 زلفه عشق هفتاد بی سواد ایلمشور اول سواد

کوه اسرار سخن برده دور
 فخر صرا یوز که غریبی کبی
 بنده در کاه نشه عاد لوز
 دور رضنه تانه خط یاری کور
 خط ایچره عارضی کلکن نه بکله
 که بیج و تاب کاه و کچین زلفه
 هنگام فرستنده ایچ قیاح صوب کبی
 جانک صاقد را و غمرا اول سینه اوله
 خطی کلجه مهر غم اولی عاقبت
 کیمه بویوله اولدی رسا بریم کبی
 زنجیر عشق نه کیمه کوفتاری کور نشور
 زلفه عشق هفتاد بی سواد ایلمشور اول سواد

بهرت برقی مجب بر کیکه ایلمشور
 راه عشقده وجودی بر کاه ایلمشور
 حسن تدبیر ایل اول نشور کلاه ایلمشور
 نیم مصوف بوی دیده بره ایلمشور
 بو متاع قبی وقتل نگاه ایلمشور
 بو شایسته بلیم نه کنه ایلمشور
 در کلهطف خنداوندی پناه ایلمشور
 اول شجسته غریبی یانه فی ناه عشف
 دل مجز و بکرت ساکله راه ایلمشور

کوه اسرار سخن برده دور
 فخر صرا یوز که غریبی کبی
 بنده در کاه نشه عاد لوز
 دور رضنه تانه خط یاری کور
 خط ایچره عارضی کلکن نه بکله
 که بیج و تاب کاه و کچین زلفه
 هنگام فرستنده ایچ قیاح صوب کبی
 جانک صاقد را و غمرا اول سینه اوله
 خطی کلجه مهر غم اولی عاقبت
 کیمه بویوله اولدی رسا بریم کبی
 زنجیر عشق نه کیمه کوفتاری کور نشور
 زلفه عشق هفتاد بی سواد ایلمشور اول سواد

کوه اسرار سخن برده دور
 فخر صرا یوز که غریبی کبی
 بنده در کاه نشه عاد لوز
 دور رضنه تانه خط یاری کور
 خط ایچره عارضی کلکن نه بکله
 که بیج و تاب کاه و کچین زلفه
 هنگام فرستنده ایچ قیاح صوب کبی
 جانک صاقد را و غمرا اول سینه اوله
 خطی کلجه مهر غم اولی عاقبت
 کیمه بویوله اولدی رسا بریم کبی
 زنجیر عشق نه کیمه کوفتاری کور نشور
 زلفه عشق هفتاد بی سواد ایلمشور اول سواد

کوه اسرار سخن برده دور
 فخر صرا یوز که غریبی کبی
 بنده در کاه نشه عاد لوز
 دور رضنه تانه خط یاری کور
 خط ایچره عارضی کلکن نه بکله
 که بیج و تاب کاه و کچین زلفه
 هنگام فرستنده ایچ قیاح صوب کبی
 جانک صاقد را و غمرا اول سینه اوله
 خطی کلجه مهر غم اولی عاقبت
 کیمه بویوله اولدی رسا بریم کبی
 زنجیر عشق نه کیمه کوفتاری کور نشور
 زلفه عشق هفتاد بی سواد ایلمشور اول سواد

ای کولکایله سر زلف بر پیشان هموس
 بو قدر سیر چنزار غنادن نه بتر
 زده محرابدن این معدن سیر اوسته کل
 دیدم اول خال اندر صفی رو کیده دیک
 عاشقک طاقین یوق نغم نگاه نمانه
 دفتر مروه صهی طاقی نسیانه
 کعبه بریده رقیبا بیله ایتدیرم یا
 صرف عمر ایله بو مکنده دنیا سیه
 فالسفی دامنک آلوده چرک حصیان
 ای غریبی قد کور قلزم غفران هموس
 شکلی کولکم نینه رکتند دورام هموس
 شیوه قدی کولکایله کور کوری
 صفیه کولکایله اولوب سلی استاجک
 اولمده واقف کیفیت ستر ملکوت
 مرانار بقدری جمیل وار ایمن
 طبعک کوریه

دل درونی با یک بیله ایلم
 بن بویزه ایله ایلم
 زلف کالی ایلم ایلم ایلم
 دور ایلم ایلم ایلم ایلم

کیم بوز نیمی ایدر کون دیوان هموس
 سنبل کاکل ایله شل شطایریم هموس
 باقون ابرونه قبل سینه جانان هموس
 بر کادور کد ایدر در کسلط هموس
 الامان ایلم فی غزه کورک قام هموس
 قوشونر ایلم فی عارض ضیاء هموس
 محب انیم کرمک ایلم فی شطایر هموس
 قیلر برجه ایلم ساقی وور هموس
 کله ایدر هر کد قنتر سیه یک قام هموس
 ایلم باغده بر سر و فرامان هموس
 طفل طلم ایله درس کلنایم هموس
 ایلم دایره جلس مرفان هموس
 ایلم چرخه خورشید درخشان هموس
 طبعک کوریه

طبعک کوریه
 اولی نور بصیرتد درونم رفون
 ای غریبی ایله هم شرح شبتایم هموس
 کیمه نیک ذاتنده بر مهرت قائمن
 دو کور کوزدن خون دل ایلم بیله ایلم
 عالی سرتا بسیر سیرت قیلن خراب
 دل قضای حسنی ایلم کوز و قاتان
 طره جانانه نیکه هرمان خویشتن نامم
 دم اورر بیکنه نغم سینه کورکایان
 صحیفه اسلیقت اولمش نغم حقن فغانم
 کوب اقبال عاشقانه نیکه بر دم طلوع
 ای غریبی آه دل اول ماهه تأثیر ایلم
 غابا اشته ده تاب حرارت قائمن
 هب ایتدی کورکایله نغم ایلم
 اول بوراقه سینه بر سر رضایان
 کورکایله نغم ایلم ایلم ایلم
 کورکایله نغم ایلم ایلم ایلم

دور ایلم ایلم ایلم ایلم
 دور ایلم ایلم ایلم ایلم
 دور ایلم ایلم ایلم ایلم
 دور ایلم ایلم ایلم ایلم

آهوی دل زاره اولدی بیزین فلازش
 بناد ایلم طایر شاینگ ایلم
 بزده ضیا و بر دیک جان چشم کورک
 بن دانی مک صاقلد نغم کورک
 رخساری عرض ایتدی کجلی غریبی
 بیچاره سنی داخل نار ایلم ایلم
 کولکم هموس زلفه مو طاره دوشتن
 بیلن کورکنه رنقر دایره طفت
 پروانه یا قنن اوده ایتدی جا کد
 ستر دهنگ فاش اولی صفت خلقه
 ساغزده دکل ماده غریبی او بر دیک
 عکس رخسار سحرید میناره دوشتن
 هوی وصلکایله غنچه ور نغم کلن
 کورنجه موه و صکله وجود اولوم
 بصیرت جاند بصیرت اولی صفت
 بلای فرقتک ایسم بر نغم ایلم
 نهالنجت ویرنجت نغم ایلم
 چراغ خانه دن اولس بر نغم ایلم
 بر نغم ایلم

دور ایلم ایلم ایلم ایلم
 دور ایلم ایلم ایلم ایلم
 دور ایلم ایلم ایلم ایلم
 دور ایلم ایلم ایلم ایلم

نیم جلد تیز قولغنه بیغام
 رخسار زلفی مطبق غم ایتدی تحریر
 شکلا صغوه جان دکا ایلم ایلم
 او ما داوج سعادت صبا کورک
 غریبی حسرت لعل لبیله دلمارین
 ملام باده خون جگر نغم ایلم
 نغمی عالمه کولک اولده دولت و نغمت قائمن
 معرفت اهلندار باب کرم بزنده
 باغ مقصوده نه بر شتر آونر شافع
 اولمین کیفیت صورت حاله واقف
 صفیه هفتی عالمه نه بر نغمت و فا
 چشم سوزن کین نه وسعت مذب کورک
 قیدل سوسو غریبی عمل آختره
 کورنجه بر نغمه کورنجه مرده وقت قائمن
 اوضاع لاله رخک کورک کورک ایلم
 بناد ایلم ایلم ایلم ایلم

دور ایلم ایلم ایلم ایلم
 دور ایلم ایلم ایلم ایلم
 دور ایلم ایلم ایلم ایلم
 دور ایلم ایلم ایلم ایلم

فولاد صلیح احسا بیلور کا عاشقہ
 صلوات انکادہم اولی الامم جان بخشین
 کلچہ رویہ خطی عروین اندیشگیست
 غیبی داغ لعل دو دانی آوردی نمک
 اوغنی کان نمک کلچہ بر صحت اینس
 دکلمه بر صفت ابرو خطی کلچہ
 کوزل نوزده خطی بر کوز اچکن کوزل
 نمکند ز فراغت ایلمک کوی زلفش
 کدال انده مرور عریط طولی کلچہ
 سرا باقی قلبی یکدی مایه صورتی کلچہ
 کلچہ ساعتی منته مجنون الکلچہ
 خالوری نیکه بر صفت کلچہ صوفی
 بو بر خرد کوزل کلچہ جلدی ماردل
 مثال کوه آوز اولغه کوش اجتابه
 بیه فاکر غیبی سیکه نظر بر صفت کلچہ
 سرده نوه صرافت شریون کاهو کلچہ
 کوزل نوزده سرده صرافت کلچہ
 بو در سرده کلچہ شریون کاهو کلچہ
 ز صرف نقدی ایتمم کاهو کلچہ
 کوه بر صفت کلچہ

کنش روضه بصر جان حزین کوی دلبر
 جدا باغ وصال یاردن خطی قدر
 غیبی یاد کار اولغی بونو گفتار علمده
 دیسند بوغزل بر عاشقہ دلزار کلچہ
 ناعسک زنگه باره بر غشده دوشن
 نه آتش سودا سر کلچہ شده دوشن
 سودا زده قسیم کوی کلچہ حیا تم
 سر بختی کلچہ کشتا کشته دوشن
 منزله اندکی کلچہ کوی لری بر صفت
 هر دیده که رضا بر پور شده دوشن
 طاووسی قفله کوی کلچہ زلف سیر
 کوی داب بر بلا صفت کشته دوشن
 خالو و خط و رضا روه دل کلچہ
 زلف کلچہ کوی کلچہ شوشلره دوشن
 کسان کوی کشته روه و لود کلچہ
 شول خوره نلک کوی کلچہ شوره
 بیچاره غیبی یه نوله بر صفت کلچہ
 کورس غم غش کده نه آتش دوشن
 سرده کوزلری قان کلچہ کلچہ
 دل نه کوی اوسه کلچہ کلچہ کلچہ
 دور دایم کوی کوزل کلچہ کلچہ کلچہ

چکوب آتشه قزدر دویونت العینی
 خوش کوی فقر فنا ابله غیبی کوی نمک
 شرح تجریدی سیمیا بر صفت کلچہ
 دلدار عاشقہ بر تابی داطور کلچہ
 کدال کلچہ ایبر حلا شریون کلچہ
 فضائی سینه مجنون اولغی کلچہ
 ایبر قانیه البت مشرعی کلچہ کلچہ
 بند بر در صیات و موت کلچہ کلچہ
 کلچہ کلچہ کلچہ کلچہ کلچہ کلچہ
 غیبی زنت نظمی مشاعران وقت کلچہ
 سکافض طبعیت همت تیمور کلچہ
 آغاز عشق سهد را بنما قالدی کلچہ
 بر کیم حل عقد قه قادر اولدی کلچہ
 اغیار الیبر صومت ایروب باشی کلچہ
 یوز صبح اولدی اولی کلچہ کلچہ کلچہ
 عقل و وفز

عقل و خرد کلچہ رمت طاق حقیقت
 لقان صبح در دم بر چاره نوله کلچہ
 کلچہ کلچہ کلچہ کلچہ کلچہ کلچہ
 سن نکل غیبی عاشقہ بدنام کلچہ
 ماتم زده لقا عاشقہ تر دامن کلچہ
 هر کز دلیم اچیل بونیم اولکل کلچہ
 ظلمده کز کلچہ قدر بولر جلا سینه
 هر صبح خرقه بیکم ورد ز بانم
 افغاندر انیم اهد هر یرده غیبی
 بلبل دکلم نالیم اول کلچہ کلچہ
 ای دل بری بود ابر کلچہ کلچہ کلچہ
 سیر الی اولکل کلچہ کلچہ کلچہ کلچہ
 دوشم قوه رق آرد اول کلچہ کلچہ کلچہ
 ای نیت صافن تکله ده کلچہ کلچہ
 شفتا لوی بوس رفی دنانه دیان کلچہ

بانوی کلمی آنچه صبا نند فقا بن
راه طلبک شیب و فزونی جودند
صندوق در معرفت و بر مکتبانش
عشق کوی با باشند با شنبه برکتش چاند
مردان نریخی او بولم یا لئی ایاق باص
ای هلا غم از او بی عیب خلوص
دوره گل بزمده ای ساقی شیرین
نور او لو قلبک او اخلوص حقه
دایم لب ترن او کرب وصال یاک
صیغ و دوندن ایدر کتب نور استماع
رنگ و طغنه او روی کبیر چشمت اول
چرخ عیبی کبیر و زار ایدر کلمه کالور
ای غریبی نیمه بر نایغ سیاه طبعم
او در صورت زده کلشن جاوی خلوص
چمنش خون دل ایله بر کیم یا نده رقص
قطره نظر

قطره قطره قانداشکم کیم بر چالکی
سنگد کبر کل رویک و برنگ صبا
رعشه شنبه بی جام اولور لکن سر کیم
بر زمان مهر بر غریبی اکسوک اولور سینه
روز و شب ایله خیال جسم خزانده رقص
تاب و بندن ایلمش لعل لیک تجارده رقص
جوش و خجاله دکلر لیک کده رو نما
دور رخا که لطفه عنبر بند کوسه
نشست و خجیر کل بود که در دهان دهر
خاطر عاشق تسکیده خیال لیل بیت
عاشق صادق جهران و زار بر کیم
در دهنه شقه در مان بر حوان تانه در
ای غریبی قیلده در دک شوق کیم نده ساله
کریه و کوهی برینه قابصه رویک عارض
رخنه صالحین فن لکاره تیغ مخزک
خون دل که اولور چشم تر و عارض
نیشک مژگانک ایدر قان کیم کده عارض

طالع بد قدر جنبش با لیس ظاهر
دیده نیمه بر خواب کز کند هر دم
چوب آتش زده در جسم نزار غم
نور قلم جانم رقص کبیر اولور کشتن
ناو که آه در فکده شیب کالور
سینه نغزده بر کدر معن عارض
قلم حوس کوشه میماندن اعراض
خوش و صلح یا قین تنی ناراحت
زین بر جنون عاشق برایشه بلور
هنسار اولور ای شیخ اولور و فقا ایدر
سن زوق و عشق کده آگاه کلشن
هر مینه بیک طفل اول آبره شوق
ای مرغ دل آراهه نقایب سر و جودک
بوجار عارضه سر کازندان بلور
یوز عقده غم و اوله جاده غریبی
خط و خاکلن

خعد و خاکلن در بر نقش افکند رقص
عصه عشق کده شنبه بر ناکه کیم
حسرت رویک زلفکده دل آغز کیم
خجیر مژگانک دل ویردیکه بجا اول
کبریکه تنها خیال یا مینای دله
بور یای فقا ایله ایدر کالور خلوص
ایتم کیمینه دله کولور نقد غم
اولم مانع خط طویر ایشون بنا کوشم
اولور ارباب سخن در سینه دکان نظم
یعنی کیم بنمندی غریبی سکا نوبتد رقص
وطنی عاشق بر دار خط با ایلر خط
ساده رو کوسه تر بیکه کالینا نوسه
شفق ایدر سر عنبر صغره رخا کده
چشم لب نشنه لره با دیه عشق کده
خط قصه اولور بجه تیغ کلمه کز دردن
حسن رخسار نه تعلیم دهان ایلر خط
رو سیه دور فوزه دور عقده نتاب ایلر
کویا سسل عشق کده کتاب ایلر خط
بمجهن کوز خط عین سرب ایلر خط
عاقبت مملکت حتی خراب ایلر خط

ورق حسن دکل خام و بر صغیر رقم
صبح اتیدی بکار و ز صاب ایله
شب خطنده غریبی نیجه بیدار اولم
دیده تختن سره بی خواب ایوضط
اچجی دهان تیفک صغیر زار
که کازار حال اولدی باغیا خط
اولی مصحف سنک بکون زنگار
لیک آب حیانتدن اچ صغیر زار
محیط اهل اما اولدی صغیر زنگار
کو کویا کنده کندندن اولدی زنگار
اک صاف اولدی نقد ایدرم زنگار
کایدی خوش حسن و عسای شمار
که هر کیم کوردی بر کوز اولدی البت
نه تبار بنم سنده داغ خطی نقش اولمن
غریبی بر کولوق اولدی کیم داغ خط
کولطیبایم دایم سینه مرهم غلط
آسیای روزگار

آسیای روزگار کورخی فونبلدر
شمع عاقلدر که آنل کندی کنده
تیر آله بر نقطه بحرم ایله صاف
دام خای کور نه جنت رضاره
کر کوزور صبا حک ایله کویا
کیم یوق تصیحه قادر غریبی اکمل
تا صبا اولدی قاور سنه عالم غلط
عقل غافل مر مستعمل دنبا غلط
هر کیم بر بروق کوزدن کچمن بنمن
بلبله بری وصال و بر کچمن کوز
تر کویوب کولکنتی آراش بازار
یاردی سره علفه خطم جنت نامدر
خط کوز کالای حسینی جنتی بکنت
تیر کالای تصدیق اولمقدد عاشقی
اول برقی شصیر بنم سینه آکدم شمع

ای غریبی سینه و دهی سراسر یوقلم
خط غلط اولم غلط انشا غلط معنا غلط
کولور اولدی بو صغیر لایم نشاط
بزه بر کفتی نوروزم باین کورک
سوز جوی ایوضط که دماغ اولدی
صرف باه و صلیبه قتی محض غم
بزه کور سوری یوق آفی دور کوز
استراحت ایله جکاب و همای کیم
کیدر اولم سکوینه غریبی یارک
ناکم ناکس اگر لایم اقام نشاط
رسولی رخ شفا میماندن ایوضط
بلبله کالای غنایه پیورده می کلندنه
عشق از جفاک تر اغیاره و فالیر
زلفی کوی کیدی رخ طالعیم در
عاشقدهی وصلنده باوند غم و غم
یوز کیم

نور کیم یوق کوزم کوروی دیرک
کوی کوزم کورم کولک کوز اولور
عینایه دای عاقل هوشیا ایضا
دیوان فصاحتی هر کیم کاولر اصل دل
کفتار غریبی کور دانه دن ایوضط
حق بیلور کیم داول اهل غنای
بو جیم ستانه ندر تلخ جلاب ای
صله کندیم کیمی رخای غراب ای
هر کیم ایله بزه تکلیف شرب ای
بکامینای می و کالاب ای
سندن اول بولدر ز راه نواب ای
لب جو خنده کل باه نای ای
کلمه اول بجرده مانند جلاب ای
کوفل اب ترسن ایله غریبی به نواب
کونده بر جیمه فتعای شرب ای
نیبا ایچی تنفای
غوره غوره

۴۷

۴۸

اولو طبع زاهدی بعد از حدیث اولو طبع
 جتا زاهد و سوزن قوی بر کمال بقدر
 درویش است هر چند در آن غنچه خالی
 او شوخک یا در فایده یا کند که
 وجودی بر وی نیاید ریاضت خالی
 بواسطه باو بر سلیم غنچه خالی
 نه بلسه قدر کف تا از غیبی حاصل شود
 اولو اهل معارف بود بر در راه دن
 اولو ای ناچار شاه نشانی اولو
 اولو ای شاهان به اولو که جلیل
 اولو ای سنگ فرش آستان و دیگر
 جنبه آب و هوا آدی غنچه صبر
 بر کمال در الی آرزوی پایه وصل
 یکی مشتاق آهنگور وجود اولو
 ای حقیقت سرور عموم بنم

اولو طبع زاهدی بعد از حدیث اولو طبع
 جتا زاهد و سوزن قوی بر کمال بقدر
 درویش است هر چند در آن غنچه خالی
 او شوخک یا در فایده یا کند که
 وجودی بر وی نیاید ریاضت خالی
 بواسطه باو بر سلیم غنچه خالی
 نه بلسه قدر کف تا از غیبی حاصل شود
 اولو اهل معارف بود بر در راه دن
 اولو ای ناچار شاه نشانی اولو
 اولو ای شاهان به اولو که جلیل
 اولو ای سنگ فرش آستان و دیگر
 جنبه آب و هوا آدی غنچه صبر
 بر کمال در الی آرزوی پایه وصل
 یکی مشتاق آهنگور وجود اولو
 ای حقیقت سرور عموم بنم

حققت بود

حقیقت بود زاهدی بعد از حدیث اولو طبع
 دایم اولو رسد دعای دولتی مستقیم
 اولو طبع غیبی شاد و خندان
 اولو که در غرق خونی اولو وجود کند
 اولو که در کاهک تحقیق کرده غنچه وجود
 های دولت اولو دایم اولو در دن
 بر وصلت ایمن الی اغیاره نوبت
 بوسه که در هرده هیچ عاقل ایدری
 ای طبعی سنی از آن خنده چاه مذلت
 ای کف قطع الی عطایای دیگر
 بر صحت ایمن نبضی بر غنچه طبع
 سینه زنی از الی ایمن باغ لذت
 زرق و برق زرق و برق و زرق و برق
 از باب کردن که ای غنچه
 خدان نعم در کسلطه نوبت

حقیقت بود زاهدی بعد از حدیث اولو طبع
 دایم اولو رسد دعای دولتی مستقیم
 اولو طبع غیبی شاد و خندان
 اولو که در غرق خونی اولو وجود کند
 اولو که در کاهک تحقیق کرده غنچه وجود
 های دولت اولو دایم اولو در دن
 بر وصلت ایمن الی اغیاره نوبت
 بوسه که در هرده هیچ عاقل ایدری
 ای طبعی سنی از آن خنده چاه مذلت
 ای کف قطع الی عطایای دیگر
 بر صحت ایمن نبضی بر غنچه طبع
 سینه زنی از الی ایمن باغ لذت
 زرق و برق زرق و برق و زرق و برق
 از باب کردن که ای غنچه
 خدان نعم در کسلطه نوبت

حققت بود

اولو ای باو شریک و بر سر رضای مانع
 دست امیده که بر زمان و کمال یاری
 زلفین طاعتی شامه خلاصه کل
 شهر با چشم مستی صبا و صمود جا
 زنجیر زلف یا ره بند اولوی با غنچه
 سیلاب اشک آوره شکل صبا کور
 سحر کون بهای فی فائده غریبی
 بر شوق و بیغی که قیدم بود لطف
 یاردن و صلته خواهش که یار ایمن
 دشمنی آیینی غافل که کور صلا
 شعله عارض جانانه ده نوبت قوی
 روی کلکون روشن زلفی اولو در
 جوهر آینه ده بر برینه کلسی
 کوزلندن که در صحت اولو مامول
 هر شکر که غیبی کما خاتم نوبت

اولو ای باو شریک و بر سر رضای مانع
 دست امیده که بر زمان و کمال یاری
 زلفین طاعتی شامه خلاصه کل
 شهر با چشم مستی صبا و صمود جا
 زنجیر زلف یا ره بند اولوی با غنچه
 سیلاب اشک آوره شکل صبا کور
 سحر کون بهای فی فائده غریبی
 بر شوق و بیغی که قیدم بود لطف
 یاردن و صلته خواهش که یار ایمن
 دشمنی آیینی غافل که کور صلا
 شعله عارض جانانه ده نوبت قوی
 روی کلکون روشن زلفی اولو در
 جوهر آینه ده بر برینه کلسی
 کوزلندن که در صحت اولو مامول
 هر شکر که غیبی کما خاتم نوبت

بیله زبونی

بیله زبونی سنی ای شیخ کونک خارج
 کیده فی دامن داروی و صلا که الی
 خط ظاهر اولو ای صبح بنا که کند
 سمودیم جاوید آب و همدای کوکب
 مهر ضو جان الی هر سینه که بر نوبت
 دوشی با شعله سودای لغات جا
 سینه بر رفته در آمد بر چشم غم
 خنده بزکی سالی که یار ایمن کجه
 دهن تنگین اسرار سینه بتر کجه
 ای غیبی دگر ایت فکر عودت خارج
 یاد قر کل کونم اشک روان ایتر دروغ
 که لطف که ای سر اولو ایمن فغان
 اگر کون اولو خاک کوکب ناله غنچه
 سخن خور زین صبر بر کف غنچه
 اولو ای غنچه روزی قلبیک شک و تار
 چه ماندن مرد صاحب خانه نالی

بیله زبونی سنی ای شیخ کونک خارج
 کیده فی دامن داروی و صلا که الی
 خط ظاهر اولو ای صبح بنا که کند
 سمودیم جاوید آب و همدای کوکب
 مهر ضو جان الی هر سینه که بر نوبت
 دوشی با شعله سودای لغات جا
 سینه بر رفته در آمد بر چشم غم
 خنده بزکی سالی که یار ایمن کجه
 دهن تنگین اسرار سینه بتر کجه
 ای غیبی دگر ایت فکر عودت خارج
 یاد قر کل کونم اشک روان ایتر دروغ
 که لطف که ای سر اولو ایمن فغان
 اگر کون اولو خاک کوکب ناله غنچه
 سخن خور زین صبر بر کف غنچه
 اولو ای غنچه روزی قلبیک شک و تار
 چه ماندن مرد صاحب خانه نالی

سینین حال السان خردن قوتی انکلام عاقل اولاد ذکر مولودن زبان انتر و بیخ
 ویره ای جانین غریبی دلبره عاشق دکل
 کیم جمال شمعند بر وانه جان انتر و بیخ
 کوزه له حنکد قاضی کناه انتر و بیخ
 ناز ایله حسن بر وانه کوزن انتر و بیخ
 حنکد قازنو دور و بیخ جمال انتر
 عنم مکه له یغین کیم یولکیم کیم
 آتش ظلمیل بر وانه بی ناند رکینه
 دشت مریضانه مقراض اجل
 آتش عشقیل یاندری غریبی کندین
 ناسب تاره یوزین بر قوماه انتر و بیخ
 دوغما کیم تیک تارا ایله یاری یاره
 کیم کاجا بی غریبی کوزن اول کوزن
 دردم اولن بیچ و تان شوقه رضانه
 سین عاشق حنکد اولوسه بیخ
 کیم یولکیم

کیمی صواب حیالنده بصیرت بی
 بیگه صبا ایله کیم دردم اولن طوعی
 ایجناب انتر نظریر رضانه زلفک
 سبستان خیال ایله غریبی سنه
 خط وصال اوزره کلنجی خاطر افکاره
 کلدی رف نکاره خطه تکبا صیف
 باغ عدم دیارنه کل حلت ایلی
 شاهین حسن صیفک الذی اول
 پزیره لندی سنبلی هم صولدی کلک
 باغ بهشت حسن اوشغ سنکرک
 دغ مرای اوزره فیکه دونی ایکی کون
 بردن یوز لکی مرهم کافوری وصلک
 قالدی غریبی سنه دل دغدار صیف
 صفور وینه کلور خطری صیف
 بو یولده دغ صیف آیت قران صیف

در وقت غمونه ناک صبار لری مار ایل
 کلین جا به ایسالمه بیخ ناله
 اولدی اوجون کوزن تکلیک دغوبان اولن بیخ
 اولدی کلینده هر کلور کیم آسیر ایا

صورت حاله بیخسه نو لاد آفت
 میل کلکنت ایله نرقالدی دغ غن
 بن نه تنها سر کونیده اسیر عشق
 خدرایت باقی طبع جیفیه دامانک
 بن اوجان حوضه برق بخل کیم
 سنده در میلی غریبیک ایا غنجه دهن
 کیمسه آغوشنه کیم حور رعدان صیف صیف
 اودم کرها غریب عتاب اولور عشق
 سبب مشاهد رنک روی ساقید
 مثال شمع مریضانه کیم کیم
 خیال باده لیک کلنجی خاطر
 چاه حنکد باقه مثال بر وانه
 بهار عشق خورنجه فصلده ده
 غریبی یاده کنی دکی زلف جانانی
 اسپیلده صد صغاب اولور عاشق
 کیم یولکیم

کیمک یوزمه نوش ایلمی بیایم عشق
 آشنا لقا ییدیرم زنجیت زنه ار
 کورایدیر سنکد کوزن بی اضمینک
 بو نیمه ایلمیدی زنجی صحنه بیعت
 وار عمر نه سنی کیمک کوشش عشق
 سر سودایی عشق کلور بیکیرین
 دهره حسن اولمزدی بوقه شایه
 حسن خوبان غریبی اولمزدی عشق
 اولمیدی سر سوداره صیلا نه عشق
 بر وصل ایچ اول خوشه نمان اوصاف
 بر صورت آفتد کوزن زنه هر کز
 ای باد معد بر وفا سیرتله وزان
 ویرمزدل نالما غن بخت کشفایش
 نقش غمی شعلی لیدی لوح بدندن
 یوق آدنیز را میله کل بوچندن
 دردم اولن اوصاف
 نقره مرآت مجلدن اوصاف
 کیم جز روم جنبش در یادن اوصاف
 سیر روضن چهره صحرا دن اوصاف
 دریا شنه خون دل سودن اوصاف
 صوت غزل بلبل شیدادن اوصاف

بهره نیا از این دورانی غریبی
بر صحت همچون منت دنیان او صفا

ستم عشق جانان بیتاب اولدی
یاد زلف کلا نیست ناد و فیا و مز
اولاکی نکس برضاب ضیا لیلیجه
آیت مری کولمادی کول بوی کز
کوشه کلخن غریزه قرار ایتمدی
قاف ابروی عنقای کول کجای ایله

یاد و وصل ایلمدن طبع غریبی ضایر
سینه پروریش دانه علم احباب اولدی

خوش ذوق و بیرو صفا ایلمدی
منب تا سحر افغان ندر لیلی شیدا
حسینت صبا اولماکن راه من لایق
سر زلفه مقصودی و پرور کتاییده
ای آه سحر کیم لوجاه اولدی مستیتر
دورسی

دورسی کلغا ایله سلا نه خوشنده
کروفت مراد اوزره فلک دورسه غریبی

خوش مرتبه در اول بد میضایه صراف

بر کز پیام لطیفه خوش خاطر اولدی
پر وانه محبت اولدن وجو د من
هر بر نکرده بانف غرض کورتر کون
بز عشق کله بیلور اقا صبا کبی

دورسی سواد اعظمی معنای نظمین

لیکن غریبی سنجاین شاعر اولدی

هر ضار اولور بختی ایلر الفته لایق
هر کیم اولور عتی قدر تبیه نال
هر بر صنی کهنی قدر وصلنه جا ویر
نتر دهنگ کعاشق دیغنه نیلسون
بر سده نکرده دل اواره نم لوسون
یاد ب بنی جوهرم وضط ایلیسیک

دکاو کور کاره رجوع اولدی غریبی
رد ایلمه صفوات آه کور همت لایق

ایتم کور زلف آفت جان اولدیجیف
بوسه هلنه هر کز اولور من نایل
کندی برده کور فرس او بره صنی
کیم ای قیس برین ساکاجنه ایله
نوع اهل محبت منی لیلی قبول
اولور من او همک مره منی سنه سنه
سکا هم کور بنت العنبی و پرورد
چکیز من اویتی تیر کیمی آغوشه

ای غریبی نیچیمکن کاورسن محرم یار

پاک دل پاک دهن پاک زبان اولدیجیف

دورسی جهاز قبضه حکم سلنگ
لایق و صانع الیدی با مال صیغ ک
دنیا نسیا ایدی کفر و ضلک ایل
حتم ایدری انبیای ظهور رسالتک
اصنا مکاب رویی دو کدی مایه تک
پاک ایدری آه مطلع صبح سلا

یا شاعر کللا لایق

یا شاعر کللا لایق یا هادی الام
بولورها سقیمه جا کچور عدن
او لکون ع کیم حساب کلور ایلر کیم کل

قالمز غریبی هر صحنه محشره ندر صرار

یک ذره اولسه پر تو لطف عنایتک

افسوس که دنیا مری غفلت کچور دک
الایر و صحر کوننه غزلنده قناعت
سیر پی اختیار ده امن وصلت
کوستور من اول شوخ بزمه سره لایق
بر شغفه کوروش جریض ستمدن
عقربده کوروب خوب بدین ماه چاپنی
آغوشه چکوب بند کرموی میانن
کل باغده بر غلظه قرار ایتمکیندن
بهره دنیا ز ایلمدن دور سپهره
صفا آه احوق کبی هلند کچور دک

فریاد بر صحت ایچون شمردن غیری

اوقا غری دهره خنند کجور دک

المته فته کون طلعتد کجور دک
نکرم ابروی ایدماه رخا نک
سجده صد دایگی لیل ونهاری
برضوف و خطب هزرد بحر بلائی
زلفنده معانی بیجا اولدی مطرب
درک ایتمه قدرتی یوقه چنیم سرک
یاد ایلمدن طوطی جان شمد کلامک

اول اغنچر بیک وصف ده اند غیری

هیب نکتة انواع لطافتد کجور دک

ال ویردی بنه نعت باغشای مکتوم
ایردک نیزه دولد لطف و کوفندک
هر چند کبر صوته قناعتد کجور دک

مولاو بر مقصود فی کیم مر مستند

دور غری بخت معادند کجور دک

عزیز غری غیظ

عزیز غری کلور چشمه جاده و درک
بونه دوردی دبل اولادوب و درک
چشم کلزاره کن کبی یا لنگ دورک
رشدن ایلدی سر نه لای آه صبا
اولدی پالسته قلاب هه مرغ کولک
اولدی بیما ارضی اقر غرضب
کیم بو حسرت ایچور کولک ماغرم
یترای شیخ جفا پینه ریغ ایروصلا

یاد و وصلیله غیری اوپری رضارین

یاندی ققش و صدن کبی باهن دیرک

ای سرو ناز حاصل یوق بوها لک
آب بقا فرخه وجود اولما هشتاع
نیوق احتیاج کاشن دلون عجمیدر
جانک صا قدر رای بت رعنا کورقم
ایلد کشا و چشم کیم کرم ای کوزل

کوریغ غمه حال ندر مبتلا ک

مشالمان بلا و چشم بلا غم بر بلا
هر کز کمان دوردی چکلن بلا لک

اول غری غری صحتة قابل جاعتی

جان کیم شمه بد غم سیدر دیر بالک

عقل نه ای نگاه چشم نک سنک
قطعه شمشیر جل بره هه کون کل
آرز و مندرم شمشیر ک قریان کون
یاد زلف کله بدن افتاده دام بند
ای بیاضه هم وصل هر کاه فرودل
جانم قصد ک واریر کینه ک ک ک ک
هر کز اولمزی کمان ابرو بندری فر
سوزش نار حمت ایچور نا کال اول ک
کلن نظر بورا قدی تازه غم غری طاعتی

ای غری غری غم خوش الحی نک سنک

سکا سیر و لطف هتد ک ک ک ک ک
فرغ غم غم غم غم غم غم غم غم
دیرن عقل کاجیل باه غم غم ک
مسلسل تازین

سلسل تازین زلف برنگد ای وفا
اسیر پیوسته غم صا غم غم غم
دکلدر بزم و هدیه جلم غم غم
بو کون الوردی ذوقی بو غم غم
بیلور معنی قارنگه جه سنک حال
کوک اول سرو قد محبوب الیله لاله غم

زمان ذوق کجور کلن حسن کیم سنک

غری غری شمردی آغوش دل بر تازه دلبر

ای کول خون دوروی دیره کج ک
مرهم کافوری اولمز چاره سازدغ
ماه و مهری چرضه شرمند قیل بر لیل
بلیل چیمده فریادم مرده ای باغبا

اول برینک دست برد غم سنک صبح غم

ای غری غری سنه دستار سفیدک قاج ک

میلی یوق غم غم غم غم غم غم غم
سرد اولور بر غم غم غم غم غم غم

با همه فضا در پناه
 و چون از آن بدید
 ای کاش که در این
 با خود در صفا
 باقی بماند زین
 جان قوی اولاد
 در حق قدرش
 در کمال و وسع
 و ناز که در
 بندگان
 با همه فضا در پناه

مطلب که بر نشان بونی چرخه
 فزونی و زانی عالم فانیه بر
 شاه در رویش اولاد قلمش
 آه کم بر فضل قدر تا از بونی فزونی
 قانحن برزور بازوی دلاور اولاد

ای غریبی که خند با تو ملائم قل حذر
 افکار او نور زرد ما مانده خاک تر که

دل ز غم زار خنجر بیدار اولاد نکر
 هر دم اسیر قامت شمشیر اولاد نکر
 بوی بدش بید غم جلد اولاد نکر
 فتح رسوم عشقه استاد اولاد نکر
 قید بلای نفس آزار اولاد نکر
 زهر با نوش کاس است اولاد نکر
 حال او کوین کی خشت کنار اولاد نکر
 دلم او در چشمه دلدی غبار آس
 غم ز سره امیدی روان است جوین

طبع قبول حافیت ایتم غریبی
 صبر و جفا دلبره معناد اولاد نکر

نبت سکه که بفری خون اندک ای فک
 او اعتراف کنم وجوده فلطون ده لک
 عشتم که زمانه به کلمه سر و لحن
 هر بر مریض عشقه که اولاد ک طلب جان

اول فریب خورده کلام یلدک بنی
 قیلدک جو میل دیره مور استخوانی

درد دل غریبی کی حد آهی
 چتره علقه جرضه ستون اندک ای

دور فلک ز رفتی ارامی کوردک
 دهر که کل رعنا کی هب بود بونی
 سبز اولدی هر دانه امید ز می دل
 عشق آتشی سن کی بی امید کیم
 بر کون زره و عدایندی او موعید این

سوز نهانی برده برون اندک ای فک
 با مال ترک و فنا نبضون اندک ای فک
 جای نشفاط بختی نکون اندک
 در مان ویر پنج دردی غم خون اندک
 آه نتراب عشتمی خون اندک ای فک
 بار ستلای پله زبون اندک ای فک

حق اولدی بر عشقه غم خاطر من
 بوق وادی غمت ایچره غریبی کی شیدا
 سودای جفا فتنی بد نامنی کوردک

ای کان کم بنده فرمانه اونندک
 چیه کیم روی کل کی جلدور کل بونی
 ابر کرمک اولمش لکن خلقه عطایه
 ای مصرین او نه اول لطفه خرنی

زندان دوشن بیوش کشتا اونندک

موجب ندرای داور دارای جهانگیر
 بیچاره غریبی غزلونه اونندک

میخانه ده ای دلقتی برامی دور
 سوادای نشفاطی طغالی دور
 ساقی ملک نشفاط اولد کل بری
 اولدگی سیه خاله ای زلفه خفتن
 بر مهر طلعت اولدگی کفتار

اولدگی غریبی کی کیسه سله پاست
 زنجیر غم و محنت آلام می دورندک

اولدگی اسیر

اولدگی اسیر پیاوه و پیمان کوردک
 مخمورن رک وجوده بر که طالب
 کز دک نوز قیته افلاک هر طرف
 مجنون اولوب زمانه ده جوق کی کل

چشمه کی بچینه بر به بدل خون عاتقی
 بیکه خیا کد اندکی بیدار ظلمدن

دوشدک ز فاقیده میغانه کوردک
 سر بنجه سرورده مرشانه کوردک
 ویران ساری دکی میخانه کوردک
 زنجیر غمه سن کی دیوانه کوردک
 جانا جهران سن کی جانان کوردک
 معور اولدک بوملکه برضانه کوردک

چوق کیم باقدی چانی فاد حشته
 هرگز غریبی سن کی پروانه کوردک

برزمان برده اوکل هر چه به دل داده
 طرح زلف برین لک کی هر صفت
 خاطر کلین اندیشه کوه خطلدن
 ایره جگر شمشیر بروی کمانین در کلا
 بری صحنه فیه در صومعه ای صحنه

خراکات رؤی ساقیه دل و بر زار
 غم هیل ننه پاسته دکلر کی یارک

رضه خالی سیه دوشدک سودای
 لبینه بو سه زن و پیمان افکاره ای
 صحنه روی کی بز دخی دل ساده
 آنکد اما کجه تیرینه آماده ای
 بر زمان بز دخی آیین بیجاوه ای
 نشسته دن خاله ای کد جام تهی باوه
 سر کو بنده غریبی کی آراوه ای

چون بر ملاک سینه عظم نشاندند
تین بوی خوش او در دستار داغ

ساقی فدای اهل کربلا که یار یک سنگ
ای سره ناز برنده مرکز خا و گل
شهر مد لیکدن اوله مکور در دو
ای شوخ چکر قصد و شغف ناز ابرو
جانا اسپر بچو خار اینه کو کلمی
لنگه کنور تبت اخلار مجرب ایت

انصاف اولور سه بلده یه بنده عیبی شون

چوقدن اسپر طره طلمار یک سنگ

آبام وصالک شت نارینه ایشونک
بر شکی کو کوز باشی ایله بیدرک
دوشد که هوس کیم فصلیه کو
چوق خدمت دماه جهالته اولور
بر بوس سن آرد که او مرگ خورده کوا
اول بنده شکره صورده اولور
عاشقندیک قاعله ایشونک غریبی

بر بوس سن

ساقی فدای اهل کربلا که یار یک سنگ
ای سره ناز برنده مرکز خا و گل
شهر مد لیکدن اوله مکور در دو
ای شوخ چکر قصد و شغف ناز ابرو
جانا اسپر بچو خار اینه کو کلمی
لنگه کنور تبت اخلار مجرب ایت

بر هر جا که هوس جاننده دوشد
یا ندروی بزی خنده دهاره کیم
افکار حد سرا وزره ایدرک چاه
بر نشه ایچون مهنی نکا ایدرک ایت
ایقید کل بوسه رضایه کلرک
برینب اوم کما سیرا کین نوروصیا

دل مرغنه طوق اوله نوله زنی غریبی

سودای قدس و خرامانه دوشد

رقیبی بار ایلر کورد که او سیمه ال ایچونک
صیان خضر ایلر کب بقاقتن اولور
دیار اهل تجریده درین غلظت دل
کو کلور و روکینه بر عارضه کلرک
کنده دلم خجری دوشد که دست
فناخت کرده یوز فزون جگر کشتی
غریبی نشه مقصودی بولور خصله

بجز این همه ۲۲۴
سینه ۲۲۴
بجز این همه ۲۲۴

ساقی فدای اهل کربلا که یار یک سنگ
ای سره ناز برنده مرکز خا و گل
شهر مد لیکدن اوله مکور در دو
ای شوخ چکر قصد و شغف ناز ابرو
جانا اسپر بچو خار اینه کو کلمی
لنگه کنور تبت اخلار مجرب ایت

ای سینه جانان نگاه هوش اولرک
ای کشته دامن صحرای جهالت
تیزان قدر مدک خاطر اکلاری برکون
ای زلف بر آشوب نه دوشد که غم
بزمی بوی آشفته لنگه ای دل شیدا

بر کوه بر کمانه ایدرک دهره غریبی

صد صیف که نادانک اللهه خریف

اولم که آرزوی نبش وصلن اولرک
ساقیه روی امتنا کوروب با
اول نیش که چاه خواب چکوب با
بنت المعنب ویر کلمه مکاره نرفته
شخا برب ایل او جاق اسکشتا
کورد که قتی معاشرت خلقت بلا

پای کینت خا ایلر بام معنی ک

بالا سینه غریبی جیقوب سرعشت

بر وصل ایچون

ای سینه جانان نگاه هوش اولرک
ای کشته دامن صحرای جهالت
تیزان قدر مدک خاطر اکلاری برکون
ای زلف بر آشوب نه دوشد که غم
بزمی بوی آشفته لنگه ای دل شیدا

بوی وصل ایچون ای سینه ابرام دور
سودای رشک بیتی ای شوخ دلارا
سپه و ده بی بوهوس خاند دوشد
اول وجهه نسیان ایروب لغت نامه
طاحنه کز و ن بولر جامه دوشد
کرداب غم کز دش آب آد و شردک

فرهاد چه سوز ایلر کلنده غریبی

بلبلتری هب شورش آلام دوشد

ای بیوفایر مده بر زهرم اولرک
ای دل مشت عارضه آدم اولرک
بر کون مثال کل ایلوب قرم اولرک
ای داغ عشق سینه دلان کو اولرک
برک کل اوزره دوشد که ایشیم اولرک
ای عند لب لطف برز ایلر اولرک
سیر بچو عقاب بلاد ن رم اولرک

ساقی فدای اهل کربلا که یار یک سنگ
ای سره ناز برنده مرکز خا و گل
شهر مد لیکدن اوله مکور در دو
ای شوخ چکر قصد و شغف ناز ابرو
جانا اسپر بچو خار اینه کو کلمی
لنگه کنور تبت اخلار مجرب ایت

طلبکار در دارکشفای وصلت یار اول
 مجب سودا به روزی زشت طول اول
 خارش سینه دن ناخن حشره و فویض
 شام چاه بنیز بویک ای بسول زبانگ
 چاه کالای نطق در به حات اول
 قاشق نوظهور سحر صابن نرم باران
 سخن کویان عشف ایچیه عربی کنز کشفنا
 هر جور کیم بیدرس بکایه بسب دکل
 ساق کتور بیدار کیم برضه دوره دور
 دو کفن فرضه فار جفاله مطلبه
 کیر سحر افکار کف پای مارا ک
 برده نه ذوال و افشیه کک کوی
 بویچ کتله لیا اول کتر هم بنی
 بردن مریخی بویله دخی به ادب
 طلبورده بوقه تار نوکی تحمل
 انشاء الله در حقه کوزه لایله صبر
 ماضی رو فتنه قایل و علم از سر قدر

دردی رکافه هفتا نمکند
 هر چه بد صبر ایلم اوضاع جفایه
 چوق معرک شفته جو کله دوشتم
 دو شکرینه قلده صیاد بلدنگ
 اولی شفا یافته هب دوره دوشتم
 بلغم بوقه رشکوه ندر خیار سحر
 اولی دخی شمر زکروی دیره نمایان
 بوقه ذره میدان محشده او شوقه
 اولی می کوا کله خور مجرب طبعیت
 موی سر هم اولی شنب کفر نه عربی
 هب جوهر آینه زانوی تحمل
 دستور و بکل دلن آرزو کوی دکل
 روز و شب بیکجا الکل کل الکلیف
 نک چمن طبع زلف کای رشک بری
 شوق محلی غم ابرو دل کله زمان
 موی سر هم اولی شنب کفر نه عربی
 هب جوهر آینه زانوی تحمل
 دستور و بکل دلن آرزو کوی دکل
 روز و شب بیکجا الکل کل الکلیف
 نک چمن طبع زلف کای رشک بری
 شوق محلی غم ابرو دل کله زمان

دردی رکافه هفتا نمکند
 هر چه بد صبر ایلم اوضاع جفایه
 چوق معرک شفته جو کله دوشتم
 دو شکرینه قلده صیاد بلدنگ
 اولی شفا یافته هب دوره دوشتم
 بلغم بوقه رشکوه ندر خیار سحر
 اولی دخی شمر زکروی دیره نمایان
 بوقه ذره میدان محشده او شوقه
 اولی می کوا کله خور مجرب طبعیت
 موی سر هم اولی شنب کفر نه عربی
 هب جوهر آینه زانوی تحمل
 دستور و بکل دلن آرزو کوی دکل
 روز و شب بیکجا الکل کل الکلیف
 نک چمن طبع زلف کای رشک بری
 شوق محلی غم ابرو دل کله زمان

کویه مقصوده نیک آرزوی مدام
 بوسه رضا الکل انیمه نون کوی
 غیر یاره مایل اولی دخی نبلیم
 بوقه هر چه دیده جهان ساهه رو کوی
 اوشوع مسته نیازانیم نک زمانه دکل
 محیط هشده حوائت وجود کوی کوی
 خار باداه جام حقیقت ایل دکل
 وضو توبه عطا بکریه کوی کوی
 کوزت محلی سر کتله نمان کوی
 ریاض حسنگ اولی بهاری بیزه
 عنان صبری آدی هوای حفظ اولان
 غریبی میل مجازانیم نک زمانه دکل
 عالمی توی توی ناز بیزه کوی کوی
 ناز رفتاری لوندانه بویچیمه ناز
 اولی مده نکلی شغل زن خرم
 چشمه فتنه خوریز کای ایلر تعلیم
 سیخ منگمانده بر کچر راهل دی
 عشوه می جان کله کوری قبا قوی
 قوی هر با کیم حیرت زده عربی نبی اول
 حسی خورشید درخت کوی تا بانگ
 نه باغله سندر بو آه و زار کوی بیل
 نه چه کک کوشندن تیره در کینه بیل
 داماد ساق کله ایچیک باوه عشقی
 بو خوشن بر فرض عشق کیم وارد کوی
 و پروش خیمه خاره ستریک دیره کوی
 نسیم صهل کله بهاره می جنبشده و ارقا
 بود و هم زمان هشده کوی بوضو شغلتن
 غریبی و ش آچله چشم خفت تکر کوی بیل
 صحن چمنی کت کله ایلدی بیل
 بر کچن اولی بخشان دیره بیکدن
 خوناب سر سکید به ایلدی بیل

چشمه فتنه خوریز کای ایلر تعلیم
 سیخ منگمانده بر کچر راهل دی
 عشوه می جان کله کوری قبا قوی
 قوی هر با کیم حیرت زده عربی نبی اول
 حسی خورشید درخت کوی تا بانگ
 نه باغله سندر بو آه و زار کوی بیل
 نه چه کک کوشندن تیره در کینه بیل
 داماد ساق کله ایچیک باوه عشقی
 بو خوشن بر فرض عشق کیم وارد کوی
 و پروش خیمه خاره ستریک دیره کوی
 نسیم صهل کله بهاره می جنبشده و ارقا
 بود و هم زمان هشده کوی بوضو شغلتن
 غریبی و ش آچله چشم خفت تکر کوی بیل
 صحن چمنی کت کله ایلدی بیل
 بر کچن اولی بخشان دیره بیکدن
 خوناب سر سکید به ایلدی بیل

دهوش می نشانی از اضمین
 هب زخم خورشید خارا لیدی بلیل
 افغانه ایله باقدی قوی باغ باکی
 آدین برلین شمردی هزار لیدی بلیل
 یوز سر مکی چون دهنه شوق با کلک
 شاع کله کندین مینه بار لیدی بلیل
 نازک کله کندی باشی صفا چندی
 برضایتله ناله و زار لیدی بلیل
 بر تو شیوا اولاجانی شوقیله غریبی
 میدان مجنده نزار لیدی بلیل

چیف هر بر دل با کدن اولمز مایل
 آنکه آید کی این خاکش اولمز مایل
 زین جهان نقد بخنی سیا آینه
 کرد آینه اول کدن اولمز مایل
 محرم باز دون ایله طریصا قن
 صافلس سینه ناپا کدن اولمز مایل
 باشه دک صلا و قیسه سرازار اولمز
 شیوه سرو قن تا کدن اولمز مایل
 اوله دلبسته صحن خلقین ضیانه
 بوی کلخا رایل خاشاکدن اولمز مایل
 هر صحنی قدر عاشقی صفون ایله
 ذوقی همه تریا کدن اولمز مایل
 سکا بوسند کیمد کینی کیم دیر
 خلقت نوع مکه خاکدن اولمز مایل
 سر عشقی نیمه بیان ایهم سینده
 حفظی نشیبه صد جا کدن اولمز مایل
 دوزی بر عشقی غریبی دانی بوز بیل
 استراحت دل غنا کدن اولمز مایل
 کرد بخت

سورت هارسی زینتی قیامک فاجا نیر
 ایلم برکتی زینتی قیامک فاجا نیر

و بعدم بیخ زنده رجبها فاجا ایسه سرت
 اکا قرینه طالعیه بر بوسنی ایله سرت

کود با شغف قلم مهر اول کای کوکل
 ماتر نشی محنت دهر اول کای کوکل
 بر چنینه سارمه طرد کای ایچین
 ریان کلام طاس زهر اول کای کوکل
 اول آهوی مرادی شکار ایچین کای
 آما جگاه نرسه مهر اول کای کوکل
 کله کدی بوبار کاه امید نوال ایچین
 حفظ خدای سفره قهر اول کای کوکل
 اول کای سرتکه ملامت غریبی و شن
 رسوی حام شهره شهر اول کای کوکل

ای دل بری افنی فکره صلیبی آل
 بر کای لطف لبندن کلامه آل
 کورکشنه نه آکشن اور حسن دلکشی
 بر کز اول آفتاب جا کده نقابی آل
 مغانا بر دعای قدره توبه ایت
 اول در کیم خلوص فیض ترینی آل
 کله خراس زنده ساقی لادریغ
 اول ایوب دو دغنی صکره ندرینی آل
 سیرت مملکت نقل سینده آکشنه
 کله باغین فدا قده بوی کبابینی آل
 اقه ایچین او طغ دلیکده شانه اول
 جانا حیات زینتی شکیچ و تانی آل
 واعظ مدقت بلایین اهل عشق هب
 جال باشنه غریبی اندک کتابینی آل
 آدی عتاصیم بوشکل و بوشایل
 کوز کور مدن جمل کله جا اولوی مایل

سرتکال ایرون زنده بایوم ایزل سرت
 سرتکال ایرون زنده بایوم ایزل سرت
 سرتکال ایرون زنده بایوم ایزل سرت
 سرتکال ایرون زنده بایوم ایزل سرت

سرتکال ایرون زنده بایوم ایزل سرت
 سرتکال ایرون زنده بایوم ایزل سرت

داغ صدم با دنی عشاق بیخلاف
 بویندلا ک بو کله قوشنک جهان
 چشم سیاه شویک کورای قننه دل
 تیغ نگاه مستک جان فکاره قائل
 بر بحر محبت کیم نوق آکا کتاره
 خاک عدود رنجف دریا نوقه صل
 راه وصل پریم دور و در زو زو ناد
 بوق بنده پای رفتار قطع ایچین
 اول کله امیده ای کوکل تکابین
 یارب بونامدی مقصود ایروصل
 فصل با خوشتره دلدار و یاره ایله
 پردل و صفت کله لایم حاصل
 آدم ملو با شتم بوکستانه کلام
 خواجه اولد رضا عشوق ای پارسنه عادل

بروان و شن غریبی با ندی یا فدی جانم
 بوسزش نهان دن اول شمع روی مائل
 و صاکه کورده چشم تر کریان اوللا اول
 میسر اولدی لملک بور کقا اوللا اول
 یاز و عمل ایلف کورنده انصا ایت
 بکون ایروند بارین بنیما اولدن
 اوله بیهنیز لایم ایتدی تانم
 جنون عشق ایچا کوربان اوللا اول
 زو صیف بر کناره جاسر کله هلال
 دله حیل ایلی قیل هوای زلف و کلان
 هده کای آکوش وصل و کوش جانم
 خیال شمع رضا ایروصل اولدن
 غریبی

سورت هارسی زینتی قیامک فاجا نیر
 ایلم برکتی زینتی قیامک فاجا نیر

بیا باه صند سوز بر سوزای جانانه
 بی رسلی و بدنام آیتی آه مانند دیوانه

نیشی عرشا مل صفا کله کیم عشق و وقت
 کورفتارهای مهر زبان اولمدن اول
 کلن ای جان و کولک عشقه سوزان
 سردر و نیشی چشم خال اولدم
 دانی مدنت کن معمار وصل اولیم
 همه ده تنه بیدار ایله ویران اولدم
 بر زمان وادی غمزه بولم صبر تلف
 کلن آواره صلی مقیلا اولدم
 ویرم لم باه وجود عالم آوده مرئی
 صحن کله صدم سینه طیران اولدم
 سایه خار ستمه دوتلم ساتم عشق
 بلیل نطف غریبی کبی نال اولدم

خطیب خیز ایله قانون شفا در ظلم
 کویا آب محبتله بناه خاسم
 زه لسه نو کوروی کاین هر عت
 آری نظمتنه نهان عین بقادر ظالم
 خلقی طوق کیمی مرغ دل عتانه
 سروا کنت کوز کوره بلا در خاسم
 بری وار سنک عشق اول کله مقول
 ضو بلا اسمی نکینده ادا در خاسم
 لمعا تله ابر عالی صنف حمان
 دست خویا نم محب موع صفا در خاسم
 زرخوشند آیت نوز صباغ فکر
 قتی اکننت نگارینه سنار در خاسم
 ای غریبی یاز جف یاره محبت نا
 صحن امضا ستمه بر فیض نما در خاسم

سورتکال ایرون زنده بایوم ایزل سرت
 سورتکال ایرون زنده بایوم ایزل سرت
 سورتکال ایرون زنده بایوم ایزل سرت
 سورتکال ایرون زنده بایوم ایزل سرت

سورتکال ایرون زنده بایوم ایزل سرت
 سورتکال ایرون زنده بایوم ایزل سرت

بکامه من جمال اندک کمال اندک ای
 قتی لب نشسته در یک چشم ز کجایم
 خیال کلشن رنگی روی دل فریبک
 جفا چو رایب بقرای بی فاضله کلبه
 تا کین جفا جو لک نیمه مغموره جان
 بوطایر قامت با نه کلای بر قضا

نوزاد او معنای غریبی لیسش پرواز
 کرم غ طبعی سن بر پروبال اندک ک
 چو اندر دوزخ بنیاد کرد اولدم
 آسوده کین مجلس یاران صفاده
 نه طاقت رفتار نه خود قوت پرواز
 خاد که ز کمالی با داندن ای کل
 میان صوره یک کوز قرضه
 نه برضه وصل نه بریار سلاخی
 بروی غم حسنه غم آهسته غریبی

دربا کی سوز دل ایدم من ایوه بسم
 بر بوسه دولت دنیا به و بروم
 بر کز نوب خط ایدم صحنی با مال
 حسرت با صردم او بنی سینه جا
 هشیام نیام دکوستی غفلت
 خاک وطنی بود اولدانه اونتر
 خون جگر اولدی جگانه حریف
 حاله کبی دوشه سیر اولدیم کرم
 یا قدر کین کرم ایلد بولانه غریبی

بردم غم فکری خاموش ایوه بسم
 جانان فرای چشم پروازم دکلم
 شایه ایل باده لعل کرم دن
 ای لیلی زمانه کوز لولن جا کی
 مانند لاله زاری حرقه داغ عشق
 زلفی کند کون اهل صحنه ای

ای مضا اهلقت زلفکله روز شب
 قری مثال شندی غریبی بو باغد
 شیدای سرو قامت موزن دکلم
 یاد وطن ایلرل دیوانه میدر بلم
 صهبای کفتاری صفت ایلرل
 کپ سلسله کسینل که دام نگار دل
 من ز شید جا کتک بر شفته دوشتم
 ارزان غریبیدر بر کور حکم جا ویرک

منم سرو جانان پروانه میدر بلم
 ای کولک وصله یار کیم تیر ایلرلم
 بوی کلجه اولد مر با دصبا دن
 طوره مزینت خطاطره خیال شوخی
 قری بطوق حکم خاک نهان ایتمک بچون
 غم نمکند راوله وصله یار
 کیم خرابنده کولک سنر وور کجا کوش
 کور نیو قور

کور نیو جمعا باغی پریشاید
 زیر بروده او شوقه صف منطکلی
 لب لیدر رسن جا کده لطف ایلرلم
 بزده خجای کوی سایه شمشیر ایلرلم
 لشکر یک ضیا لیلد خراب اولدی کولک
 کور دکلفند غریبی بند تمه ایلرلم

نیجه بر صرتله ناله واه ایلرلم
 نوله اول آقین مرکز چکلم آغوش
 مصر حنده اگر سلطنت ایلر ایلر
 تاب نظاره رضا ره می بو قور بویک
 صهر سر رخ حیدر بو عشق کیمده
 فکر خلال وضطیا ایلر غریبی بزده
 روی آینه ایلدی سیاه ایلرلم
 جا بلبلتی سیم کلقتانه کتور دم
 چوق معنی رنگینی بیباان عورت
 میخانه طبعه کی صهبای خورلک
 بوجان ستم پیشه یه کیم کت سیم وول
 کور نیو قور

جوق معرکه ده باشی طوبی ایلم آفر
رحم ایله کوزم باشی کبی صالم لطفلا

کهنه کفتار غریبی بی ایتردم

سلطانم برکوهر بکدانه کتوردم

بن ناشادی بر ایله یاشا دیل سلطانم
دو بندر کرمه حستد کوز قوراه خونه
تماشای نهال قدر کاین عینا کله برین
بلای بیچ و ناب طرکه دنگه و شومند
سنگل غریبی وصله بیله کتوردم
سلطان کله کتوراه اولدو زار ایله

غریبی بنده خاک درد دولتم کبدر

آه سر بیخه محنت ک آراد ایله طمانم

زلفکده لایحین لایحین علم دام
ایله هشت حسن پشیده خلقلا
جانم فدا و ساقی نغمین ایله کیم
دور ایتردیر بوز بوز نه بیله ساجام
برجنا و نغم

برجان اوغرم کبسه باه و جلوبقا
چتی کبی خیا لیده دلدن و برده در
ویردی بیاض کوفی روی صباه
کوردی هنرا ضنه دلنده نکلن خوش

اولدی غلاب سیر تم جانم بزم
خاله دکل فوانه محنت دما غم
خو کتورده بوز بونلی آیام محنته
هر نکلیم سالار باقی اندر کتور
دو نری عکله ای بنت نامر بیان سینه
یوقدر خلاصه چاره کتور کتور
کلمن دو دانه مرغ قصه کتور کتور
بو نکل بلای فرقت یاری چک میدک

زنجیر بوزاقی بو یوله غریبی خوش

مجنون اولنجیه عشقه افرانم بزم

درد آیم دیلکری بین العوام وام
اولما وقد یاسمن فصیحلم رام
خال سیاه عارضیدر لغت انجم
هر کیم غریبی ایلمدی بین الانام

بوردی فنای غم دل ویرانم بزم
بر در غداک حنظل ایله خانم بزم
اولمن دنان مار کتور بزم
هر نکل تا کتور ددر قانم بزم
کرداب خونم دینه کربانم بزم
سر بیخه امله کربانم بزم
موقوفه ران کتور جانم بزم
اول سیدی قرب و صلته امکانم

آه صد صیف سکن نفس نیت ویردم
آلمم عمره برشته مضموی اله
کیم اول اشنه کاه کله اول
حن رضار برشته قور حریف
وارضن قصه کتور عین کتور
سنت ایلم شکوه ایلم بزم صتاب کتور

بزم نام بنده خیتی کبی سادده ایلم

شعری رساله عالمه شهرت ویردم

نکلدن دوندی حضوره انجانم
اولدی قوی عشقک یولنه کتور
کوره اختران بیخ اولور کتور
فضای عشقه بر نغمه کتور
صاف ایله کتور کتور کتور
هزار لایحه مرمله شغایان اولور کتور
امید وصل ایله کتور کتور کتور

داو کتور دل یاد ایدره فرم کتور
بلبل جان اولمز ما لیر کتور
زاهد ک فعلی کتور کتور
طفن اغیار ایله قطع ایتمه کتور
غرضک دایره دولت ارب عالمده
عرق روی غضبنا کتور کتور

ای غریبی دیم مز کیم بو کوزک بو یله

سن کبی تانه شیا کتور کتور

بیکه فر بولار عمر بقا کتور
شتاق اولور کتور کتور
فکر ضبط ادر کتور کتور
هر کتور بولور می دل بر بیکه الم بول
هر چند عقیمر زینه انصا الو بول
در کتور ایتمه عقیقه نری کتور
شول صاق ضمیر کتور کتور

همینا زه عشق و کلور کتور
سودا کتور مز تاج زر آس کتور
عینر ساچلور رانجه کتور
بر بوی وصله ایله کتور
دولت کورینو کتور کتور
هر بام دوز شغفه کتور
جبریل اوقور علم لدن کتور

مقبول نظر اول ایدک یاره غریبی
در یاد صفت خردی صدق کوه مردن

ای خرف حسن رو بک تریب یار کونین
جان و دل اولدی بغا سیرینجی فرقه
دیرم ایکی لیکله قاش ایتمه سیرجی دیکم
نارالفرق صعب و دل من تراها

سندن صبا صورت دله غریبی جان
دارالقراریز در حدباء ذوالرمعین

نیچر اجماعی اولدی بول بزم بانسون
کرمیه حردله دیه بریم بانسون
قولمیز اولدین چهره غای مجلس
منشراش رفعا یک عالم بانسون
هرم لیکله اورمینه افکار اما
خورقم جان دوتن دافعه مرم بانسون
فن اعجازده کور تریبیا جیچین
رشدکن دست سلیمانده کخاتم بانسون
آشمن صورت خالی جان بورد
جنت هندن ایرودن آدم بانسون

ای غریبی بتور افغانکی بزم چمنده
شوقن بر کل و قطعه شبنم بانسون

وار ایدم

وار ایدم صفا اجماعیه ویر اولدین
دوشن چکنه بر ظالم بر چکنه
جسکا اولسون هدف ناوکه آه کیمی
آجری غنچه بختی نیم و صلک
سرفرورده زانوی غم اولسون کولکل
دیرم عریقا اولد نصیکه لکین

آشمن فرقت آمال ایلمه سوز اولدین
تاج ایلدیک جوهره بنیما اولدین
دست بر سرده شام غریبان اولدین
روز و شب سندانچی بایسته اجماع اولدین
بچی حردله چاک کریان اولدین
انکسارده عشق اولدیکینا اولدین

بلبل نطق غریبی کبی تار و زجا
بشموب گلشن مقصود ک نا ادا اولدین

دایه کونم تازه لطفو رانک ترمون
بروان صفت شمع شستان جماله
همچان ایلدایام وصال اولد بر لیر
وار یاره نیازم یترکی دشمن بدکو
تجدید مقامه بن اولد غلدره ونم
بر تو صالور افلاک دل لور بصیرت
بور تریب غریبی هله عالمه یتر کیم

طولجه کونم ساغری خون جه کونک
جسم یلایم یانم دنیا شرمون
فرق ایلمم وقت سار کومون
دوشن بو علامت تکون ره کونک
کیم باد صبا کدر آل مزخاک درون
هر چند کد محروم نگاهم بصرون
رو بوش اولد مزماه لغتال نظر کونک

دهان خنده ریزک اولسون آکوشنا
امان بر خورش نازک دلین یزین بانسون

فغان آسمان سوز غریبیدر هذر لایم
افندم تازه وترسن کورلن نوسون

بیک مصرجه ایکنه کنه کنه قریان
نازیکه فلما مایه کالای حیاتم
عجاینگه افورده اولار رشتنه جانم
خلوتکده خاطرده اولامغ صیاتم
کنجینه جان لشکریدیکه با مال
آلوده خون رنگ رخ چهره زرم

بیک یوسف دل چاهر نخدا نکه قریان
غم کشته قدم سر و خا مانک قریان
زنجیر بلبل زلف برینا نکه قریان
پر وایه کوی شعلتا تابانک قریان
بیمارتم دیه فغانک قریان
کلبرک تر لعل در افانک قریان

مخوم نظر چشمم نم آلود غریبی
مدنکه نرک مستانک قریان

غملکونم قره خون اولسون کورم
سنای بیوفالم کوریم نیم لیسای
فضای حسد دشمن هر بره بره
بوجوش برضن رشتن کیم چاه طو

سرتک صر تکلامه کلک اولسون
سن انصا این پیچاره غمزه اولسون
بو کونم غصا و غلا عقل منفذ اولسون
الده جام بخت کیمی وار اولسون

سناب سر و عالم سودا خراب حسن
عشق خطه مصحف ضار کونک
سر کرم جام شربت کین دور وین
خط کلای با صدی صر صحن چمان
انجم شهاد محنت شب قلند بزی
آخه سیر حسن طلوع المرای ملک

قالدی کولره صورت بالین عاقبت
لام اولدی غریبی بر کوه خواب حسن

کل بزم دل بر لیک ارون نهانسن
عجب بر قان مایل ناوکی دلوزنگ
پوشن دلفی بیکه کل آدم من ای صوری
ایر شرمده سبب باغ فردوسی زلف
نگاه نیم باز نرک کور افکن عالم
صلای تار نرک کون قوطی اولسون
خدا ص اولف نرکمن چاه شبنم نرک

دهان خنده ریزک

زنده غلظت چایره صدر را با غم
سوزم ریلدی افغان بودور
زنده غلظت چایره صدر را با غم

هرای کویکی یاد آمدن الی علی السلام
 سگ شندی عفت که کیم جدای باغ
 به بند عاشق سرگشته محسوس
 در خوب آواره دامن هامون او
 هد محو بکند نقتن فرایع لوم خاطر
 غیبی خون دلین درین صحن او
 عادت بود کوزنده هوا اولمز او
 اما که نقره رسم وفا اولمز او
 هر چند کیم اصله غضب کرایه
 جزئی کوزنده حسن ادا اولمز او
 آنچه نگاه محبت بندگی درین
 سزای کدایه لطف وعطا اولمز او
 قدر وصال بلکه محبوس کرد
 سندن بر زده با کجفا اولمز او
 چرک کناحی محو نه رفت امید ایران
 دایم دلنده یاد خدا اولمز او
 بزم حضوره بیم و امید آینه دلگیر
 دله غیبی خوف و رجاء اولمز او
 غرض بوزیر محوره عاشق بر شوق لعل
 که کاش زبانه اولمز او
 همان بیامد یطی شرفی زبانه بر او
 قوی آذن عاشق بر او
 نگاه دیده با زانیه که کوزنده
 مردنم هر چند که محنت درین
 از کبر مرسد دامن و صفا با کجای
 بزی نشا دایم که کینت کون بر پیام

صدای غم او در این آینه
 ای کوی قایم سرگشته
 ای کوی قایم سرگشته
 ای کوی قایم سرگشته

فناخت کرد که کج فرنگ در دل نشیند
 غیبی کز بزی و شام امید یاد امتز اولمز او
 بی بزدن او دلاره هدیه جوق سلام
 جانامضای درد نهانی بیلورین
 ای سرو ناز طوقی نمکده اسیر اولمز او
 آخر بوناز محبت امان اولمز او
 خدمت گذر نشد چاکلیدم کبر زوا
 ای امید رقیب سوزین سوزید اهل پری
 مکتب غیبی بویله زمان بیلورین
 مباد کردن تیغ نگاه بر و مال او
 صاقتم بوقه تیغ کناحی اتم اهل
 بد معمارها انکلا آجاد اولمز او
 سپاه جوزیک باری وجود پامال
 خیال قامت شمش کدایه تیغ پری
 میان کلفن خاطرده سترانه نهال
 شب فرقتی یاد ایت ای دل پیما
 کجا اتمام وصلنده کین کون خیال
 غیبی ساده دور جا ندعت اولمز او
 مکرول مبتدی دلبران کین سال اولمز او

صدای غم او در این آینه
 ای کوی قایم سرگشته
 ای کوی قایم سرگشته

نه قدب کول نه بند جان بر او اولمز او
 مرد پای همان عقد زلفک بر شقال
 برین انقد خوشی تا کجا کلین آمان
 بند زوی و دانه کف عاشق خط و حال
 قند عشق کیم مکتب حسنه سلطان
 صف مور خطک اعلا باوق جمال
 شب بلای زلفک کوزنی ای قلم
 تم بر و کوز قوی بر عقربه هلا
 او قدر کون عشق بچه بلما محو
 نوله درس و صاک عاشق مکتب حال
 کول ای رسد رطله کوی نه زلفک
 بهار سندن نه زنده کد غار وال
 اینده کور دیکه هوا غیب خفته
 سکا اعدل بور و با عین و صفا
 بروادیه کیم ایلم مال استاده پروک
 مکتب غیبی کیمی بزانه ضیا اولمز او
 کوی بوزک جانان تن بهاره بیکردن
 طبیعت عشق نشی کیم اولمز او
 قتی آواره در دله کجا کیم سینه
 افندم بوز دور کعبه دیدار بیک
 سنی بو حسن و آید کوزنای تن ترا
 کیر رضعمان هسک حلقه زنا بیک
 صف مزگالانین براره پیدا ایروب
 دلراول بیوفای جسم زاری باه بیک
 کلمن
 صبادرس کلار و کجند ای تقیر
 دوز منقا ریلبل رضنه دیواره بیک
 نقاب حسن بر تابا کجند کوزنای
 اور بر وانه و ش جان غم کوزنای
 نه ای کوی قایم

نه کوی سجده گاه اولمز او
 کخالی بر قدم برقی
 غیبی سر قوشن آستان یاره بیک
 هدر از دور و کج عاشق زار ای بیلورین
 عجب کورین سید کیم ناز ای بیلورین
 دهانک بستر ناز اولمز او
 دل کج زبانه چشم شهبان ای بیلورین
 ید به بیضا ای دل کج زار آمان
 کلیم لطف ایس آیین ایلم ای بیلورین
 کوزنج کج کیم بن کیمی سلطان
 رقیب سوز کیم ایلم ای بیلورین
 کمال عشقی بو کوشن جناک الله ای بیلورین
 جند و غنچه و صفین شیرین اولمز او
 عدا کوزنور ره کزار کمال مطرب
 مجازی برده سنده نغمه سار ایلم ای بیلورین
 مکر شمر و کور در ک غیبی کوی دلاره
 کوی ترکیبی صغ تیز پرواز ایلم ای بیلورین
 ساقین کج حسنی ایلم ایلم ایلم
 خانه تار دلمه منور کلسون
 بزم زندان قهقهه رسنا سر عتله
 بوزه لوم توبه بری برکی سلف اولمز او
 اولمز نغمه سلس ساز و نوا مطرب
 تاها جان دل بر زوق کور کلسون
 چنگن آسک الله زهره اولمز او
 لب بفت العننی انکله اولمز او
 شوقن چشم صافی و سبوقا کوی
 مجله قنقل عین ایلم ایلم ایلم

صدای غم او در این آینه
 ای کوی قایم سرگشته
 ای کوی قایم سرگشته

زاهدش کلمه کلمه ای از جمله
 خط بر آورده این کتبی صفاتی
 چشم ارباب و فاشوق المثنوی
 باد عشق ترومان اولند طلسم
 سابقا ساده جدی تازه دلبر
 رشک اهل صغیر خنجر طلسم
 عهد و عاریت کایه لوم ذوق صفا
 دعوت است کیم بوصفا فانی دولت
 کولیک که نرم یاره کین قرم اولین
 کیرسن دینه کلزاره کین شبنم اولین
 خفا ز ما سوادن ایتمیا طبیعتی روشن
 هیم نرم شنا هفتا چشمه محم اولین
 دوشرستانه کماهی المثنای که عشق زاره
 نه حاصل کیم درون دغداره همیم و
 اگر بیک کوه بار عشق تو فلان و زده قورک
 یاننده اول نیک دست قبوله خاتم و
 بوز لکی کلتنی دهرک آلدی حسن تفریحی
 هنر زای بدیل لطف غریبی انکم اولین

ای دل نغمه بهر هوه خیال ای تصافین
 هوسن خال سیاه و رفق آل ای تصافین
 بوق بره چشمه خوشتر شدن آرزویم
 او بری زاده دن اقتدر وصال ای تصافین
 دوت لوم صغیر ایه جگه کنی بر شکر کامل
 بار منتقد ک شکل هلال ای تصافین
 ای مبرج شرف هنر کنفصا ایتم
 بیتی یارم کیم جمل عرض حال ای تصافین
 دست تفریح اول کل بخنده دگم
 اوله دلبره

اوله دلسته جمعیت اسباب جهان
 سفره هالردن ایتمیغال ایتمیغال
 چکه لوم سینه یه جانم جانان ویم
 طبع خامه دغ خوب کیم حال ایتمیغال
 ای غریبی سنی آماده سودا بر لر
 غیردن منزل دلدار کسوال ایتمیغ
 زلف نگاره شان اید یاره دوشم
 مرغ دل از بنز آواره دوشمسون
 دامان و نغ عشقی بودار قائم بر سر
 فرصت خندک نغمه خوشن آواره دوشم
 سر بخیه فراره بر کیم بن کبی
 فریاد صبح و آه شب تاره دوشمسون
 صاف قلده از بنی یارب اوفتند
 وقت نکاه چشمه بیچاره دوشم
 چتر سپهره ایلد بیوسته آهی
 کرد سواد خطر رخ دلاره دوشم
 قان ایتمیغ دروغی صورت اوله کلنگ
 تشریف لطفی مجلس اغیاره دوشم
 یوقد غریبی کردن دلدن کت ایتمیغ
 کیم بکله زلف سیه ماره دوشم
 تیر نگاه سینه افکاره بیماره دگم
 اقتدای چون احتیغ دل زاره دگم
 شیرازه صحنایف دل یاره لغسون
 باد صبا او طرغ طاره دگم
 باری اسپر بختی اوج اولدغم بیت
 دست تفریح اول کل بخنده دگم

دوشمون هزاره خنده ستمون درونم
 دغ لای ساین بوسه لب یاره دگم
 قورن کورن سهره وین قالدی کلنگ
 چشمه سوده او شوره رفتار دگم
 خوناب ریز صورت دیدار کوزم
 خوشم بود کیم بر دغی دیداره دگم
 قالمش دیار مارده کولم غریبی و نغ
 سوبک او صسته خاطر افکاره دگم
 نی بر و افغانی بیتا ایتمیغ
 کریم عشق کوزم باغی سید ایتمیغ
 ای کل باغ وفا ایلمر قون نی بر
 حسرت لعل لیک دینه یو بخواب
 نی بر بختی غم میکده فرغنده
 یوره کیم قانی حسرتی نی بر
 کلای مجنون کبی دیوانه کولار دغی
 زلف مهر شده وایه قلاب ایتمیغ
 مصیبتی فصیح اولم باغی عشق
 خطار بجای ایلمر قوی الما اعرب ایتمیغ
 نی بر کوشه غریبه قلوب بدیل دل
 یاد کلارسته جمعیت احباب ایتمیغ
 هیچ غریبی مسکنده صمیمی بولدره مز
 مکرک شط موصول سیراب ایتمیغ
 هر کس مراده نیدی بونشاد کولم
 هر کیم آلدی صید فی صیاد کولم
 شیرینی و صا که کیم سرت اولوب
 کیم صرنگه کوفه ها کولم
 عشق قازاره

عشاقی اندک بنده فتنه لر بره
 ای شیخ جنم بوسه کیم اولوب
 چوقه یوق نگاه حسرتک باغی سینه
 قوی به نصیب ناوک کیم اولوب
 جانافلاصه چاره نه کیم اوفتند
 کیم لاس بر غوغ جلا کولم اولوب
 لک کیندی باغی دغی ایلد ایتمیغ
 ای عندلیب بر قور و فریاد کولم
 فرمای روانی عالم معنی بوعصده
 کیم غریبی طبع سخن لکل اولوب
 جباب حسن طلسم موجه بویاز دوشم
 بوفاک تیره دن بیکه علف سیراب دوشم
 قوت ایتمیغ مغر کیم سینه نشتر و نغ
 خوش عشق فریاد سینه سار
 صد ای غلغ غلغ سیر و نغ
 فرحلام طلسم سانی کلنادر دوشم
 نه ممکن صعوره جاور تجنگال چشمه
 مدد بر کز نگاه دیده نه سیراب دوشم
 یوسوز تجنگل نژادن سینه عشاق
 اگر قافون دله نغمه شهنار دوشم
 چک طوق بلایه کردن عشاقی و نغ
 برندن قوی هلال سیراب دوشم
 غریبی کلتن نظمی اید سیراب بر مدع
 سرتنگ خامه قوراره اعجاز دوشم
 ظننه ایتمیغ عالم غریبی موی هندو
 آفاقه دوشم حسرتی اوشم غریبی رو

دوشمون هزاره خنده ستمون درونم
 دغ لای ساین بوسه لب یاره دگم
 قورن کورن سهره وین قالدی کلنگ
 چشمه سوده او شوره رفتار دگم
 خوناب ریز صورت دیدار کوزم
 خوشم بود کیم بر دغی دیداره دگم
 قالمش دیار مارده کولم غریبی و نغ
 سوبک او صسته خاطر افکاره دگم
 نی بر و افغانی بیتا ایتمیغ
 کریم عشق کوزم باغی سید ایتمیغ
 ای کل باغ وفا ایلمر قون نی بر
 حسرت لعل لیک دینه یو بخواب
 نی بر بختی غم میکده فرغنده
 یوره کیم قانی حسرتی نی بر
 کلای مجنون کبی دیوانه کولار دغی
 زلف مهر شده وایه قلاب ایتمیغ
 مصیبتی فصیح اولم باغی عشق
 خطار بجای ایلمر قوی الما اعرب ایتمیغ
 نی بر کوشه غریبه قلوب بدیل دل
 یاد کلارسته جمعیت احباب ایتمیغ
 هیچ غریبی مسکنده صمیمی بولدره مز
 مکرک شط موصول سیراب ایتمیغ
 هر کس مراده نیدی بونشاد کولم
 هر کیم آلدی صید فی صیاد کولم
 شیرینی و صا که کیم سرت اولوب
 کیم صرنگه کوفه ها کولم
 عشق قازاره

ای شاه مکده دهرین قوراروی یونان
بر کوزا که بی خط روی موافق از قورار
ای سرور در سالن و قورار عنایت
جرم ایروسیام عصیان و بر لاجم
بن جرم زیاده سن شی خطا ده
دو نری سکاغری بی ای در دینک طبیعی

کوروم و روانی بی اول عذاب نامی
نکونه دل قرار ایروصال یار آریو
نیچیز شعبه ای بعد لیب آس او فرقه
بنمده و بار طوقی با یونیه ای فرقی
هدر دلبسته نام در لبریم برضیم
دیرم اغیاره میل خیم غضب بر روی
بلد بنده در طاقت کورم فرقی یاره
غریبی فرقت آبی نواساز اول و اول
نردستی صلاسی بلبکه کلاردن آریو

ای فرغ و وفا

ای شوق و وفاداشن نه نلفا بچیندی
نه سلسله کز گردن نه قار سردر بو
نه لعل لب رنگین نه خال خط کین
رفق الحاشی فوشن طوقی بچیندی
شمناد قورار و عنایتش با کور
سرا با قدم زیبا خوبان بدیندی
باشند بلا کال کال و انبیا اول کین
یا طره آجوب سنیل یا کت بچیندی
محاب قاشک کوشن و کله در دهن
عشاقه قیلین بچیندی بروم چیندی
نه خاک ز را میدنه نرم هم و چیندی
نه سچی که خوشنیده ها قور و طند

کفتار غریبیدن جوق دلار اولور دوشن
بلم که هر سخن یا در عدندر بو
اسیر نیچیه در دم بن بیچاره یا الله
اوزلی قالمدی سوی سرم بالین خنده
لحا قی بر روضه موی آتش دیره در رسم
دو نشکسوز و قایعته اندر لیم صم
رها یاب اولم فوج ضمیفور بختک
هر اعضای وجودم نه بختکیر و
ایا پرو دکا با چاره ساز هل نکلن
سن ایله بن بی بیچاره یا الله
شفای لطفک کوندر بن بیچاره یا الله
سن ایله رو بو لعت خناره یا الله
بوراق بر قطره آب لطفک یوناره
بنور زفر درویم نیچیه تیاره یا الله
مد در داری صحت بن افکاره یا الله
عنایت قبل بود کده بن دلاره یا الله

ای فرغ و وفا

اوصاندم دردی بلین طبییک کفتک
بنی صالمه بو کونه دست نا هم راه یا الله
بکلا دال کتفای رهنکون بر شا کت
بنی دهن در قایدن در افکاره یا الله
اکچه روسیه بر بنده نام انا بچیندی
خطا لر محولور دوشه در افکاره
عیوبین دامن عضو کله ترا بله خدا و نلا
یوزین دو نری غریبی در کبسته یاره یا الله
یادین علیل خفا سنک اولم
در دال ضعیف دوا سنک اولم
عزیم ندر لطف اولور رضنه کناه
اهل عصاة عضو عطا سنک اولم
هالم نولور آری بو یار کناه ایله
کرم صحت هفت بکاسنک اولم
جو قدر خطا و مصیبت لمیک وار کور
بنده کناه ایبری قضا سنک اولم
روز جزا ده نیلیه لوم نقد عضو ایله
کلا دی جرم ملقبه یاسنک اولم
جانم قالور بو چاره صدمه و خشم
ظلمت سله جرم ضیا سنک اولم

ای ترغیبی اولور سنلوار عصف که
اتاطلب نه سرور ضیا سنک اولم
اسیر ظلمت بخت سعاد سنک اولم
نمانا نکند شوق عنایت سنک اولم
بکلا بوشن کچن رهن راه نه لیم
ضلا لندن ره عصفه هلا سنک اولم
چقادی بو

در دال ضعیف دوا سنک اولم
عزیم ندر لطف اولور رضنه کناه
هالم نولور آری بو یار کناه ایله
کرم صحت هفت بکاسنک اولم
جو قدر خطا و مصیبت لمیک وار کور
بنده کناه ایبری قضا سنک اولم
کلا دی جرم ملقبه یاسنک اولم
جانم قالور بو چاره صدمه و خشم
ظلمت سله جرم ضیا سنک اولم

چقادی بو عصیان کناه روز قیام
رها یاب اولم نه با سلامت سنک اولم
بوم معتدل یارین با صلا الله اولور
بن مسکینه کوشه شفاعت سنک
کناه کاروسیه روبرق کدر کیم قبول ایله
خرینیک دعاسینه اجابت سنک اولم
جسم قالدی بلین خفا سنک اولم
دولایتی هم خرس کی سیلاب ارسنک
بکرا او بری حال دملخیر آلمن
کور سنک نه چک کسوی قلوب ارسنک
عاشق اوم بکوشن و مزلمانه قانزو
بر اضحیه در کیم ایکی قصاب ارسنک
جان زوروقی در دای علی ایچره کوزنک
سر سنک کز رهوشن کویاب ارسنک
قز انیمه در بر روی دلبره یوقه
طاعنی قویار زاهدی محراب ارسنک
یاد بریزی صابون عنایت لولیک
قوی بکف بقا لکی چکاب ارسنک
بو کونه نغابین غفل تازه غریبی
ایجا وایه کور او قنه لهاب ارسنک

سنک کوره لخط سیه کار ارسنک
بیموده دکله هم بکیم خاداره سنک
دل طره گیسو کیم دورق رواجی
صنغان جهانک قالو ز تاراره سنک
جام آدکین بوس بیک شاه روزار
عکس کورینور رساغش زار ارسنک

دوین کلاهی صبا و کز خنبر زلف و کلاهی
 اظفار بر ایام مفضلت بر شاه فکرت
 هب معصیت آنت اولدو مع عطا
 قند بل مراد اولدک بر دانی فوزان
 شاید بولور بر در سخن یار موافق
 دل غوطه اور در قلم کفتر ار سنده

آلوده عشف اولم دامان طلیعت
 فالمدوی غیبی الم یار ار سنده

دل ایما اولدی بر کز زلفی و جسته
 عقل اولدی پای بند کند جفا
 طرف ضایع باغ ضایع بر صدم
 اولم اسیر سرور قدر دلباسته
 یوندر تحمل ایمن غریک چاهسی
 دوزم اوشوق آفتین بلد سینه
 فرهادی محنت ایروب جاشین
 شیرین ادا کوز لهرین اولدیم صدم

آلدک غیبی موسسین اول ماه طلعتین
 ویرت فدا جانی بوسه لعلین بهاسته

آچلم غیبی کولم کلیر چمنلر
 بهار و باده خوشتر دله نازک نازک
 می و سناغ حله طرسون برینه نازک
 سلف باغنه سنی لهری سوسیا
 خوشی کوز لهر

خوش اولدک دور ایله کوز لهر
 ابد دم ذوق وصلن کلید غیبی
 دیم بوجا غیبی کلام دیکه ای کلام
 بولشدر دی کلارا صحنه و جیلد
 ایدر اهل دگر هر بر خنده خاطرین کور
 بلاد عشق آنتیک زاهدینا کندی
 اوشوق نازه قدر سرور کشتن مهربانلق
 درون سینه بی بر دم فوز دایه کندی

غیبی کوز لهر کندی کوز لهر نوری
 کیر خنده جامه خایه یوسف کلید هندی

خیال عارضه کل ساغوم قانده بن قانده
 غمگانه دوضیم برتم قانده بن قانده
 سنک یاد وصالک مشرف قنده ای ماه
 زبان شمع شوق برتم ماتم قانده بن قانده
 اولدن دایره خنجره دایره سیدنا شمشیر
 دم تیغ کف جلا در هم قانده بن قانده
 کتور سه چار مریب سحر فرم
 بیند قادر کف عیبی مریب قانده بن قانده
 خیال دایره روی بهشت دلفر سینه
 سرینک حسرتیله چشم آدم قانده بن قانده
 فراق رنگ رفا کلاش کم دوشیم
 قاهر آخر زمانه چشمین قانده بن قانده

غیبی جستجوی معنی رنگین نازک
 بو وادی کشنده طبع ایبر قانده بن قانده
 وفا و سخن من ای به مشاب انسان
 جفا کز من ای بدختر کازانهای اولد

دوین خطله هند غار ویردک خوشی
 الحاف کندی زکیمه هنوز زایه کوز
 امان بیلر ناکه کاج کلبه خورن عشاق
 مکیم باد شاه عشقن فرما یوار
 بوراق کجایه بر سوزن کوزن طرا کوز
 عجب بلم خندک آنتی بیگانی کوز
 کیم بر دکر بر سر اقلیم جاشین غمگند
 انظار بلیزم فتح هلا کوز خانی وار سنده

نذر ناره اور مع کندی ای پروا مسکی
 غریب تک خیال عارض جانانی وار سنده

اول غیب کرمای خوار به چکرم
 کیم سنی مشک ساچم دایه دایه
 کل الهی بیله ده دله کنا رده
 ناکه دو قند سینه کله دت ایامه
 بر کز او بجه لدرین اول ماه طلعتین
 وهم ایلم که جانم ارضتک دود اعتر
 ساقی عشف روز از زلف کوز کوز
 بر جاشین باده حسنی دما غمه
 قطع حیات ترک محبتدن اولدیر
 واعظ نصیحت انتم که کیم فرود اتم
 جرم ندر کور روی راه اولدی ایلم
 بر آهنین سلاسل اعلا ایامه

بر کز غیبی خاتم دل روشن اولدی
 بیک کوز و قندی باد مخالف چلتم
 نیچه بر صرت وصلد کیم غمگنده
 دوشه کوز کوز ایچانده مانجه سنده
 مضطرب حال

مضطرب حال ایبا با محبت کوه کل
 سبل اشک آقده لم سینه بقلی سینه
 واره لم کعبه دایره طاق المیه لم
 او بلم فاک درین بیت مکرمه
 حیرت لاسود خال لبینه نوز سوره لم
 ایچلم آنتی زخمنا غنی زخم سینه
 بر زمان مسند کندی سلما اولم
 آدلم دست دل زلفی خا بجه سینه
 ایره لم سیر بهشت سر کونین یارک
 دانه خالنه میل ایره لم آدم سینه
 ببلبل باغچه عالم بخید اولم
 چه خبر واز ایره لم عیبی مریب سینه
 او مکل یورنی بری بیکر جانم زدم
 صاده لم سینه بر رضنیه مریب سینه

قطع قطع غضب آقده غیبی صری
 قوسا چلبی کل رضانه شبنم سینه

زلفی صالک رخ کینه تا بکد نوز سینه
 وردی آنتی کفر یزید کوز سینه
 باده کله لب یار بدم ستم ساقی
 باقم برده او مردار ستر کوز سینه
 بردن ایتم نوز یکی برده بر وین عشاق
 یانسون آنتی جوق چک کوز سینه
 آینه من کبی آبا ایلمن چلندن
 دو کمر رضا کف مینای کلا کوز سینه
 مده عاقوبه دکل دختر زلفی چلم
 اوسبید صیغه مرم باده ناکد نوز سینه
 هر سوزی اهل دل سینه کله کوز سینه
 کیم صیغه واعظ اولا خانه کوز سینه

۶۸

۶۷

بازماند روزانه ساله اولدی دوچار
 اولدی کجایک بر بوشن نوری بوکنت ناز

حال در دل بیماری غریبی دیکه

واره اول صبر کرم عتابک نوزینه

صبا کاشنده اوین پند پس اول آنکه	ایدیخه تار بود و در در کین بر جان
اوما صم طلمت رو چه صفا کهنه	بو کز نور زیند نسبت چکدی تنگ کن
فضای سینه خول کوزه لاد زارو	یا زینده خون دلدن اول پری رفیاده
نه و از اقلیم سکنه کراهل کراول سکنیم	کلای کفر خطی قوی بگریدین اسلیم
قلم کفن باول تک وصف سینه و شتاب	عنان کشتن سور اولو لفریده پای

غیبی فان اینده صرت رضا ایلدینم

لیکک نامل اولمشه شراب لعل لعل

چون اینست که دلده هم اوسته	مژکا ندیم آهمن ای غم نم اوسته
قلدی شهید کولم هم جان تصدیر	تبع نکاهی دو که ده در دم اوسته
دشنام تلخی بریلا بهر سیر	نوش ایندر راوشغ بیگانه سیر
طرف دفته خالی ساهین کوزدی	برزنگدردم کلدی چه زرم اوسته
جانود این غمی صید اینک اینش	دولکش کند زلف نوز غم اوسته
برکون دلک کسک اول کون کون هم	تقدیر حیف ویرنده ویر غم اوسته

غریبت بلی

غربت بلوسی فغری فرقت وصال

برون غیبی با صدی غری غم اوسته

صننی خرابه کوزدی اول آنکه	ایلی مکده دل و دینی غارت بو کیم
جام خوابه بیو رک خانه سنکدر	کیردی آغوشه اول سر و لطف بو کیم
نسی زلفنده بنا کوشی کوز کوردی	آه فزیدی باشم صم قیامت بو کیم
سن بر زراحت اول اشغ غمدر بو	کیم نبی یافته در آه نداشت بو کیم
ای همه اوج ملاحظه نولم کز اولین	سر بالینم شمع هدایت بو کیم
انتظار لطف کوزم قابوده جان لیده	ایرش امدده ای صم سعادت بو کیم

یادب اول ماه لقایه بزه ثابت قدم

ایلی به چاره غیبی به عنایت بو کیم

ضوک سنبل چکلمب خامه غنایه ایله	مصطف صنی بار لطف خط یک ایله
دل فدا اولغی او چشمه کز غنایه	ترک خنده ویر و جینش منم لایه
جو بیاریند سبزه خط کلدی	خرفی ظلمت صالو چشمه صولایه
سر رهنده صفا اندن امید لیک	بزی شرمه لطف ایلدک ایل
عاشقین بوسه رضاه نفس کز ایل	اوستکار اول جف زلف برین ایل

یادب اول دیده ارباب صد کور الوی

که غم ز سیر بر جان کلا جانایه ایله

مرض عشق غریبی نیم ممکن صحت

کلب لغمان فکده اوسته دریا ایله

حسن خاک وطن کولم تار ایلدی	صغیر بال و پریم میل بهار ایلدی
دل خلاص اولمشه بیغورل حجاب اندن	خاطرم آرزوی وصل نکار ایلدی
کل امیدیه ایمن بیل دل است صفا	سین زخم خورشید غمهار ایلدی
عقیده خاطر کوشه غمیده شها	چغ بر سخت نگاه ایلدی
خود بده نوازیم که سلطانم	دل نومیده امید هزار ایلدی
کیم غمض ایلیم احوالی سز ایلدی	کیم بو غم سیندی برجه ناز ایلدی
بسکای قادی مدد کوشی لطف کشت	دستکار اول بگایم غم غری ناز ایلدی

فاک کلکت وطن قلدی غریبی بنی خاک

جسمی نیکه زین سنگ منار ایلدی

اول آفتک که دوشی کول خط وفا

دل آرزوی مهم کافور وصل ایلدی

اولدم مثال اشغاد جلال بقدر

نور تجلی خال بهدر جمالنه

آهن تحمل ایلدی داغ ضالنه

برکز باقیچه زیور دستار آننه

یادین رفیق

یادین رفیق کلب علم کی دوشی

آهه قرار مثال یمن و شمالنه

تبع نکاهی دو که ده در دم اوسته

اولمه غریب خورده دولت زمانه

هر کز غریبی بلیل واقف اولدی

بونو بهار و رو بخندانک مآ لانه

اخبار ایلد بو زمره همایه کلا ایلیم

ساشغری اویدرم صاف خلقه دودا

رنک کل رضای عرض اینصبا به

میل اینم کول سنبل کسکی نگاره

کوش ایلدی کس ستری بیرون ایلیم

بو قامت خلسن اونخوی قوم بیزین

هر لایه جانان دیو جان ویرم غریبی

هر قاره باغوب کند کی بر وانه کلا ایلیم

صولاندی آغز منار ایلیم ناز کینا

دو کلمشدر دیم خون بخت بر کزین

مکوصه بختن مور خطی ناز دودا

غنده

عنده

عنده

میرزا علی محمد طایف
میرزا علی محمد طایف
میرزا علی محمد طایف

تعالی قائمده حسن روی لعل
 او شمع آفتک کو رده دل صبح بنا
 نوله باد شکوه عاشق با اندریم
 مرد با شمع ای ساعه الین آریا
 غریبی مست و شیدا قالدی عجم بوجا غنده

اصول المراقف بکدر کما لغنده
 کل کلغنی ترکی اندی بدلی هکله
 کیم جام بیای له فله کیم بی نشنده
 اول شمع کل اندام برین دکلمنده
 اول مرهم کرا پایینه سر آفکده
 کوزگوری کل سبوی عقل اولی

بولی خم زلفک ن آشفته و هر لطف
 آغزده غریبیک بونظم هوش آیده

بره بی توی یار ایله ایمان اولور
 هاد کبی آن ایبرم زیور آغوش

فرمان ایبرم بولند بیک جان اولور
 اول ماه نقاب کیم مهمان اولور

درد و غایت این را بهی قصه
 ایام کیم سینه سینه مودت با
 ایام کیم سینه سینه مودت با

شمع رهنه با ندرم جا عزیز
 سوهی سر زلفی ایله با نغمه
 چنگال احباب فک صید اولور
 من بعد ریغ ایلمز اولور
 سوز دل ایله با ندرم باغ بهاری
 اخفانه غریبی کبی مبدانم اولور

کرواب بلاد رک جوف آون اولور
 هفت سی بودور و عبارت اولور
 دنیا یه یا قار و کلوه رت وار ایچده
 باق موی میام کز ناکه وار ایچده
 زندان ایردی پایه رفعت وار ایچده
 اول بزم کصه های هبت وار ایچده
 زاهد قتی صوفی کار زانگ وار ایچده
 هر کوم هلام ایند لطف وار ایچده
 لعلم کبی یکی دور و حلاوت وار ایچده

درد و غایت این را بهی قصه
 ایام کیم سینه سینه مودت با
 ایام کیم سینه سینه مودت با

خوش ایله بیک با ده زندان طوری
 مخفی کبی دلن دلافت اولور
 صبر ایینه قانک ایچری دل شیدا
 برجه خواجه سنی البته سالور
 برس لب جانان نه نایم اولور
 نهی دل خدرایت ایله نرسو

جان ویرستم دایه محبت غریبی
 بلرک ایوب درد کی لغاه طوری

جان مایل اولدی لهجه شیرین زبانه
 کویا بهار عشق تکر ایروک خزانده
 اولدی رسیده زبانه موی میانده
 کل عندلیبی او شنبه رف با صدی
 اندام چون بوی کیم کرم خانه
 بکیم واقف اولدی سوز نمانده
 دوشم صفت ماله بو خلقک دانه

آدی عنان صبری بر شمع بی اما
 کمن نگاه قهره بر دم غریبید
 بیچاره نکر ایتردی بوجانی آخفانه

خیل ایکی ایتمکین طمع رو خوشنده
 اجتمعا ایلمد عشق آدن ای آفتم
 لاف سوز ایلمش شمع کبر و زانگ
 کیمک جا ویر سب طمع کسولرینه
 جانم اول قامت قریان کهرام آندیک
 عری افزون اول اول شمع بریزدیم
 کندی کندک ایتر و شمع بینه
 فیض میخان عشق نمی بلور زلفک

ای غریبی ویره لم حسنه آراین ناز
 نگه جانی فالور عاشق درهوشنده

زلف کند یاری کور کچه بهر بهانه
 کار ایندی واره جانم غمی خاک

درد و غایت این را بهی قصه
 ایام کیم سینه سینه مودت با
 ایام کیم سینه سینه مودت با

بوسوزش هفت کیم وارد در دلش
 قالم نهفته آهن بر کون چکر زبانه
 دایم جتشد یا ندی دولتش بستم
 یارب من ایلمهم بوسوزش نهانم
 باغ ضیا کیم بجه بیک دور و لوله کرد
 دوشن غمگد کولم مرغ هزار نام
 ای دل صافن دولاثر منگان غوغ با
 جان فلکار کایتمه تیر غم نشانم
 دور و خطید یادک خاطر غم غریبی
 بیل بهار ایتر میل ایلم غمانم
 یازنار حقیقت عاشقانه سزید جانم
 سبب ایام اولور دم قدر ایلم مانده کرم
 سحر صد باره سوادکن بوسوزش غم
 بولایه دلفریب عالمه آلد غم ای بیل
 بولور طاقن حیات ناز جسم ده غم
 سنگین کون کون زهر غم غم غم
 ندر حال غریبی بلغم مرغ دل زارک
 او شوخ کیم بویش اهن چشمه امانده
 برده کلسه فک کیم بنشین کفنا کوی
 نقشن ایله صفوی اورا قمر غم غم
 که آرد غم

۷۷
 که او در باغ اچا و نقشش عالم
 متصل نور آینه در اصل و نیسی
 ضوایه فون علمم از غی و ایدی
 عقل کل اندن ایوب کب کلایه
 شوق مریدر آنک واسطه بود غم
 ذات پاکیدر اول خلقن انیاسی
 ظلمت کفر و ضلالتده مره قالم غم
 پروغا و رایانید روز انوری غم
 حتمد معنی شمع بیت رسالت کف
 ایلمن ذاتی دیوان رسال منتهی
 بوکنه کار وسیه روح محمدن کیمجه
 ای لبی ناطقه بردار لسان عرب
 مشربن لعل شفا بخشیم ایلم رفیع اله
 هم عصیانده جسمه اول غم غم
 فو کیم محشرده غریبی ضمیری محوم
 سندن ای بجز شفاعت بود غم غم
 دامدم ز خدا ز غم غم لمانک ساقی
 در عیانده پاکوب دست لاف غم غم
 می و دل سزا بام بهاره کیم بر زریور
 سن اول شاهدی کلفه غم غم
 بنم تاقیس و ش قید صنی غم غم
 اسیر حلقه کیم من کون غم غم
 کیمت سنا غم سرت ای سو جولا غم غم
 بولایه ایله فریدان کشته حولا غم غم
 اول آب لعل آشن رنگ بر جام غم غم
 که چو قرن انتظار و عود امان غم
 مفید و ملز مشرب ایلم غم غم
 دلفی هر کون بوس لب غم غم

حنای بیخیز خورشید کونرا باغده
 که هم با نکه بن برید کونرا کونرا
 بوزم عشق نیت انکیز غم غم
 که مت با ده چشمه غم غم غم غم
 سوری اهل عشق آدل غم غم
 دوشن غم غم غم غم غم غم
 و کلکون غم غم غم غم غم
 مثال کونش بر غم غم غم غم
 غریبی اولب جام و مرغ دایره ایلم
 بوا صد یله بر دست دور ایلم غم
 کلا ایتمه ز کلسن بیلد ز غم غم
 غم غم غم غم غم غم غم غم
 و دلعکن و کل خاطر غم غم غم
 بو فکیر کول کول کول کول کول
 کیم آبا سنکلا ایتمه کیم بر غم غم
 غم غم غم غم غم غم غم غم
 دل بر سوزنده عشق خاک و غم غم
 کیم غم غم غم غم غم غم غم
 لباس عار دن کنه ایلم غم غم
 کلسن ایلم غم غم غم غم
 غریبی غم غم غم غم غم غم
 عروس شاه دکلان بوفصل غم غم
 کور غم غم غم غم غم غم
 پریشان کول غم غم غم غم غم
 مکر تازلف یار ایلم غم غم
 غم غم غم غم غم غم

۷۸
 کلایه غم غم غم غم غم غم
 جمنه غم غم غم غم غم غم
 خیال ناز زلف کده سنان نشانه کون
 درون سینه ده اول کیمند غم غم
 غریبی غم غم غم غم غم
 مینه ز غم غم غم غم غم
 نشاط غم غم غم غم غم
 بود غم غم غم غم غم
 دلایم بود کونرا غم غم غم غم
 سبب بر غم غم غم غم غم
 کیم کیم کیم کیم کیم کیم
 غم غم غم غم غم غم غم
 نه تنها غم غم غم غم غم
 غم غم غم غم غم غم غم
 قیاس ایتمه کول کول کول کول
 غم غم غم غم غم غم غم
 کرم قبل ایتمه غم غم غم غم
 غم غم غم غم غم غم غم
 غریبی رصلت جاندر غم غم
 غم غم غم غم غم غم غم
 دله یوق آرزو سهر ده کون غم غم
 جانده یوق غم غم غم غم غم
 دشت غم غم غم غم غم غم
 حلقه سلسله بر غم غم غم غم
 ناز غم غم غم غم غم غم
 کول طوطی منک غم غم غم غم
 غم غم غم غم غم غم

نما چشم نموده و در سه روز صبح صواب بود و هر روز که دو نوبت خواب خانه دلده نیم قضی دون مسلسل زلفه و بر سر کشانین کردن	خس و خاری کورنم جلوه بود و هر روز که دو نوبت دیکم نیم نزل انترها و در آن دن که زنجیر صوفی یک مسون دلوام دن غنی
دم آفرده ای بیکه اجل ایلد فراغت کیم غریبی کیمه به جان و بر سر جانانم	چیش انصف دماغه فشانان اولدی بوسودای صفت اول شیخ شیرینک او بیک نام کیم فک کوی باردن کول آیت حسنه صفان نماز اولدی نوبد و صلیله بیکه صبا کلاردن اوسیلدب فنا کیم دیو خنباردن
غریبی نیچم دم کرداب فکوه غوطه خوار اولدم بوکونم بر کمر تا قنم کفتاردن اولدی	بلا سر کشته تک اول زلفه کیم برار دکلم بن اسیر حلقه زنجیر عصف اما کش روی جانب بقیه بوی مزه فزون اندی مواظف و شیخ بوزنردن شاه کلان نقابن اچری و بر ور بر ضرر حال دون داغداردن
نیم کلوزان اولدی پیام آنا کلدی بوخوفیلد دماغه جان ذوق اجنه الملی	چین انصف دماغه فشانان اولدی بوسودای صفت اول شیخ شیرینک او بیک نام کیم فک کوی باردن کول آیت حسنه صفان نماز اولدی نوبد و صلیله بیکه صبا کلاردن اوسیلدب فنا کیم دیو خنباردن

آدم شصت نظر ای کادری ایروری بر زمان دل و اضی ای صفت امیدم صنی کوناه اولدی تیزم هر صول انفاق سیری قائم یازسن عاضد	مقاله تقدیم در کیمیک دور در شمشک بکاو الکلی خطک کف دچی در شمشک کولاه بودیم هر رخصه برنا سرور چکلان داره زلفدن کول منصور
نه کونم ببیلد طبع غنی بی نوره خزان اولدی که کلار جا کلدن بکم را جو در شمشک	نیازه هومدی بر جلد سیلاب بتم صلی بینه باغ اچره چشم زکی صواب علوم صلی فراقک شرفند خا زرد و در قم کلوب سر چشمه صیبا خرف خط مقدم
غریبی حامید پیرو اولجه طبع چلا کیم لب کفتارینه بیک برده انگشت نوم با	غریبی نیچم دم کرداب فکوه غوطه خوار اولدم بوکونم بر کمر تا قنم کفتاردن اولدی
ای کولک لایق فقیه لیکر بان ابی بنی بیچ و ناب جسم اولدی ضعفه مانند تا شاهسار باغ ایتیم و فریز اولدی	کوشه عین عنایتله بر رخند ابی بنی جوی اح انکله سر و خا ایت بنی نوبه ارضین انصا مکلر بان ایت بنی

قالمدی نقل مراد در ستر برک و بار
قطعه باران لطف کلا ضیابا ابنت
نوراضا مکله بر فرزند تا ابنت
ای کرعکارا او بحد و در غلط ابنتی
روی اقدم سکا و درم فرغ خوان ابنت
دست بر آورده درگاه بردان ابنتی

زیر خرقه به بیچاره فالدم دل هندی
باغ و صفکه غریبی تکموضی ابنت

جام طفت و صیدل آواره دگلی
کوکلم هوس زلفه صد پاره دگلی
روی فلکه انجم ستاره دگلی
سینه آکا بر سینه سیاره دگلی
برک کلا تر بلبلد که نوار دگلی
سینه که ناسورا و لطف پاره دگلی
خون حکیم دیده در قواره دگلی
آیا بوزنم عاشق بیچاره دگلی

عشق خفا پاره

بجوش غنچه ایبه ز صندک بود ای تا
بقرار اول نول بر خنده نظم
هستند مهربانان بک بر بر دیم
منبره اکری باقی مائل سر و قدک
سنان لطف ایله بر زنده ده انصاف
غرضی کشنده کور خنده ایضا موش اول

غوط خایرم فکر ایله غریبی دگلی

بولمقا امیرین اگر بولم در نا ایف

منزل عاشقده نه ایال ایبه ناخبرگی
پایمال اندیشه بی آمو رفت ستمک
دل زار که نیچر جازه وار آرا داوله کیم
بویله جینم نمک ایلمن آرا بر یاد
فانقی بیچاره سینه قندله قصد از غریبی
وقف خال واسطی دانغ لعل کیم دلمه
آنتی آه غریبی کجی خا رسینم کن

با ذوق و دماغ دل بشیر سوز آتشکن
عشق هکند ز کجی خفا ایلمن کن

ای خرقه بجوش غنچه ضباب ایلمن کن
اولدم مثال تشنگ لب تشنگ کربلا
رخ خمار با ده بگاوردی در ستر
بکره فیض و صلتنک نا ای اولدم
ایندک برده عقلی نیم نگاه صلاه
هر شب خیال اشال اسیاه کله صومک

مقصود بیان سوزش ایلمن کن
ایگه ایچون غریبی کباب ایلمن کن

او مکار حسنی شرح لیره تفصیل کن
دامتال کلا طاف دو ابرو سینه
سینه اولوب آبت حسنی او پر خورک
خط نوحه سینه باق صغریه رضایه
مصیف رویه سر لوطه ز جگر ایچون
هرم وصلت دل زده امحسب ایلمن کن
بویله طالت که در خانه دل ایلمن کن

بلند بر دیده

بلیده بر دیده دل ویر مرد کراه اولدم
نا ایلمن دردم او بر خویله خلوص لی
شعری سلفه صوبیل غریبی تنظیم
بزم باران او قیسن آه تمجیل کنی
قدمه صالای خرقی خم کشی کنی
انتظار هم سر اهنده بومید یکنیم
کجی محمدن بولم زده در خورک مجال
بوشل با نده بر جرحه میدان غریبی

قالمدی معرفت کیم غریبی طالب

کوردوم خلقه الذهب دنا ایلمن کنی

دو کجی شرابی ایتمصن ظلم مطلق
خنده هنوز لعل لبین ایتمش کیشاد
برین دکل جهانده گرفتار محنتم
در بای عشقده دوزخ کولک هندی زلفک
نور نظر یوزنه برین اندر اول ایتمن

۲۲

گاهای نظم و نثره دخی فالک رواج بازارین پوزلی دخی کندی روفی

سور مرتبی وصف سرینده اوله ایملک

لغزیه اولسلی فکد رفش ایلقی

خصد دلها نیندره ایشارسی کلز مرتت اوزره دل سنک خانی

تیرنگا خوشن عشاق بینعا هر کوردکنده تازه لهنه بری باک

مانند تار کاللی آشفته عاشقک جمع اولدی یا ننده دل پاره پارک

بر دره دوزخی جاها نین کیم دویجی بر بویله بجه دوزخی کولوقورکناره

کلدی عرفه عذارینه اول ماه طلکک یاقدی درونم آتش عشق کینار

عاشق کور کچسیر ایه روی لطفینه لغزیه اولدی کورنه پای نظاره

ستردها تنکد نین ای کولک یوق اولی بیخی سما سوزک آشکاره

برضیلدر کور مزم اول حال کورنی اینتر طبع بخت سیاهک ستاره

ایمه ملاعت اینتر اوردن کچیک حاصل

دو ندم غریبی عشقه ندر سوبله چاره

تحت المذموران بلطف

الملک الملتان

م

ترجمه بند

۴۸

عشکای نجه دهال کلی مخزون ایندی عشکای کلبی عالم بیتی چون ایندی

در حسرت کوزریک باغی همچون ایندی اشک خونا بیه کلی زری بلکون

سوزش داغ محبت حکم خونی ایندی نکرکه عاشقه جان بویری قانون ایندی

سنگ جانیتوب دردی افزون ایندی هر نه ایندی بکاجشم برافش ایندی

جان قصدک وارایه بای سن اولدر خانم

سماقربان اوله ای شوخ بوضیرین جانم

نلار نینم یوق ایدی سنده بوعاد اول واریدی پادشهم سنده مروت اول

عاد نکا نیک ایدی عاشقه الفت اول سن ایدر دک بن بهمازه نینم نعت اول

بکاکو ترمز ایدر کتن فرقت اول سندن اولورودی دل نینم نعت اول

چونک کولکلک واریدی بو طرفت اول ایندی کوزه لم باری محبت اول

داغ هر ک بنی یاقدی تیرانضا ایل

کینیدن آیینه نسیب کی کلضا ایل

بختی فریاد کوره خواب اینتر ایدر خانه کولکی فرقتله خراب اینتر ایدر

دیه می کرب حسرت بر آب اینتر ایدر سینه می آتش عشق کلا کله اینتر ایدر

مهر ایدر ک غضب کوره عتاب اینتر ایدر یوره کیم قانی ای شوخ شرب اینتر ایدر

بهره ایله کله کله حجاب اینتر ایدر جسم کوننه محنتده تراب اینتر ایدر

شندی تیز کلا عاشق کور که و زاری

بوغوش رسم نزل غنچه بر اتر خارک

کلشک عارض کینیکه قریان اولریم زکس سنبل ونس نیکه قریان اولریم

نورسده خط منیکه قریان اولریم اول ای چشم برها بینک قریان اولریم

خنج غنچه بر کینیکه قریان اولریم حق لعل لب نیر نیکه قریان اولریم

عشق نین ایا اینیکه قریان اولریم دونه نم کالای بر کینیکه قریان اولریم

کراولوب سلسله قارینه دل دیوانه

شیر آتش رضای کیکه جا پروانه

بهری وار یوسف اولور سوز کوه ایندی چرخک شاهه یوسف سوزنده کلکده

در بیره لهر طنا ز خوش ایندی سما نه نیاز ایه کورک عاشق شرمند سما

کلشک حسنه کل یوق کرایه خنده سما اول قریان کوره بم عقل پرکنده سما

میل ایدر ک کور ایمی باقی ایندی کینه غم دکل بنده اولور سیم صنما بنده سما

کلا کوروب لال اولریم ناله آه ایندی

قائم صبرین کرسوه نگاه ایندی

بیتها نونه

۴۹

بدرای شوخ جفا پیش بوزار ندر مرغ دل صید نه بو طعنه طار ندر

قصه جان اول ای غنچه خوش ندر چشم مستکده نشان کله غنچه ندر

دونه نم باشک بو غنچه کنتار ندر نازیل مجلس ایشاره بو رفتار ندر

صومعه ک حال دل عاشقه بهار ندر بو تقافل نه ایچون بویله بو طهار ندر

آتش عشق ک ایل یاندی دل عشق ک

اوله بکهد بر کیم سندرک مشنا فک

بنی اولور کونه لم عرفنا ای کچیم باده مهری صون جام صفا کچیم

غضب ایل بکاکم عشق خطای کچیم بن کوروی غم شرم و صدا کچیم

دردم آتور غم عشق ک دوا کچیم هوس لعل کای آب بقا دن کچیم

یولک خاک اولریم باری هر کچیم بلوغ حسنه اولوروی وفا کچیم

بنده یوق تاب الم سنده مروت انزی

فولم بلیم بویکی مشاغ بلد نک نری

ندرای سوسوی بویله بو طار سما هپ شکایتدرا و قور قری دنزار سما

خود بیلورسن اولدی صانق دیار سما جلا و دل طرق محبت ره گرفتار سما

نه بتر ایلدن دردی اظهار سما عرض حال ایندی یوق قدر نری بک

دوم بلزم ای قالم غدار سکا عاشقم عاشقم ای شیخ ستمار سکا

هره دیرم هفک صادق الله بیلور

سنک صدق من عاشقم الله بیلور

بچه رضین جان اجدید بیار اوسون کوزلم آرزوی وصله کرایا

غم دمازنده تنه خاک کراک اوسون حال دل وادی محنده بریشان

حسرت لعل لیکه پوره کما اوسون غمضک جا ایه سوسید کایان

نک جا باد شرم بندره بیخرو اوسون سخند شرم شفا ای روح جا اول

شبه وقتنه که پابوس فیالم سنز

یعنی هر کس ایام وصله سنز

شبه ویر بلادیه و کسور ایتمه باوه وصله ای شیخ بنی دور ایتمه

مرغ جان فقس حسره بقور ایتمه زهر مغانه دونوب ضنه ناسوتیم

چشم اعلیٰ حیا جویندی خراب ایتمه غم پاهینه دختانه زینور ایتمه

کوکلی چشم تری کبی نه نور ایتمه قرب درگاه ای شبه بی مالور ایتمه

عفو قیله کنه امانت ایسم سلطانم

ای بنم روختنی دیده خون افشانم

ای لعلت جان

ای لعلت جان روح روان بخنده هام وی باغ صیانه بیتی سرور وانم

سر مایه عمم شمه خوابان جهانم بعض المیدن عالی دل اولی زانم

بیدار کی اید هر ضه ستون اولی فغانم فاشن اولیه قوی عالمه سران نهانم

لطف ایله امان قویم بوغمه قاله جانم

قور تار بنی الله ایچون ای روح روانم

مجنون خودم صحرای آواره بن اولم افتاده کج حیرت پاره بن اولم

دل موضت بختی شه سیه بن اولم رضا ایدک کس نظر پاره بن اولم

پروانجهی دل روشن ناره بن اولم اغیار گل آدی اولاشن غاره بن اولم

لطف ایله امان قویم بوغمه قاله جانم

قور تار بنی الله ایچون ای روح روانم

ای لطف ایتمه حاله خاک اولم اولم دل پرده بیل کبی چاک اولم اولم

قدم هله مانده تاک اولم اولم تن کوشه فرقته صفا اولم اولم

آدمز جانندن هله پاک اولم اولم شمش غضب بره هله ک اولم اولم

لطف ایله امان قویم بوغمه قاله جانم

قور تار بنی الله ایچون ای روح روانم

ای غنی دهن جانک ایچون جانم کل باشک ایچون کیم بنم خانه درم

باق رنگ رخ زردم افغانم درم است بازمه بیان سوزش گل ز درم است

قربانک اولم مال پرست ز درم است اغلته بنی دیده کرایم درم است

لطف ایله امان قویم بوغمه قاله جانم

قور تار بنی الله ایچون ای روح روانم

ای ماه تر عاشقه دروالم ایله انصاکنو رکوکله بروم کرم ایله

قوی بزم وصله کده بنی محترم ایله چه مرده بتر اشکله دردم درم ایله

یا جانم بره ضنه خاک عدم ایله یوسف بتر ای طل بلجا جورستم ایله

لطف ایله امان قویم بوغمه قاله جانم

قور تار بنی الله ایچون ای روح روانم

بلزم اولور حاصل کده ایله هفادن قلک بنی رسوی جهادون بوهره

عاز ایله بره رس اوغ عثمان و فغانک دونم هله سندن طلق انقاع بلاون

قطع الم اسیدی دنی عشق و عطایان فان ایتمه بتر بنی شیخ صوف ایله خلدون

لطف ایله امان قویم بوغمه قاله جانم

قور تار بنی الله ایچون ای روح روانم

ای کلشن آمل

ای کلشن آمل امان بنه تازه نهانم وی منوق رفک شمع بنشکان فیالم

پروان غنقم که روشن پرو جانم بیچاره عیبی کبی آرتورم ملالم

کل کورنه چه کسغه عشق کده بهالم اولدرم بنی قالمیه بوینکده و صیالم

لطف ایله امان قویم بوغمه قاله جانم

قور تار بنی الله ایچون ای روح روانم

ای کل تازه نهال چمن آری اعل وی لوزی نور هلا انصاف و اول

خیر اولور عاقبت نیت هر ضه کل نایم هر معقول بله شفا قوی کل

غضب آکوده نگاهک کل کولمونه بیل دمیدر اولم عدل کونه ایصلی بیل

سید بیکم عید صیالم ابردی باشمق کونیدر

ستم و قهری قویوب مره قاشمق کونیدر

باری کره بوغرتده بنی یاد ایله دل ناشاد فی بروعه ایله نشاد ایله

مکد جان جه ایله ویران کنن آلا ایله سندی بس هدف ناوک بیدار ایله

فرمن عمری بتر قهر بیل بریاد ایله کر آلمنن قول ایسم کل بنی آزاد ایله

سید بیکم عید صیالم ابردی باشمق کونیدر

ستم و قهری قویوب مره قاشمق کونیدر

نداره صورت نام هر که نقصا اینک باغ و صغیر پیدا کند ایلمه قان اینک
 دره می صورت دیدار اینک لکایی خانه او یوب بلیله نالک اینک
 عاشق زاره جفا غیره اینک دیندرو صلتکه حاجی قردان اینک
 سیو دیکم عید صیام ابروی با شفق کونیدر
 ستم و قهری قویوب مره قار شفق کونیدر
 هلد بر ضعیف زمانه که اینک سر کوییکه و ران راه تراجم سنز
 هوس لکک ایلمه بیک سنز کریم دن سیل سر کده صیام سنز
 دانم هر کله دیکه کبایم سنز سر پینش افکن مجرب عتاب سنز
 سیو دیکم عید صیام ابروی با شفق کونیدر
 ستم و قهری قویوب مره قار شفق کونیدر
 جانم ندم تم و قهری ای بار یتیر فالمدی طاقتم ای شوق ستمار یتیر
 بوقدر باوشتم بنده به آزار یتیر سکا درد ملی ایلمه اظهار یتیر
 بنی اولردن با اظهار یتیر یتیر ایلمه ای غمزه س خوشخوار یتیر
 سیو دیکم عید صیام ابروی با شفق کونیدر
 ستم و قهری قویوب مره قار شفق کونیدر
 غضبکدن

غضبکدن بوقدر جانم ترنزل اینک کربلائی غم زلف و کمال کل اینک
 بوبلایام غم دور سل ن اینک خودی دله نمک تاب و تحمل اینک
 جانم قصیدک وار شفق لعل ن اینک ای کوزم جانم اندرم بونفاقل اینک
 سیو دیکم عید صیام ابروی با شفق کونیدر
 ستم و قهری قویوب مره قار شفق کونیدر
 اشتیا قکله کزوب عاشق سوزان آغلر شیشه جان بکف و سنگ بدما آغلر
 صورت قردک ایلمه سوزمان آغلر طوق زلفک کوریکه قمری نالک آغلر
 نه غریبی سنی یاد الیوب ای جا آغلر قازچوئی کیم سکا عاشق اولوب قان
 سیو دیکم عید صیام ابروی با شفق کونیدر
 ستم و قهری قویوب مره قار شفق کونیدر
 بیک حور لقا نازک و نازنده سراپا بیک حسنی ملک آفت دین و دل آغیل
 بیک شوق بری بیک غارتک دنیا هر بریسی بیک نوعله اولور هر
 هیچ برینه میل ایلمه ای کردن حسنی
 میل مننه هاسنده درای شوق دلارا
 بیک قامتی شفتاد اولوب سیکس و طرما بیک قدری سنی اولوب بیک آفت دور

بیک فاجعی مانند قد بیدضیا بان هر بریسی بیک نشیوه ایلا اولور نمایا
 هیچ برینه باقی اکر ای قامتی طه با
 میل مننه هاسنده درای شوق دلارا
 بیک دلایانک بدن و نازک اولور بیک جهره سی خورشید و جبین فرو
 بیک حسنی کوزل آهوی خوشی نخل اولور هر بریسی بیک نشیوه ایلا اولور نمایا
 هیچ برینه قلم نظای صورت زینا
 میل مننه هاسنده درای شوق دلارا
 بیک ضعیف بنفشه لبی میگون زنی بکین بیک سبب زخده کوزل حسنی فوجین
 بیک ساجلری سنی جوزی کل عاشق اینی هر بریسی بیک آیین ایلمه و برسه دیکه
 هیچ برینه بلیل اولدم ای کل حمال
 میل مننه هاسنده درای شوق دلارا
 بیک قاشی قره مانور قره کوزلوری بیک نشیوه زخاری کوزل زلی سمنی
 بیک غمزه سجد دلفک کوزلری آهی هر بریسی بیک فانی ایلمه کل جا دو
 هیچ برینه مضمون اولدم ای کوزل شیدا
 میل مننه هاسنده درای شوق دلارا
 بیک شام وین

بیک شام وین دلای بیک صغیری بیک جبین و خطا مرخی بیک زلی سمنی
 بیک شوق مجرم عاشق دلخ طیبی هر بریسی بیک و ایلا و صفا سحر سحر
 هیچ برینه دل و رزم ای دلبر رعنا
 میل مننه هاسنده درای شوق دلارا
 کوی بر طوطی زارم جدا شکر مفا لکک گوی جام آلمش بر وانه ام شمع جها لکک
 تذر و پرتکتم آبرو قد نونه لکک نصیبم قان اولوب در وقت لعل لکک
 صباح اولنج هر شب خواب وارم کوزضا لکک
 قتی سر کشته دور هر کون کول کافه و صفا لکک
 دعادم کرتنای دیار کوی یار اینتم بری وار سیک آبر صبل آس او ورا
 کلایضار یار ایله وجود منیر اینتم حقد رکر کای شوق هر دم انکار
 صباح اولنج هر شب خواب وارم کوزضا لکک
 قتی سر کشته دور هر کون کول کافه و صفا لکک
 اوج جان اولور صحت نسیم وصلک آد قی وجودم محو اولور هر کیم از هر د آد قی
 هم غم کجا افزون اولور بنده فالنج هدی کوی هر دم دل نا شاده صالنج
 صباح اولنج هر شب خواب وارم کوزضا لکک
 قتی سر کشته دور هر کون کول کافه و صفا لکک
 کوزضا لکک

غلبه قائم نمونده بیگم با مختدر هفت سینه عز بر هفت ناسور فکند
 درویش و انجا پرورش دان مختدر اسلطان تو کوی بیلا خاک غریبند
 صباغ اولیج هر شب خواب وارم کوی صباغ
 فقی سرگشته دور هر کون کوی کوی کوی
 بی نغم و صباغ باشد نیکو نیکو بی نغم
 روان هفت کرده تا اولوبه روز اول کوش
 صباغ اولیج هر شب خواب وارم کوی صباغ
 فقی سرگشته دور هر کون کوی کوی کوی
 زمانه مندلیست اولور کن روی در
 فی فصل بهار اول لشکر کم و آه سرگشته
 صباغ اولیج هر شب خواب وارم کوی صباغ
 فقی سرگشته دور هر کون کوی کوی کوی
 بی نغم و صباغ باشد نیکو نیکو بی نغم
 زمانه مندلیست اولور کن روی در
 فی فصل بهار اول لشکر کم و آه سرگشته
 صباغ اولیج هر شب خواب وارم کوی صباغ
 فقی سرگشته دور هر کون کوی کوی کوی
 بوخت خانم غریبه هیچ بلیم بنم وار
 دل آشفته بکیم

اولن
 دل آشفته بکیم افتاده کلاک سر فرا اولن
 وجود عاشقانه بوندن بهر روز کلاک
 دماغ غریبک مره ورزنده دل فرا اولن
 غریبه کوشه زلخته کیم چه حال اولن
 بوخت خانم غریبه هیچ بلیم بنم وار
 نهیدر کاسه نریت لعل تو غریب
 حبس فرشی فارغند شمیم خواب را
 بوخت خانم غریبه هیچ بلیم بنم وار
 کورن جانب طرازه الفت دانغریبه
 نه رفش بخبت سینه اولاد آدمه
 بوخت خانم غریبه هیچ بلیم بنم وار
 وطن ذوق ویرج کدم بلدی غریبه
 سپهر کج روشن سبای اولن تک دورن
 بوخت خانم غریبه هیچ بلیم بنم وار
 نعل خندان فرقت القطعه جانم سینه
 بوایام غم کج صبح و مساندین صبح
 بوخت خانم غریبه هیچ بلیم بنم وار

دل بیچاره هفت سینه عز بر هفت ناسور فکند
 نکه در وین بر صبر و دلایر تمکدر
 بوخت خانم غریبه هیچ بلیم بنم وار
 تمکای وطنی بر بار وینانم
 خیال صندان اولور غریبه بی نغم
 بوخت خانم غریبه هیچ بلیم بنم وار
 ناله زلف کوشنا قرم ای برو کمان
 جبهه زردم و دره در و کوشنا
 الامان ای دلبر شمع ستکار الامان
 سوزش زلف جانایم اولم پیر
 محراب و راه مختدره خال اولم پیر
 الامان ای دلبر شمع ستکار الامان
 فرنگلای میچند که کلا اندک کنی
 عرض حال اینک کلا ای شهزاده لال اندک کنی
 الامان ای سر قامت لعل رضا الامان
 جانم غریبه

بوده مویزیم کی فاضل خانه ویرانه
 باب کالیده کلور جایتش غایتش اولن
 رسته
 بر تو نیکنامه بکبره هر که بنیادش بی ناسه
 بر تیره نا اهورا بود کرده کلاه بی ناسه
 بر کینده بر کینده
~~بوخت خانم غریبه هیچ بلیم بنم وار~~
~~بوخت خانم غریبه هیچ بلیم بنم وار~~

levi	11111
Hau Mahmud	
Year	3459
Eski Kayit	

ÖZGEÇMİŞ

1975 yılında, Almanya'da doğdu. İlk ve orta öğrenimini Nazilli'de, lise öğrenimini ise Aydın'da yaptı. 1994-1995 eğitim öğretim yılında Trakya Üniversitesi Eğitim Fakültesi Sınıf Öğretmenliği Bölümü'nde başladığı yüksek öğrenimini 1996-1997 eğitim öğretim yılında aynı üniversitenin Fen-Edebiyat Fakültesi Türk Dili ve Edebiyatı Bölümü'ne geçerek sürdürdü. 2001'de adı geçen bölümden mezun oldu. Aynı yıl İstanbul Üsküdar Yavuztürk İlköğretim Okulu'nda Türkçe öğretmeni olarak göreve başladı. 2007 yılında Burhan Felek Lisesi'ne Türk Dili ve Edebiyatı öğretmeni olarak atandı. 2004 yılında Sakarya Üniversitesi Sosyal Bilimler Enstitüsü'nde tezli yüksek lisans eğitimine başlayan Erhan TOSUN hâlen Burhan Felek Lisesi'ndeki görevini sürdürmektedir.